

**Tekniska nämnden
Samhällsbyggnadsförvaltningen**

Tfn. 0581-81000
samhallsbyggnad@lindesberg.se

SAMRÅDSREDOGÖRELSE TILLHÖRANDE DETALJPLAN FÖR DEL AV TIMANSHYTTAN 1:6 NORA KOMMUN

PLANENS SYFTE

Planens syfte är att skapa förutsättningar för etablering av industri genom att möjliggöra mark för industriändamål på del av fastigheten Timanshyttan 1:6 i Nor samt att säkerställa tillkomst till planområdet genom en tillfartsväg från väg 742.

SAMMANFATTNING AV YTTRANDEN

67 yttranden har inkommit under planens samråd. Huvuddelen av synpunkterna handlar om frågor som berör val av plats och påverkan på platsen och dess omgivning till följd av etablering av industri. Fem yttranden har inkommit från kommunala remissinstanser (Stadsarkitekt, Miljöenheten, kommunekolog, bygglov och VA) och fem från statliga remissinstanser (Länsstyrelsen, Trafikverket, Lantmäteriet, Försvarmakten och Polisen). 57 skrivelser har inkommit från privatpersoner/föreningar/grupper. I detta dokument följer inkomna yttranden. Statliga och kommunala remissinstanser redovisas i sin helhet. Skrivelser som har inkommit från privatpersoner/föreningar/grupper har sammanställts och besvarats. Sammanställda yttranden finns att läsa i sin helhet som bilagor längre ner i dokumentet.

HUR SAMRÅDET HAR BEDRIVITS

Ett förslag till detaljplan har varit utsänt på samråd 24 mars 2025 – 24 april 2025. Under samrådstiden bjöd kommunen in till två Öppet hus där man kunde ta del av handlingarna och ställa frågor till kommunens handläggare och konsulter. Vid första tillfället, 2025-03-31 var sakägare inbjudna och det andra tillfället 2025-04-09 var öppet för alla. Efter samrådstiden inkom yttrande från Länsstyrelsen som begärt förlängning av svarstid.

FÖRÄNDRINGAR EFTER SAMRÅD

Inkomna synpunkter under samråd har resulterat i en del justeringar i planhandlingarna. I huvudsak har justeringar gjorts i plankartan vilket också har lett till justeringar i planbeskrivningen. Även kompletteringar i vissa utredningar har lett till justeringar och kompletteringar i plankartan och planbeskrivningen.

I plankartan har nedanstående justeringar gjorts inför granskning.

- Administrativa justeringar till granskningshandling.
- NATUR och GATA utgått från detaljplan och i och med det så utgår enskilt huvudmannaskap för allmän plats.
- Tidigare GATA breddas samt planläggs som J (industri) med prickmark.
- Kvartersmarken med användning J (industri) utökas västerut samt även något norrut.
- Område planlagt som E (tekniska anläggningar) planläggs längre västerut.
- Tidigare område planlagt som E (tekniska anläggningar) omformas slås samman med användningen J (industri) och egenskapsområdet i söder, h₁ egenskapsbestämmelse ändras till sekundär egenskapsbestämmelse.
- Östra egenskapsgränsen i prickmarkerat område ändras till en kombinerad egenskapsgräns.

- I det centrala egenskapsområdet justeras egenskapsgränsen till sekundär egenskapsgräns och bestämmelserna h₁ e₁ b₁ a₁ utgår och f₁ flyttas till egenskapsområde intill. h₂, h₄, e₂ kvarstår och ändras till sekundära egenskapsbestämmelser för kvartersmark. Ny utformnings bestämmelse, f₁, planläggs inom området.
- Strandskyddet upphävs för delar som berör planområdet genom bestämmelsen a₂ och avgränsas genom en sekundär egenskapsgräns.
- m₁ utgår och planläggs som generell bestämmelse för hela planområdet.
- Ny m₁ bestämmelse planläggs om skydd mot störningar inom E-område.

Planbeskrivningen har nedanstående justeringar gjorts inför granskning.

- Administrativa justeringar till granskningshandling.
- I inledning har text angående koppling till översiktsplanen reviderats.
- I kapitel 1 "Detaljplanens syfte" text justerats.
- I kapitel 2.1, "Läge" har text justerats.
- I kapitel 2.2 "Hela detaljplanen" har text justerats.
- kapitel 2.4 "Allmän plats" och 2.5 "huvudmannaskap" har utgått.
- Kapitel 2.6 har ändrats till kapitel 2.4 och text justerats.
- Kapitel 2.7 "Ärendeinformation" har ändrats till kapitel 2.5.
- I kapitel 3.1 "Motiv till regleringar" har bestämmelserna justerats efter uppdaterad plankarta.
- I kapitel 4.4 under rubriken "Skogsbruk" har text justerats.
- I kapitel 4.6 under rubriken "Naturmiljö" har text justerats.
- I kapitel 4.7 har text justerats under rubrikerna "hälsa och säkerhet", "Risk för olyckor", "Risk för översvämning" och "Förorenad mark". Rubrik "Närliggande befintliga verksamheter" utgått.
- I kapitel 4.12 under rubrik "Vattenförsörjning och avlopp" har text justerats.
- I kapitel 4.13 "Trafik" har text justerats.
- I kapitel 5.2 Utredningar har det kompletterats med nya utredningar
- I kapitel 6.1 "Grönområde" har text justerats.
- I kapitel 6.2 "Landskapsbild" har text justerats.
- I kapitel 6.3 har text justerats under rubrikerna "Miljökonsekvensbeskrivning", "Strandskydd", "Dagvatten" samt "Rekreation".
- I kapitel 6.4 har text justerats under rubrik "Vatten".

- I kapitel 6.5 har text justerats under rubrikerna "Översvämning", "Olyckor", "Vibrationer", "Förorenad mark" och "Riskobjekt".
- I kapitel 6.6 har text justerats under rubriken "Kulturvärden".
- Kapitel 6.7 har lagts till samt rubriken "Barn", tidigare kapitel 6.7 har justerats till kapitel 6.8.
- Kapitel 6.8 har justerats till kapitel 6.9 samt att text har justerats under rubrik "Skogsbruk" samt "oexploaterade områden".
- Kapitel 6.9 har justerats till kapitel 6.10 samt att text har justerats under rubrik "Motortrafik".
- I kapitel 7.3 har text justerats under rubrik "Utbyggnad allmän plats" samt "Utbyggnad vatten och avlopp".
- I kapitel 7.4 text under ekonomiska frågor reviderats, rubriken "Drift av allmän plats" har utgått.
- I kapitel 8 "Medverkande" har text justerats.

Miljökonsekvensbeskrivningen har nedanstående justeringar gjorts inför granskning.

- Administrativa justeringar till granskningshandling.
- Försättsblad har justerats.
- I inledande del "Icke-teknisk sammanfattning" har text justerats.
- I kapitel 3 "Planförslaget" har text och figur justerats.
- I kapitel 4.1 "Planförhållanden" har text justerats samt i underrubriken:
 - 4.1.1 "Översiktsplan".
- I kapitel 4.4 "Trafik" har text justerats.
- I kapitel 4.5 "Geoteknik" har figur justerats.
- I kapitel 4.6 "Skyfall/översvämning" har text samt figurer justerats.
- Kapitel 6.3.8 "PM förstudie väg 742 – 2025-09-24" tillkommit.
- Kapitel 6.3.9 "Komplettering naturvärdesinventering- 2025-09-12" tillkommit.
- Kapitel 6.3.10 "Arkeologisk utredning, etapp 1 – 2025" tillkommit.
- I kapitel 7.3 "Transporter/farligt gods" har text justerats i underrubrikerna:
 - 7.3.2 "Påverkan, effekt och konsekvens", även tillkomna figurer.
 - 7.3.3 "Skyddsåtgärder".
 - 7.3.4 "Samlad bedömning".
- I kapitel 7.4 "Risk och säkerhet" har text justerats i underrubrikerna:

- 7.4.1 "Förutsättningar".
- 7.4.2 "Påverkan, effekt och konsekvens".
- 7.4.3 "Skyddsåtgärder".
- I kapitel 7.5 "Transporter/farligt gods" har text och figur justerats i underrubriken:
 - 7.5.2 "Påverkan, effekt och konsekvens".
- I kapitel 7.7 "Verksamhetsbullen" har text justerats samt i underrubriken:
 - 7.7.3 "Skyddsåtgärder".
- I kapitel 7.8 "Ljusstörningar" har text justerats i underrubrikerna:
 - 7.8.2 "Påverkan, effekt och konsekvens".
 - 7.8.3 "Skyddsåtgärder".
- I kapitel 7.10 "Landskapsbild" har text justerats samt i underrubriken:
 - 7.10.3 "Skyddsåtgärder".
- I kapitel 7.11 "Naturmiljö" har text justerats i underrubrikerna:
 - 7.11.1 "Förutsättningar", även tillkomna figurer och tabell.
 - 7.11.2 "Påverkan, effekt och konsekvens" även tillkomna figurer.
 - 7.11.3 "Skyddsåtgärder".
- I kapitel 7.13 "Friluftsliv och rekreation" har text justerats i underrubrikerna:
 - 7.13.2 "Påverkan, effekt och konsekvens", även tillkomna figurer och tabell.
 - 7.13.2 "Påverkan, effekt och konsekvens".
 - 7.13.3 "Skyddsåtgärder".
- I kapitel 7.12 "Kulturmiljö" har text justerats i underrubrikerna:
 - 7.12.2 "Påverkan, effekt och konsekvens".
 - 7.12.3 "Skyddsåtgärder".
- I kapitel 9.1 "Konsekvenser för människors hälsa och miljö" har text justerats.
- I kapitel 9.5 "Påverkan på skyddade områden" har text justerats.

STÄLLNINGSTAGANDE

Avvägningar har gjorts mellan olika enskilda och allmänna intressen vilket har resulterat i en samlad bedömning. Planhandlingarna har justerats enligt kommentarerna ovan och Samhällsbyggnadsförvaltningen anser därmed att detaljplanen ska bli föremål för granskning enligt PBL 5 kap 18§, och berörda parter underrättas om detta.

KVARSTÅENDE SYNPUNKTER

Det finns ca 62 kvarstående synpunkter varav de flesta berör specifik verksamhet som inte hanteras i detaljplanen.

INKOMNA YTTRANDE UNDER SAMRÅDSSKEDET

67 yttranden (med totalt ca. 116 synpunkter) har inkommit under planens samrådsskede. 1 synpunktslämnare har ingett synpunkter 2 gånger. 4 av de inkomna yttrandena har inkommit från samlade yttranden med 68, 24, 20 och 8 underskrifter. Yttrandena återges i sammanfattning och vissa kommenteras i kursiv stil nedan. Sammanställda yttranden från redovisas i sin helhet som bilagor

YTTRANDEN FRÅN STATLIGA REMISSINSTANSER
LÄNSSTYRELSEN ÖREBRO LÄN

Länsstyrelsen
Örebro län

Yttrande
Datum
2025-05-02

1 (9)

Diarienummer
4611-2025

Samhällsbyggnadsförvaltningen
samhallsbyggnad@lindesberg.se

Samråd om detaljplan för del av fastigheten Timanshyttan 1:6 i Nor, Nora kommun

Kommunens ärendenummer: PLAN-2024-102

Beskrivning av ärendet

Detaljplanen har överlämnats till Länsstyrelsen för samråd i enlighet med 5 kap. 11 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Detaljplanen handläggs med utökat förfarande.

Under samrådet ska Länsstyrelsen enligt 5 kap. 14 § PBL särskilt

1. ta till vara och samordna statens intressen
2. verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken (1998:808), MB, tillgodoses, att miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. MB följs och att strandskydd enligt 7 kap. MB inte upphävs i strid med gällande bestämmelser
3. verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt
4. verka för att en bebyggelse inte blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Under samrådet ska Länsstyrelsen också särskilt ge råd om tillämpningen av 2 kap. PBL. Länsstyrelsen ska dessutom ge råd i övrigt om tillämpningen av bestämmelserna i denna lag, om det behövs från allmän synpunkt.

Detaljplanens överensstämmelse med översiktsplanen

I översiktsplanen är planområdet utpekade som landsbygd och ligger utanför utpekade utvecklingsområden. Enligt översiktsplanen bör nya verksamheter utanför utpekade områden främst tillkomma på landsbygden inom utvecklingsområdena och utvecklingsstråken.

Översiktsplanen anger dock att verksamheter på landsbygden även bör kunna tillkomma utanför utvecklingsområdena och utvecklingsstråken. Anslutning till befintlig bebyggelse, kommunikationer och teknisk försörjning ska eftersträvas. Kommunen bör tydliggöra planförslagets överensstämmelse med översiktsplanen.

Länsstyrelsens synpunkter - prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden att frågor som berör översvämning ska lösas på ett tillfredsställande sätt i enlighet med vad som anges nedan. I annat fall kan Länsstyrelsen komma att pröva kommunens beslut att anta detaljplanen.

Översvämning, skyfall

Vid bedömning av risk för översvämning är det viktigt att skilja på risk för översvämning utifrån skyfall respektive risk för översvämning utifrån höga flöden. Planbeskrivningen behöver förtydligas utifrån detta.

Avverkning av träd och hårdgörande av ytor kommer att medföra en förändrad skyfallsbild inom och i anslutning till planområdet. Dagvattenutredningen anger att dimensionering, projektering och byggnation av reningsanläggning för dagvatten kommer att genomföras i samband med uppstart av verksamheten. Länsstyrelsen anser att det i planskedet behöver förtydligas vilka skyfallsmängder som kommer att uppstå vid ett genomförande av detaljplanen och hur de kommer att hanteras för att säkerställa att planen inte medför en risk för översvämning av väg och planerade anläggningar vid skyfall.

På plankartan anges planbestämmelsen m₁ som anger att fördröjningsdamm/vattenmagasin ska uppföras för att rena och fördröja dagvatten innan det leds bort och filtreras i grönytor. Bestämmelsen anges för användningsområdet J, industri. Av planbeskrivningen framgår att användningsområdet E, tekniska anläggningar, bland annat kan användas till avfall vilket kan innebära ökad spridning av förorenade ämnen i dagvatten. Det behöver därför förtydligas om fördröjningsdammen/vattenmagasinet även ska omhänderta dagvatten från området för tekniska anläggningar, eller om detta användningsområde kräver en separat

fördröjningsanläggning. Vidare behöver planbestämmelsen m1 specificeras genom att säkerställa den minsta fördröjningsvolymen som krävs för att uppfylla den rening och fördröjning som fordras.

Länsstyrelsens synpunkter - råd enligt 2 kap. PBL

Väginfrastruktur och transporter

Detaljplanen reglerar en anslutningsväg som kopplas till den statliga vägen 742, som är en smal grusväg med begränsade mötesmöjligheter. Till planhandlingarna bifogas en trafikutredning för ny verksamhetsetablering längs väg 742. I miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) till detaljplanen framgår att transportfrågan är en av prövningens viktigaste aspekter på grund av statusen på väg 742. I MKB:n anges att om vägen inte förbättras medför de tillkommande transporterna en *stor negativ konsekvens*. Bättras vägen, vilket enligt MKB:n är utgångspunkten, blir konsekvensen i stället *måttligt negativ*.

I trafikutredningen presenteras en rad rekommenderade åtgärder i väginfrastrukturen för att anpassa väg 742 till den ökade trafikeringen med särskilt fokus på tunga fordon och transporter med farligt gods, samt för att säkerställa en god framkomlighet och trafiksäkerhet. Det behöver förtydligas vilka av dessa åtgärder som är nödvändiga för att uppnå detaljplanens syfte och för att säkerställa markens lämplighet, det vill säga är nödvändiga för att planområdet ska bli lämpligt för den bebyggelse och de byggnadsverk som regleras i detaljplanen, och vilka åtgärder som är nödvändiga för den specifika verksamheten och därigenom hanteras inom tillståndprocessen enligt miljöbalken. Detta innefattar även ett tydliggörande av de åtgärder som krävs för att säkerställa människors hälsa och säkerhet, det vill säga åtgärder kopplade till trafiksäkerhet och transporter med farligt gods. Det behöver även tydliggöras *hur* de åtgärder som är nödvändiga för markens lämplighet, det vill säga för detaljplanen, ska säkerställas.

Trafikbuller

Detaljplanen reglerar en anslutningsväg som kopplas till den statliga vägen 742, som är en smal grusväg med begränsade mötesmöjligheter. Den senaste trafikmätningen längs väg 742 genomfördes 2019. Årsmedelsdygnstrafiken (ÅDT) vid detta tillfälle var, enligt trafikutredningen, 97 fordonsrörelser per dygn, varav fem

procent tung trafik. Med en antagen trafiktillväxt enligt Trafikverkets trafikutvecklingstal bedöms trafikvolymen idag (2025) uppgå till en ungefärlig total ÅDT på 103 fordonsrörelser per dygn, varav sex procent tung trafik. Uppräknad trafikmängd till prognosår 2045 bedöms uppgå till en total ÅDT på ungefär 121 fordonsrörelser per dygn, varav sex procent tung trafik. Ny industriverksamhet förväntas, enligt MKB:n, leda till ökade trafikflöden till och från planområdet med cirka 80 personbilar samt sju till nio tunga fordon per dygn.

Längs väg 742 finns ett antal bostäder som kan påverkas av buller från vägtrafik vid en ökad trafikmängd. Trafikmängden på väg 742 är idag låg, även med en ökad trafikmängd i enlighet med redovisningen i trafikutredningen är trafikmängden låg. Enligt planbeskrivningen och trafikutredningen bedöms att riktvärden enligt infrastrukturpropositionen 1996/97:53 inte kommer att överskridas vid de befintliga bostäderna utifrån de trafikmängder som redovisas. Om en annan typ av industriverksamhet vill etablera sig på platsen, som genererar större trafikmängder än de som trafikutredningen redovisar, är de befintliga bostäderna en känd förutsättning och ett förhållande som kommer att beaktas vid anmälan eller prövning enligt miljöbalken av industriverksamheten.

Industribuller

Detaljplanen medger användningen industri vilket innebär att störande verksamhet kan komma att etableras cirka 600 meter från befintliga bostäder. I planbeskrivningen anges att buller från industriverksamhet inom detaljplaneområdet antas på sin höjd medföra en måttlig negativ inverkan för befintliga bostäder. Detta med anledning av avstånd till närmsta bebyggelse samt omgivande terräng och vegetation. Industriverksamhet får normalt inte bedrivas utan anmälan eller prövning enligt miljöbalken. Regleringsmöjligheterna och ansvaret att genomföra åtgärder beror vanligen på i vilken ordning den störande och den exponerade verksamheten etableras. I och med att bostäderna som berörs redan finns, är förhållandena för tillkommande verksamhet på platsen kända och en förutsättning som kommer att beaktas vid anmälan eller prövning enligt miljöbalken av industriverksamheten.

Vibrationer

Planbeskrivningen och trafikutredningen anger att tung trafik på väg 742 riskerar att ge upphov till störande och skadliga

Naturmiljö

En naturvärdesinventering enligt svensk standard har utförts som visar att inga områden med höga naturvärden påverkas av den planerade exploateringen. Ett område med påtagligt naturvärde har identifierats i planområdets norra del. Detta område ligger utanför den föreslagna byggrätten och planläggs som allmän platsmark med användningen Natur, och påverkas därmed inte av den planerade exploateringen. Exploateringen innebär dock att några naturvärdesträd kommer att avverkas och att en våtmark kommer att fyllas igen. Våtmarken har enligt inventeringen inga naturvärden. Viss förlust av naturvärden kan uppstå vid ett genomförande av detaljplanen, men utifrån presenterat underlag delar Länsstyrelsen bedömningen att denna förlust är ringa. Det är positivt att förekomsten av invasiva arter uppmärksammas i planhandlingarna och att hänsyn kommer att tas till dessa vid genomförandet av detaljplanen för att undvika spridning.

Länsstyrelsen har i tillståndsärendet för verksamheten påpekat att det behöver göras en häckfågelinventering. Resultatet har ännu inte presenterats för Länsstyrelsen. Utifrån vad denna inventering resulterar i kan annan bedömning bli aktuell, i det fall någon särskilt känslig fågelart skulle förekomma inom området som innebär att förbuden i artskyddsförordningen aktualiseras. I sådant fall kan anpassningar av området krävas för att undvika förbuden. Om det inte är möjligt att helt undkomma förbuden behöver frågan om dispens från artskyddsförordningen prövas, vilket kan vara mer eller mindre svårt beroende på vilken/vilka arter det handlar om.

Kulturmiljö

När det gäller landskapsbilden och påverkan på kulturmiljön i en större skala är det främst av vikt att vegetation sparas längs stränder men också i övrigt kring verksamhetsområdet så att upplevelsevärdet av vyn över sjön påverkas så lite som möjligt. Detta är dessutom, enligt planbeskrivningen, nödvändigt även av andra skäl, till exempel som bullerdämpande åtgärd. Den höga tornbyggnaden kommer att bli synlig, det är därför viktigt att den färgsätts så att den så långt som möjligt smälter in i landskapsbilden och att material väljs som inte blänker. Plåt är därför olämpligt och fönster bör undvikas på fasader som är vända mot sjön. Bebyggelsen bör överlag utformas så diskret som möjligt för att minska påverkan på landskapet i närområdet.

Fornlämningar

Länsstyrelsen har tidigare meddelat att det krävs en arkeologisk utredning för att få kännedom om vilka fornlämningar som eventuellt kan finnas inom planområdet. Beslut om den arkeologiska utredningen togs den 28 februari 2025, men har ännu inte utförts. Det finns inget formellt krav på att den arkeologiska utredningen ska vara utförd innan detaljplanen antas. Länsstyrelsen rekommenderar dock att den utförs innan detaljplanen antas, då resultatet av utredningen kan påverka möjligheterna att genomföra detaljplanen. Om utredningen utförs under planprocessen finns möjligheter att anpassa detaljplanen utifrån det som framkommer i utredningen.

Vattenverksamhet

Den planerade sjöledningen i Viken för process- och dricksvatten samt en ledning för avloppsvatten utgör vattenverksamhet. Huvudregeln är att vattenverksamhet kräver tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken. Möjligheten finns att hantera ledningen i en anmälan under förutsättning att påverkan på allmänna eller enskilda intressen inte är av sådan omfattning att åtgärden blir tillståndspliktig. Ett beslut i ett anmälningsärende omfattas inte av rättskraft.

I området finns en våtmark som troligtvis behöver fyllas igen. Av samrådshandlingen, som bolaget tagit fram inför tillståndsansökan, ska våtmarken sakna vattenspegel. Det är dock oklart om det är vid normala vattenförhållanden eller om det även är fallet vid högsta förutsebara vattenstånd. Uppstår det ytvatten (vattenspegel) vid högsta förutsebara vattenstånd kan grävning, utfyllnad och avledande av vatten vara att betrakta som vattenverksamhet, vilket kan kräva tillstånd.

Enskilt huvudmannaskap

På plankartan finns en planbestämmelse om enskilt huvudmannaskap för allmän plats, det vill säga för användningen Gata respektive Natur. Enligt PBL Kunskapsbanken ska de särskilda skälen till enskilt huvudmannaskap anges i planbeskrivningen, och det ska tydligt framgå vilka avvägningar som har gjorts samt vad huvudmannaskapet innebär för de som blir berörda. Planbeskrivningen behöver kompletteras med en sådan redovisning. I planbeskrivningen anges att en gemensamhetsanläggning ska inrättas för att genomföra detaljplanen på allmän plats. Möjligheten

att inrätta en gemensamhetsanläggning för de allmänna platserna behöver förtydligas.

Vid enskilt huvudmannaskap finns det inte, till skillnad från vad som gäller för kommunalt huvudmannaskap, något krav om att de allmänna platserna ska ordnas efter hand som detaljplanen förverkligas. För att enskilt huvudmannaskap ska fungera behöver det därför finnas ett visst intresse från fastighetsägarna att genomföra planen. Detta behöver kommunen beakta när detaljplanen tas fram. I övervägandet om den allmänna platsen ska ha kommunalt eller enskilt huvudmannaskap behöver kommunen även beakta i vilken omfattning allmänheten nyttjar den allmänna platsen. Om allmänhetens tillträde till platsen är viktig bör kommunen planlägga med kommunalt huvudmannaskap.

Plankarta

På plankartan anges en bestämmelse om skydd mot störningar (m₁) som anger att fördröjningsdamm/vattenmagasin ska uppföras för att rena och fördröja dagvatten innan det leds bort och filtreras i gräsytor. Enligt PBL Kunskapsbanken behöver bestämmelser om skydd mot störningar kompletteras med egenskapsbestämmelser om villkor för lov eller startbesked för att säkerställa att skyddsåtgärderna kommer till stånd. De åtgärder som kan villkoras på plankartan anges i 4 kap. 14 § PBL.

I detaljplanen planläggs en del av befintlig väg som kvartersmark med byggrätt. Enligt plankartan slutar den allmänna vägen vid gränsen till kvartersmarken, en vändplats bör därför anges i anslutning till kvartersmarken.

Formaliafrågor

I planbeskrivningen, under rubriken "Motiv till detaljplanens regleringar", anges att planbestämmelsen u₁, markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar, finns på plankartan. Någon sådan bestämmelse finns dock inte på plankartan.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Förslaget till detaljplan bedöms medföra en betydande miljöpåverkan. En strategisk miljöbedömning har därför genomförts och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har tagits fram. Samråd har hållits med Länsstyrelsen om MKB:ns avgränsning och omfattning den 31 januari 2025 (dnr. 429-2025).

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Jonas Jansson med samhällsplanerare Camilla Lund som föredragande.

Kommentar:

Detaljplanens överensstämmelse med översiktsplanen: Avsnitt i planbeskrivningen om detaljplanens överensstämmelse med översiktsplanen har förtydligats med texten "Översiktsplanen anger dock att verksamheter på landsbygden även bör kunna tillkomma utanför utvecklingsområdena och utvecklingsstråken. Anslutning till befintlig bebyggelse, kommunikationer och teknisk försörjning ska eftersträvas" som möjliggör utveckling även utanför utpekade utvecklingsområdena och utvecklingsstråken.

Prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Översvämning, skyfall: Planbeskrivningen har inför granskningsskedet uppdaterats och förtydligats angående skyfallsmängder samt text angående beräknat högsta flöde.

Bestämmelse för att säkerställa dagvattendamm/magasin har justerats till generell bestämmelse som gäller för hela området. Ingen bestämmelse om minsta fördröjningsvolym läggs till i plankartan utan det hanteras istället med hänsyn till hur områdets ska exploateras och behoven för den specifika verksamhet som ska till på platsen. Byggrätten för industri upptar 35% av fastighetsarean inom egenskapsområdet, i kombination med att 30% av marken även ska vara genomsläpplig, samt bestämmelse om marklov krävs för åtgärder som kan försämra markens genomsläpplighet, bedömer kommunen att minsta fördröjningsvolym inte behöver specificeras ytterligare på plankartan då det finns gott om utrymme för att omhänderta dagvatten inom planområdet.

Råd enligt 2 kap. PBL

Väginfrastruktur och transporter: Efter samrådsskedet har en förstudie PM för väg 742 tagits fram. Förstudien kompletterar den trafikutredning som presenterades i samband med samrådet och fokuserar endast på väg 742s nordliga riktning. Förstudien har utrett vägförhållandena för väg 742 mer grundligt. Förstudien ger förslag på vilka åtgärder som behöver uträttas inom vägområdet så att trafik kan ta sig till och från området på ett trafiksäkert sätt, om en trafikintensiv industri etableras med en ökning av tung trafik och/eller farligt gods på väg 742 etablerar sig. Förstudien utreder även anslutningspunkt till väg 244. Som underlag till åtgärdsförslagen som presenterats i förstudien har flertal platsbesök gjorts längst väg 742 där bland annat inmätningar av vägkropp samt geoteknik har utförts. PM:et utgör underlag för detaljplanen och redovisar vilka åtgärder som kan vara aktuella. Under arbetet med detaljplanen har Trafikverket i dialog med kommunen lyft att åtgärder kring väg 742 behöver

föregås av en vägplan. Ytterligare åtgärder på väg 742 kommer därför hanteras och säkerställas i processen för vägplan, och då behöver även sydlig riktning av väg 742 ingå.

Kommunen vill förtydliga att väg 742 idag tillåter både tung trafik och farligt gods. Kommunen måste enligt plan- och bygglagen alltid pröva markens lämplighet för bebyggelse och användning. Vid planläggning för industri spelar dock miljö- och tillståndsprövningen hos mark- och miljödomstolen en viktig roll. Detaljplanen behöver då inte ta höjd för alla teoretiska möjliga verksamheter vid planläggning utan delar kan hanteras genom miljö- och tillståndsprövningen.

Kommunen har tydliggjort att planläggningen syftar till användningen J -industri, men tar höjd för specifik verksamhet för exempelvis ökad trafik på väg 742. Kommunen har påvisat, i och med inmätningar och flertal fältbesök samt analyser och beräkningar, att den norra sträckningen klarar den alstrade trafiken för tilltänkt verksamhet inom det inmätta vägområdet, under förutsättning att åtgärder i form av mötesfickor och breddning görs. Här har kommunen rekommenderat att trafiken till och från verksamhetsområdet ska gå den norra sträckan mot väg 244. Kommunen har även tagit fasta på att transporter ska ske på ett sätt så att acceptabla störningar för de boende längs väg 742 klaras, vilket kan regleras beroende på hur många transporter som kommer gå till verksamhetsområdet, tid på dygnet samt vilka vägar som transporterna tåls att användas. Kommunen hävdar att antalet transporter, angivna vägar samt tidsintervall för transporter (dagtid, ej nattetid exempelvis) kan villkoras i ett eventuellt miljötillstånd men ej i en detaljplan. Kommunen anser att frågan kring trafikallsträng för delar av väg 742 är utrett och bedömt i tillräcklig utsträckning för att detaljplanen ska anses vara lämplig enligt PBL 2. Kap.

Trafikbuller: Kommunen uppskattar Länsstyrelsens förtydliganden gällande trafikbuller.

Industribuller: Kommunen uppskattar Länsstyrelsens förtydliganden gällande industribuller.

Vibrationer: Trafikutredningen och Förstudie PM väg 742 har utrett åtgärder som kan reducera problem med eventuella vibrationer som hastighetssänkning och förstärkning av väggkropp. Planbeskrivningen är justerad efter trafikutredningen och förstudien. En vägplan ska tas fram där åtgärder kommer utredas och säkerställas inom processen för vägplan.

Förorenade områden: Planbeskrivningen har justerats gällande förorenade områden.

Översvämning, höga flöden: Planbeskrivningen har justerats och bedömning kring beräknat högsta flöde (BHF) har lagts till.

Naturmiljö: Naturvärdesinventeringen har kompletterats med en art- och fågelinventering enligt Länsstyrelsens yttrande, planbeskrivningen har reviderats därefter.

Utifrån inventeringsresultatet bedöms den del av inventeringsområdet som är aktuellt för exploatering ha visst värde för fågelliv men inte vara mer betydelsefullt än omgivande mark i landskapet runt omkring. Inte heller har det observerats fåglar i sådan omfattning som tyder på att området har tätare eller mer betydelsefulla populationer än vad som kan förväntas på andra platser sett ur ett regionalt och nationellt perspektiv. Vid den kompletterande inventeringen noterades två platser med fläcknycklar. Fläcknycklar är fridlysta enligt 8 § Artskyddsförordningen i hela landet vilket betyder att om man t.ex. vill gräva upp dem för att flytta dem krävs en artskyddsdispens. Fläcknycklar är klassade som livskraftiga (LC) vilket gör

att de vid en provning i samband med att de kommer i vägen för en exploatering sannolikt inte utgör ett hinder för exploatering. Vid det ena inventeringstillfället noterades även ägg och yngel av groddjur i form av padda i en våtmark inom planområdet.

Eftersom det kan finnas groddjur i anslutning till lekvattnen i perioden mars - juli och i vissa fall ända till september (Bina, 2015) får våtmarken inte påverkas under den tiden på så sätt att groddjur riskerar att skadas. Detta med hänvisning till 6 § artskyddsförordningen. En solbelyst grävd damm, med ett djup på 1,5 meter på djupaste stället, en diameter om minst 10 meter och belägen i landskapet så att den fylls på och håller vatten naturligt, kan förbättra möjligheten för andra groddjur än de som idag nyttjar våtmarken att hitta lämpliga lekmiljöer. En sådan grävd damm kan även fungera väl för de groddjur som idag leker i våtmarken. Ett utsök på Artportalen (SLU, ArtDatabanken, 2025c) att 6 arter av fladdermöss är inrapporterade med en koncentration till lövbården norr om skogsbilvägen i lövträdsområdet norr om skogsbilvägen i ett område som inte berörs direkt av exploatering finns ett flertal hålträd. Två av arterna som observerats är rödlistade som nära hotade (NT). Det är arterna brunlångöra och nordfladdermus. Brunlångöra har även noterats (två observationer) vid våtmarken inom planområdet.

Inom området ut mot sjön norr om det planerade verksamhetsområdet finns träd med möjliga nattvisten för fladdermöss i form av håligheter och löst sittande bark. Inom området för den planerade verksamheten utgörs träden av likåldrig produktionskog utan någon större potential som nattvisten, yngelplatser eller övervintringsplatser. Däremot kan området fungera som en födosökslokal främst vid strandkanten, vid björkpartier i området och vid den sumpskogsmiljö som finns inom området. Den ansökta verksamheten bedöms inte aktualisera något förbud enligt artskyddsförordningen med avseende på fladdermöss.

Den mark som tidigare varit planlagt för natur kommer i granskningsförslaget att tas bort. Området har redan ett skydd i strandskyddslagstiftningen. Inom ett strandskyddsområde får inte åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter." (Miljöbalk 7 kap. 15 § 4). Bestämmelserna i hela 7 kap. 15 § gäller även påverkan på djur- och växtliv. Nya byggnader, ändringar, anläggningar, anordningar och förberedelsearbeten får inte göras om de väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. Andra sådana åtgärder kan till exempel vara trädfällning eller grävning. Enligt naturvårdsverket så är skogsbolag undantagna denna förbudslagstiftning och får dispens för att avverka vid strandskyddade områden. Då det inte ska bedrivas skogsbruk på fastigheten i framtiden bedöms området redan ha ett starkt skydd genom strandskyddslagstiftningen.

Kulturmiljö: Torn/skorstenar som överstiger en nockhöjd om 12 meter beläggs med utformningsbestämmelser. Övriga byggnader bedöms inte synas i den omfattning att det innebär större negativ påverkan på landskapsbilden och då bedöms inte någon utformningsbestämmelse vara nödvändig.

Gällande påverkan på landskapsbilden som Länsstyrelsen lyfter i sitt yttrande och de träd som tidigare motiverats ska vara kvar för att bland annat att upplevelsevärde av vyn över sjön ska påverkas så lite som möjligt, gör kommunen en annan bedömning kring i granskningshandlingarna. Den mark som tidigare varit planlagt för natur kommer i granskningsförslaget att tas bort. Området har redan ett skydd i strandskyddslagstiftningen. Inom ett strandskyddsområde får inte åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter." (Miljöbalk 7 kap. 15 § 4). Bestämmelserna i hela 7 kap. 15 § gäller även påverkan på djur- och växtliv. Nya

byggnader, ändringar, anläggningar, anordningar och förberedelsearbeten får inte göras om de väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. Andra sådana åtgärder kan till exempel vara trädfällning eller grävning. Enligt naturvårdsverket så är skogsbolag undantagna denna förbudslagstiftning och får dispens för att avverka vid strandskyddade områden. Då det inte ska bedrivas skogsbruk på fastigheten i framtiden bedöms området redan ha ett starkt skydd genom strandskyddslagstiftningen.

En utformningsbestämmelse för tornet har lagts till i granskningsförslaget för att byggnadsverket ska upplevas så diskret som möjligt och på så sätt minska påverkan på landskapet i närområdet.

Fornlämningar: Känd fornlämning ligger utanför planområdet och den planerade verksamhetsytan undviker direkt intrång i fornlämning L1980:3173 (Östra Hagen). För att undvika risk för intrång i fornlämningens omgivande buffertzona (se fornlämningsområde), har planområdet inte planlagts i direkt anslutning till fornlämningsområdet.

Den arkeologiska utredning steg 1 som genomförts upptäckte ett flertal möjliga fornlämningar och lämningar. För att klargöra vilka eventuella fornlämningar som kan komma att beröras kommer en arkeologisk utredning steg 2 behöva utföras i processen framåt. Utifrån dialog med Länsstyrelsen bedöms det inte finnas hinder för att genomföra detaljplanen men det kan inför byggnation komma att krävas tillstånd enligt kulturmiljölagen med villkor om arkeologisk dokumentation av de fornlämningar som eventuellt berörs.

Vattenverksamhet: Kommunen uppskattar Länsstyrelsens förtydliganden gällande vattenverksamhet för sjöledning samt att våtmarken kan bli föremål för vattenverksamhet vid grävning, utfyllnad och avledning av vatten om det visar sig att ytvatten uppstår vid våtmarken.

Enskilt huvudmannaskap: Allmän platsmark har tagits bort från detaljplanen och därmed bestämmelsen om enskilt huvudmannaskap.

Plankarta: Bestämmelsen "Fördröjningsdamm/vattenmagasin ska uppföras för att rena och fördröja dagvatten innan det leds bort och filtreras i grönytor." är redan reglerade i plankartan att de ska uppföras. Detaljplanen säkerställer även markens genomsläpplighet genom bestämmelse om att det krävs marklov för åtgärder som försämrar markens genomsläpplighet, a1.

En vändplats enligt Länsstyrelsens yttrande blir inte aktuell i detaljplanen då all allmän platsmark har tagits bort.

Formaliafrågor: Text om U-bestämmelse utgår i planbeskrivningen.

LANTMÄTERIET

Detaljplan för Timanshyttan 1:6 i Nora

Vid genomgång av planförslagets handlingar (daterade 2025-03-19) har följande noterats:

För plangenomförandet viktiga frågor där planen behöver förbättras

(Här redovisas synpunkter om sådana frågor som Lantmäteriet särskilt ska bevaka och sådant som vi uppfattar som nödvändiga att åtgärda för genomförandet av planen.)

GENOMFÖRANDE AV ALLMÄN PLATS NATUR

För att genomföra detaljplanen ska en gemensamhetsanläggning inrättas för allmän plats NATUR. Enligt anläggningslagen kan en gemensamhetsanläggning enbart inrättas om anläggningen är gemensam för flera fastigheter. Enligt planbeskrivningen ska kvartersmarken styckas av för en fastighet. Utifrån informationen i planbeskrivningen och att skogsbruksfastigheten Timanshyttan 1:6 inte kan ses ha någon nytta att vara med i en gemensamhetsanläggning för NATUR kommer det inte vara möjligt att genomföra del av detaljplanen, att inrätta gemensamhetsanläggning för allmän plats NATUR.

Enligt planförslaget är syftet med planläggningen av allmän plats NATUR att skogsområdet ska bevaras för att skogen ska fungera som en ridå. Eftersom det inte går att inrätta någon gemensamhetsanläggning för allmän plats NATUR enligt planförslaget är det troligtvis inget som hindrar att markägaren fortsättningsvis kan bedriva skogsbruk inom allmän plats NATUR.

VÄGRÄTT FÖR TIMMANSHYTTAN 1:6?

I planförslaget har man valt att planlägga del av befintlig väg som kvartersmark med byggrätt. Det framgår inte utav planförslaget hur det är tänkt med Timmanshyttan 1:6 möjlighet och rättighet att köra på kvartersmarken.

EXPLOATERINGSAVTAL AKTUELLT MEN INNEHÅLLET REDOVISAS INTE

I planbeskrivningen anges att exploateringsavtal ska upprättas, men inget ytterligare anges om innehållet.

Om avsikten är att genomföra markanvisningar och/eller teckna exploateringsavtal ska kommunen enligt 4 kap. 33 § 3 st. 2 men. PBL redovisa avtalens huvudsakliga innehåll liksom konsekvenserna av att planen helt eller delvis genomförs med stöd av ett eller flera sådana avtal i planbeskrivningen. Detta ska enligt 5 kap. 13 § PBL göras redan i samrådsskedet.

Lantmäteriet konstaterar att lagstiftaren har avsett att exploatörens samtliga åtaganden ska redovisas på en översiktlig nivå, men där det ändå ska gå att bedöma vad åtagandena innebär. Lantmäteriet bedömer att handlingarna i dess nuvarande skick inte är tillräckligt tydliga och behöver därför kompletteras.

Redovisningen behöver enligt Lantmäteriets mening vara konkret kring:

- vilka områden som avses för överlåtelse eller upplåtelse (helst redovisade på kartor)
- vilka fysiska anläggningar exploatören ska utföra och vilken standard de ska ha
- vilka olika kostnader som exploatören åtar sig att betala
- åtaganden om att betala eller inte kräva ersättningar
- tidplan för utbyggnad av de anläggningar som avtalet omfattar
- om exploatören ska ställa en säkerhet för åtaganden enligt avtalet
- om det finns flera exploatörer – ansvarsfördelningen mellan dem

Glöm inte att även redovisa konsekvenserna (se ovan). Lantmäteriet har tagit fram ett material med information om regelverket vid "Redovisning av genomförandeavtal i planbeskrivning" och tre exempel på hur redovisning av innehåll och konsekvenser kan se ut i en planbeskrivning. Använd gärna detta material som inspiration. Ni hittar det [via följande länk på lantmateriet.se](https://lantmateriet.se)

När redovisning av innehållet i ett kommande exploateringsavtal saknas i planbeskrivningen innebär det:

- att det inte finns någon möjlighet för Lantmäteriet att utföra sin lagstadgade uppgift att i samrådsskedet lämna råd i de fall avtalsinnehållet förefaller strida mot reglerna i 6 kap. 40-42 §§ PBL.
- att de som är berörda av planen inte har någon möjlighet att överblicka de konsekvenser som det tänkta avtalsinnehållet kommer att få bland annat vid genomförandet av detaljplanen.

Delar av planen som bör förbättras

ALLMÄN KVARTERSMARK I PLANEN SAMT KONSEKVENSER OCH EFFEKTER

Det förefaller som att användningen Teknisk anläggning kan komma att anses vara kvartersmark för annat än enskilt bebyggande (allmän kvartersmark). När det förekommer allmän kvartersmark i en plan bör kommunen i planbeskrivningen redovisa att det aktuella området bedöms vara allmän kvartersmark. Under konsekvenser bör en redovisning göras av att kommunen har rätt, respektive på anmodan av fastighetens ägare är skyldig, att lösa in området enligt 6 kap. 13 § PBL respektive 14 kap. 14 § PBL. Dessutom bör det redovisas hur kommunens rätt / skyldighet påverkas vid bygglov till förmån för enskild enligt 9 kap. 32 § PBL.

Kommentar:

Genomförande av allmän plats natur: Område planlagt som NATUR samt GATA utgår helt ur planförslaget. Gatan planläggs istället som J, industri, med prickmark för att möjliggöra tillfart.

Vägrätt för Timanshyttan 1:6?: Befintlig väg planlagt som kvartersmark utökas i planförslaget. Vägen kommer vara enskild.

Exploateringsavtal aktuellt med innehåller redovisas inte: Ett exploateringsavtal har förhandlats fram mellan kommun och aktör. Planbeskrivningen har kompletterats med text om exploateringsavtal som kommer beskrivas i sin helhet i samband med antagande.

TRAFIKVERKET

*Kommunens dnr: PLAN-2024-102**Trafikverkets dnr: TRV 2025/37816***Samråd gällande detaljplan för Timanshyttan 1:6, Nora kommun**

Detaljplanens syfte är att skapa förutsättningar för etablering av industri genom att möjliggöra mark för industriändamål på del av fastigheten Timanshyttan 1:6 i Nor. Vidare syftar detaljplanen till att säkerställa ett bevarande av skogsområde mot sjön Vikern samt att säkerställa tillkomst till planområdet genom en tillfartsväg från väg 742.

Trafikverkets synpunkter

Planområdet nås via väg 742 som Trafikverket är väghållare för. Väg 742 ansluter vidare till statlig väg 244 i norr och statlig väg 243 i söder. Trafikering till och från planområdet behöver ske med hänsyn till transportinfrastrukturens förutsättningar och villkor. Bärighet, planstandard, framkomlighet och trafiksäkerhet behöver beaktas och utredas i samband med planering för att säkerställa att vägnätet klarar en ökad trafikalstring och belastning, alternativt vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att inte medföra negativ påverkan. Trafikverket välkomnar att en trafikutredning tagits fram i samband med planläggningen. Trafikutredningen syftar till att belysa transport- och trafikala förutsättningar för etableringen. Utredningen ska visa på behov och analysera samt föreslå åtgärder för att anpassa väg 742 till den ökade trafikeringen med särskilt fokus på tunga fordon och transporter med farligt gods, samt att säkerställa god framkomlighet och trafiksäkerhet i anslutningspunkten till väg 244 i norr.

I planbeskrivningen redovisas att det längs väg 742 finns ett antal bostadsfastigheter belägna inom vägens närområde. Påverkan på dessa kringliggande fastigheter kan enligt beskrivningen komma att förändras något till följd av trafiktillskottet. Vidare anges att väg 742 kommer behöva förbättras i flera aspekter för att kunna möta ökad trafik planområdet kommer generera, både i nordlig och sydlig riktning. Miljökonsekvensbeskrivningen visar även behov av förbättring av väg 742. Om vägen inte förbättras medför de tillkommande transporter en stor negativ konsekvens, bättras vägen blir konsekvensen i stället måttligt negativ. I planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen saknas dock tydlig redovisning vilka förbättringar och åtgärder som behöver vidtas på vägnätet.

Trafikverket anser generellt att planbeskrivningen ytterligare behöver tydliggöra beskrivning och resonemang utifrån trafikutredningen gällande förutsättningar för trafikering, trafikalstring och de konsekvenser som planläggningen medför. Vidare behöver det tydligt redovisas vilka åtgärder som rör väg 742 som kommunen bedömer kommer krävas för att göra planområdet lämpligt utifrån planens syfte. I trafikutredningen framförs en punktlista med rekommenderade åtgärder. Delar av åtgärderna anges ske vid/utifrån behov samt kräver fortsatt översyn/inventering och utredning. Trafikverket anser inte att nuvarande underlag besvarar vilka åtgärder som är förutsättningar för planens genomförande. Trafikverket kan därför inte ta ställning till detaljplanen lämplighet utifrån påverkan på statlig väg. Trafikverket lyfter även behov av att tydliggöra hur nödvändiga åtgärder som rör väg 742 säkerställs. Trafikverket önskar

uppmärksamma att ett genomförande av åtgärder som rör väg 742 sannolikt kräver en vägplaneprocess enligt väglagen i syfte att pröva konsekvenser och markanspråk. Det är först efter en sådan prövning och fastställd vägplan som rätt ges att bygga och vidta åtgärder.

Gällande trafikutredningens rekommenderade åtgärd om asfaltsbeläggning av hela sträckningen av väg 742 önskar Trafikverket lyfta att en beläggning med asfalt bedöms kräva breddning av befintlig väg, vägen behöver även profiljusteras och en god avvattning av vägkroppen behöver säkerställas.

Finansiering

Trafikverket vill tydliggöra att samtliga åtgärder på det statliga vägnätet till följd av detaljplan/exploatering ska bekostas av kommunen. Avtal mellan kommunen och Trafikverket om finansiering och genomförande behöver vara undertecknade innan kommunen antar planen. Trafikverket anser att detta behöver framgå av planbeskrivningen.

Vibrationer

Planbeskrivning och trafikutredning redovisar risk att tung trafik på väg 742 ger upphov till störande och skadliga markvibrationer, samt att flera olika åtgärder behöver vidtas för att förbättra väg 742 för att reducera problemen med vibrationer. Trafikverket anser att underlaget behöver tydliggöras gällande vibrationsproblematik och klargöra bedömning om påverkan. För åtgärdsnivå längs befintlig infrastruktur tillämpar Trafikverket Maximal Vibrationsnivå vägd RMS om 0,7 mm/s (Avser trafikårsmedelnatt (22-06) Åtgärd vidtas om nivån 0,7 mm/s överskrids oftare än fem gånger per natt) enligt *Riktlinje Buller och vibrationer från trafik på väg och järnväg, TDOK 2014:1021*. Utifrån bedömning om påverkan behöver eventuella åtgärdsbehov klargöras.

Luftfart

Detaljplanen möjliggör för industri i södra delen av planområdet där bebyggelse tillåts att uppföras upp till en nockhöjd om 12 meter utöver ett mindre område där 30 meter nockhöjd tillåts och kombineras med en totalhöjd om 35 meter. Trafikverket uppmärksammar att byggnader och andra föremål som är högre än 20 meter kan komma att påverka luftfarten. Flygplatser och LFV är sakägare för civil luftfart, och ska därför samrådats innan etablerar av hinder över 20 meter.

Redaktionellt

I planbeskrivningen anges att Trafikverket äger väg 742. Trafikverket är väghållare för vägen enligt väglagen, detta behöver korrigeras.

I trafikutredningens syfte anges behov av att säkerställa god framkomlighet och trafiksäkerhet i anslutningspunkten till väg 244 i norr. Även anslutningspunkt väg 243 bör kompletteras i syftet.

Fortsatt arbete

Trafikverket önskar en fortsatt dialog kring trafikfrågor och åtgärder som rör väg 742 inför framtagande av kommande granskningshandling.

Kommentar:

Väginfrastruktur och transporter:

Efter samrådsskedet har en förstudie PM för väg 742 tagits fram. Förstudie PM:et kompletterar den trafikutredning som presenterades i samband med samrådet och fokuserar endast på väg 742s nordliga riktning. Förstudien ger förslag på vilka åtgärder som behöver och kan uträttas inom vägområdet så att trafik kan ta sig till och från området på ett trafiksäkert sätt, om en trafikintensiv industri etableras med en ökning av tung trafik och farligt gods på väg 742. Förstudien utreder även anslutningspunkt till väg 244. Som underlag till åtgärdsförslagen som presenterats i förstudien har flertal platsbesök gjorts längst väg 742 där bland annat inmätningar av vägkropp samt geoteknik har utförts. PM:et utgör underlag för detaljplanen och redovisar vilka åtgärder som kan vara aktuella men kommunen har tillsammans med Trafikverket kommit fram till att en vägplan ska tas fram där åtgärder fortsatt kommer utredas och säkerställas inom processen för vägplan, och då även sydlig riktning av väg 742. PM:et utgör underlag för detaljplanen och redovisar vilka åtgärder som kan vara aktuella. Under arbetet med detaljplanen har Trafikverket i dialog med kommunen lyft att åtgärder kring väg 742 behöver föregås av en vägplan. Ytterligare åtgärder på väg 742 kommer därför hanteras och säkerställas i processen för vägplan, och då behöver även sydlig riktning av väg 742 ingå.

Kommunen vill förtydliga att väg 742 idag tillåter både tung trafik och farligt gods. Kommunen måste enligt plan- och bygglagen alltid pröva markens lämplighet för bebyggelse och användning. Vid planläggning för industri spelar dock miljö- och tillståndsprövningen hos mark och miljödomstolen en viktig roll. Detaljplanen behöver då inte ta höjd för alla teoretiska möjliga verksamheter vid planläggning utan delar kan hanteras genom miljö- och tillståndsprövningen.

Kommunen har tydliggjort att planläggningen syftar till användningen J -industri, men tar höjd för specifik verksamhet för exempelvis ökad trafik på väg 742. Kommunen har påvisat, i och med inmätningar och flertal fältbesök samt analyser och beräkningar, att den norra sträckningen klarar den alstrade trafiken för tilltänkt verksamhet inom det inmätta vägområdet, under förutsättning att åtgärder i form av mötesfickor och breddning görs. Här har kommunen rekommenderat att trafiken till och från verksamhetsområdet ska gå den norra sträckan mot väg 244. Kommunen har även tagit fasta på att transporter ska ske på ett sätt så att acceptabla störningar för de boende längs väg 742 klaras, vilket kan regleras beroende på hur många transporter som kommer gå till verksamhetsområdet, tid på dygnet samt vilka vägar som transporterna tåls att användas. Kommunen hävdar att antalet transporter, angivna vägar samt tidsintervall för transporter (dagtid, ej nattetid exempelvis) kan villkoras i ett eventuellt miljötillstånd men ej i en detaljplan. Kommunen anser att frågan kring trafikalstring för delar av väg 742 är utrett och bedömt i tillräcklig utsträckning för att detaljplanen ska anses vara lämplig enligt PBL 2. Kap.

Trots den procentuellt stora ökningen av trafikrörelser längs sträckan är det i faktiska tal fortfarande mycket lite trafik som använder vägen. Personbilstrafiken kan sannolikt komma från båda hållen till detaljplaneområdet.

Planbeskrivningen revideras efter förstudien.

Planbeskrivning justeras angående äganderätten för väg 742.

Samråd har genomförts med aktuell flygplats och LFV.

Planbeskrivningen har kompletterats med text om avtal mellan Trafikverket och kommunen samt exploateringsavtal som kommer beskrivas i sin helhet inför antagande.

FÖLJANDE HAR INGET ATT ERINRA MOT FÖRSLAGET

Polisen meddelar ingen erinran 2025-03-27

Försvarsmakten meddelar ingen erinran 2025-04-15

KOMMUNALA REGIONALA REMISSINSTANSER

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN, STADSARKITEKT – 2025-04-24

Yttrande i samrådsskedet för detaljplan Timanshyttan 1:6

Ärendet

Planenheten håller samråd för detaljplanen Timanshyttan 1:6

Ärendebeskrivning

Stadsarkitekten avger ett yttrande inom ramen för samrådet avseende detaljplanens lämplighet, med särskilt fokus på hur den föreslagna planen påverkar landskapsbilden, områdets kulturmiljövärden samt ur ett hållbarhetsperspektiv.

Kulturmiljön i Nor

Området Nor har en utpräglad kulturhistorisk karaktär där den historiska landskapsanvändningen, det ålderdomliga vägnätet och den småskaliga bybebyggelsen samverkar till en värdefull helhetsmiljö. Det smala grusvägnätet, anpassat till den kuperade terrängen, utgör ett framträdande kulturhistoriskt elementen och speglar en historisk landsbygdsstruktur med höga upplevelsevärden.

Bergsmansbyn Nor har ett sammantaget högt kulturmiljövärde. Fastigheten Nor 4:4 är särskilt värdefull, gården utgör en välbevarad helhetsmiljö med bebyggelse från 1700-talet och lämningar efter äldre hyttverksamhet, vilket ger området en tydlig koppling till den historiska bergsbruksepoken. Byggnadernas autenticitet, i kombination med de tekniska och miljömässiga spåren efter tidigare brukning, skapar ett kulturarv av högt värde.

Vid Östra hagen finns en dokumenterad fornlämningsmiljö med synliga källar- och husgrunder som ytterligare förstärker områdets kulturhistoriska identitet. Miljön nyttjas idag som rekreationsområde, bland annat av Noras scouter, vilket bidrar till dess samtida sociala värde.

Även järnvägssträckningen för Vikern–Möckelns järnväg, med kvarvarande tekniska detaljer och banvaktarstuga, utgör ett högt industrihistoriskt värde.

Påverkan på föreslagen plan

Det föreslagna industriområdet inom planområdet, inklusive etablering av en TNT-fabrik och tillhörande trafik- och infrastrukturlösningar, bedöms sammantaget medföra en påtaglig påverkan på kulturmiljön. Följande effekter lyfts särskilt:

- **Trafikens påverkan på vägnätet:** Det ålderdomliga vägnätet i Nor är inte dimensionerat för den trafikmängd och fordonstyp (tunga transporter) som den föreslagna verksamheten genererar. Detta riskerar att förändra både det fysiska uttrycket och den upplevda miljön i grunden.
- **Ljud- och ljuspåverkan:** Verksamheten förväntas leda till ökat buller och störande ljusinslag, vilket påverkar områdets karaktär som tyst och naturnära. Dessa faktorer reducerar möjligheten att ta del av platsens kulturella ekosystemtjänster.
- **Landskapsbildens förändring:** Nya byggnader, torn, transporter och stark belysning kan påverka siktlinjer och landskapsrum negativt.

Oförutsedda verksamheter: Då planförslaget medger generellt industriändamål (J), finns risk att andra verksamheter med annan miljöpåverkan kan etableras, vilket gör det angeläget att tydligare avgränsa tillåtna verksamheter och redovisa deras påverkan.

Förslag till åtgärder och kompletteringar

Mot bakgrund av ovanstående föreslås att följande aspekter beaktas i det fortsatta planarbetet:

- **Skydds- och hänsynsbestämmelser** bör införas i planen för att säkerställa bevarandet av värdefulla kulturmiljöer, byggnadsstrukturer, vägar och landskapsrum.
- **Planbestämmelserna för användning "J – industri"** behöver preciseras med avseende på tillåtna verksamhetstyper och deras miljömässiga och sociala konsekvenser.
- **En utökad redovisning av påverkan från buller, ljus och trafik** bör tas fram, med särskild hänsyn till områdets känslighet och befintliga användning.
- **Åtgärder för att minska trafikens påverkan** bör utredas, exempelvis genom vägförbättringar och eventuella alternativa transportvägar.
- **En fördjupad kulturmiljöanalys** bör genomföras med fokus på byn Nors påverkan av det ökade trafikflödet där även kulturella ekosystemtjänster ingår. Analysen bör även innefatta hela grusvägens sträckning.

Hållbarhetsperspektiv

Ur ett hållbarhetsperspektiv väcker den föreslagna etableringen av TNT-fabriken särskilda frågor kring lokalisering, tillgänglighet och resursanvändning. Den planerade anläggningen är tänkt att uppföras i ett skogsområde som i dagsläget saknar kollektivtrafikförbindelser och befinner sig långt från befintlig infrastruktur för hållbara transporter.

Transport- och tillgänglighetsproblematik

Platsens avskilda läge innebär att all person- och godstrafik till och från fabriken måste ske med bil eller tunga fordon. Detta medför:

- Ett ökat beroende av fossila transporter, vilket står i kontrast till både kommunala och nationella mål om minskade utsläpp av växthusgaser.
- Hög grad av bilberoende bland de anställda, då arbetsplatsen är oåtkomlig med kollektivtrafik. Det påverkar möjligheten till socialt hållbara arbetsvillkor och riskerar att exkludera grupper utan tillgång till bil.
- Stor miljöpåverkan från tung trafik, både vad gäller utsläpp, vägsitage och påverkan på naturmiljö och djurliv.

Avsaknad av samlokalisering med befintlig infrastruktur

Planområdet är inte integrerat med annan industriell eller samhällelig verksamhet, vilket innebär att synergier med exempelvis el-, vatten- och avloppsnätverk, återvinning, gemensam logistik eller energisystem inte kan uppnås. Det medför en ineffektiv resursanvändning, vilket är problematiskt sett till FN:s hållbarhetsmål och Agenda 2030.

Hållbarhetsmål och planering

Planförslaget bör bättre knytas till kommunens och länets klimat- och hållbarhetsmål. Detta inkluderar:

- Mål om att minska utsläppen från transporter och öka andelen hållbara resor.
- Mål om samordnad fysisk planering som möjliggör klimatsmarta etableringar och energieffektiva verksamheter.
- Mål om att undvika nyetablering i obebyggda områden som saknar teknisk infrastruktur.

Förslag till kompletterande åtgärder ur hållbarhetssynpunkt

Mot ovanstående bakgrund föreslås att planförslaget kompletteras med:

- En hållbarhetsbedömning som belyser etableringens konsekvenser för klimatpåverkan, mobilitet, resurshushållning och biologisk mångfald.
- En översyn av lokaliseringsprincipen, för att pröva möjligheten att samlokalisera fabriksverksamhet med befintlig infrastruktur och/eller industriområden.
- Utredning av transportalternativ, inklusive förslag på gemensam arbetsplatsbuss, samordnad logistik eller planering för framtida kollektivtrafiklösningar.
- Miljökompenserande åtgärder, exempelvis genom investering i grön infrastruktur, eldrivna fordon för interna transporter, eller andra kompensationsåtgärder.

Sammanfattning

Detaljplanen för Timanshyttan 1:6 rör ett område med höga kulturhistoriska värden och rekreativa kvaliteter. Samtidigt innebär planförslaget en industriell etablering som både fysiskt och funktionellt skiljer sig från omgivningens karaktär och förutsättningar. Detta ställer höga krav på planens utformning, avgränsningar och skyddsåtgärder – inte minst ur ett hållbarhets- och klimatperspektiv. Det är av största vikt att den fortsatta planprocessen vilar på en samlad bedömning av påverkan på kulturmiljö, trafikstruktur, ekologiska samband och långsiktiga klimatmål.

Nor är ett kulturhistoriskt särpräglat landskap med höga kulturmiljö- och upplevelsevärden. Den planerade industriverksamheten riskerar att påtagligt förändra områdets karaktär och minska dess långsiktiga användbarhet som rekreativ och kulturpräglad miljö. Det är därför av största vikt att detaljplanen utformas med en varsam och landskapsanpassad strategi som säkerställer en hållbar balans mellan utveckling och bevarande.

Övrig upplysning**Barnkonventionen och barns rätt till utemiljöer**

Det aktuella området vid Östra hagen används idag som rekreationsmiljö, bland annat av Noras scouter. Detta ger platsen en särskild betydelse för barn och ungas möjlighet till lek, rörelse och olika typer av naturupplevelser.

En exploatering av området kan därmed påverka barns rättigheter enligt FN:s barnkonvention, som är svensk lag. Framför allt berörs:

- **Barnets bästa (artikel 3)** – alla beslut ska ta hänsyn till vad som är bäst för barnet/barnen.
- **Rätt till fritid, lek och rekreation (artikel 31)** – barn har rätt till tillgång till trygga och stimulerande utemiljöer.

Mot denna bakgrund bör en barnkonsekvensanalys genomföras för att säkerställa att barns behov och rättigheter beaktas i det fortsatta planeringsarbetet.

För Bygg- och miljönämnden/Tekniska nämnden

Kommentar:

Kulturmiljö Beroende på vad för verksamhet som etableras kan det finnas ett behov av att väg 742 förstärks vilket kan ha en negativ påverkan av områdets småskaliga uttryck. Ett PM förstudie väg 742 har tagits fram inför granskningsskedet som utrett och förslagit åtgärder utifrån detaljplanen. Åtgärder på väg 742 kommer dock att fastställas i framtagnandet av en vägplan. Fördelarna med att förstärka väg 742 är att det blir en säkrare väg för tung trafik som redan trafikerar vägen samt tillkommande. Tillfartsvägen är sedan tidigare omgjord till en skogsväg där tidigare järnväg är svår att urskilja.

Fornlämningar: Känd fornlämning ligger utanför planområdet, den planerade verksamhetsytan undviker direkt intrång i fornlämning L1980:3173 (Östra Hagen), för att undvika risk för intrång i fornlämningens omgivande buffertzona (se k fornlämningsområde), har planområdet inte planlagts i direkt anslutning till fornlämningsområdet.

Den arkeologiska utredning steg 1 som genomförts upptäckte ett flertal möjliga fornlämningar och lämningar. För att klargöra vilka eventuella fornlämningar som kan komma att beröras kommer en arkeologisk utredning steg 2 behöva utföras i processen framåt. Utifrån dialog med Länsstyrelsen bedöms det inte finnas hinder för att genomföra detaljplanen men det kan inför byggnation komma att krävas tillstånd enligt kulturmiljölagen med villkor om arkeologisk dokumentation av de fornlämningar som eventuellt berörs.

Landskapsbild: Då planområdet ligger så pass avsides och omgärdat av skog och berg så bedöms inte landskapsbilden påverkas förutom av uppstickande torn/skorstenar för vilka utformningsbestämmelser har lagts till.

Industribuller/ljussförorening: Buller och ljus bedöms inte heller påverka till den grad att det ska ha en negativ inverkan på landskapsbilden.

Plankarta: Lämpligheten av industri som vill etablera sig behöver sannolikt prövas i miljötillstånd, varför inte en specificering av användningsbestämmelsen J har gjorts.

Lokalisering: En lokaliseringsutredning har utförts och utifrån kriterier som b.la. avstånd till bebyggelse utifrån MSBFS 2019:1, infrastruktur och rimliga kostnader att bygga ut och dra ny infrastruktur har den här platsen valts. Miljökonsekvensbeskrivning redovisar lokaliseringsutredningen och vilka platser som har utretts och förkastats och varför. Att samlokalisera etableringen med annan industri eller infrastruktur är direkt olämpligt med anledning av industrins karaktär samt med anledning av de riktlinjer som framgår i ovan nämnd föreskrift. En samlokalisering skulle även hindra all annan framtida utveckling dess närområde vilket innebär att annan mark för industriområden, bostadsområden och övrig utveckling av kommunen behöver ske längre från annan bebyggelse, infrastruktur och kollektivtrafikstråk. Kommunen har gjort bedömningen att placera denna typ av verksamhet avses ger bättre hållbarhet än att placera annan utveckling mer avses.

Kollektivtrafik: Att endast planera för kollektivtrafikens räckvidd kan skapa stora begränsningar för vart ny verksamhet kan etablera sig, speciellt inom mindre städer och samhällen.

MKB: Detaljplanen antas medföra betydande miljöpåverkan varför en miljökonsekvensbeskrivning har upprättats. Utredningen redovisar detaljplanens miljöpåverkan samt skyddsåtgärder för att undvika eller minska negativa konsekvenser.

Sociala konsekvenser: En barnkonsekvensanalys har tagits fram som belyser att planområdet utgör en liten del av det landskapet som den ligger inom och stora delar av skogen kommer fortfarande vara tillgänglig. Skogsområden finns även närmre befintlig bebyggelse som inte innebär att väg 742 behöver korsas. Detaljplanen planlägger även för industri och anses som olämpligt för barn att vistas på varför det inte heller planläggs för barn.

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN, VA – 2025-04-24

Yttrande

Fastighet: Nora Timanshyttan 1:6

VA-verksamheten anser att texten om vatten och avlopp på sidorna 29 och 41 i planbeskrivningen behöver tydliggöras. Föreslagna formuleringar presenteras nedan.

Vattenförsörjning och avlopp (sida 29)

Närmaste kommunala verksamhetsområde ligger i Gyttorp. Tillkommande verksamhet kommer erbjudas inkopplingspunkt via avtal utanför verksamhetsområdet. Inkopplingspunkten kommer erbjudas vid Bidalite i Gyttorp.

Vatten och Avlopp (sida 41)

Huvudmannen för den allmänna VA-anläggningen i Nora kommun kommer erbjuda anslutning via avtal utanför VA-verksamhetsområde för dricksvatten och spillvatten. Processavlopp och sanitärt spillvatten från verksamheten kommer genom avtalet kunna släppas till den allmänna anläggningen för spillvatten. Processavloppet och det sanitära spillvattnets sammansättning ska likna ett normalt hushållsspillvatten. Detaljer och villkor för anslutning regleras genom avtalet mellan aktören och VA-huvudmannen.

För Tekniska nämnden

Kommentar:

Formaliafrågor: Planbeskrivning revideras efter förslagen text.

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN, MILJÖENHETEN – 2025-04-16

Miljöenhetens yttrande

Fastighet: Nora Timanshyttan 1:6

Miljöenheten har getts möjlighet att lämna yttrande över detaljplan för del av fastigheten Timanshyttan 1:6 och har följande synpunkter:

Dagvatten

Miljöenheten anser att det i planförslaget bör finnas med en reglering av dagvattenfördröjning samt reningsåtgärder för att säkerställa att fördröjning och rening av dagvatten sker.

Beträffande förorening i dagvatten behöver det redovisas hur verksamhetens branschspecifika föroreningar beräknas påverka dagvattnet. I synnerhet påverkan av det avfall, processlam från "rödvattnet", som verksamheten planerar att elda utomhus på verksamhetsområdet. Typ av föroreningar, uppskattad mängd förorening och hur dimensionering av reningsanläggningen ska beräknas behöver tydliggöras.

Påverkan på miljökvalitetsnormen (MKN) för vatten

I redovisningen av påverkan på miljökvalitetsnormen för vatten, kemisk status, behöver det framgå vilka prioriterade ämnen och särskilt förorenande ämnen som kan förekomma verksamheten.

Förorenad mark

Marken där anläggningen ska uppföras är inte påverkad av någon känd förorenande verksamhet sedan tidigare. En undersökning har gjorts i samband med den statusrapport som upprättats. Då påträffades PAH:er strax över känslig markanvändning (KM).

Miljöenheten informerar om att uppmärksamhet på avvikande lukt- och synintryck i mark alltid ska råda vid schaktning. Vid misstanke om förorening ska miljökontoret genast underrättas i enlighet med 10 kap. 11 § miljöbalken.

VA-anläggning

Bolaget har redovisat att VA planeras ordnas genom att en ledning över sjön Viken ska ledas till andra sidan sjön och ansluta till kommunens ledningsnät. Detta har förankrats med kommunens VA-avdelning. Vid anslutningsområdet av ledningen till fastmark på andra sidan Vikern i viken Lillsjön, finns en punkt där förorenat sediment är registrerat i Länsstyrelsens register för förorenade områden. Det behöver utredas om ledningen riskerar att påverka sedimenten så att risk för föroreningsspridning föreligger. Sanering kan bli aktuellt.

Buller

Verksamheten behöver klara riktvärden för industribuller och för trafikbuller enligt Boverkets och Naturvårdsverkets lagstiftning och vägledning.

Kommentar:

Plankarta: Bestämmelse för att säkerställa dagvattendamm/magasin har justerats till generell bestämmelse för hela området. I övrigt regleras detta i miljötillståndet för den specifika verksamheten.

Vatten och avlopp: Inga ledningar ska dras in i Lillsjön.

En utredning angående dragning av ledningar genom sjön Vikern har utförts, planbeskrivningen har kompletterats efter utredning.

Industribuller: Industribuller antas inte överskrida riktvärden för buller på grund av avstånd till bebyggelse samt vegetation. Specifik verksamhet måste även förhålla sig till riktvärden för buller.

Trafikbuller: Trafikutredningen visar på att tung trafik inte kommer att överskrida riktvärden för trafikbuller, genom miljötillståndet kan man reglera att eventuella transporterna av råvaror och färdigprodukter enbart får ske helgfria vardagar kl. 07.00 – 17.00 och därför inte generera buller under nattetid.

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN, KOMMUNEKOLOG

Yttrande i samrådsskedet för detaljplan Timanshyttan 1:6

Fastighet: Nora Timanshyttan 1:6

Ärendet

Det föreslagna industriområdet inom planområdet, med en TNT-fabrik och tillhörande trafik- och infrastrukturlösningar, kommer ha stor påverkan på närområdets kultur- och boendemiljö.

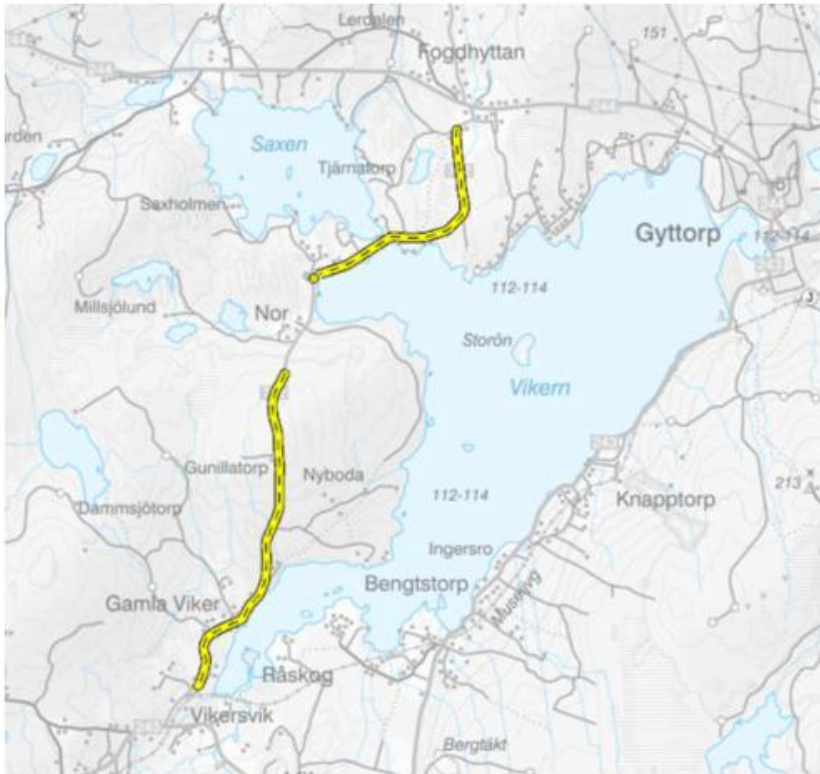
Området för själva industriområdet har enligt tillgänglig information och den mycket sent utförda naturinventeringen inga högre naturvärden. Dock kommer verksamheten påverka intilliggande värdefulla områden mycket negativt. Det har inte utförts några inventeringar av fladdermöss och vattensalamander. Dessutom kommer anslutande små vägar behöva förstärkas, vilket riskerar påverka vägkanter och det ålderdomliga landskapet.

Påverkan på intilliggande område med påtagligt naturvärde

Området Östra hagen är ett fornminnesområde med synliga källar- och husgrunder med ett påtagligt naturvärde, som kommer att bli påverkat av att ha ett industriområde på andra sidan vägen. För att kunna hävda att området inte påverkas och att området fortfarande ska ha ett värde som rekreationsområde, behövs en bredare buffert och ett längre avstånd till industriområdet. Området nyttjas idag som rekreationsområde av bl.a. Noras scouter och närboende. Vägen från Nor till industriområdet bör inte breddas mot sjön, för att bevara ett så brett naturområde som möjligt nära sjön och för att kunna kopplas ihop med Östra Hagen.

Påverkan på vägområdet

Väg 742 från Ringshyttan till Nor är en småskalig, grusad väg som följer Vikerns strand. Vägens smala och naturanpassade karaktär har ett ålderdomligt uttryck. Nära vägen inne i viken finns ett fynd av klasefibbla från juni 2024. Det är en ovanlig och nära hotad, hävdgynnad art. Hela sträckan från denna fyndplats och till Fogdhyttan sköts av Trafikverket som artrik väggkant på båda sidor vägen. Även sträckan från Nor till Vikersvik sköts som artrik väggkant.

Karta med utdrag från Nationella vägdatabasen NVDB. I Nora kommun sköts vägen 742 mellan Fogdhyttan och Vikersvik som artrika vägkanter.

Förslag till åtgärder och kompletteringar

- Kompletterande naturinventeringar i närområdet, t.ex fladdermusinventering och inventering av vattensalamander.
- Alternativt förslag med längre avstånd till Östa Hagen.
- En beskrivning av hur förstärkningar och ökad trafik kommer att påverka befintliga vägar och dess artrika vägkanter.

Kommentar:

Naturvärden: Naturvärdesinventeringen har kompletterats med en art och fågelinventering, planbeskrivning revideras därefter. Utifrån inventeringsresultatet bedöms den del av inventeringsområdet som är aktuellt för exploatering ha visst värde för fågelliv men inte vara mer betydelsefullt än omgivande mark i landskapet runt omkring. Inte heller har det observerats fåglar i sådan omfattning som tyder på att området har tätare eller mer betydelsefulla populationer än vad som kan förväntas på andra platser sett ur ett regionalt och nationellt perspektiv. Vid den kompletterande inventeringen noterades två platser med fläcknycklar. Fläcknycklar är fridlysta enligt 8 § Artskyddsförordningen i hela landet vilket betyder att om man t.ex. vill gräva upp dem för att flytta dem krävs en artskyddsdispens. Fläcknycklar är klassade som livskraftiga (LC) vilket gör att de vid en prövning i samband med att de kommer i vägen för en exploatering sannolikt inte utgör ett hinder för exploatering. Vid det ena inventeringstillfället noterades även ägg och yngel av groddjur i en våtmark inom planområdet. Eftersom det kan finnas groddjur i anslutning till lekvattnen i perioden mars - juli och i vissa fall ända till september (Bina, 2015) får våtmarken inte påverkas under den tiden på så sätt att groddjur riskerar att skadas. Detta med hänvisning till 6 § artskyddsförordningen.

En solbelyst grävd damm, med ett djup på 1,5 meter på djupaste stället, en diameter om minst 10 meter och belägen i landskapet så att den fylls på och håller vatten naturligt, kan förbättra möjligheten för andra groddjur än de som idag nyttjar våtmarken att hitta lämpliga lekmiljöer. En sådan grävd damm kan även fungera väl för de groddjur som idag leker i våtmarken. Ett utsök på Artportalen visar att 6 arter av fladdermöss är inrapporterade med en koncentration till lövbården norr om skogsbilvägen I lövträdsområdet norr om skogsbilvägen i ett område som inte berörs direkt av exploatering finns ett flertal hålträd. Två av arterna som observerats är rödlistade som nära hotade (NT). Det är arterna brunlångöra och nordfladdermus. Brunlångöra har även noterats (två observationer) vid våtmarken inom planområdet.

Inom området ut mot sjön norr om det planerade verksamhetsområdet finns träd med möjliga nattvisten för fladdermöss i form av håligheter och löst sittande bark. Inom området för den planerade verksamheten utgörs träden av likåldrig produktionskog utan någon större potential som nattvisten, yngelplatser eller övervintringsplatser. Däremot kan området fungera som en födosökslokal främst vid strandkanten, vid björkpartier i området och vid den sumpskogsmiljö som finns inom området. Detaljplanen bedöms inte aktualisera något förbud enligt artskyddsförordningen med avseende på fladdermöss.

Kulturmiljö: Beroende på vad för verksamhet som etableras kan det finnas ett behov av att väg 742 förstärks vilket kan ha en negativ påverkan av områdets småskaliga uttryck. Ett PM förstudie väg 742 har tagits fram inför granskningskedet som utrett och förslagit åtgärder utifrån detaljplanen. Åtgärder på väg 742 kommer dock att fastställas i framtagandet av en vägplan. Fördelarna med att förstärka väg 742 är att det blir en säkrare väg för tung trafik som redan trafikerar vägen samt tillkommande. Tillfartsvägen är sedan tidigare omgjord till en skogsväg där tidigare järnväg är svår att urskilja.

Väginfrastruktur och transporter: Efter samrådsskedet har en förstudie PM för väg 742 tagits fram. Förstudien kompletterar den trafikutredning som presenterades i samband med samrådet och fokuserar endast på väg 742s nordliga riktning. Förstudien har utrett vägförhållandena för väg 742 mer grundligt. Förstudien ger förslag på vilka åtgärder som behöver uträttas inom vägområdet så att trafik kan ta sig till och från området på ett trafiksäkert sätt, om en trafikintensiv industri etableras med en ökning av tung trafik och farligt gods på väg 742. Förstudien utreder även anslutningspunkt till väg 244. Som underlag till åtgärdsförslagen som presenterats i förstudien har flertal platsbesök gjorts längst väg 742 där bland annat inmätningar av vägkropp samt geoteknik har utförts. PM:et utgör underlag för detaljplanen och redovisar vilka åtgärder som kan vara aktuella. Under arbetet med detaljplanen har Trafikverket i dialog med kommunen lyft att åtgärder kring väg 742 behöver föregås av en vägplan. Ytterligare åtgärder på väg 742 kommer därför hanteras och säkerställas i processen för vägplan, och då behöver även sydlig riktning av väg 742 ingå.

Kommunen vill förtydliga att väg 742 idag tillåter både tung trafik och farligt gods. Kommunen måste enligt plan- och bygglagen alltid pröva markens lämplighet för bebyggelse och användning. Vid planläggning för industri spelar dock miljö- och tillståndsprövningen hos mark och miljödomstolen en viktig roll. Detaljplanen behöver då inte ta höjd för alla teoretiska möjliga verksamheter vid planläggning utan delar kan hanteras genom miljö- och tillståndsprövningen.

Kommunen har tydliggjort att planläggningen syftar till användningen J -industri, men tar höjd för specifik verksamhet för exempelvis ökad trafik på väg 742. Kommunen har påvisat, i och med inmätningar och flertal fältbesök samt analyser och beräkningar, att den norra sträckningen klarar den alstrade trafiken för tilltänkt verksamhet inom det inmätta vägområdet, under förutsättning att åtgärder i form av mötesfickor och breddning görs. Här har kommunen rekommenderat att trafiken till och från verksamhetsområdet ska gå den norra sträckan mot väg 244. Kommunen har även tagit fasta på att transporter ska ske på ett sätt så att acceptabla störningar för de boende längs väg 742 klaras, vilket kan regleras beroende på hur många transporter som kommer gå till verksamhetsområdet, tid på dygnet samt vilka vägar som transporterna tåls att användas. Kommunen hävdar att antalet transporter, angivna vägar samt tidsintervall för transporter (dagtid, ej nattetid exempelvis) kan villkoras i ett eventuellt miljötillstånd men ej i en detaljplan. Kommunen anser att frågan kring trafikalstring för delar av väg 742 är utrett och bedömt i tillräcklig utsträckning för att detaljplanen ska anses vara lämplig enligt PBL 2. Kap.

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN, BYGGLOV – 2025-04-24. INGEN ERINERAN

Yttrande ingen erinran

Fastighet: Nora Timanshyttan 1:6

Ärende

Planenheten har begärt yttrande från Bygglovsenheten angående planbesked på fastigheten Timanshyttan 1:6.

Bygglovsenheten har inget att erinra mot föreslagen detaljplan. Följande bör beaktas:

Kvartersmark industri

En detaljplan som medger kvartersmark för industri kan användas för samtliga industriändamål. Detaljplanen bör föregås av en bullerutredning för att försäkra sig om att all typ av industri är lämplig för området. Annars bör denna användning regleras närmare.

Naturmark och avgränsning

En fråga har uppkommit i samband med samrådet om att uppföra stängsel på naturmark. Att uppföra stängsel är i sig inte en bygglovspliktig åtgärd. Däremot skulle en avgränsning av naturmarken där allmänheten ska ha tillträde strida mot detaljplanens bestämmelse Natur. Stängsel bör om möjligt läggas inom användningsområdet för industri.

För Bygg- och miljönämnden

Kommentar:

Påverkan, industri: Eventuell störande industri behöver anmälas till tillsynsmyndigheten. Om verksamheten bedöms generera sådana störningar att det överskrider riktvärdena vid bostadsbyggnad är verksamhetsutövaren skyldig att vidta åtgärder som får ner till exempel bullernivån. Om det inte är möjligt kommer inte tillstånd att ges för verksamheten. Därför behöver detaljplanen inte specificeras då det är platsens förutsättningar, det vill säga bostäder, väginfrastruktur och annat som sätter ramen för vad som kan och inte kan etableras på platsen. Detta trots att bestämmelsen är generell. Detta framgår bland annat av regeringsbeslut N2015/00456/PUB.

Plankarta: Allmän plats har tagits bort från plankartan. Detaljplanen hanterar inte frågor om stängsling utan det är en fråga som får hanteras i efterföljande processer där det då får bedömas vad som är mest lämpligt.

SAKÄGARE OCH ÖVRIGA YTTRANDEN

NERIKES BRANDKÅR – 2025-04-08

Handläggare
Mats Johansson
010-176 20 16
mats.johansson@nerikesbrandkar.se

Samhällsbyggnadsförvaltningen
711 80 Lindesberg

Diarienummer
2025-000689
Datum
2025-04-08

1 (2)

Yttrande avseende detaljplan PLAN-2024-102

Redovisande handlingar:

- Planbeskrivning, samrådshandling 2025-03-20
- Plankarta, samrådshandling 2025-03-19
- Miljökonsekvensbeskrivning, WSP- 2025-03-20
- Trafikutredning, WSP- 2025-03-12
- Dagvattenutredning, WSP- 2025-03-18

Efter att ha tagit del av ovanstående handlingar vill Nerikes Brandkår framföra följande synpunkter:

Brandvattenförsörjningen bör följa Svenskt Vattens publikation, P114, avseende brandvattenflöde med utgångspunkt i verksamheter med hög brandbelastning d.v.s. 40 l/s. Placeringen av brandpostuttag bör placeras strategiskt i anslutning till verksamhetsområdet med hänsyn till verksamhetens riskbild och tas fram i samråd med Nerikes Brandkår.

Verksamhetsområdet bör planeras för att kunna omhänderta förorenat släckvatten som kan uppkomma i samband med insats från räddningstjänsten. Det framgår inte av miljökonsekvensbeskrivningen att detta har beaktats, utformning och kapacitet för detta bör tas fram i samråd med Nerikes Brandkår.

I trafikutredningen har en riskbedömning för transport av farligt gods utförts. Individrisknivån har beräknats för vägsträckan i befintligt skick med ett antagande av maximal lastvikt och därmed fått fram antalet transporter. Nerikes Brandkår kan inte utläsa att vägens förutsättningar, exempelvis att vägen är smal och att möten endast kan ske på särskilda mötesplatser, har beaktats i värderingen. Vidare framgår inte av beräknad risknivå ett olycksscenario med explosiva ämnen, utan resultatet är endast utifrån ett utsläpp av frätande ämnen. Värderingen av individrisknivån bör enligt Nerikes Brandkårs uppfattning även beakta transporten av explosiva ämnen så som TNT vilken är den produkt som ska tillverkas.

Den alternativa räddningsväg till området som planeras ses som särskilt viktig utifrån räddningstjänstens möjlighet till räddningsinsats, då verksamheten utgör en Sevesoverksamhet med betydande risker i händelse av olyckstillbud. Utformningen bör kommuniceras med Nerikes Brandkår för att säkerställa framkomligheten.

I miljökonsekvensbeskrivningens bedömning om markens lämplighet framgår att närmaste Sevesoverksamhet finns i Gytterp på andra sidan Vikern cirka 3 km från planområdet. Enligt Nerikes Brandkårs uppgifter så finns sprängämnesförråd på Åkernäsområdet på betydligt kortare avstånd. I planförslaget bör det utredas vilka skyddsavstånd som gäller från angränsande Sevesoverksamhet samt om- och hur planerad verksamhet påverkar alternativt påverkas av detta.

Nerikes Brandkår, 2025-04-08

Mats Johansson
Enhetschef, Samhällsskydd

Kommenter:

Brandvatten: Kommunen håller med om att brandvattenförsörjning ska anordnas i området i samråd med Räddningstjänsten, vilket även framgår av planbeskrivning. Flödet i brandposterna ska dimensioneras enligt gällande krav enligt Svenskt Vatten publikation P114 enligt Nerikes Brandkår yttrande. Byggherren ska redovisa att brandvattenförsörjningen är säkerställd i samband med bygglov.

Släckvatten: Frågan kring släckvatten kommer redogöras och hanteras i miljötillståndet. Detaljplanen reglerar dock att "Fördröjningsdamm/vattenmagasin ska uppföras för att rena och fördröja dagvatten innan det leds bort och filtreras i grönytor". Bestämmelsen bör även kunna fånga upp släckvatten.

Trafikutredningen: Ett PM för väg 742 har tagits fram efter samrådet, PM:et redovisar förbättringsförslag för väg 742 som breddning av vägfickor, förstärkning av vägkropp och hastighetsjustering. Efter samråd mellan kommunen och Trafikverket har det beslutats om att en vägplan ska tas fram. Vägplanen kommer utreda och fastställa vilka åtgärder som ska utföras på vägen. Väg 742 sträckning söderut kommer även att utredas. De risker som en specifik verksamhet kan ha på individer till och inom planområdet hanteras i miljötillståndsansökan.

Räddningsväg: Någon räddningsväg har inte planerats inom ramen för detaljplanen, i Trafikutredningen nämns det dock att det ofta är ett krav från Räddningstjänsten för en sevesoklassad verksamhet samt att det är en rekommenderad åtgärd för den typen av etableringar. Om behov av räddningsvägar finns är det en fråga som hanteras inom ramen för detaljprojekteringsprocessen.

Närliggande verksamheter: Kommunen har interna kartlager som redogör för den totala utbredningen av sevesoanläggningarna i Gytterp och Åkernäs samt deras skyddsområden. Kommunen är därför medveten om att det finns anläggningar betydligt närmare än så. Detaljerade krav på skyddsavstånd till verksamheter m.m. finns i MSB:s föreskrifter (MSBFS

2025:2) om hantering av explosiva varor. I föreskrifterna framgår bland annat att skyddsavståndet kan halveras om skyddsåtgärder tillförs runt anläggningen.

“När naturligt skydd finns, eller om skyddsåtgärder vidtagits, görs en beräkning som visar skyddet mot splitter och kaststycken. Oavsett vilket naturligt skydd eller vilka åtgärder som vidtagits får avstånd aldrig understiga hälften av avstånden i tabellerna 1-4.”

Det är i miljötillståndsprövningen som dessa frågor behöver hanteras.

EON – 2025-04-22

Idag har E.ON en mellanspänningsluftledning i den västra delen av planområdet, se bifogad översiktskarta.

Luftledning

Kraftledningarna enligt ovan omfattas av Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter, ELSÄK-FS 2022:1. Starkströmsföreskrifterna reglerar bland annat höjd över mark, avstånd från ledning till byggnad, brännbart upplag och parkeringsplatser. För att kunna bibehålla ledningarna måste ovannämnda föreskrifter följas. Det får inte göras avkall på el, person eller driftssäkerhet.

Markhöjden får ej förändras under eller invid ovannämnda ledningar.

Beroende på hur tillfartsvägen till industriområdet planeras kan frihöjden under luftledningen påverkas. E.ON har en ledningsstolpe på södra sidan som kan komma i konflikt med en eventuell breddning av vägen.

Eventuella kostnader i samband med planens genomförande så som flyttningar eller ändringar av våra befintliga anläggningar bekostas av exploatören, vilket bör framgå av genomförandebeskrivningen.

Transformatorstation

För att kunna säkerställa elförsörjningen i det nya området behövs en eller flera transformatorstationer.

Enligt Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter måste en starkströmsanläggning vara utförd enligt god elsäkerhetsteknisk praxis, vilket bland annat innebär att den ska vara utförd enligt svensk standard. Av svensk standard SS-EN 61936-1 samt tillhörande Handbok SEK 438, utgåva 2, framgår att minsta tillåtna avstånd mellan transformatorstation och brännbar byggnadsdel eller brännbart upplag är 5 meter. SS-EN 61936-1 föreskriver också att nätstationer ska placeras så att de rimligtvis inte skadas av vägfordon, samt att tillräckligt utrymme för normal drift och underhåll ska säkerställas.

Vi noterar att E-område för teknisk anläggning satts ut på plankartan men hemställer att planbestämmelserna kompletteras med en skrivelse som informerar att det inom 5 meter från transformatorstation ej får finnas brännbara byggnadsdelar och att brännbart upplag ej får uppställas.

Andra synpunkter

Idag har E.ON ett landsbyggsnät i området vilket inte är dimensionerat för effekten som en industri efterfrågar. Att förstärka och bygga fram ett elnät för den effekt som en industri kräver är omfattande i tid. Gällande denna detaljplan är det geografiska läget den största utmaningen vilket resulterar att det kan ta flera år från att vi får reda på önskad effektbehov till att vi kan erbjuda en anslutning.

På sidan 48 i planbeskrivningen går det att läsa om en eventuell sjöledning, kommer inte uttalandet från E.ON bör denna text tas bort ur planbeskrivningen.

På sidan 49 i planbeskrivningen går det att läsa om kostnader. E.ON vill förtydliga att om kommande industri är en högspänningskund kommer de själva äga och bekosta nätstation. E.ON anser att texten är vilseledande och den borde tas bort ur planbeskrivningen.

Eventuella kostnader i samband med planens genomförande så som flyttningar eller ändringar av våra befintliga anläggningar bekostas av exploatören, vilket bör framgå av genomförandebeskrivningen.

E.ON ser fram emot fortsatt dialog kring denna detaljplan.

Kommentar:

Löpande dialoger har förts mellan kommunen och E.ON vid ett flertal gånger tidigt i planärendet samt fortsatt under planprocessen. Kommunen har efter avslutat samråd haft ytterligare dialog med E.ON kring ledningsdragning och rätt ut det som framkommit i samrådsyttrande.

Förslaget att dra ledningsnät över Vikern har framkommit i dialog med EON.

En bestämmelse läggs till som reglerar avstånd till brännbara byggnadsdelar eller upplag.

Planbeskrivningen revideras efter synpunkter.

POST – 2025-03-24

Postutdelning, gällande, detalplan för del av Timanshyttan 1:6, Lindesbergs Kommun.

Dnr: PLAN-2024-102

PostNord har i uppdrag att tillhandahålla den samhällsomfattande posttjänsten vilket bland annat innebär att det är PostNord som ska godkänna placeringen och standarden på postmottagningsfunktionen. I denna roll representerar PostNord samtliga postoperatörer som är verksamma i det aktuella området.

Post ska kunna delas ut miljövänligt, kostnadseffektivt och med hänsyn till arbetsmiljön för chaufförer och brevbärare. För att det ska kunna genomföras i praktiken behöver utdelningen standardiseras.

Vid nybyggnation av villor och radhus placeras postlådan i en lådsamling vid infarten till området. I flerfamiljshus ska man ta emot sin post i en fastighetsbox i anslutning till entrén. Färdvägen till postanordningen ska vara öppen och farbar året runt för valt fordon.

Kontakta PostNord i god tid på utdelningsforbattringar@postnord.com för dialog gällande godkännande av postmottagning i samband med nybyggnation eller annan förändring gällande befintlig alt ny infrastruktur.

En placering som inte är godkänd leder till att posten inte börjar delas ut till adressen.

Kommentar:

Fastighetsägararen ansvarar för dialog med PostNord samt lämplig placering av postlådor/fastighetsbox.

ÖREBRO LÄNSMUSEUM

YTTRANDE ANG. FÖRSLAG TILL DETALJPLAN FÖR FASTIGHETEN TIMANSHYTTAN 1:6 I NOR

Samhällsbyggnad Bergslagen har tagit fram ett planförslag för fastigheten Timanshyttan 1:6 i Nor, väster om Nora och Gyttores tätorter, med utgångspunkt att etablera industri.

Området är inte tidigare planlagt och omfattas inte av områdesbestämmelser. Området utgörs av ett kuperat skogsområde i nära anslutning till Norsviken i sjön Vikern. Strax nordväst om planområdet finns en äldre, relativt välbevarad bergsmansby.

Bergsmansbyn i Nor består bland annat av gårdsmiljöer av traditionell karaktär, hyttlämning, grusad landsväg och slingrande bäcken som tillsammans bidrar till en värdefull helhetskaraktär. I byn finns också spår av lämningar från Vikern-Möckelns järnväg i form av en banvall och den befintliga vägsträckningen som även går genom det föreslagna planområdet.

HÖJD OCH SIKTLINJER

Planförslaget redogör att industribyggelsen får uppgå till en nockhöjd på 12 meter med undantag för en byggnad som får uppgå till 30 meter nockhöjd med en totalhöjd på 35 meter. Den högre nockhöjden möjliggörs för att kunna anlägga ett torn.

Kulturmiljöanalysen bedömer att tornet på 30 meter nockhöjd kommer vara väl synligt i landskapet och visar siktlinjer från Vissabo och Nothusudden. Det saknas analys gällande hur industribbyggelsens höjd kommer att synas från bergsmansbyn i Nor vilket bör utredas vidare. I kulturmiljöanalysen görs bedömningen att industrimiljöns påverkan på byn borde vara minimal då den är placerad ca 580 meter från byn. Då analys av siktlinjer från byn saknas kan denna bedömning inte stärkas.

Det finns behov av ett omtag i frågan om nockhöjd som öppnar upp för en ytterligare minskning av tornets nockhöjd till 20 meter alternativt 25 meter för att minimera industrimiljöns påverkan på omkringliggande kulturmiljöer. Om detta inte går att genomföra utifrån tornets användningsområde bör det ställas högre krav på tornets gestaltning då det kommer få en viss betydande roll i landskapets uttryck.

NATUR

I planförslaget redovisas Naturmark i anslutning till Norsviken samt nordvästra delen av planområdet i riktning mot bergsmansbyn Nora. Inga naturvärden redovisas i området.

Natur bedöms vara en lämplig lösning för att möjliggöra ett bevarande av skogskaraktären i området mot sjön och bergsmansbyn. Det kan även bidra till rekreationsvärden vilket bedöms positivt.

En brist i planhandlingarna är att egenskapsbestämmelser inte tydliggörs i förhållande till naturmarken. Naturbegreppet begränsar inte avverkning av träd om det inte tydliggörs genom egenskapsbestämmelser. Avverkning av större skogspartier kan ge stor negativ påverkan på områdets karaktär och rekreationsvärden. Industrianläggningen skulle i det fallet även bli mer synlig i landskapet vilket riskerar större påverkan på närliggande kulturmiljöer än planförslaget tagit ställning till.

Gällande området utmärkt med *Natur* ser museet att det är önskvärd att lägga till egenskapsbestämmelser som begränsar större avverkning alternativt en skötselplan som avfärdar avverkning av större art.

GENERELL SYNPUNKT GÄLLANDE ETABLERING AV INDUSTRIMILJÖ

Den föreslagna placeringen av industriområdet har beaktat närliggande kulturmiljöer och landskap på så vis att den placerats med avstånd från bebyggelse och omsluts av befintlig natur.

Även om placeringen kan bedömas god i nuvarande planförslag finns risken att den etablerade industrin framöver önskar utökas. I sådant skeende kan argumenten för fortsatt exploatering av landskapet vara svåra att föra då industrimiljöer generellt bör utökas i nära anslutning till redan befintlig industrimiljö.

Viss risk bedöms därför finnas att denna industrimiljö framöver kan få större negativ påverkan på kulturmiljön än som kan redogöras för närvarande i rådande planförslag. Detta gäller speciellt i relation till bergsmansbyn i Nor men också för andra kulturmiljöer och riksintressen för kulturmiljövården runt sjön Vikern.

Beslut i ärendet har fattats av enhetschef Marcus Drotz efter föredragning av bebyggelseantikvarie Julia Larsson.

Kommentar:

Plankarta: *Område planlagt som NATUR samt GATA utgår och med det även bestämmelsen om allmän kvartersmark. Gatan planläggs istället som J, industri, med prickmark.*

Naturmiljö: *Naturvärdesinventeringen har kompletterats med en art och fågelinventering, planbeskrivning revideras därefter.*

Senare utökning: *Om en utökning av kommande verksamhet behöver ske och inte inryms inom då gällande plan får en ny planprocess inledas. Att utöka industriområdet med annan typ av industri bedöms inte som aktuellt då kommunen ser att annan typ av industri bör etableras närmare tätorterna och större infrastrukturleder.*

Väginfrastruktur och transporter: Efter samrådsskedet har en förstudie PM för väg 742 tagits fram. Förstudien kompletterar den trafikutredning som presenterades i samband med samrådet och fokuserar endast på väg 742s nordliga riktning. Förstudien har utrett vägförhållandena för väg 742 mer grundligt. Förstudien ger förslag på vilka åtgärder som behöver uträttas inom vägområdet så att trafik kan ta sig till och från området på ett trafiksäkert sätt, om en trafikintensiv industri etableras med en ökning av tung trafik och farligt gods på väg 742. Förstudien utreder även anslutningspunkt till väg 244. Som underlag till åtgärdsförslagen som presenterats i förstudien har flertal platsbesök gjorts längst väg 742 där bland annat inmätningar av vägkropp samt geoteknik har utförts. PM:et utgör underlag för detaljplanen och redovisar vilka åtgärder som kan vara aktuella. Under arbetet med detaljplanen har Trafikverket i dialog med kommunen lyft att åtgärder kring väg 742 behöver föregås av en vägplan. Ytterligare åtgärder på väg 742 kommer därför hanteras och säkerställas i processen för vägplan, och då behöver även sydlig riktning av väg 742 ingå.

Kommunen vill förtydliga att väg 742 idag tillåter både tung trafik och farligt gods. Kommunen måste enligt plan- och bygglagen alltid pröva markens lämplighet för bebyggelse och användning. Vid planläggning för industri spelar dock miljö- och tillståndsprövningen hos mark och miljödomstolen en viktig roll. Detaljplanen behöver då inte ta höjd för alla teoretiska möjliga verksamheter vid planläggning utan delar kan hanteras genom miljö- och tillståndsprövningen.

Kommunen har tydliggjort att planläggningen syftar till användningen J -industri, men tar höjd för specifik verksamhet för exempelvis ökad trafik på väg 742. Kommunen har påvisat, i och med inmätningar och flertal fältbesök samt analyser och beräkningar, att den norra sträckningen klarar den alstrade trafiken för tilltänkt verksamhet inom det inmätta vägområdet, under förutsättning att åtgärder i form av mötesfickor och breddning görs. Här har kommunen rekommenderat att trafiken till och från verksamhetsområdet ska gå den norra sträckan mot väg 244. Kommunen har även tagit fasta på att transporter ska ske på ett sätt så att acceptabla störningar för de boende längs väg 742 klaras, vilket kan regleras beroende på hur många transporter som kommer gå till verksamhetsområdet, tid på dygnet samt vilka vägar som transporterna tåls att användas. Kommunen hävdar att antalet transporter, angivna vägar samt tidsintervall för transporter (dagtid, ej nattetid exempelvis) kan villkoras i ett eventuellt miljötillstånd men ej i en detaljplan. Kommunen anser att frågan kring trafikalstring för delar av väg 742 är utrett och bedömt i tillräcklig utsträckning för att detaljplanen ska anses vara lämplig enligt PBL 2. Kap.

Kulturmiljö: Beroende på vad för verksamhet som etableras kan det finnas ett behov av att väg 742 förstärks vilket kan ha en negativ påverkan av områdets småskaliga uttryck. Ett PM förstudie väg 742 har tagits fram inför granskningsskedet som utrett och förslagit åtgärder utifrån detaljplanen. Åtgärder på väg 742 kommer dock att fastställas i framtagandet av en vägplan. Fördelarna med att förstärka väg 742 är att det blir en säkrare väg för tung trafik som redan trafikerar vägen samt tillkommande. Tillfartsvägen är sedan tidigare omgjord till en skogsväg där tidigare järnväg är svår att urskilja.

NATURSKYDDSFÖRENINGEN

Samrådsyttrande

PLAN-2024-102 Dnr PLAN-2024-102 Detaljplan för del av Timanshyttan 1:6 i Nora kommun

Naturskyddsföreningen Örebro län har tagit del av förslag på ny detaljplan för sprängämnesfabriken i Nor vid sjön Vikern. Vi vill lämna följande yttrande

- Naturvärdesinventeringen, NVI, är gjord i november och företaget har uppgett att de ska komplettera med en fågelinventering. Naturskyddsföreningen har uppmärksammat att det även finns rödlistade fladdermöss i området. Även andra, tillika fridlysta, fladdermusarter har påträffats. I våtmarken inom industrietableringsområdet har även vattensalamander setts. Därför anser vi att även sådana inventeringar bör göras innan någon detaljplan antas.
- Naturskyddsföreningen är mycket bekymrad över planerna på att dra en vatten- och avloppsledning genom sjön Vikern där sediment innehållande mycket höga halter kvicksilver finns. Risker att dessa sediment virvlar upp och följer med vattendrag i avrinningssystemet, är stora. Enligt EU:s Vattendirektiv från år 2000 ska inte något vatten försämrats sin kvalitet och enligt databasen VISS har Vikern inte god ekologisk status. Detta arbete riskerar att försämrats vattenkvaliteten ytterligare.
- Inskränkning i Allemansrätten. Idag används den gamla järnvägsbanken som cykel- och ridväg runt udden. Eftersom företaget har tänkt att hela området ska inhägnas kommer det inte att vara möjligt att använda vägen som genomfarsled.
- Igenläggning av våtmark. Enligt företaget är våtmarken inom industriområdet den enda plana plats och därför ska de fylla igen och bygga där. Staten ger bidrag till att återställa våtmarker eftersom det uppehåller vattnet längre innan det rinner iväg och dessutom binder koldioxid. Vi finner det olämpligt att jobba i motsatt riktning. Företaget har uppgett att de ska bygga en fördröjningsdamm som stoppar upp flödet från alla hårdgjorda ytor. Viktigt att detta verkligen säkerställs.
- Träd och skog binder stora mängder koldioxid och företaget har köpt in 50 ha i området som riskerar att huggas ner och släppa ut koldioxid. Många industrietableringar startar i liten skala för att sedan utökas när de väl fått ett tillstånd.

- Risk för utsläpp till luft och vatten. På grund av verksamhetens karaktär är risken att utsläpp av olika miljöskadliga ämnen, betydande. Detta gäller både under transporter och under själva industriprocessen. Viktigt att säkerställa hur detta ska tas omhand.
- En undran: finns det inte några områden, där denna fabrik kan anläggas, närmare där TNT ska användas? Detta skulle kunna betyda att en bygd utan större och farliga transporter, buller och industrietablering kan fortsätta vara en lugn plats. Det skulle även göra att transport av farligt gods och behovet av att bygga om vägar och broar minimeras.

Med tanke på ovanstående synpunkter och ställningstaganden anser vi att en sprängämnesfabrik inte ska byggas i Nor.

Kommentar:

Naturvärden: Naturvärdesinventeringen har kompletterats med en art och fågelinventering, planbeskrivning revideras därefter. Utifrån inventeringsresultatet bedöms den del av inventeringsområdet som är aktuellt för exploatering ha visst värde för fågelliv men inte vara mer betydelsefullt än omgivande mark i landskapet runt omkring. Inte heller har det observerats fåglar i sådan omfattning som tyder på att området har tätare eller mer betydelsefulla populationer än vad som kan förväntas på andra platser sett ur ett regionalt och nationellt perspektiv. Vid den kompletterande inventeringen noterades två platser med fläcknycklar. Fläcknycklar är fridlysta enligt 8 § Artskyddsförordningen i hela landet vilket betyder att om man t.ex. vill gräva upp dem för att flytta dem krävs en artskyddsdispens. Fläcknycklar är klassade som livskraftiga (LC) vilket gör att de vid en prövning i samband med att de kommer i vägen för en exploatering sannolikt inte utgör ett hinder för exploatering. Vid det ena inventeringstillfället noterades även ägg och yngel av groddjur i en våtmark inom planområdet.

Eftersom det kan finnas groddjur i anslutning till lekvattnen i perioden mars - juli och i vissa fall ända till september (Bina, 2015) får våtmarken inte påverkas under den tiden på så sätt att groddjur riskerar att skadas. Detta med hänvisning till 6 § artskyddsförordningen. En solbelyst grävd damm, med ett djup på 1,5 meter på djupaste stället, en diameter om minst 10 meter och belägen i landskapet så att den fylls på och håller vatten naturligt, kan förbättra möjligheten för andra groddjur än de som idag nyttjar våtmarken att hitta lämpliga lekmiljöer. En sådan grävd damm kan även fungera väl för de groddjur som idag leker i våtmarken. Ett utsök på Artportalen visar att 6 arter av fladdermöss är inrapporterade med en koncentration till lövbården norr om skogsbilvägen där det finns ett flertal hålträd men som inte berörs direkt av exploatering. Två av arterna som observerats är rödlistade som nära hotade (NT). Det är arterna brunlångöra och nordfladdermus. Brunlångöra har även noterats (två observationer) vid våtmarken inom planområdet.

Inom området ut mot sjön norr om det planerade verksamhetsområdet finns träd med möjliga nattvisten för fladdermöss i form av håligheter och löst sittande bark. Inom området för den planerade verksamheten utgörs träden av likåldrig produktionskog utan någon större potential som nattvisten, yngelplatser eller övervintringsplatser. Däremot kan området fungera som en födosökslokal främst vid strandkanten, vid björkpartier i området och vid den sumpskogsmiljö som finns inom området. Detaljplanen bedöms inte aktualisera något förbud enligt artskyddsförordningen med avseende på fladdermöss.

I samband med att vägplan tas fram kommer bland annat naturvärden och dess påverkan att utredas längs med vägen

Vatten och avlopp: En utredning angående dragning av ledningar genom Vikern har utförts, planbeskrivningen har kompletterats efter utredning.

Väginfrastruktur och transporter: Efter samrådsskedet har en förstudie PM för väg 742 tagits fram. Förstudien kompletterar den trafikutredning som presenterades i samband med samrådet och fokuserar endast på väg 742s nordliga riktning. Förstudien har utrett vägförhållandena för väg 742 mer grundligt. Förstudien ger förslag på vilka åtgärder som behöver uträttas inom vägområdet så att trafik kan ta sig till och från området på ett trafiksäkert sätt, om en trafikintensiv industri etableras med en ökning av tung trafik och farligt gods på väg 742. Förstudien utreder även anslutningspunkt till väg 244. Som underlag till åtgärdsförslagen som presenterats i förstudien har flertal platsbesök gjorts längst väg 742 där bland annat inmätningar av väggropp samt geoteknik har utförts. PM:et utgör underlag för detaljplanen och redovisar vilka åtgärder som kan vara aktuella. Under arbetet med detaljplanen har Trafikverket i dialog med kommunen lyft att åtgärder kring väg 742 behöver föregås av en vägplan. Ytterligare åtgärder på väg 742 kommer därför hanteras och säkerställas i processen för vägplan, och då behöver även sydlig riktning av väg 742 ingå.

Kommunen vill förtydliga att väg 742 idag tillåter både tung trafik och farligt gods. Kommunen måste enligt plan- och bygglagen alltid pröva markens lämplighet för bebyggelse och användning. Vid planläggning för industri spelar dock miljö- och tillståndsprövningen hos mark och miljödomstolen en viktig roll. Detaljplanen behöver då inte ta höjd för alla teoretiska möjliga verksamheter vid planläggning utan delar kan hanteras genom miljö- och tillståndsprövningen.

Kommunen har tydliggjort att planläggningen syftar till användningen J -industri, men tar höjd för specifik verksamhet för exempelvis ökad trafik på väg 742. Kommunen har påvisat, i och med inmätningar och flertal fältbesök samt analyser och beräkningar, att den norra sträckningen klarar den alstrade trafiken för tilltänkt verksamhet inom det inmätta vägområdet, under förutsättning att åtgärder i form av mötesfickor och breddning görs. Här har kommunen rekommenderat att trafiken till och från verksamhetsområdet ska gå den norra sträckan mot väg 244. Kommunen har även tagit fasta på att transporter ska ske på ett sätt så att acceptabla störningar för de boende längs väg 742 klaras, vilket kan regleras beroende på hur många transporter som kommer gå till verksamhetsområdet, tid på dygnet samt vilka vägar som transporterna tåls att användas. Kommunen hävdar att antalet transporter, angivna vägar samt tidsintervall för transporter (dagtid, ej nattetid exempelvis) kan villkoras i ett eventuellt miljötillstånd men ej i en detaljplan. Kommunen anser att frågan kring trafikalstring för delar av väg 742 är utrett och bedömt i tillräcklig utsträckning för att detaljplanen ska anses vara lämplig enligt PBL 2. Kap.

Allemansrätten: I och med antagande av detaljplanen förändras markens användning där allemansrätten inte längre har någon betydelse. Den skog detaljplanområdet tar i anspråk är litet i förhållande till landskapet det ligger i. Detaljplanen berör inte heller strandkanten som kommer kvarstå som orörd och tillgänglig.

Plankarta: Bestämmelse för att säkerställa dagvattendamm/magasin har justerats till generell bestämmelse för hela området.

Senare utökning: Om en utökning av kommande verksamhet behöver ske och inte inryms inom då gällande plan får en ny planprocess inledas.

Specifik verksamhet: Detaljplanen planlägger inte för specifik verksamhet utan för industri generellt. Redovisning för specifik verksamhet hanteras i ett separat miljötillstånd.

REGIONEN

Samrådsyttrande över detaljplan för del av fastigheten Timanshyttan 1:6 i Nor, Nora kommun

Region Örebro län tackar för möjligheten att yttra sig i samrådet av detaljplan för del av fastigheten Timanshyttan 1:6 i Nor, Nora kommun.

Syftet med planen är att skapa förutsättningar för etablering av industri- verksamhet med olika risknivåer, bland annat industri som avser tillverkning av sprängämnen. Ett annat syfte är att säkerställa ett bevarande av skogs- område mot sjön Vikern samt att säkerställa tillkomst till planområdet genom en tillfartsväg från väg 742.

Med anledning av den typ av industriverksamhet som planen avser, är det i händelse av olycka, av största vikt att väganslutningar till och från området tillgängliggörs för ambulanstransporter och andra utryckningsfordon.

För Region Örebro län

Jenny Steen
Regionstyrelsens ordförande

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Kommentar:

Väginfrastruktur och transporter: Efter samrådsskedet har en förstudie PM för väg 742 tagits fram. Förstudien kompletterar den trafikutredning som presenterades i samband med samrådet och fokuserar endast på väg 742s nordliga riktning. Förstudien har utrett vägförhållandena för väg 742 mer grundligt. Förstudien ger förslag på vilka åtgärder som behöver uträttas inom vägområdet så att trafik kan ta sig till och från området på ett trafiksäkert sätt, om en trafikintensiv industri etableras med en ökning av tung trafik och farligt gods på väg 742. Förstudien utreder även anslutningspunkt till väg 244. Som underlag till åtgärdsförslagen som presenterats i förstudien har flertal platsbesök gjorts längst väg 742 där bland annat inmätningar av vägkropp samt geoteknik har utförts. PM:et utgör underlag för detaljplanen och redovisar vilka åtgärder som kan vara aktuella. Under arbetet med detaljplanen har Trafikverket i dialog med kommunen lyft att åtgärder kring väg 742 behöver föregås av en vägplan. Ytterligare åtgärder på väg 742 kommer därför hanteras och säkerställas i processen för vägplan, och då behöver även sydlig riktning av väg 742 ingå.

Kommunen vill förtydliga att väg 742 idag tillåter både tung trafik och farligt gods. Kommunen måste enligt plan- och bygglagen alltid pröva markens lämplighet för bebyggelse och användning. Vid planläggning för industri spelar dock miljö- och tillståndsprövningen hos mark

och miljödomstolen en viktig roll. Detaljplanen behöver då inte ta höjd för alla teoretiska möjliga verksamheter vid planläggning utan delar kan hanteras genom miljö- och tillståndsprövningen.

Kommunen har tydliggjort att planläggningen syftar till användningen J -industri, men tar höjd för specifik verksamhet för exempelvis ökad trafik på väg 742. Kommunen har påvisat, i och med inmätningar och flertal fältbesök samt analyser och beräkningar, att den norra sträckningen klarar den alstrade trafiken för tilltänkt verksamhet inom det inmätta vägområdet, under förutsättning att åtgärder i form av mötesfickor och breddning görs. Här har kommunen rekommenderat att trafiken till och från verksamhetsområdet ska gå den norra sträckan mot väg 244. Kommunen har även tagit fasta på att transporter ska ske på ett sätt så att acceptabla störningar för de boende längs väg 742 klaras, vilket kan regleras beroende på hur många transporter som kommer gå till verksamhetsområdet, tid på dygnet samt vilka vägar som transporterna tåls att användas. Kommunen hävdar att antalet transporter, angivna vägar samt tidsintervall för transporter (dagtid, ej nattetid exempelvis) kan villkoras i ett eventuellt miljötillstånd men ej i en detaljplan. Kommunen anser att frågan kring trafikalstring för delar av väg 742 är utrett och bedömt i tillräcklig utsträckning för att detaljplanen ska anses vara lämplig enligt PBL 2. Kap.

LANDSBYGDSPARTIET OBEREONDE – 2025-04-22

Synpunkter avseende samrådshandlingar för detaljplan Timanshyttan 1:6 Nora PLAN-2024-102

Våra synpunkter rör tre delar i samrådshandlingen som vi har synpunkter på och som vi ser som angelägna i denna process. Det handlar om vatten, transporter och bybornas tillgänglighet till natur. I övrigt ser vi positivt på den kompetens våra myndigheter har samt den öppenhet som processen har.

Trafikutredning

I detaljplanen *anges att uttransporter av färdiga produkter och intransporter av råvaror förväntas ske både norr- och söderut/-ifrån längs Väg 742. Vägen är klassad som BK1 (max 64 tons bruttovikt), men tjällossning kan temporärt påverka bärigheten negativt.*

Vägen ansluter mot väg 244 som anges som primärväg, men även mot 243.

Vi anser att vägen i riktning mot 243 från Nor ska nerklassas till BK2 och beläggas med "tung trafik förbjuden" då hela den sträckan är både smal, kurvig och kuperad, samt har en hel del bostäder nära vägen.

Transporter ska hänvisas att gå mot väg 244 som även är den bredare sträckan på 742 an och inte lika mycket bostäder. Även om det innebär en omväg på 12 km så anser vi detta vara av stor vikt för säkerheten då vi bedömer transporterna som största risk vid denna etablering

Väg 742 har i Trafikverkets klassificering lägst underhållsklass, d v s är graderad som klass 6, "övrig väg"

Vi anser att denna väg bör därför klassas upp som en central och viktig väg för näringslivet eller landsbygden avseende vägunderhåll. Detta då trafikmängden personbilar kommer öka åt båda hållen och även den tungas trafiken mot väg 244 om våra synpunkter respekteras. Även detta är en viktig åtgärd för säkerheten

Vi anser även att det är klokt med att göra en översyn av hastighetsbegränsningen och sänka hastighetsgränsen bitvis på väg 742. Till exempel kan det vara aktuellt i nordligaste delen vid Väg 244 där det är förhållandevis tätt med bostäder, vilka ligger nära vägen dessutom. Där kan 40 eller 50 km/h vara en lämplig tillåten hastighet.

Miljökonsekvensbeskrivningen

I texten redovisas att konsekvenser har bedömts utifrån jämförelse mellan planförslaget och ett så kallat nollalternativ. Nollalternativet är att ett industriområde inte anläggs. Konsekvensbedömningen omfattar planförslagets påverkan av MKN vatten, transporter/farligt gods, gods/trafikbuller risker för allvarliga olyckor samt klimatanpassning; dagvatten/skyfall/översvämning.

I detaljplanen står även att *i avgränsningssamråd med Länsstyrelsen framkom att följande miljöfrågor behöver belysas i MKB:n (men som inte bedöms medföra risk för betydande miljöpåverkan): skyddade områden, utsläpp till luft, verksamhetsbuller, ljus, lukt, påverkan av landskapsbild samt naturvärden och rekreation.*

Konsekvensbedömningen resulterade i att detaljplanen endast ger upphov till små negativa konsekvenser jämfört med nollalternativet förutsatt att väg 742 rustas upp för att klara av en ökad trafik.

Utifrån påverkan, effekt och miljö håller vi med om

att buller bör lyftas till betydande miljöpåverkan utifrån en ökad trafik gentemot nolläget samt planläggning planlägg för industriverksamhet samt transport till och från området ses som en risk för betydande miljöpåverkan. Därav blir åtgärderna rörande vägen mycket viktiga

I detaljplanen står att följande miljömål är relevanta för prövningen: *Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Ingen övergödning, Giftfri miljö, Bara naturlig försurning, Levande sjöar och vattendrag, levande skogar, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv.*

Vi anser att det skogsparti som är inköpt utöver de 7 ha som ska tas i anspråk är det viktigt med en dialog med närboende för att tillgodose rekreation och levande skogar samt ett rikt växt och djurliv så att de badöar byborna haft fortsatt är tillgängliga, samt även skogen.

Utifrån sammanställningen av konsekvensbedömningen *konstateras att detaljplanen som mest ger upphov till måttlig negativ konsekvens. Jämfört med nollalternativet Nollalternativet är fortsatt skogsbruk Utifrån att verksamheten är lokaliserad till en plats med goda skyddsavstånd till den sparsamma bebyggelse som finns i det direkta närområdet samt att mellanliggande höjdområden ger ytterligare skydd anses de negativa konsekvenserna som identifierats vägas upp. Inga riksintressen eller skyddade områden bedöms påverkas och uppfyllandet av relevanta miljökvalitetsnormer bedöms inte komma att försvåras. Däremot krävs förbättringar av väg 742 som leder till området samt en bro, vilket vi håller med om*

Dagvattenutredningen

I underlaget bedöms inte om vattenverksamheten som är aktuell ska ske via en ansökan eller enbart en anmälan.

Vi anser att anledning av den oro som människor känner för föroreningar i Vikern tycker vi det är viktigt att följa länsstyrelsens rekommendationer i detta fall.

att påkopplingen INTE sker i Lillsjön eller att ledningen dras i Vikern där det finns förhöjda värden, utan dras i djupdelen och upp i Bidalite.

Det beskrivs att det från reningsanläggningen kommer vatten släppas i öppet dike som leder till recipient Vikern. Inför byggnation av reningsanläggningen kommer en anmälan lämnas in till tillsynsmyndigheten där anläggningen kommer beskrivas närmare. Ett provtagningsprogram för avlett dagvatten kommer att tas fram inför att anläggningen kommer tas i drift.

Vi anser att det är av största vikt att provtagningen sker ofta och resultat rapporteras in. Detta för att förhindra och upptäcka brister i reningen som leder till otillåtna utsläpp i Vikern.

I övrigt har vi inga synpunkter på detaljplanen

Kommentar:

Väginfrastruktur och transporter: Efter samrådsskedet har en förstudie PM för väg 742 tagits fram. Förstudien kompletterar den trafikutredning som presenterades i samband med samrådet och fokuserar endast på väg 742s nordliga riktning. Förstudien har utrett vägförhållandena för väg 742 mer grundligt. Förstudien ger förslag på vilka åtgärder som behöver uträttas inom vägområdet så att trafik kan ta sig till och från området på ett trafiksäkert sätt, om en trafikintensiv industri etableras med en ökning av tung trafik och farligt gods på väg 742. Förstudien utreder även anslutningspunkt till väg 244. Som underlag till åtgärdsförslagen som presenterats i förstudien har flertal platsbesök gjorts längst väg 742 där bland annat inmätningar av vägkropp samt geoteknik har utförts. PM:et utgör underlag för detaljplanen och redovisar vilka åtgärder som kan vara aktuella. Under arbetet med detaljplanen har Trafikverket i dialog med kommunen lyft att åtgärder kring väg 742 behöver föregås av en vägplan. Ytterligare åtgärder på väg 742 kommer därför hanteras och säkerställas i processen för vägplan, och då behöver även sydlig riktning av väg 742 ingå.

Kommunen vill förtydliga att väg 742 idag tillåter både tung trafik och farligt gods. Kommunen måste enligt plan- och bygglagen alltid pröva markens lämplighet för bebyggelse och användning. Vid planläggning för industri spelar dock miljö- och tillståndsprövningen hos mark och miljödomstolen en viktig roll. Detaljplanen behöver då inte ta höjd för alla teoretiska möjliga verksamheter vid planläggning utan delar kan hanteras genom miljö- och tillståndsprövningen.

Kommunen har tydliggjort att planläggningen syftar till användningen J -industri, men tar höjd för specifik verksamhet för exempelvis ökad trafik på väg 742. Kommunen har påvisat, i och med

inmätningar och flertal fältbesök samt analyser och beräkningar, att den norra sträckningen klarar den alstrade trafiken för tilltänkt verksamhet inom det inmätta vägområdet, under förutsättning att åtgärder i form av mötesfickor och breddning görs. Här har kommunen rekommenderat att trafiken till och från verksamhetsområdet ska gå den norra sträckan mot väg 244. Kommunen har även tagit fasta på att transporter ska ske på ett sätt så att acceptabla störningar för de boende längs väg 742 klaras, vilket kan regleras beroende på hur många transporter som kommer gå till verksamhetsområdet, tid på dygnet samt vilka vägar som transporterna tåls att användas. Kommunen hävdar att antalet transporter, angivna vägar samt tidsintervall för transporter (dagtid, ej nattetid exempelvis) kan villkoras i ett eventuellt miljötillstånd men ej i en detaljplan. Kommunen anser att frågan kring trafikalstring för delar av väg 742 är utrett och bedömt i tillräcklig utsträckning för att detaljplanen ska anses vara lämplig enligt PBL 2. Kap.

Trafikutredningen visar på att tung trafik inte kommer att överskrida riktvärden för trafikbuller. Transporterna av råvaror och färdigprodukter kommer att ske helgfria vardagar kl. 07.00 – 17.00 och därför inte generera buller under nattetid.

Rekreation: Den mark som tidigare varit planlagt för natur kommer i granskningsförslaget att tas bort. Området har redan ett skydd i strandskyddslagstiftningen. Inom ett strandskyddsområde får inte åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.” (Miljöbalk 7 kap. 15 § 4). Bestämmelserna i hela 7 kap. 15 § gäller även påverkan på djur- och växtliv. Nya byggnader, ändringar, anläggningar, anordningar och förberedelsearbeten får inte göras om de väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. Andra sådana åtgärder kan till exempel vara trädfällning eller grävning. Enligt naturvårdsverket så är skogsbolag undantagna denna förbudslagstiftning och får dispens för att avverka vid strandskyddade områden. Då det inte ska bedrivas skogsbruk på fastigheten i framtiden bedöms området redan ha ett starkt skydd genom strandskyddslagstiftningen.

Vatten och avlopp: Inga ledningar ska dras in i Lillsjön.

En utredning angående dragning av ledningar genom Vikern har utförts som redovisar hur ledningarna kan läggas utan att påverka Vikerns vattenkvalité. Utförandet av ledningarna är en anmälningspliktig vattenverksamhet. Planbeskrivningen har kompletterats efter utredningen.

HEMBYGDSFÖRENINGEN NORASKOG

Synpunkter på detaljplan för del av fastigheten Timanshyttan 1:6 i Nor. Dnr PLAN-2024-102

Väg 742

Ombyggnad av vägen från Fogdhyttan till Nor betyder att en viktig del av platsens historia förstörs.

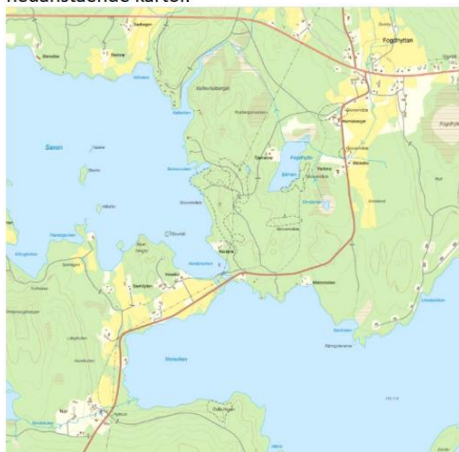
Karaktären av en bergsmansby - med den grusade landsvägen som mjukt rör sig genom landskapet och närheten till äldre bebyggelse av bergsmanskaraktär, synliga hyttlämningar, kvarnbyggnad och fornlämningar - riskerar gå förlorad med den ombyggnad av vägen som samrådshandlingen beskriver.

Vägen är en kulturhistorisk lämning i sig som i stort sätt har haft samma sträckning de senaste 200 åren. I Fogdhyttan är den en del av landsvägen norrut och har samma sträckning runt husen som den hade på vid enskiftet 1825.

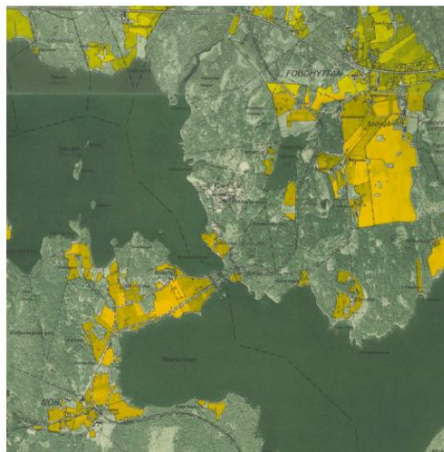

Dagens karta jämförd med kartan från enskiftet 1825.

Även vägen ner mot Nor är densamma under tiden fram till 1950 -talet då man börjar använda den gamla järnvägens sträckning över bron vid noret i stället för västligare landsvägsbron. Se nedanstående kartor.

Vägen Fogdhyttan Nor idag.

Ekonomiska kartan 1959

Häradsökonomiska kartan 1864-67

Kartan till Enskiftet 1825

Vägen ner till norret är densamma under 200år

Fabriken synlighet och belysning.

Fabriksområdets utsträckning mot höjden. Går det att skydda mer mark bakom fabriken mot avverkning så att det blir skog runt hela anläggningen.

På bilderna som ska visa tornet skulle det egentligen vara tydligare med en nattbild då belysning stör mycket mer än ett mörkt torn.

Hur kommer belysningen av området ske? Fabriksområden sprider normalt mycket ljus i omgivningen. Går detta att minska genom modern genomtänkt belysning?

Från Väg 243 ser man nattetid varenda lampa vid Oricas område längs Vikerns strand vilket innebär att de sprider ljuset långt utöver det område som ska belysas.

Vägen

I samband med mötet i januari talades det om att trafikverket skulle komma med något yttrande om väg 742 i maj. Hur ligger det till med det?

Kulturarv och kulturhistoriska bedömningar

Kulturarv och kulturhistoriska bedömningar upplevs "våga lätt" i många plansammanhang. MKB:n för detaljplanen bedömer att "planerad verksamhet medför en liten negativ konsekvens för områdets kulturmiljö". Hembygdsföreningen Noraskogs upplevelse är att föreslagen ombyggnation av väg 742 medför måttliga till stora konsekvenser. Kanske finns det utrymme för en specifik kulturhistorisk konsekvensbedömning för området "del av fastigheten Timanhyttan 1:6 i Nor"?

Riksantikvarieämbetets definition av kulturhistoriskt värde (RAÄ, 2015); "de möjligheter materiella och immateriella företeelser kan ge vad gäller att inhämta och förmedla kunskaper om och förståelse av olika skeenden och sammanhang – samt därigenom människors livsvillkor i skilda tider, inklusive de förhållanden som råder idag."

En sådan konsekvensbedömning har inte bara stor betydelse för rätt värdering av aktuellt område utan kan också vara av betydelse för framtida kulturhistoriska konsekvensbedömningar i Nora bergslag!

Kommentar:

Kulturmiljö: Beroende på vad för verksamhet som etableras kan det finnas ett behov av att väg 742 förstärks vilket kan ha en negativ påverkan av områdets småskaliga uttryck. Ett PM förstudie väg 742 har tagits fram inför granskningsskedet som utrett och förslagit åtgärder utifrån detaljplanen. Åtgärder på väg 742 kommer dock att fastställas i framtagandet av en vägplan. Fördelarna med att förstärka väg 742 är att det blir en säkrare väg för tung trafik som redan trafikerar vägen samt tillkommande. Tillfartsvägen är sedan tidigare omgjord till en skogsväg där tidigare järnväg är svår att urskilja.

Väginfrastruktur och transporter: Efter samrådsskedet har en förstudie PM för väg 742 tagits fram. Förstudien kompletterar den trafikutredning som presenterades i samband med samrådet och fokuserar endast på väg 742s nordliga riktning. Förstudien har utrett vägförhållandena för väg 742 mer grundligt. Förstudien ger förslag på vilka åtgärder som behöver uträttas inom vägområdet så att trafik kan ta sig till och från området på ett trafiksäkert sätt, om en trafikintensiv industri etableras med en ökning av tung trafik och farligt gods på väg 742. Förstudien utreder även anslutningspunkt till väg 244. Som underlag till åtgärdsförslagen som presenterats i förstudien har flertal platsbesök gjorts längst väg 742 där bland annat inmätningar av väggropp samt geoteknik har utförts. PM:et utgör underlag för detaljplanen och redovisar vilka åtgärder som kan vara aktuella. Under arbetet med detaljplanen har Trafikverket i dialog med kommunen lyft att åtgärder kring väg 742 behöver föregås av en vägplan. Ytterligare åtgärder på väg 742 kommer därför hanteras och säkerställas i processen för vägplan, och då behöver även sydlig riktning av väg 742 ingå.

Kommunen vill förtydliga att väg 742 idag tillåter både tung trafik och farligt gods. Kommunen måste enligt plan- och bygglagen alltid pröva markens lämplighet för bebyggelse och användning. Vid planläggning för industri spelar dock miljö- och tillståndsprövningen hos mark och miljödomstolen en viktig roll. Detaljplanen behöver då inte ta höjd för alla teoretiska möjliga verksamheter vid planläggning utan delar kan hanteras genom miljö- och tillståndsprövningen.

Kommunen har tydliggjort att planläggningen syftar till användningen J -industri, men tar höjd för specifik verksamhet för exempelvis ökad trafik på väg 742. Kommunen har påvisat, i och med inmätningar och flertal fältbesök samt analyser och beräkningar, att den norra sträckningen klarar den alstrade trafiken för tilltänkt verksamhet inom det inmätta vägområdet, under förutsättning att åtgärder i form av mötesfickor och breddning görs. Här har kommunen rekommenderat att trafiken till och från verksamhetsområdet ska gå den norra sträckan mot väg 244. Kommunen har även tagit fasta på att transporter ska ske på ett sätt så att acceptabla störningar för de boende längs väg 742 klaras, vilket kan regleras beroende på hur många transporter som kommer gå till verksamhetsområdet, tid på dygnet samt vilka vägar som transporterna tåls att användas. Kommunen hävdar att antalet transporter, angivna vägar samt tidsintervall för transporter (dagtid, ej nattetid exempelvis) kan villkoras i ett eventuellt miljötillstånd men ej i en detaljplan. Kommunen anser att frågan kring trafikalstring för delar av väg 742 är utrett och bedömt i tillräcklig utsträckning för att detaljplanen ska anses vara lämplig enligt PBL 2. Kap.

FÖLJANDE HAR INGET ATT ERINRA MOT FÖRSLAGET

Skanova meddelar ingen erinran 2025-03-24

Vattenfall meddelar ingen erinran 2025-03-24

SAMMASTÄLLDA YTTRANDE FRÅN PRIVATPERSONER

22 yttranden innehåller synpunkter om att vald plats för industri är olämplig och att det finns bättre möjliga alternativ mer lämpade för etablering av ny industri. Synpunkter om att det är otillräckligt med utredda platser och att valet har gjorts i fördel för exploatör har lyfts och oro att viss bebyggelse påbörjas innan detaljplan är antagen. Yttranden om värdeminskning av fastigheter och negativ påverkan av existerande lokala småföretag har även lyfts samt funderingar kring vem som bekostar nya ledningar och vägupprustning.

Kommentar:

Lokalisering: Användning av mark och vatten och dess lämplighet prövas och beslutas genom detaljplanprocessen, där görs bedömningen om vad som är lämpligt och inte.

En lokaliseringsutredning har utförts och utifrån kriterier som bla. avstånd till bebyggelse, infrastruktur och rimliga kostnader att bygga ut och dra ny infrastruktur har den här platsen valts. Miljökonsekvensbeskrivning redovisar lokaliseringsutredningen och vilka platser som har utretts och förkastats och varför.

Det ingår inte i upprättande av detaljplaner att bedöma framtida värddeförändringar. Kommunen har däremot ett ansvar för att så kallad "betydande olägenhet" inte uppstår till följd av ett genomförande av planförslaget. En avvägning mellan allmänna och enskilda intressen är inbyggd i själva planprocessen liksom ett antal standardiserade riktvärden att förhålla sig till. Kommunens bedömning är i detta fall att avstånd till planlagt område för industri inte kommer leda till fastigheters värdeminskning eller negativ påverkan av existerande lokala företag.

Kostnader: Kostnader som planens genomförande leder till ansvarar exploatören för.

Påbörjad byggnation innan antagen detaljplan: Ett miljötillstånd kan inte bli antagen innan en detaljplan fått laga kraft, varför byggnation innan detaljplan anses orimligt.

28 yttranden innehåller synpunkter angående väg 742 och trafik rörande ökad trafik och risk det medför, hindrad rörelsefrihet, vibrationer, äganderätt, underhåll av vägen samt att åtgärder av vägen som kan komma att påverka boende, naturvärden och kulturmiljön inom och i områdets närhet samt vid Gamla Viken. 13 har även yttrat sig angående risk av markintrång i fördel för förstärkning av väg 742. Yttranden om att väg 742 bör omfattas av detaljplan lyfts även och att farligt gods trafik på väg 243 borde förbjudas.

Kommentar:

Väginfrastruktur och transporter: Efter samrådsskedet har en förstudie PM för väg 742 tagits fram. Förstudien kompletterar den trafikutredning som presenterades i samband med samrådet och fokuserar endast på väg 742s nordliga riktning. Förstudien har utrett vägförhållandena för väg 742 mer grundligt. Förstudien ger förslag på vilka åtgärder som behöver uträttas inom vägområdet så att trafik kan ta sig till och från området på ett trafiksäkert sätt, om en trafikintensiv industri etableras med en ökning av tung trafik och farligt gods på väg 742. Förstudien utreder även anslutningspunkt till väg 244. Som underlag till åtgärdsförslagen som presenterats i förstudien har flertal platsbesök gjorts längs väg 742 där bland annat inmätningar av vägkropp samt geoteknik har utförts. PM:et utgör underlag för detaljplanen och redovisar vilka åtgärder som kan vara aktuella. Under arbetet med detaljplanen har

Trafikverket i dialog med kommunen lyft att åtgärder kring väg 742 behöver föregås av en vägplan. Ytterligare åtgärder på väg 742 kommer därför hanteras och säkerställas i processen för vägplan, och då behöver även sydlig riktning av väg 742 ingå.

Kommunen vill förtydliga att väg 742, idag tillåter både tung trafik och farligt gods. Kommunen måste enligt plan- och bygglagen alltid pröva markens lämplighet för bebyggelse och användning. Vid planläggning för industri spelar dock miljö- och tillståndsprövningen hos mark och miljödomstolen en viktig roll. Detaljplanen behöver då inte ta höjd för alla teoretiska möjliga verksamheter vid planläggning utan delar kan hanteras genom miljö- och tillståndsprövningen.

Kommunen har tydliggjort att planläggningen syftar till användningen J -industri, men tar höjd för specifik verksamhet för exempelvis ökad trafik på väg 742. Kommunen har påvisat, i och med inmätningar och flertal fältbesök samt analyser och beräkningar, att den norra sträckningen klarar den alstrade trafiken för tilltänkt verksamhet inom det inmätta vägområdet, under förutsättning att åtgärder i form av mötesfickor och breddning görs. Här har kommunen rekommenderat att trafiken till och från verksamhetsområdet ska gå den norra sträckan mot väg 244. Kommunen har även tagit fasta på att transporter ska ske på ett sätt så att acceptabla störningar för de boende längs väg 742 klaras, vilket kan regleras beroende på hur många transporter som kommer gå till verksamhetsområdet, tid på dygnet samt vilka vägar som transporterna tåls att användas. Kommunen hävdar att antalet transporter, angivna vägar samt tidsintervall för transporter (dagtid, ej nattetid exempelvis) kan villkoras i ett eventuellt miljötillstånd men ej i en detaljplan. Kommunen anser att frågan kring trafikallstring för delar av väg 742 är utrett och bedömt i tillräcklig utsträckning för att detaljplanen ska anses vara lämplig enligt PBL 2. Kap.

Väg 742 är en allmän väg med Trafikverket som väghållare varav den ej kan ingå i detaljplanen.

Väg 243 tillåter idag farligt gods och hanteras inte i detaljplaneprocessen.

Vibrationer: *Trafikutredningen och Förstudie PM väg 742 har utrett åtgärder som kan reducera problem med eventuella vibrationer som hastighetssänkning och förstärkning av väggropp. Planbeskrivningen är justerad efter trafikutredningen och förstudien. Åtgärder för att reducera skadliga vibrationer kommer utredas vidare i vägplanen.*

17 yttranden har lämnats angående buller som menar att ökad trafik kommer påverka befintlig bebyggelse. Yttranden om buller från industri har även lyfts och att Nora kommun har 10 639 invånare och att mätningar därför ska göras.

Kommentar:

Trafikbuller: *Trafikutredningen visar på att tung trafik inte kommer att överskrida riktvärden för trafikbuller. Tung trafik till och från verksamheten kommer inte heller att trafikera vägen efter 22:00 och därför inte generera buller under nattetid.*

Industribuller: *Industribuller antas inte överskrida riktvärden för buller på grund av avstånd till bebyggelse samt vegetation. Specifik verksamhet måste även förhålla sig till riktvärden för buller. Mätningar av MKN buller ska utföras för städer som överstiger en population på 100 000 invånare.*

29 yttranden anser att naturmiljön inom och i närliggande området kommer ha en negativ påverkan av etableringen av industri, bland annat genom ökade utsläpp och påverkan på privata brunnar samt att våtmark inom planområdet försvinner. Även synpunkter om att friluftslivet kommer att påverkas negativt av etablering av industri, och om tillfartsvägen från väg 742 tas i anspråk och asfalteras försvåras tillgången till området och påverkar områdets karaktär negativt samt skyddade växtligheter i diken. Ett yttrande tycker att bevarad remsa med natur på 100 meter inte är ett större naturområde. Naturvärdesinventeringen anses vara undermålig och att en ny behöver genomföras. Att tillfartsvägen ligger inom strandskyddet lyfts och att även anlagda dammar ska beröras av strandskyddet.

38 yttranden har lämnats angående sjön Vikern med en oro för utsläpp från industri eller att dragning av ledningar genom sjön kommer röra upp föroreningar vid Orica.

Kommentar:

Dagvatten: Allt dag- och spillvatten fördröjs och renas inom planområdet, vilket innebär att det inte kommer påverka några privata brunnar, detta hanteras i ett miljötillstånd.

Naturvärden: Naturvärdesinventeringen har kompletterats med en art och fågelinventering, planbeskrivning har därefter reviderats. Utifrån inventeringsresultatet bedöms den del av inventeringsområdet som är aktuellt för exploatering ha visst värde för fågelliv men inte vara mer betydelsefullt än omgivande mark i landskapet runt omkring. Inte heller har det observerats fåglar i sådan omfattning som tyder på att området har tätare eller mer betydelsefulla populationer än vad som kan förväntas på andra platser sett ur ett regionalt och nationellt perspektiv. Vid den kompletterande inventeringen noterades två platser med fläcknycklar. Fläcknycklar är fridlysta enligt 8 § Artskyddsförordningen i hela landet vilket betyder att om man t.ex. vill gräva upp dem för att flytta dem krävs en artskyddsdispens. Fläcknycklar är klassade som livskraftiga (LC) vilket gör att de vid en prövning i samband med att de kommer i vägen för en exploatering sannolikt inte utgör ett hinder för exploatering. Vid det ena inventeringstillfället noterades även ägg och yngel av groddjur i en våtmark inom planområdet.

Eftersom det kan finnas groddjur i anslutning till lekvatten i perioden mars - juli och i vissa fall ända till september får våtmarken inte påverkas under den tiden på så sätt att groddjur riskerar att skadas. Detta med hänvisning till 6 § artskyddsförordningen.

En solbelyst grävd damm, med ett djup på 1,5 meter på djupaste stället, en diameter om minst 10 meter och belägen i landskapet så att den fylls på och håller vatten naturligt, kan förbättra möjligheten för andra groddjur än de som idag nyttjar våtmarken att hitta lämpliga lekmiljöer.

En sådan grävd damm kan även fungera väl för de groddjur som idag leker i våtmarken.

Ett utsök på Artportalen visar att 6 arter av fladdermöss är inrapporterade med en koncentration till lövbården norr om skogsbilvägen där det finns ett flertal hålträd men som inte berörs direkt av exploatering. Två av arterna som observerats är rödlistade som nära hotade (NT). Det är arterna brunlångöra och nordfladdermus. Brunlångöra har även noterats (två observationer) vid våtmarken inom planområdet.

Inom området ut mot sjön norr om det planerade verksamhetsområdet finns träd med möjliga nattvisten för fladdermöss i form av håligheter och löst sittande bark. Inom området för den planerade verksamheten utgörs träden av likåldrig produktionskog utan någon större potential som nattvisten, yngelplatser eller övervintringsplatser. Däremot kan området fungera som en födosökslokal främst vid strandkanten, vid björkpartier i området och vid den sumpskogsmiljö

som finns inom området. Detaljplanen bedöms inte aktualisera något förbud enligt artskyddsförordningen med avseende på fladdermöss.

I samband med att vägplan tas fram kommer bland annat naturvärden och dess påverkan att utredas längs med vägen

Naturområde: *Natur utgår från detaljplanen.*

Vatten och avlopp: *En utredning angående dragning av ledningar genom Vikern har utförts, planbeskrivningen kompletteras efter utredning.*

Strandskyddet hävs för de delar av planområdet som berörs.

Friluftsliv: *Tillgången till området kan begränsas i ett planläggande av skogsvägen. Planområdet tar upp en liten del av omgivande skog sett till sin helhet samt att strandkanten fortsatt är tillgänglig erbjuds fortfarande möjligheter till nyttjande av skog och sjö.*

Strandskydd: *Delar av planområdet som berörs av strandskyddet upphävs, planbeskrivningen uppdateras med motiveringar enligt särskilda skäl.*

13 yttranden anser att detaljplanen kommer ha en negativ påverkan på kulturmiljön och det småskaliga området idag. Område nära planområdet och längs med väg 742 består av småskalig hytemiljö vilket kommer försvinna i ett färdigställande av detaljplanen samt att tillfartsvägen, bestående banvall tidigare tågbanor riskerar att försvinna

Kommentar:

Kulturmiljö: *Beroende på vad för verksamhet som etableras kan det finnas ett behov av att väg 742 förstärks vilket kan ha en negativ påverkan av områdets småskaliga uttryck. Ett PM förstudie väg 742 har tagits fram inför granskningsskedet som utrett och förslagit åtgärder utifrån detaljplanen. Åtgärder på väg 742 kommer dock att fastställas i framtagandet av en vägplan. Fördelarna med att förstärka väg 742 är att det blir en säkrare väg för tung trafik som redan trafikerar vägen samt tillkommande. Tillfartsvägen är sedan tidigare omgjord till en skogsväg där tidigare järnväg är svår att urskilja.*

11 yttranden anser att detaljplaneprocessen varit en bristande demokratisk process med bristande transparens. Att det har försökt mörkas om vad för industri som ska etableras och att utredningar som har tagits fram är felaktiga för att konsult har jobbat på incitament om att få driva projekt vidare. Ytterligare har yttranden om att kommunen strider mot regionala mål som detaljplanen lyfter samt att kommunen går emot sig själv genom att planlägga inom utpekade LIS-område har lyfts.

Kommentar:

Specifik Verksamhet: *Detaljplanen planlägger inte för specifik verksamhet utan för industri generellt. Redovisning för specifik verksamhet hanteras i ett separat miljötillstånd.*

Planprocessen och bristande demokratisk process: *Detaljplaneprocessen för aktuellt detaljplaneförslag följer den lagstadgade demokratiska processen enligt plan och bygglagen. Detaljplanen har varit ute på ett förlängt samråd mellan 24 mars 2025 – 24 april 2025. Enligt PBL 5 kap 11 c § ska ett samråd för en detaljplan av denna karaktär med utökat förfarande*

samrådas minst 3 veckor. Detaljplanen ska under denna tid samrådas med myndigheter, sakägare, intresseorganisationer och andra som bedöms berörda av detaljplanen och i samband med detta erbjudas tillfälle att lämna synpunkter på förslaget enligt 11§ PBL. En kungörelse om samrådet har också publicerats i Nerikes Allehanda i enlighet med kraven i PBL. Utöver det lagstadgade som kommunen är skyldig att följa har även kommunen bjudit in dels sakägare till ett Öppet hus (samrådsmöte 1) den 31 mars 2025, dels allmänhet till ett Öppet hus (samrådsmöte 2) den 9 april 2025. Under tillfällena fanns möjlighet för alla att få information samt läsa om samrådsförslaget och utredningar. Under tillfällena fanns också tjänstepersoner och konsulter från WSP tillgängliga för att svara på frågor. Sakägare och allmänhet hade också möjlighet att direkt lämna skriftliga synpunkter på förslaget till kommunen. Kommunen annonserade information på den kommunala anslagstavlan på hemsidan den 21 mars 2025 om Öppet hus (Samrådsmöte 2) om detaljplaneförslaget. Sakägare fick innan samrådet information i ett informationsbrev daterat utskickat per post om kommande samråd för planförslaget.

Utredningar framtagna av konsult: I planavtal mellan kommun och aktör (byggherre), Dnr:PLAN-2024-102 har kommunen ställt krav på de konsulter som byggherren valt att använda sig av. Bland annat är ett av grundkraven att konsulter som ansvarar för utredningar ska ha relevant examen från högskola och erfarenhet inom sakområdet i den omfattning som krävs med hänsyn till utredningens komplexitet. Handläggande konsult ska ha relevant examen från högskola och erfarenhet inom sakområdet och erfarenhet att ta fram underlag för detaljplaner. Enligt avtalet har även en ansvarsfördelning mellan byggherre och kommun specificeras, bland annat att det är kommunen som ansvarar planområdets avgränsning och omfattning, bedömning om betydande miljöpåverkan, avgränsningssamråd för miljöbedömning, bevaka och väga olika intressen, säkerställa kvalitet och rättssäkerhet, granska planhandlingar.

WSP är ett av Sveriges ledande teknikkonsultföretag med en bred expertis inom b.l.a. samhällsbyggnad, infrastruktur och miljöarbete med etablerade samarbeten med både offentliga- och privata aktörer. WSP har en bred kunskap förankrat både lokalt och globalt med ca 4 200 anställda inom Sverige och 66 400 globalt.

Ansvar för planläggning har under processen fortsatt varit kommunens i och med det kommunala planmonopolet. Planläggning av mark- och vattenområde är en kommunal angelägenhet och regleras i 1 kap 2§ PBL. Bestämmelserna i 4 kap innehåller vissa ramar, lagar, regleringar som kommunen ska beakta när en detaljplan upprättas. Syftet med att planlägga mark- och vattenområdets användning utifrån en detaljplan är att se till att både allmänna och enskilda intressen tillgodoses, ta fram ett bra beslutsunderlag och förankra det planerade projektet med berörda och myndigheter. Kommunen har således skyldighet att beakta såväl byggherrens intressen som allmänna och andra enskilda intressen vad gäller detaljplanens utformning och innehåll. Något som även byggherren blivit medveten i och med planavtalet.

Transparens: När beslut om planbesked för tilltänkt industri fattades den 2024-12-11 i kommunfullmäktige låg tjänsteskrivelse, 2024-12-02 samt Planbesked Nor, Timanshytan 1:6, 2024-12-02 som beslutsunderlag. En sekretessläggning av aktörens företagsnamn samt verksamhetstyp hade begärts av aktör varför delar i beslutsunderlaget var dolda. Kommunen vill tydliggöra att information om tilltänkt industri och företag lämnades från tjänstepersoner muntligt vid kommunstyrelsens sammanträde samma dag.

Regionala mål och LIS-område: Kommunen bedömer detaljplanen går i linje med redovisade mål. Detaljplanen berör inte heller något utpekat LIS-område.

20 yttranden har lämnats som berör specifik industri och produktion, transport, attentat och utsläpp samt hur stort skyddsområdet kommer vara. Även yttranden om hur byggprocessen av industri har lyfts. Oro har lyfts för skogsbrand i samband med åska och torka. Yttranden har inkommit som lyfter synpunkter om att verksamhetens art inte beskrivs, oro för att platsen ska bli ett riksintresse för försvaret och att skyddsområde kommer sträcka sig över sjön och begränsar tillgång till området.

Kommentar:

Specifik Verksamhet: Detaljplanen planlägger inte för specifik verksamhet utan för industri generellt. Redovisning för specifik verksamhet hanteras i ett separat miljötillstånd.

BILAGOR

YTTRANDE 1

Synpunkter ang Timanshyttan 1:6

"PLAN-2024-102"

Angående detaljplan Timanshyttan 1:6.

Jag emotsätter mej denna detaljplan då min vardag kraftigt kommer att försämrats då jag valt att bosätta mig i Nor på heltid. Jag har valt landsbygden för lugnet, harmonin med naturen och närheten till sjö och skog. Valet av plats var enkel eftersom NORA kommun har ett LIS-avtal över området. Området ingår i mina dagliga promenader för hälsa själen och rekreation.

Att anlägga en industri i detta fall en otroligt farlig fabrik, är ett häpnadsväckande beslut av Kommunen. Vad händer om en olycka sker? Vad händer med djurliv? fågelliv? Vad händer med den biologiska mångfalden? Vad händer när gifter hamnar i Sjön Vikern. Jag hänvisar till Sveriges miljömål.

Tänker ni förstöra den enda orörda platsen runt sjön Vikern. Jag är besviken på politiker som inte tagit reda på all fakta i ärendet, och kan här och nu lova att om detta sker är jag den första att lämna NORA kommun som folkbokförd invånare.

YTTRANDE 2 – 2025-04-21

Mitt yttrande

Här kan du skriva ditt yttrande. Vill du hellre skicka in yttrandet som ett eget dokument eller bifoga någon annan fil till yttrandet gör du det här nedan.

Jag vill gärna uttrycka min stora oro och stark kritik mot att det ska byggas en fabrik i Nor vid Vikern, det måste vara ett mycket dåligt förslag som jag verkligen hoppas kan stoppas... oavsett om det kan ge Nora kommun flera jobb, är det allt för stora risker för alla oss som bor nära och även längre från Vikern..

väldigt många av oss som bor i Viker och önskar att bygden ska leva, kan inte se att en fabrik ska göra bygden attraktiv alls..

Det motarbetar ju helt Nora kommuns plan att Vikersbyarna ska vara ett område som ska utvecklas och leva och få flera beboere

Stor risk för förorening av Vikern och områden omkring, skrämmande med hemlighetsmakeriet runt projektet.. all ljud sprider sig också över sjön, och all trafik efter och utbyggnaden av den lilla vägen till och från fabriken kommer att förstöra livet för alla som bor där..

Vi är många som önskar ett annat utredningsbolag!!Så det här miljöförstörande projektet kan stoppas !!

Här är några dokument som jag tycker talar tydligt om några av farorna som en fabrik här kan utsätta bygden för:

<https://bevaranor.se/wp-content/uploads/2025/03/ForeningSedimentVikern.pdf>Det finns mycket viktig information på bevaranor.se !!

Jag hoppas verkligen det inte blir av, och att miljökunniga instanser ser till att stoppa det hela, Nora har nog med ammunitionsproduktion!!

YTTRANDE 3 – 2025-04-23

Jag vill komma med ngr synpunkter ang fabriken i Nor. Jag tänker på hur sjön Vikern används idag. Jag själv och mina barn och barnbarn badar mycket i sjön, vi paddlar och upplever naturen som finns runt sjön och skapar härliga minnen för livet. Att äventyra vattenkvalitén i sjön, som kommer att ske om fabriken byggs, vore förödande för alla som bor runt sjön. Jag hoppas att det kan finnas andra alternativ för denna fabrik, där inte miljö och människor kommer i kläm.

YTTRANDE 4 – 2025-04-09

Hanteringen av naturvärdesinventeringen
har hittills 9/4-25 visat stora brister.

En viktig del i inför ~~de~~ nästa inventerings-
runda är att tala med de boende i
området då dessa är bekanta med
naturen på ett sätt som artportalen och
annan dokumentation kan ha missat.

Vidare bör kommunen ta i beaktning de
utvecklingsplaner som SWEBAL har efter
etablering. Med tanke på den potential
som fabriken har på marknaden står det
klart att SWEBAL kommer växa ut sin
kostym mycket snart. Är kommunen villig
att ytterligare erbjuda mark och samarbete
om SWEBAL lätt säga vill lägga ytterligare
150 ha till sin verksamhet? Vad säger
medborgarna?

En annan

Det är önskvärt att kommunen gör sig tydligt vinn om att det finns förebyggningar om sanering vid olycka och miljöfarliga utsläpp. Låt säga att olyckan är framme (vilket inte är helt ovanligt). Vad gör kommunen om då SWERBAH försätts i konkurs? Just nu talar alla krig men sedan kommer fred.

Det finns troligen otarligt hotade arter i området. Se till att ha koll på det. Bla Havsörn. Mossen i området ifråga har med all sannolikhet ett eget uppflytande av valben. Det bör undersökas närmare.

YTTRANDE 5 – 2025-04-13

Jag har en massa funderingar angående väg 742 och transporter av "rå och färdigvara" i tankbilar.

Vägen går ju utmed sjö, vattendrag och stenmurar.

Bla. På vår fastighet Gamla Vikar 2:2 finns en stenmur utefter vägen.

Vad händer om en tankbil välter mot stenvallen?

Vägen är backig och krokig. Vem sköter vägunderhållet på vintern?

Gamla Vikar har en kulturmiljö med påkostade Bergsmansgårdar av riksintresse.

De som valt att bo på en sådan plats kommer nog att motsätta sig att upplåta mark till asfalterade mötesplatser var 230:e meter.

Det blir många markägare och förmodligen höga juridiska kostnader med expropriation, överklaganden och långdragna processer.

Vad händer om ansökningarna om expropriation avslås? Om jag har förstått det rätt är det den som begär expropriation som ska stå för såväl sina egna som markägarnas juridiska kostnader. (7 kap 1§ Expropriationslagen)

För närvarande sköter vägverket underhållet, men vem äger vägen? Är det en samfällighet eller vägverket?

Vi har fått veta att vägombyggnaden ska bekostas av Sweden Ballistics. Blir det inte komplicerat av att ägaren är en annan part?

Den som äger vägen har kanske inte samma syn på hur vägutbyggnaden ska ske och kostnader för densamma.

I Finland ska sprängämnestillverkaren Forcit bygga en stor TNT-fabrik som ska stå klar 2028.

Enligt Forcit ska de leverera till allierade länder som Sverige.

Vore det inte klokt att vänta och se om denna fabrik tillfredsställer behovet även i Sverige?

I så fall kan inte den svenska fabriken vara av riksintresse.

Gamla Vikar den 13 april 2025

YTTRANDE 6 – 2025-04-16

Mitt yttrande

Här kan du skriva ditt yttrande. Vill du hellre skicka in yttrandet som ett eget dokument eller bifoga någon annan fil till yttrandet gör du det här nedan.

Vi som bor på fastigheten Nor 3:3 i Nora kommun har följande synpunkter beträffande detaljplanen för etablering av industri på del av Timanshyttan 1:6 i Nora kommun:

Vi anser inte att Timanshyttan 1:6 är en lämplig plats för etablering av industri med hänsyn till att planförslaget bedöms innebära en betydande miljöpåverkan. Förutom att etableringen och den vardagliga driften av verksamheten har en negativ miljöpåverkan, är vi oroliga över vad en eventuell olycka eller skada på eller vid den tänkta industrin kan innebära för området och sjön Vikern.

Vi tycker att det är beklagligt att vägen som leder in till det planerade industriområdet längs med sjön Vikern inte längre kommer att kunna användas för förbipassage på annat sätt än till fots i skogen. Denna skogsväg används i nuläget bland annat för cykling och ridning och i och med planen kommer det rörliga friluftslivet att påverkas. Vi anser även att det är beklagligt att oexploaterat område tas i anspråk, vilket kommer att påverka landskapsbilden.

YTTRANDE 7 – 2025-04-21

Hej!

Jag heter [REDACTED] och jag är boende i området som kommer att drabbas av den trotylfabrik som Sweden Ballistics AB (SWEBAL) planerar att bygga i Nor, då jag bor längs väg 742. Jag har skriftliga synpunkter angående detaljplanen (med diarienummer "PLAN-2024-102"), då jag finner att denna är bristfällig gällande den negativa påverkan som fabriken skulle medföra.

Idag är det mycket lite trafik längs grusväg 742 och det är väldigt sällan tung trafik som använder vägen, det förekommer inte ens varje vecka. Den planerade fabriken skulle innebära en mycket stor ökning av tung trafik och den negativa påverkan som den tunga trafiken skulle ha för oss boende är ej med i tillräckligt hög utsträckning i detaljplanen. Hur ska vi boende längs väg 742 ska kunna skyddas från vägen? Den tunga trafiken skulle bestå av farliga transporter och många hus ligger väldigt nära vägen och det buller som tung trafik medför skulle påverka vårt vardagsliv negativt i stor utsträckning. För oss boende är det inte tillräckligt med asfaltering, breddning av vägen och mötesplatser, för vår säkerhet och därför är detaljplanen bristfällig gällande hur vi boende ska kunna skyddas från vägen och den tunga trafiken. Det kommer att råda väderförhållanden som gör vägen farlig oavsett och den mänskliga faktorn för olyckor finns alltid, därför går det inte att göra vägen säker. Idag används vägen i stor utsträckning av människor för att få röra sig i naturen, både till fots och cykel, men den planerade förändringen av vägen skulle medföra en minskad rörelsefrihet längs vägen eftersom det skulle bli farligt att gå och cykla längs en väg där det passerar farlig tung trafik. Hur ska vi då kunna röra oss mellan olika platser på ett riskfritt sätt? Detta tas inte med i detaljplanen och det är en viktig fråga som behöver utredas.

Om man tar ett större perspektiv och ser till miljön, så är även detaljplanen bristfällig. Att värna om vår miljö är viktigare än någonsin idag, med tanke på bland annat klimatförändringarna. Med en asfaltering och breddning av vägen samt mötesplatser längs vägen, skulle vår natur förändras och bli påverkad negativt i stor utsträckning. Dikena längs väg 742 består av en unik flora och fauna och är klassade som biotoper på grund av dess artrikedom. Dessa diken skulle grävas bort i och med breddningen av vägen och tillkomsten av mötesplatser, vilket skulle innebära att en stor förlust av arter och en stor negativ påverkan på miljön. Den naturliga artrikedom i området är någonting som är oersättlig för miljön och oerhört viktigt i en tid där miljön ska skyddas och bevaras. Detaljplanen är även bristfällig när det gäller faran vid en eventuell läckage av de farliga transporterna, eftersom det inte framgår hur ska Sweden Ballistics AB kunna skydda vattnet och miljön vid ett läckage. Detta är någonting oerhört viktigt att beakta, eftersom längs väg 742 finns det många vattendrag och vid ett läckage finns det stora risker för att vattnet blir förorenat, vilket skulle få förödande konsekvenser för miljön och för oss boende, som har egna brunnar för vattenförbrukning.

Den planerade trotylfabriken skulle innebära att livet för oss boende här i området skulle förändras helt och hållet i negativ utsträckning, och dessa tas inte med i detaljplanen. Förutom alla de risker som fabriken skulle medföra, skulle även kulturmiljön påverkas negativt i hög grad. Denna plats är en resa tillbaka i tiden, då den slingrande smala grusvägen går genom bygden och förenar de gamla smalbanorna, där man ser spår av att tåg en gång i tiden har passerat här, samt de gamla gruvhålerna som är fornminnen sedan gruvbrytningen. Det är en plats som för oss boende, men även för många andra, släkt, kollegor och turister, som kommer hit flera gånger per år för de vackra omgivningarna. Men detta kommer att gå förlorat om det istället skulle bli en asfalterad väg till en fabrik. Våra liv skulle i grunden förändras negativt.

Den här platsen är ett kultur- och naturområde som är värd att bevara för framtiden.

YTTRANDE 8 – 2025-04-22

Mitt yttrande

Här kan du skriva ditt yttrande. Vill du hellre skicka in yttrandet som ett eget dokument eller bifoga någon annan fil till yttrandet gör du det här nedan.

Jag anser att den planerade industrin TNT, kommer få för stora miljökonsekvenser och kommer förstöra den otroligt vackra natur och sjö som finns där!!! Vikern fortsätter ju dessutom ut i Arbogaån

Jag har full förståelse att det i dessa tider är extra viktigt att såna företag måste finnas, men det finns ju stora skogsområden i närheten som är mycket lämpligare att bygga fabrik på och göra säkrare vägar. Det behöver inte förstöra för boende i området. Så att välja denna plats känns helt vansinnigt!

Jag protesterar och är besviken på att Nora kommun släppt detta ärende så här långt!!

YTTRANDE 9 – 2025-03-19 (INKOMMET INNAN SAMRÅD)

Jag motsätter mig detaljplanen av följande skäl:

1. Otillräcklig hänsyn till miljöpåverkan

Planområdet gränsar till känsliga naturområden, inklusive skogsmiljöer och närheten till sjön Vikern. Trots att en miljökonsekvensbeskrivning krävs, är det djupt oroande att en högbelastande industriell etablering föreslås i ett område med så höga naturvärden. Att verksamheten omfattas av miljöbedömningsförordningen (2017:966) är i sig en tydlig indikation på att betydande miljöpåverkan är att förvänta, vilket borde leda till en grundläggande omprövning av planens lämplighet.

2. Risk för utsläpp, störningar och industriella faror

Den planerade verksamheten är tillståndspliktig enligt 9 kap. miljöbalken och klassas som Seveso-anläggning (verksamhetskod 24.42). Det innebär risker kopplade till kemikaliehantering, buller, transporter, utsläpp och påverkan på närmiljön. Sådan verksamhet är inte förenlig med ett långsiktigt hållbart samhällsbygge eller med rekreativa värden för boende och besökare i området.

3. Planen står i direkt strid med Nora kommuns översiktsplan

Den föreslagna industrisatsningen strider mot Nora kommuns översiktsplan, som betonar vikten av att skydda ekologiska strukturer, stärka landskapsmässig sammanhållning och styra industriverksamhet till redan planlagda områden nära befintlig infrastruktur. Särskilt betonas att ny industrietablering ska ske samlat och strategiskt, inte genom punktvisa inslag i känsliga naturområden. Planen innebär en tydlig avvikelse från detta genom att introducera en isolerad industriverksamhet i ett område som varken är planlagt eller lämpat för sådan exploatering – ett exempel på just den fragmenterade industriexpansion som översiktsplanen uttryckligen avråder från.

För att ytterligare styrka detta vill jag lyfta fram några tydliga exempel på hur planförslaget bryter mot översiktsplanens vägledande principer:

Referens: Översiktsplan för Nora kommun (antagen 2017-12-14, laga kraft 2018-01-11)

- Utvecklingsstrategi – sidor 30–33

- Ny bebyggelse och verksamheter ska koncentreras till utpekade utvecklingsområden och utvecklingsstråk.
- Timanshyttan 1:6 är inte ett sådant område.
- Fragmenterad expansion i naturmiljö utanför etablerade områden motverkar planens helhetssyn på hållbar utveckling.

- Verksamheter – sidor 49–50

- Industriverksamhet ska lokaliseras där störningarna blir minst, i redan industrialiserade områden.
- TNT-fabriken innebär störande verksamhet i en oindustrialiserad skogsmiljö, i närhet till rekreativa områden och sjön Vikern.

- Naturmiljö – sidor 56–57

- Planen betonar vikten av att bevara grönstruktur, ekologiska samband och landskapsbild.
- Det planerade området är naturnära och riskerar att påverka biologisk mångfald och sjöns vattenmiljö negativt.

Sammanfattningsvis:**- Miljö, hälsa och säkerhet – sidor 60–61**

- Riskfylld verksamhet, buller och kemikaliehantering bör inte lokaliseras nära känslig natur.
- En Seveso-klassad industri i detta område bryter direkt mot dessa principer.

Det bör även särskilt betonas att Nora kommun nyligen bekräftat att den nuvarande översiktsplanen fortfarande gäller som vägledande dokument. Detta framgår tydligt i den antagna **Planeringsstrategi för översiktsplan, mandatperioden 2023–2026**, där det anges:

“I arbetet med att ta fram planeringsstrategin har konstaterats att översiktsplanen i sin helhet är att se som aktuell, även om det finns specifika delar i översiktsplanen som är helt eller delvis inaktuella.”

(sidan 3)

Det är därför fullt rättssäkert och motiverat att bedöma detaljplanens lämplighet utifrån översiktsplanens innehåll – och dessa tydliga avvikelser bör tas på största allvar i det fortsatta planarbetet.

4. Avsaknad av samhällsnytta och hållbarhetsvärde

Det saknas tydliga argument för hur denna industriella etablering skulle gynna lokalsamhället på lång sikt. Det finns inga garantier för arbetstillfällen, investeringar i infrastruktur eller lokal utveckling. Risken är stor att området exploateras industriellt utan att motsvarande värde återförs till boende och närsamhället.

5. Påverkan på boende och trafiksäkerhet

Planområdet ligger nära bostadsområden, och ett ökat antal tunga transporter via väg 742 riskerar att leda till försämrad trafiksäkerhet, ökat slitage och olycksrisk. Planhandlingarna adresserar inte hur dessa konsekvenser ska hanteras eller förebyggas.

Jag uppmanar Nora kommun att avslå eller kraftigt omarbota detaljplanen. Det finns ett ansvar att värna naturvärden, trygghet och långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Att tillåta Seveso-klassad industriverksamhet i detta område strider mot både kommunens planeringsprinciper och invånarnas intressen.

Sammanfattningsvis:

Jag uppmanar Nora kommun att avslå eller kraftigt omarbota detaljplanen. Det finns ett ansvar att värna naturvärden, trygghet och långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Att tillåta Seveso-klassad industriverksamhet i detta område strider mot både kommunens planeringsprinciper och invånarnas intressen.

YTTRANDE 10 – 2025-04-02 (INKOMMET EFTER SAMRÅD)

Diarienummer: PLAN-2024-102:11

Datum: 2025 03 19

Jag vill härmed lämna in mina synpunkter på det föreslagna detaljplaneförslaget för industrimark på fastigheten Timanshyttan 1:6 i Nor, Nora kommun.

Jag motsätter mig detaljplanen av följande skäl:

1. Otillräcklig hänsyn till miljöpåverkan

Planområdet gränsar till känsliga naturområden, inklusive skogsmiljöer och närheten till sjön Vikern. Trots att en miljökonsekvensbeskrivning krävs, är det djupt oroande att en högbelastande industriell etablering föreslås i ett område med så höga naturvärden. Att verksamheten omfattas av miljöbedömningsförordningen (2017:966) är i sig en tydlig indikation på att betydande miljöpåverkan är att förvänta, vilket borde leda till en grundläggande omprövning av planens lämplighet.

2. Risk för utsläpp, störningar och industriella faror

Den planerade verksamheten är tillståndspliktig enligt 9 kap. miljöbalken och klassas som Seveso-anläggning (verksamhetskod 24.42). Det innebär risker kopplade till kemikaliehantering, buller, transporter, utsläpp och påverkan på närmiljön. Sådan verksamhet är inte förenlig med ett långsiktigt hållbart samhällsbygge eller med rekreativa värden för boende och besökare i området.

3. Planen står i direkt strid med Nora kommuns översiktsplan

Den föreslagna industrisatsningen strider mot Nora kommuns översiktsplan, som betonar vikten av att skydda ekologiska strukturer, stärka landskapsmässig sammanhållning och styra industriverksamhet till redan planlagda områden nära befintlig infrastruktur. Särskilt betonas att ny industrietablering ska ske samlat och strategiskt, inte genom punktvisa inslag i känsliga naturområden. Planen innebär en tydlig avvikelse från detta genom att introducera en isolerad industriverksamhet i ett område som varken är planlagt eller lämpat för sådan exploatering – ett exempel på just den fragmenterade industriexpansion som översiktsplanen uttrvckligen avråder från.

För att ytterligare styrka detta vill jag lyfta fram några tydliga exempel på hur planförslaget bryter mot översiktsplanens vägledande principer:

Referens: Översiktsplan för Nora kommun (antagen 2017-12-14, laga kraft 2018-01-11)

- Utvecklingsstrategi – sidor 30–33

- Ny bebyggelse och verksamheter ska koncentreras till utpekade utvecklingsområden och utvecklingsstråk.

- Timanshyttan 1:6 är inte ett sådant område.

- Fragmenterad expansion i naturmiljö utanför etablerade områden motverkar planens helhetssyn på hållbar utveckling.

- Verksamheter – sidor 49–50

- Industriverksamhet ska lokaliseras där störningarna blir minst, i redan industrialiserade områden.

- TNT-fabriken innebär störande verksamhet i en oindustrialiserad skogsmiljö, i närhet till rekreativa områden och sjön Vikern.

- Naturmiljö – sidor 56–57

- Planen betonar vikten av att bevara grönstruktur, ekologiska samband och landskapsbild.

- Det planerade området är naturnära och riskerar att påverka biologisk mångfald och sjöns vattenmiljö negativt.

- Miljö, hälsa och säkerhet – sidor 60–61

- Riskfylld verksamhet, buller och kemikaliehantering bör inte lokaliseras nära känslig natur.

- En Seveso-klassad industri i detta område bryter direkt mot dessa principer.

Det bör även särskilt betonas att Nora kommun nyligen bekräftat att den nuvarande översiktsplanen fortfarande gäller som vägledande dokument. Detta framgår tydligt i den antagna **Planeringsstrategi för översiktsplan, mandatperioden 2023–2026**, där det anges:

”I arbetet med att ta fram planeringsstrategin har konstaterats att översiktsplanen i sin helhet är att se som aktuell, även om det finns specifika delar i översiktsplanen som är helt eller delvis inaktuella.”

(sidan 3)

Det är därför fullt rättssäkert och motiverat att bedöma detaljplanens lämplighet utifrån översiktsplanens innehåll – och dessa tydliga avvikelser bör tas på största allvar i det fortsatta planarbetet.

4. Avsaknad av samhällsnytta och hållbarhetsvärde

Det saknas tydliga argument för hur denna industriella etablering skulle gynna lokalsamhället på lång sikt. Det finns inga garantier för arbetstillfällen, investeringar i infrastruktur eller lokal utveckling. Risken är stor att området exploateras industriellt utan att motsvarande värde återförs till boende och närsamhället.

5. Påverkan på boende och trafiksäkerhet

Planområdet ligger nära bostadsområden, och ett ökat antal tunga transporter via väg 742 riskerar att leda till försämrad trafiksäkerhet, ökat slitage och olycksrisk. Planhandlingarna adresserar inte hur dessa konsekvenser ska hanteras eller förebyggas.

Sammanfattningsvis:

Jag uppmanar Nora kommun att avslå eller kraftigt omarbete detaljplanen. Det finns ett ansvar att värna naturvärden, trygghet och långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Att tillåta Seveso-klassad industriverksamhet i detta område strider mot både kommunens planeringsprinciper och invånarnas intressen.

YTTRANDE 11 – 2025-04-21

Fogdhyttan 2025-04-21

Yttrande angående diarienummer PLAN-2024-102

Vi tycker att placeringen av tänkt TNT fabrik på fastigheten Timanshyttan 1:6 är helt förkastligt.

I en idag orörd natur med rikt djurliv.

Risk för utsläpp av farliga kemikalier i en redan skadad sjö och farliga utsläpp av gaser

Transporter av giftiga kemikalier på en smal och dålig väg. Risk att köra av vägen med stora miljöskador.

Många hus ligger nära vägen med fara för de som bor där och stor risk för förgiftning av egna brunnar vid en olycka.

YTTRANDE 12 – 2025-03-20

Tekniska nämnden Samhällsbyggnadsförvaltningen 711 80 Lindesberg
PLAN-2024-102

Med hänvisning till Samhällsbyggnadsförvaltningens meddelande av den 17/3 2025 får jag anföra följande .

Jag och många med mig besöker ofta det aktuella planområdet eller den del av sjön Vikern som ligger i anslutning till området, speciellt på sommarhalvåret. Området är naturskönt och har ett rikt djurliv och erbjuder därför möjlighet till avkoppling och rekreation utan att man behöver färdas långa sträckor till andra delar av Nora kommun eller till andra kommuner. Att etablera en trotylfabrik med "betydande miljöpåverkan" på denna plats innebär naturligtvis att dessa avkopplings- och rekreationsmöjligheter går förlorade. Jag utgår från att "betydande miljöpåverkan" även innebär att det rika djurlivet på området får stå tillbaka. Jag är inte fiskeintresserad själv men vet att många grannar och andra sätter stort värde på att kunna fiska och fånga kräftor i området. Även om fisket skulle kunna fortsätta - går nöjet med det hela förlorat med uppförandet av industribyggnader intill sjön.

Jag vet inte vilka immissioner eller risk för sprängningsolyckor som industribygget skulle innebära, men om detta skulle bli aktuellt, talar även detta mot den föreslagna etableringen.

Med det förändrade säkerhetsläget i Europa föreställer jag mig också att trotylproduktion skulle vara ett prioriterat mål att angripa för ett land eller terrorgrupp som är fientligt inställd till Sverige.

Om jag har förstått saken rätt finns andra bättre lämpade områden i Nora kommun eller andra kommuner att etablera en trotylindustri på.

Gamla Viken , Gytterp den 20 mars 2025

YTTRANDE 13 – 2025-04-12

Mitt yttrande

Här kan du skriva ditt yttrande. Vill du hellre skicka in yttrandet som ett eget dokument eller bifoga någon annan fil till yttrandet gör du det här nedan.

Har tagit del av det gedigna materialet och så länge ägarbilden inte innehåller allvarlig koppling till främmande makt eller oönskade sammanslutningar av någon sort önskar jag alla inblandade lycka till!

YTTRANDE 14 – 2025-04-21

Jag lämnar härmed mitt yttrande som berörd fastighetsägare och företagare i anslutning till det planerade industriområdet vid Timanshyttan 1:6.

Under flera år har jag aktivt investerat tid, resurser och framtidsplaner i att bygga upp en hållbar och platsburen verksamhet i Nor, med fokus på hantverk, lokal historia och landskapsbunden design. Råverk Original. I anslutning till mina fastigheter Nor 2:13 och Gamla Viken 4:21 har jag etablerat en verkstad och utvecklar nu ett showroom i en äldre byggnad som del av ett livskraftigt kulturarv. Verksamheten och hela dess trovärdighet vilar på landskapets stillhet, autenticitet och historiska karaktär.

Den planerade anläggningen innebär en industriell verksamhet av sådan omfattning och art att den står i direkt konflikt med min möjlighet att utveckla och driva min rörelse. Områdets karaktär förändras i grunden, vilket innebär att jag inte längre kan utveckla den verksamhet jag redan påbörjat. Den är väl förankrad i platsens identitet och bidrar till kommunens kulturella och småskaliga näringsliv.

Plan- och bygglagen (PBL) 2 kap. § 3 anger att planläggning ska främja en långsiktigt hållbar livsmiljö och goda ekonomiska och sociala livsvillkor. Den föreslagna detaljplanen strider mot detta genom att ge företräde åt en riskfylld, tung industri på bekostnad av boende, kulturmiljöer och befintlig småföretagsverksamhet.

Miljöbalken 2 kap. § 6 fastslår att verksamheter ska lokaliseras till platser där ändamålet kan uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö. Den nu föreslagna lokaliseringen uppfyller inte detta kriterium. Det finns alternativa platser för en sprängämnesindustri längre från bebyggelse, utan att hota det sociala och kulturella liv som finns kring Nor.

Jag vill även hänvisa till **MÖD:s dom M 7557-18** som tydligt poängterar att ett företags etablering inte får påtagligt försvåra för redan pågående eller planerad verksamhet av annan art, särskilt när den sistnämnda bygger på platsens bevarandevärden och naturmiljö.

Min rörelse är inte ett spekulativt projekt – den är redan påbörjad, förankrad i platsen och i linje med de hållbarhetsambitioner kommunen i andra sammanhang lyfter fram. Jag kan inte med trovärdighet fortsätta detta arbete om detaljplanen genomförs i nuvarande form.

Sammanfattningsvis:

- Detaljplanen för Timanshyttan 1:6 försvårar direkt och oåterkalleligt min möjlighet att etablera och utveckla en kultur- och designverksamhet på min fastighet.
- Planen innebär intrång i ett landskap och en kulturmiljö som har dokumenterat värde och används som resurs för min rörelse.
- Verksamheten går att lokalisera till alternativ plats där skada på boende, kulturmiljö och näringsliv minimeras.
- Jag motsätter mig därför förslaget i dess nuvarande form och uppmanar kommunen att i samråd med berörda invånare se över alternativ lokalisering.

YTTRANDE 15 – 2025-04-10

Hej!

Skriver till er angående era planer för en TNT-fabrik i natursköna Nor, Nora kommun... Blir sorgen...

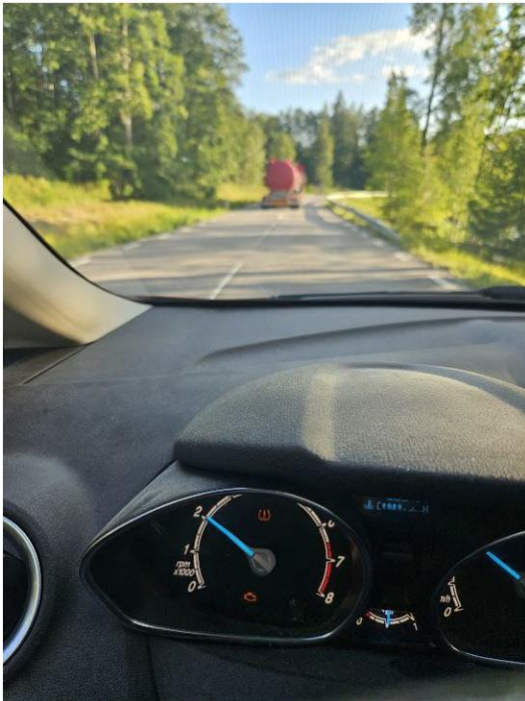
Först; jag vet att ni vill dra hit fabriker... För att utöka befolkningen till målet 13000 invånare!! MEN vad tror ni det är som gör att människor bosätter sig i Nora? Jag kan tala för mig själv, då jag själv är inflyttad 2018 till Nora från Karlskoga... Jag flyttade med min son, då 12 år, för att jag läst om Noras goda skola, bandyplan och fritidsgård, möjligheter till god fritid till min son. Goda bussförbindelser till Örebro där jag jobbade, nu driver eget företag. Men framförallt sinnesron och lugnet jag upplevde varje gång jag besökte Nora! Det tog mig 2,5 år för att hitta lägenhet (som jag köpte) men uj vad bra jag mådde när jag kom till Nora. Lugnet, stillheten, skönheten. Befolkningen hälsade på varandra när vi möttes, bytte gärna ett ord eller två, DETTA skapar trygghet. Närheten till natur och orörd skog! Detta hade jag även i Filipstad där jag ursprungligen är ifrån. Jag hade det INTE under mina 9 år i Karlskoga där jag bodde för jobbets skull. För att min son inte skulle behöva vara på dagis 11 timmar om dagen när han var liten flyttade jag till Karlskoga! Pendlade därinnan från Filipstad-Karlskoga varje arbetsdag... OCH det var värt det, just för att lugnet och naturen och närheten till människor gav trygghet. Människor flyttar till Nora just av denna orsak! Alla nyinflyttade jag pratat med instämmer i detta. Nu bor jag i Dalkarlsberg. Pendlar 5 mil om dagen enkel resa (ja jag vet att bilresor inte är miljövänliga, men har ingen annan möjlighet då bussförbindelser är obefintliga) Pendlade med buss när jag bodde i Nora, vilket var en ynnest! MEN att komma Hem idag; till fågelkvitter, jorden som jag nu börjar odla sommarens grödor i, sinnesron, känslan av att känna alla grannar, kunna hjälpa varandra. DET är livskvalitet som få har idag! DET är trygghet! I en värld av oro, som gärna sprids av massmedia och politiker, så är detta trygghet. En forskning kring trygghet i orostider påvisade; Lär känna dina grannar är största tryggheten. MSB trycker på att vi behöver utöka vår självförsörjande-grad. Miljömålen är långt ifrån uppnådda och kommer inte heller uppnås!

OCH vad tänker Noras politiker kring detta?? JO VI FÖRSTÖR ORÖRD SKOG OCH LÅTER EN PENGAKÅT RISKKAPITALIST BYGGA EN TNT-FAKBRIK I FINASTE

BERGSLAGEN!!!!!! Hur dumt låter inte detta!?!?!? Vi har facit i massor hur det går när riskkapitalister utnyttjar kommuner och stat! Detta står inget om i er riskanalys.... Kommer dessutom i detta mail bifoga en bild på hur lastbilar kör längst med sjön väg 243. En bild, men upplever en otrygghet då lastbilar kör ungefär som denna bild visar. För att vägen är smal.. Och ca 600 lastbilsturer beräknas denna fabrik generera i?! Vem betalar vägunderhåll? Jo skattemedel. I mina ögon är det skit samma om skattemedlet tas från stat eller kommun.. det är ifrån mig som jobbar det dras, det är befolkningens pengar! Jag undviker i möjligaste mån att möta en lastbil i en kurva, då jag vet att med stor sannolikhet genar denna lastbil som jag möter.. Jag tänker miljö! Jag tänker mänsklighet! Jag tänker Trygghet! OM ni anser att Nora kommun har pengar till att bygga denna fabrik, MEN ni har inte råd att hålla bandyplan igång??? Bara ett konstigt beslut!? Var är medmänsklighet, miljötänk (Det finns MASSOR av redan förstörd mark som går att tillvarata för detta ändamål) biologisk mångfald, människors rättighet att råda över sin egen frihet. Denna fabrik, och likaväl utbyggda vindkraftverk som förstör miljön, skogskövling som är omfattande. HUR får ni ihop detta med mänskliga värderingar?? HUR får ni ihop detta med miljömål och biologisk mångfald? Människor som förlorar sina hem, sin

försörjning, sin trygghet... sina livsverk.. Skulle ni själva vilja odla er mat ca 600 meter bort från en TNTfabrik?? Allt miljöfarligt som ligger nedbäddat i Viken utifrån Oricas (Nitro Nobel) gamla synder? När det rörs upp, vad händer då? Att fabriksägaren tar sitt ansvar,, jo det är lika troligt som i Northwolt affären! Att cementa tar ansvar för dricksvattnet på Gotland? NEJ de tar inte ansvar! PENGAR är allt för dom! Och Guden MAMMON är en falsk tro! MEN för er kommer det en ny mandatperiod. Ett val som styrs av medborgarna. Som styrs av de beslut ni tar idag. Vi i Nora bor i Nora, INTE för att få fabriker runt om, massa inkompetenta bråttom-lastbilsförare, (som det finns alldeles tillräckligt av som det är!) Vi bor för trygghet, närhet till orörd vacker natur, valmöjlighet och frihet, medmänsklighet, våra barn, meningsfullhet. DET är DET ni ska sälja Nora för att utöka befolkningen. Fabriker får inte folk att flytta TILL Nora, däremot IFRÅN Nora. Var en förebild i en galen värld, lyssna på oss som orkar skriva till er. VI bryr oss, vi agerar, vi är en liten del som gör det, men vi är en del av er befolkning! Jag hoppas och ber för att ni tar till er mitt brev, böjer nacken för rätta värderingar och värdesätter den lilla människan (som ger sin röst 2026...)

Bilaga: 20240730_193316.jpg

YTTRANDE 16 – 2025-04-23

Detaljplan Timanshyttan 1:6, Nora kommun

Med hänvisning till det grundliga arbete som gjorts av gruppen Bevara Nor vill jag framföra mitt fulla stöd till dokumentet "Samlade synpunkter från boende i Nors by på Samrådsunderlag NY sprängämnesfabrik".

Jag ifrågasätter särskilt brister i den demokratiska processen, den bristfälliga miljökonsekvensbeskrivningen, den bristfälliga utredningen om miljöriskerna och kostnaderna för att dra en ledning över Vikern.

Jag ifrågasätter även riskerna/konsekvenserna för den biologiska mångfalden längs med väg 742 i samband med anläggningen av ett stort antal vägfickor för att möjliggöra möte med tung trafik samt riskerna med att transportera farligt gods i skör miljö.

Sammanfattningsvis är det ett obegripligt val av plats för en Sevesoanläggning som följd av att alla relevanta riskantaganden systematiskt har åsidosatts.

För övrigt borde jag ha ingått i kretsen av sakägare då jag äger fastigheten Gamla Vikar 4:22, vilket inte skett.

Karlstad 2025-04-23

Gamla Vikar 4:22

Min mor bodde på Stora gården i Nor under sin uppväxt.

Mina föräldrar har haft sommarstuga i Gamla Vikar sedan 50-talet, vilken jag tagit över sedan slutet på 90-talet.

YTTRANDE 17 – 2025-04-23

Detaljplan Timanshyttan 1:6, Nora kommun

Med hänvisning till det grundliga arbete som gjorts av gruppen Bevara Nor vill jag framföra mitt fulla stöd till dokumentet ”Samlade synpunkter från boende i Nors by på Samrådsunderlag NY sprängämnesfabrik”.

Jag ifrågasätter särskilt brister i den demokratiska processen, den bristfälliga miljökonsekvensbeskrivningen, den bristfälliga utredningen om miljöriskerna och kostnaderna för att dra en ledning över Vikern.

Jag ifrågasätter även riskerna/konsekvenserna för den biologiska mångfalden längs med väg 742 i samband med anläggningen av ett stort antal vägfickor för att möjliggöra möte med tung trafik samt riskerna med att transportera farligt gods i skör miljö.

Sammanfattningsvis är det ett obegripligt val av plats för en Sevesoanläggning som följd av att alla relevanta riskantaganden systematiskt har åsidosatts.

Malmö 2025-04-23

[REDACTED]

Gamla Viken 4:22

Min mormor bodde på Stora gården i Nor under sin uppväxt.

Mina morföräldrar had sedan haft sommarstuga i Gamla Viken sedan 50-talet, något min mamma tog över i slutet på 90-talet. Planen är att denna stuga ska gå i arv till min bror och mig, för våra familjer att njuta av.

YTTRANDE 18 – 2025-04-02

Yttrande över Detaljplan för del av Timanshyttan 1:6

PLAN-2024-102

Fogdhyttan 2/4 2025

Med kännedom att en ny etablering
är planerad i Nor av SWEDALAB att
tillverka sprängmedel trotyl.

Vi som bor utefter väg 742 kommer
att bli påverkade på många sätt

Vi som bor på första fastigheten efter 3,42.
norsvägen får hela vår boende miljö
förstörd med trafiken in på husknuten
eftersom det skall gå 1600 som dag
med tunga transporter som medförs
buller och utsläpp plus att det fraktas
farliga kemikalier

Står vi verkligen finnas oss i detta?
fastigheterna kommer att sjunka i värde
för vem vill bo här?

Tycker att etableringen är illa vald.

Vi som bor efter 742 kommer att må dåligt
nu och i framtiden på grund av vägen
och tillverkningen. När man tänker på
miljön vilka effekter som kommer att
påverkas så känns det inte bra

YTTRANDE 19 – 2025-04-24

Till berörda politiker och tjänstemän i Nora kommun.

En fabrik som den föreslagna TNT -fabriken i Nor måste självklart ligga i ett skogsområde med stort avstånd till bebyggelse. Detta både på grund av miljökonsekvenser samt att denna fabrik blir en självklar måltavla vid händelse av krig. I Finland planerar man, som exempel, en liknande fabrik i helt obebyggt område.

Vi invånare i Nor och dess omgivning motsätter oss starkt det föreslagna bygget av en TNT-fabrik i vårt område. Detta projekt skulle innebära förlust av värdefull naturmark, hota vår livsmiljö och påverka vår livskvalitet negativt. Sjön Vikern och dess omgivning är en del av vår vardag och en viktig plats för rekreation, inte bara för oss som bor här utan för hela kommunen. En ny fabrik skulle medföra ökade säkerhetsrisker, ökad trafik och miljöföroreningar som hotar både människor och djurliv. Industrialiseringen av vårt område får inte ske på bekostnad av vår trygghet, vår hälsa och den unika natur vi vill bevara för framtida generationer. Vi uppmanar beslutsfattare att noggrant överväga konsekvenserna av detta projekt och i stället prioritera hållbara lösningar som värnar om både samhället och miljön. **Du som politiker i Nora kommun måste lyssna till den opinion som på goda grunder bara växer såväl lokalt som regionalt och nationellt.**

YTTRANDE 20 – 2025-04-24

Till berörda politiker och tjänstemän i Nora kommun.

En fabrik som den föreslagna TNT -fabriken i Nor måste självklart ligga i ett skogsområde med stort avstånd till bebyggelse. Detta både på grund av miljökonsekvenser samt att denna fabrik blir en självklar måltavla vid händelse av krig. I Finland planerar man, som exempel, en liknande fabrik i helt obebyggt område.

Vi invånare i Nor och dess omgivning motsätter oss starkt det föreslagna bygget av en TNT-fabrik i vårt område. Detta projekt skulle innebära förlust av värdefull naturmark, hota vår livsmiljö och påverka vår livskvalitet negativt. Sjön Vikern och dess omgivning är en del av vår vardag och en viktig plats för rekreation, inte bara för oss som bor här utan för hela kommunen. En ny fabrik skulle medföra ökade säkerhetsrisker, ökad trafik och miljöföroreningar som hotar både människor och djurliv. Industrialiseringen av vårt område får inte ske på bekostnad av vår trygghet, vår hälsa och den unika natur vi vill bevara för framtida generationer. Vi uppmanar beslutsfattare att noggrant överväga konsekvenserna av detta projekt och i stället prioritera hållbara lösningar som värnar om både samhället och miljön. **Du som politiker i Nora kommun måste lyssna till den opinion som på goda grunder bara växer såväl lokalt som regionalt och nationellt.**

YTTRANDE 21 – 2025-04-23

Synpunkter i samrådet kring Nora kommuns och Swebals planering av fabrik i Nor, Nora kommun

Undertecknade äger Gamla Vikar 4:9 som berörs av etableringen av fabriken i Nor, Nora kommun. Det är ursprungligen en gammal banvaktsstuga som därför ligger väldigt nära vägen mellan väg 243 och Nor. Vägen går just vid vår stuga där järnvägen tidigare gick.

Sedan 2008 har vi köpt ytterligare mark och renoverat huset för stora summor i förvisningen att trafiken skulle vara på ungefär nuvarande nivå och att vägen ligger så nära vattnet att den inte kan byggas ut utan stor förändring av miljön i Gamla Vikar. Det fanns inte i vår fantasi att en fabrik skulle byggas i denna miljö men där var fantasin för begränsad har det visat sig. Det går inte att bredda vägen just förbi oss utan att använda vår mark som vi förstår det.

Huset är förberett för fast boende och vi vistas där periodvis under hela året.

Vårt hus och vår tomt har bara vägen mellan oss och vattnet längs nästan hela tomtgränsen mot vattnet. Ytan mellan vattnet och vägen är smal nästan ända fram till byn Gamla Vikar. En ganska lång sträcka.

Vår fastighet har servitut på marken mellan vägen och sjön och fastigheten har en brygga liggande där sedan lång tid tillbaka.

Vi är oroade över flera saker och beskriver dem ur vårt perspektiv men de gäller generellt i området.

Det första är den väsentligt ökade trafiken som dels är störande dels farlig för våra barnbarn som ofta går till och från bryggan. Säkerhetsriskerna i samband med trafikökningen bedömer vi som mycket större än nu rent allmänt. Dels för att volymen ökar dels för att det är tung trafik. Vår egen upplevelse av att njuta av stillhet och tystnad påverkas förstås också negativt extra mycket eftersom vi är så nära vägen.

Det andra är att förstärkningen av vägen kan leda till att många fler tunga transporter genar på vår väg när den blir bättre. Redan idag förekommer det att man genar men vi befärar att omfattningen blir större. Vi oroas också över att man ska anse att vägen behöver breddas i ett senare skede och att vi då inte ser någon plats för det förutom vår tomt eller vattnet. En större förändring av vägen kommer att förstöra den gamla miljön runt byn Gamla Vikar och för oss, banvaktsstugan i Gamla Vikar.

Det tredje vi oroar oss över är risker med tanke på själva verksamheten. Kan sjön Vikern påverkas, blir det mycket buller och finns andra risker med de ämnen som hanteras? Kan vårt egna vatten försämrats?

YTTRANDE 22

Synpunkter i samrådet kring Nora kommuns och Swebals planering av fabrik i Nor, Nora kommun

Undertecknade äger Gamla Vikar 4:9 som berörs av etableringen av fabriken i Nor, Nora kommun. Det är ursprungligen en gammal banvaktstuga som därför ligger väldigt nära vägen mellan väg 243 och Nor. Vägen går just vid vår stuga där järnvägen tidigare gick.

Sedan 2008 har vi köpt ytterligare mark och renoverat huset för stora summor i förvisningen att trafiken skulle vara på ungefär nuvarande nivå och att vägen ligger så nära vattnet att den inte kan byggas ut utan stor förändring av miljön i Gamla Vikar. Det fanns inte i vår fantasi att en fabrik skulle byggas i denna miljö men där var fantasin för begränsad har det visat sig. Det går inte att bredda vägen just förbi oss utan att använda vår mark som vi förstår det.

Huset är förberett för fast boende och vi vistas där periodvis under hela året.

Vårt hus och vår tomt har bara vägen mellan oss och vattnet längs nästan hela tomtgränsen mot vattnet. Ytan mellan vattnet och vägen är smal nästan ända fram till byn Gamla Vikar. En ganska lång sträcka.

Vår fastighet har servitut på marken mellan vägen och sjön och fastigheten har en brygga liggande där sedan lång tid tillbaka.

Vi är oroade över flera saker och beskriver dem ur vårt perspektiv men de gäller generellt i området.

Det första är den väsentligt ökade trafiken som dels är störande dels farlig för våra barnbarn som ofta går till och från bryggan. Säkerhetsriskerna i samband med trafikökningen bedömer vi som mycket större än nu rent allmänt. Dels för att volymen ökar dels för att det är tung trafik. Vår egen upplevelse av att njuta av stillhet och tystnad påverkas förstås också negativt extra mycket eftersom vi är så nära vägen.

Det andra är att förstärkningen av vägen kan leda till att många fler tunga transporter genar på vår väg när den blir bättre. Redan idag förekommer det att man genar men vi befärar att omfattningen blir större. Vi oroas också över att man ska anse att vägen behöver breddas i ett senare skede och att vi då inte ser någon plats för det förutom vår tomt eller vattnet. En större förändring av vägen kommer att förstöra den gamla miljön runt byn Gamla Vikar och för oss, banvaktstugan i Gamla Vikar.

Det tredje vi oroar oss över är risker med tanke på själva verksamheten. Kan sjön Vikern påverkas, blir det mycket buller och finns andra risker med de ämnen som hanteras? Kan vårt egna vatten försämrats?

YTTRANDE 23

Synpunkter i samrådet kring Nora kommuns och Swebals planering av fabrik i Nor, Nora kommun

Undertecknade äger Gamla Vikar 4:9 som berörs av etableringen av fabriken i Nor, Nora kommun. Det är ursprungligen en gammal banvaktstuga som därför ligger väldigt nära vägen mellan väg 243 och Nor. Vägen går just vid vår stuga där järnvägen tidigare gick.

Sedan 2008 har vi köpt ytterligare mark och renoverat huset för stora summor i förvisningen att trafiken skulle vara på ungefär nuvarande nivå och att vägen ligger så nära vattnet att den inte kan byggas ut utan stor förändring av miljön i Gamla Vikar. Det fanns inte i vår fantasi att en fabrik skulle byggas i denna miljö men där var fantasin för begränsad har det visat sig. Det går inte att bredda vägen just förbi oss utan att använda vår mark som vi förstår det.

Huset är förberett för fast boende och vi vistas där periodvis under hela året.

Vårt hus och vår tomt har bara vägen mellan oss och vattnet längs nästan hela tomtgränsen mot vattnet. Ytan mellan vattnet och vägen är smal nästan ända fram till byn Gamla Vikar. En ganska lång sträcka.

Vår fastighet har servitut på marken mellan vägen och sjön och fastigheten har en brygga liggande där sedan lång tid tillbaka.

Vi är oroade över flera saker och beskriver dem ur vårt perspektiv men de gäller generellt i området.

Det första är den väsentligt ökade trafiken som dels är störande dels farlig för våra barnbarn som ofta går till och från bryggan. Säkerhetsriskerna i samband med trafikökningen bedömer vi som mycket större än nu rent allmänt. Dels för att volymen ökar dels för att det är tung trafik. Vår egen upplevelse av att njuta av stillhet och tystnad påverkas förstås också negativt extra mycket eftersom vi är så nära vägen.

Det andra är att förstärkningen av vägen kan leda till att många fler tunga transporter genar på vår väg när den blir bättre. Redan idag förekommer det att man genar men vi befärar att omfattningen blir större. Vi oroas också över att man ska anse att vägen behöver breddas i ett senare skede och att vi då inte ser någon plats för det förutom vår tomt eller vattnet. En större förändring av vägen kommer att förstöra den gamla miljön runt byn Gamla Vikar och för oss, banvaktstugan i Gamla Vikar.

Det tredje vi oroar oss över är risker med tanke på själva verksamheten. Kan sjön Vikern påverkas, blir det mycket buller och finns andra risker med de ämnen som hanteras? Kan vårt egna vatten försämrats?

YTTRANDE 24 – 2025-04-22

Jag har fått möjlighet att läsa igenom "Samlade synpunkter från boende i Nors by med omnejd" som gruppen Bevara Nor lämnat till er.

Jag vill med detta mail skriva under att även jag står bakom denna skrivelse till 100 %.

Nya Viker

YTTRANDE 25 – 2025-04-22

Synpunkter detaljplan diarienummer "PLAN-2024-102"

Planerna på en detaljplan för Sevesoklassad verksamhet på del av fastigheten Timanshyttan 1:6 Nor vid sjön Vikern är helt oacceptabla.

Planförslaget kommer att helt och hållet påverka naturen, oss boende och hela området längs väg 742 från Fogdhyttan via Nor till Vikersvik mycket negativt. Det finns inget positivt med en detaljplan för ett industriområde med användning av kemikalier och explosiva ämnen i ett vackert kulturlandskap.

Enligt WSP's trafikutredning så ska, om fabriksbygget blir av, 38 mötesfickor som är 60 meter långa behöva byggas längs vägen, det blir 2280m. Dikena längs väg 742 är artrika och vissa bitar är klassade som biotoper och fulla av fridlysta blommor och djur. Exempelvis orkidéer och salamandrar. Det står ingenstans i utredningen hur man ska bevara dessa artrika områden. Vid vårt hus finns det även fridlysta fladdermöss och på gårdet har vi varje år tranor. Båda arter är väldigt känsliga för ljus och ökad bullernivå som den eventuella trafik ökningen kommer föra med sig.

Vägen passerar dessutom många vattendrag som alla rinner ut i Saxen vidare till Vikern, Åsbojön och Norasjön osv.

Alla boende längs väg 742 har egen brunn, hur skyddas dom vid en olycka?

Trafikmängden kommer enligt trafikutredningen öka med ca 100 fordon per dygn varav ca 20 lastbilar varav ca 12 st med ca 40 m3 farligt gods. Vissa explosiva och andra fyllda med giftiga kemikalier som bl.a. Toulén, Svavelsyra, Salpetersyra m.m.

Dessa transporter ska alltså, om fabriken blir av, passera förbi endast ett fåtal meter från vårt hus! Dessutom står det i trafikutredningen att skaderisken är på den lägre skalan om man åtgärdar väg 742.

Helt horribelt! Bara Toulén är en mycket brandfarlig och giftig kemikalie som kan orsaka nervskador, hjärtdysrytmi och medvetlöshet vid exponering för människor. Toulén ger långsiktiga och skadliga effekter på all miljö, vid ett utsläpp eller olycka. Vidare kan ångan från Toulén orsaka explosioner vid statiskt elektricitet. Och dessa råvaror ska alltså passera några meter från vårt och andra närboendes hus och flera vattendrag flera gånger om dagen året runt. Det står i detaljplanen att om man sänker hastigheten så minskar risken för olyckor på individnivå. Vad är det som säger att hastigheten kommer att hållas? Det är nästan ingen som håller hastigheten i det här området och kommer definitivt inte hållas om det blir asfalterat, då kommer folk köra ännu fortare förbi och då ökar olycksrisken.

Det står ingenstans i detaljplanen hur vi som bor nära vägen ska skyddas från giftiga och explosiva ämnen. Hur skyddas vi vid en trafikolycka med en kemikaliefylld lastbil eller om en transport fattar eld pga elfel eller den mänskliga faktorn?

Och vad händer med oss boende vid en potentiell terrorattack eller invasion av främmande makt?

I dagsläget så passerar det väldigt sällan tunga fordon. Endast om det är avverkningar i närheten så går det tunga transporter förbi vårt hus. Och då vibrerar det i huset! Vad jag vet så har det inte gjorts någon utredning på det?

Vidare så kontaktade jag ansvarig för trafik utredningen på WSP eftersom representanterna från WSP som deltog vid samrådet inte kunde svara på mina frågor.

I trafikutredningen ligger vårat hus i ett rött område som enligt ansvarig påstås klassas som farligt område!

Alltså kommer vi att bo i ett farligt område!

Denna detaljplan tycker det är ok att vi lever och bor i ett farligt område! Detta är inte lite negativt utom helt vansinnigt farligt negativt!

Dessutom sa ansvarig för trafikutredningen

██████ att dom hade inte varit här och åkt längs väg 742 från Fogdhyttan via Nor till Vikersvik, utan dom hade tittat på Google maps!!! Helt otroligt undermåligt! ██████ hade ingen aning om att det ligger ett stort gruvhål, som klassas som ett fornminne enligt länsstyrelsen, på vår tomt ca 1 1/2 meter från vägen. Hur kommer gruvhålen som ligger så nära vägen att påverkas? Inget om detta är med i detaljplanen.

Och när det kommer till livskvalitet och rekreation så kommer allt påverkas negativt. Vi använder väg 742 till promenader, cykelturer, löpning, ridning och många går med hundar och barnvagnar. Inget av detta kan genomföras utan att man utsätts för stora risker.

I detaljplanen står det att området har ett lågt kulturmiljö värde. Helt fel. Hela området från Fogdhyttan, Nor till Vikersvik har ett högt kulturvärde. Nor är en av Nora kommuns äldsta byar och den gamla smalspåriga järnvägssträckan är välbevarad. Från Striberg till Fogdhyttan med Rödsbergsgruvans stora gruvområde som är ett fornminne vidare genom Nor bort till Vikersvik. Allt i en fantastisk natur och ett vackert välbevarat kulturlandskap med gamla hus och gårdar. Alltid uppskattat av oss boende och besökare och alla turister som passerar här varje sommar. Allt detta blir mycket negativt påverkat av ett industriområde med en sevesoanläggning som producerar farliga explosiva ämnen och en ökad trafik. Och dessutom kommer väg 742s eventuella ombyggnation förstöra och förändra kulturlandskaps bilden för alltid. Går aldrig att återskapa om den planerade fabriken skulle läggas ner, som Sweden Ballistics AB grundare sa i en intervju, ingen var gladare än dom om deras företag gick i konkurs om tio år!

Så Nora kommun, som har fått Europa Nostra utmärkelsen för bevarade av bla veteran järnvägen, för att vårda det europeiska kulturarvet, väljer att lägga en Sevesoanläggning som ska producera sprängämnen och förvara giftiga kemikalier mitt på en gammal smalspårig järnväg. Mitt i ett gammalt kulturlandskap som sträcker sig långt genom landskapet längs väg 742 som är unik i sitt utförande med gammal vägsträckning mellan gamla hus och gårdar och flera hundra år gamla gruvhål.

Rimmar det inte lite illa med tanke på Noras Europa Nostra utmärkelser?

Vi föreslår att ansvariga myndigheter utreder

alternativa platser för Sweden Ballistics AB s fabrik som ligger längre ifrån bebyggelser och känsliga naturområden. På en plats där risken för människor, djur och miljö minimeras.

På grund av de allvarliga säkerhets, hälso och miljöriskerna anser vi att detaljplanen avslås.

Vi uppmanar myndigheter att noggrant granska konsekvenserna och prioritera säkerheten för invånarna och miljön i området,

Ber om en skriftlig bekräftelse på att dessa synpunkter mottagits och ser fram emot myndighetens svar.

YTTRANDE 26 – 2025-04-22

I trafikutredningen ligger vårt hus i ett rött område som enligt ansvarig påstås klassas som farligt område!

Alltså kommer vi att bo i ett farligt område!

Denna detaljplan tycker det är ok att vi lever och bor i ett farligt område! Detta är inte lite negativt utom helt vansinnigt farligt negativt!

Dessutom sa ansvarig för trafikutredningen

██████ att dom hade inte varit här och åkt längs väg 742 från Fogdhyttan via Nor till Vikersvik, utan dom hade tittat på Google maps!!! Helt otroligt undermåligt! ██████ hade ingen aning om att det ligger ett stort gruvhål, som klassas som ett fornminne enligt länsstyrelsen, på vår tomt ca 1 1/2 meter från vägen. Hur kommer gruvhålen som ligger så nära vägen att påverkas? Inget om detta är med i detaljplanen.

Och när det kommer till livskvalitet och rekreation så kommer allt påverkas negativt. Vi använder väg 742 till promenader, cykelturer, löpning, ridning och många går med hundar och barnvagnar. Inget av detta kan genomföras utan att man utsätts för stora risker.

I detaljplanen står det att området har ett lågt kulturmiljö värde. Helt fel. Hela området från Fogdhyttan, Nor till Vikersvik har ett högt kulturvärde. Nor är en av Nora kommuns äldsta byar och den gamla smalspåriga järnvägssträckan är välbevarad. Från Striberg till Fogdhyttan med Rödbergsgruvans stora gruvområde som är ett fornminne vidare genom Nor bort till Vikersvik. Allt i en fantastisk natur och ett vackert välbevarat kulturlandskap med gamla hus och gårdar. Alltid uppskattat av oss boende och besökare och alla turister som passerar här varje sommar. Allt detta blir mycket negativt påverkat av ett industriområde med en sevesoanläggning som producerar farliga explosiva ämnen och en ökad trafik. Och dessutom kommer väg 742s eventuella ombyggnation förstöra och förändra kulturlandskaps bilden för alltid. Går aldrig att återskapa om den planerade fabriken skulle läggas ner, som Sweden Ballistics AB grundare sa i en intervju, ingen var gladare än dom om deras företag gick i konkurs om tio år!

Så Nora kommun, som har fått Europa Nostra utmärkelsen för bevarade av bla veteran järnvägen, för att vårda det europeiska kulturarvet, väljer att lägga en Sevesoanläggning som ska producera sprängämnen och förvara giftiga kemikalier mitt på en gammal smalspårig järnväg. Mitt i ett gammalt kulturlandskap som sträcker sig långt genom landskapet längs väg 742 som är unik i sitt utförande med gammal vägsträckning mellan gamla hus och gårdar och flera hundra år gamla gruvhål.

Rimmar det inte lite illa med tanke på Noras Europa Nostra utmärkelser?

Vi föreslår att ansvariga myndigheter utreder

alternativa platser för Sweden Ballistics AB s fabrik som ligger längre ifrån bebyggelser och känsliga naturområden. På en plats där risken för människor, djur och miljö minimeras.

På grund av de allvarliga säkerhets, hälso och miljöriskerna anser vi att detaljplanen avslås.

Vi uppmanar myndigheter att noggrant granska konsekvenserna och prioritera säkerheten för invånarna och miljön i området,

Ber om en skriftlig bekräftelse på att dessa synpunkter mottagits och ser fram emot myndighetens svar.

YTTRANDE 27 – 2025-04-24

Detaljplan Timanshyttan 1:6, Nora kommun

Med hänvisning till det grundliga arbete som gjorts av gruppen Bevara Nor vill jag framföra mitt fulla stöd till dokumentet "Samlade synpunkter från boende i Nors by på Samrådsunderlag NY sprängämnesfabrik".

Jag ifrågasätter särskilt brister i den demokratiska processen, den bristfälliga miljökonsekvensbeskrivningen, den bristfälliga utredningen om miljöriskerna och kostnaderna för att dra en ledning över Vikern.

Jag ifrågasätter även riskerna/konsekvenserna för den biologiska mångfalden längs med väg 742 i samband med anläggningen av ett stort antal vägfickor för att möjliggöra möte med tung trafik samt riskerna med att transportera farligt gods i skör miljö.

Sammanfattningsvis är det ett obegripligt val av plats för en Sevesoanläggning som följd av att alla relevanta riskantaganden systematiskt har åsidosatts.

Malmö 2025-04-24

Gamla Viker 4:22

Min mormor bodde på Stora gården i Nor under sin uppväxt.

Mina morföräldrar har haft sommarstuga i Gamla Viker sedan 50-talet, vilken min mor tagit över sedan slutet på 90-talet.

YTTRANDE 28 – 2025-04-23

Yttrande, del av Timanshyttan 1:6 Diarienummer: PLAN-2024-102

Hej, härmed kommer mitt och min familjs yttrande angående Trotylfabriken i Nor.

Vill börja med att visa besvikelse över att ingen information tilldelats oss i Bengtstorp, då vi också kommer att drabbas av kemikalier som rinner ut i sjön Vikern som ligger intill vårt hus, samt mark. Vi som bor här både badar i sjön och har egna brunnar för dricksvatten som i min förståelse kommer att påverkas av utsläpp från fabriken. Fabriken kommer drabba alla runt sjön Vikern om/när kemikalier rinner ut och förs vidare genom vatten och mark. Man kan då fråga sig HUR detta utsläpp kommer påverka oss människor samt djur och natur i längden? Detta är en sjö som redan utsatts för kemikalier då Nitro Nobels olyckor skedde, som resulterade i diverse ämnen som hamnade i sjön, vilket er beskrivning också påvisar. Då min morfars dåvarande flickvän strök med samt hans systers man så har vi i släkten pratat mycket om just detta eftersom vi har ett sommarställe/ärv i Nor. Min morfar och hans syskon är uppväxta i Nor så vi har ett band till platsen långt tillbaka i tiden. Det vi pratade om då handlade dels om att sjön behövde vila och inte röras, som då får mig att fundera över de rör/ledningar som fabriken nu ska lägga i sjön med utgångspunkt i Bedalite? Detta kommer att röra upp kemikalier som antligen lagt sig och nu när naturen antligen fått fart att växa och gro runt Vikern (efter alla dessa år) ska dessa förutsättningar för naturen tas bort. Även om värden runt sjön samt i inte är av bästa kvalitet nu så behöver det inte bli sämre, utan snarare ges förutsättning att få bli normala igen. Att fabriken läggs på ett berg innebär att spillet rinner av berget rakt ut i naturen och vattnet. Från början var det tal om att det inte handlade om något farligt eller miljöpåverkan i stor bemärkelse, utan generera arbete. Kan detta stämma i nuläget? Kemikalier är farligt för både människor och djur samt natur, om så fallet skulle innebära liten skala (vilket jag inte tror) så under lång tid har det definitivt påverkan på vår miljö negativt. Idag som vi kommit så långt i vårt hållbara miljötänk så ska vi ändå bygga något så riskfyllt på en plats som i slutändan påverkar så många.

Barnen på Gyttoreskolan går och badar på badplatsen, kommer de kunna fortsätta med det? Ni skriver i planen att badplatser och sjökanter kommer vara tillgängliga men vill man bada och vistas på dessa platser? Vi som bor runt sjön badar såklart också, men bör vi avstå bad om detta går i bruk? Bör vi avstå att dricka vattnet i våra brunnar?

Detta rör vår familj på två sätt, det ena är att vi bor vid sjön i Bengtstorp och det andra att vår sommarstuga ligger på andra sidan Vikern där fabriken önskas byggas. Sedan 1800-talet har

min släkt haft marken i Nor Fogdhyttan 2:13, 2:14 och 2:18 där vår släkt ärvt stugorna i släktledet. Jag själv är uppvuxen och bostad där hela somrarna ända sedan jag var liten och platsen har en stor del av mitt hjärta. Jag, min mamma och pappa, min bror, mina kusiner och många fler i släkten har alltid åkt dit för återhämtning och att få träffa varandra. Man fiskar, badar, övernattar, åker båt och umgås, vilket kommer kanske tas ifrån oss nu om fabriken byggs. Vi har många minnen från Nor och mina egna barn är lika fasta vid platsen som jag själv är, samt min mormor och morfar var. Ska vårt arv ta slut nu? Kommer vi få ha kvar denna plats om fabriken skulle byggas? Vem vill bada i kemikalier? Vem vill plocka blåbären och äta dom? Eller svamp och lingon? Utsikten över sjön kommer istället för att mötas av natur innefatta ett torn och byggnad som både låter/bullrar, luktar och släpper ut kemikalier.

Vad gäller vägen som går fram till den önskade fabriken så är den smal och får inte breddas, detta medför att vägfickor skulle bredda vägen på ett flertal platser. Då kommer nästa fundering vart dessa fickor läggs? En av stugorna ligger precis vid vägen och på andra sidan går ledningar för el och fiber, kommer fickorna läggas på våra gårdar då? Det finns också en liten bro där Saxen och Vikern går ihop som daglig tung trafik skulle köras på, vem betalar förstärkning av den samt vägfickorna? Trafiken kommer då innehålla farligt gods, hur tänker man kring säkerheten att mötas med detta? Samt ev olycka eller stop efter vägen?

Man har pratat om att detta ska generera jobb, men de som troligen flyttar härifrån är ju då folk som försvinner från bygden istället. Det är såklart bra med fler jobb i vår lilla kommun, MEN det borde vara på en plats som är säkrare för vår natur och befolkning. En plats där ingen bor, dock skulle detta påverka på ett eller annat sätt var det än befann sig men bör man inte välja en väl vald plats på avstånd från så mycket påverkan som möjligt? Se hur Finland tänker kring placering av liknande fabrik.

Min oro kring trotylfabriken gäller främst den miljöpåverkan detta kommer medföra för oss människor samt djur och natur runt sjön. Kommer vi kunna bo kvar och om inte vem vill köpa hus här då? Kommer vi kunna dricka vatten från vår brunn?, kommer vi kunna bada eller får man cancer av en kallsup? Kommer vårt arv i Nor (vårt sommarställe) få finnas kvar i vår ågo och hur kommer denna plats påverkas av trotylfabriken? Varför har vi runt sjön inte fått någon information om detta bygge? Varför har redan vägar börjat byggas och platsen påbörjat en process när detta fortfarande är ett förslag? Är vår talan förgäves?

Se även Nor gruppens arbete kring detta.

YTTRANDE 29 – 2025-04-23

Hej! Stödjer härmed Bevara Nor till fullo! Swebals plan är att dra vatten oDess avloppsledning på Vikens botten för att sedan ansluta till kommunala avloppet i Gyttrorp !!TNT(trotyl) är explosivt och vattenlösligt! Trotyl orsakar fiskdöd o kan orsaka cancer!!Fabrikens avloppsvatten ska därefter släppas ut i Norasjön!! Förhoppningsvis renat?! Grundvattnet ?! Vem vill bo brevid en sprängämnesfabrik? Vägar, tankbilar, miljön,luften,skogen,djurliv,fåglar påverkas!!Dessutom är de flesta ännu ovetande om etableringen och de konsekvenser det innebär! Har dolts på många sätt av våra beslutande politiker!!Det här påverkar hela trakten inte bara Nor utan även Nora med omnejd!!Vatten vägen ännu längre bort!! Det är stor oro hos en mängd Bergslagsbor just nu!! Mina vänner i sjukvården vill inte bosätta sig här så länge dom inte vet om det ska bli en Sprängämnesfabrik i trakten! Vålbildade och i husbyggar tankar! Världen är orolig nu det vet vi men vill inte ha en Sprängämnesfabrik runt hörnet! TNT/trotyl har inte tillverkats i Sverige på 30år! (Karlskoga sist) mvh [REDACTED]

YTTRANDE 30 – 2025-04-23

PLAN-2024-102 Timanshyttan 1:6 Nora kommun

dat 23 april 2025

Detaljplan gällande Timanshyttan 1:6 Nora kommun bör avslås på grund av nedan text.

Vårat fritidsområde minskas avsevärt vid en nyetablering av en ny TNT fabrik redan har vi en del områden som ej bör beträdas. Vikerns stranden utanför så Oricas område samt skogen skall ej beträdas.

Med en ny fabrik tillkommer mera skyddsområden på land och sjön runt följa av att den sista orörda ytan som finns runt Vikern kommer det att vara svår att tillträda på land och vatten med våra barn och barnbarn p.g.a att man kommer vara inom skyddsområdet.

Att lägga en fabrik nära sjö en med risk för utsläpp från dom kemikalier som hanteras vid tillverkningen av TNT. Vägen in till fabriken är ej lämpad för farliga transporter

Samt att pumpa avloppsvatten i ledningar i sjön Vikern är nog ett mycket underligt alternativ Svårighet med att upptäcka eventuella skador på ledningar i sjön framför allt under vinter halv året . En stor fara gällande transporter är att marken lutar mot Vikerns strand, marken där fabriken placeras består av berg med ett lager morän på berget vilket är mycket genom släpigt för eventuella utsläpp. Kostnad som Nora kommun har tagit fram för att lägga en avlopps ledning i sjön Vikern är för låg. samt den behöver besiktas minst var tredje år och bytas ut efter ca 25 år mot en ny ledning. Hur kan en kommun ta på sig ansvaret för en vatten lagd ledning i sjö Vikern med kostnader för besiktningar investeringar och underhåll för detta. Förutom detta så rör man upp föroreningar i sjön vilket kommer gå vidare till Nora sjön.

På mötet den 13 jan 2025 påpekar vi att gällande mark lutar mot sjön. WSP svara att geografin är gynnsam ur säkerhetssynpunkt. Vilket är och bord vara helt fel vid eventuella utsläpp, samt att föroreningar som hamnar på marken efter utsläpp i luften kommer rinna ner i Vikern.

Omhändertagande av rödvatten pratar man om att använda den billigaste alternativet genom inblandning av sågspån och öppen förbränning, vilket ger betydande utsläpp låter som 30 talet.

Uppskattning av sprängskador vid en eventuell olycka vid fabriken eller möjlig vid en transport Kommer under alla omständigheter vara en osäkerhetsfaktor under överskådlig tid

När jag köpte fastigheten Nor 111 så berättades att jag var delägare i vägen utanför vår tomt vilket ej är utrett ännu. Önskar svar på denna fråga innan beslut tages gällande vägens ägande.

Kan det vara rimligt att omfattande ombyggnation av väg 742, där bland annat 38 mötesfickor, vardera 60 meter långa, ska anläggas med cirka 230 meters mellanrum – till stor del på privat mark. Dessa ingrepp förändrar vägens karaktär i grunden och gör den till en transportled för farligt gods och tung trafik, dygnet runt, året om.

Vi ser med stor oro på att Trafikverket och kommunen inte tydligt har redovisat äganderätten till vägen, och inte heller kontaktat oss berörda markägare i denna centrala fråga. En detaljplan som bygger på en oklar och rättsosäker fastighetsrättslig grund är inte förenlig med plan- och bygglagen, miljöbalken eller god förvaltnings sed.

Jag förstår varför man placerar en ny etablering av en TNT fabrik i en lite kommun vilket ofta har små resurser och kunskap hur man hanterar sådana frågor och kan förhandla om krav som som tänkt etablerare gör och sällan tar hjälp utan litar på företaget som vill etablera sig på plats. Har verkligen alla politiker fått all information gällande detta. Enl en politiker på möte med oss markägare den 13 jan 2025 har en styrande politiker ringt runt till beslutande politiker och överlämnat information per telefon till var och en av styrande politiker.

Frågan är det så man jobbar på Nora kommun att man ringer runt och lämnar information per telefon vid stora frågor bör man inte få informationen per papper !.

Mycket förvånande att era anställda tjänstemän ej klarar av att se felen i WSP handlingar.

WSP material som jag har tagit del av har flera mindre och större avvikelser av verkligheten.

WSP har en morot om fabriken blir av då kommer deras arbeten fortsätta, troligen eller har lovats fortsätta arbeten med handläggning samt projektering av ny fabrik vilket gör att deras arbeten blir mindre trovärdigt vilket man kan läsa i deras sammanställningar.

Hur påverkas biotopskyddade objekt där saknas mycket information och undersökning.

Önskar att ni mailar över grundundersökning gällande Timermanhyttan.

När man etablerade en ny fabrik på 80 och 90 talet så bosatte sig ca 70 % av dom anställda när fabriken. Nu när vi bygger en industri eller fabrik i närheten så bosätter sig runt 30 % i när av industrin så dom 50 nya jobben till Nora är nog mer en överskattade tyvärr.

Samt undrar jag hur ni tänker hantera flera brister som finns i dokument önskar svar per mail

eller gärna per telefon

Jag håller själv på med att hjälpa nyetableringar och om etableringar av företag i mellan Sverige samt som projektledare av nybyggnationer samt mark entreprenader.

- Infartsvägen från 244 kommer att gå efter vatten miljöbalken
- Skogsvägen idag går närmare en 100 meter från strandsidan

YTTRANDE 31 – 2025-04-24

Mitt yttrande

Här kan du skriva ditt yttrande. Vill du hellre skicka in yttrandet som ett eget dokument eller bifoga någon annan fil till yttrandet gör du det här nedan.

Miljöbalkens allra första paragraf, 1 kap. 1 §, fastslår att all verksamhet ska främja en hållbar utveckling så att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Att placera en sprängämnesfabrik i i närheten av människors hem, intill sjön Vikern och med vacker natur som kommer påverkas, går detta verkligen i linje med Miljöbalkens grundprincip?

Kunskapskravet (2 kap. 2 §) ansvarar för att skaffa sig tillräcklig kunskap om risker och konsekvenser som verksamheten kan medföra för människors hälsa och miljön. Har detta verkligen gjorts? Och om man anser att det har gjorts, hur är det i så fall rimligt att fortfarande välja denna plats, med de risker som finns för människors hälsa och miljön, samt djurarter i närområdet?

Försiktighetsprincipen, 2 kap. 3 §, kräver att försiktighetsåtgärder vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Kan detta göras i detta projekt på denna plats?

Lokaliseringsprincipen, 2 kap. 6 §, kräver att platsen för en verksamhet ska väljas så att den orsakar minsta möjliga skada för människor och miljö - hur är detta möjligtvis den mest lämpade platsen, när det bland annat finns risker att riva upp kvicksilver från botten av sjön Vikern?

Ni säger att detta ska skapa nya arbetsmöjligheter vilket är bra för kommunen, men har ni tänkt på hur förändringen av miljön i och med fabriken påverkar värdet på närliggande bostäder? Att det påverkar hur attraktivt det är att bo i området? När kommunens invånare starkt höjer sina röster i protest, och samlar sig i en motståndsrörelse mot projektet, gör man det som är bäst för kommunens invånare då? Jag tycker detta är viktiga frågor att ta ställning till.

Att komma till ett så pass stort och viktigt beslut som det innebär att lokalisera en fabrik som tillverkar sprängämnen med de stora risker det innebär tycker jag inte är något som bör göras förhastat. Det behöver ta tid, och göras noggranna avvägningar av risker.

En utförlig miljökonsekvensbeskrivning krävs. Transparens i utredning av platsval krävs. Det krävs framförallt en transparent och rättvis beslutsprocess som tar hänsyn till dem som blir påverkade allra mest.

Jag har svårt att se att Nor kan vara den mest lämpade platsen för en sprängmedelsfabrik utefter Miljöbalkens bestämmelser.

YTTRANDE 32 – 2025-04-24

Mitt yttrande

Här kan du skriva ditt yttrande. Vill du hellre skicka in yttrandet som ett eget dokument eller bifoga någon annan fil till yttrandet gör du det här nedan.

Diarienummer: PLAN-2024-102.

Synpunkter på detaljplan för del av Timanshyttan 1:6 i Nora kommun

Med detta yttrande vill undertecknade, såsom boende inom det som vi bedömer som sakägarområde, lämna nedanstående synpunkter. Vår samlade bedömning är att det utpekade området är direkt olämpligt för ändamålet detaljplanen syftar till och dessutom kraftfullt försämrar närmiljön för oss boende, dess naturvärden samt områdets möjligheter att utvecklas som boendeområde.

Nedan redovisas våra synpunkter inom fyra områden samt en sammanfattning med slutsats.

1. Påverkan sjön Vikern och dess anslutande vattensystem

Sjön Vikern och dess närområde utgör en betydande del i kommunens karaktär och är för såväl boende som besökare en viktig rekreationsplats. Sjön är på olika sätt sammankopplad med flera andra vattendrag och sjöar såväl inom kommunen som med efterföljande vattendrag. Att etablera verksamhet av den typ som detaljplanen syftar till svesoklassad verksamhet innebär olika miljörisiker som vi inte anser rimliga att utsättas för.

Det är högst troligt att sediment på sjöbotten i Vikern, som en effekt av tidigare utsläpp från Nitro Nobel, innehåller farliga ämnen som riskerar att röras upp i samband med planerade röredläggningar och därmed beblandas med hela vattensystemet och utgöra en hälsorisk för allt levande såväl i som runt hela sjön. Vidare kan inte risken för utsläpp, t ex i samband med olycka eller sabotage, bortses ifrån och spridningsrisken vidare i vattensystemen är uppenbar.

Inom området runt sjön Vikern finns ett stort antal enskilda brunnar som utgör en grundläggande förutsättning för att bo och vistas här och effekterna av en förorening i grundvattnet skulle vara förödande.

Sammanfattningsvis är vår uppfattning att risken för en försämrad vattenkvalitet i sjön Vikern och dess närområde inte kan bortses ifrån och där effekterna klart skulle påverka oss som boende i området.

2. Påverkan luft, buller samt ljus

Etablering av den föreslagna verksamheten innebär såväl risker för utsläpp i luften som andra typer av störningar såsom buller och kraftigt ljussken dygnet runt. Förutom den påverkan detta bedöms få på vår boende- och levnadsmiljö så riskerar ekosystemet i området att allvarigt rubbas. Till detta ska läggas risken för att luften kommer påverkas av lukt och spridas över hela området runt sjön.

3. Påverkan trafik och trafiksäkerhet

Vår bedömning är att planförslaget medför en kraftig ökning av tung trafik till och från området, vilket tydligt kommer att påverka såväl boendemiljö, trafiksäkerhet och kulturmiljö i såväl Nor som området runt hela sjön negativt. De smala landsvägarna runt sjön är redan idag belastade av tung trafik och vår uppfattning är att trafiksäkerheten är bristande redan i nuläget. Att exempelvis cykla längs sjön är inte självklart idag och med ökad trafikintensitet något som kommer vara omöjligt.

4. Påverkan fastigheters värde samt möjlighet till utveckling av Vikersbygden

Vår bedömning är att ett möjliggörande av en svesoklassad verksamhet i Nor troligen ger allvarigt negativa konsekvenser för såväl fastigheters värde som områdets långsiktiga utvecklingsmöjligheter till ett attraktivt bostads- och rekreationsområde. En etablering riskerar att minska intresset för att bo och bygga nytt i områdena kring sjön Vikern. Ett så kallat LIS-område innebär förvisso inte med automatik att bebyggelse kommer att kunna ske men i direkt anslutning till det i detaljplanen utpekade området samt på motsatta sidan av sjön finns enligt tidigare beslut längre sträckor framlyfta i den aktuella LIS-planen där detaljplan för del av Timanshyttan 1:6 direkt motverkar dess intentioner.

I Vikersbygden har precis ett utvecklingsarbete påbörjats i syfte att utveckla bygden och dess attraktivitet. Fler bofasta inom området är en förutsättning för att intentionerna med detta arbete ska förverkligas. Utveckling inom delområdet Dalkarlsberg är på grund av det angränsande skjutfältet kraftigt begränsad och att då försämrade förutsättningarna för området runt sjön Vikern påverkar framtidsutsikterna för Vikersbygden ytterligare negativt.

5. Sammanfattning och slutsats

Vår uppfattning är att planförslaget sammanfattningsvis innebär en tydlig försämring av livskvaliteten runt hela sjön Vikern.

Området som helhet utgörs idag av en kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och en orörd natur som är värd att bevara inte bara för oss boende runt sjön utan för hela Nora kommun. Att det finns nyinrättade naturreservat inom området visar även det på dess särart.

Om planförslaget förverkligas föreligger uppenbara risker att skada områdets unika natur och miljö och med hänvisning till ovanstående punkter är det vår uppfattning att Nora kommun inte ska gå vidare med förslaget. I det fall Nora kommun väljer att låta denna typ av verksamhet etablera sig inom kommunen är det vår uppfattning att den i så fall ska erbjudas plats på sedan tidigare kontaminerad mark.

Möjlighet att bifoga dokument

 Synpunkter på detaljplan.docx (28 KB)

Samtliga filer ovan finns bifogade i detta dokument. se bifogade filer.

YTTRANDE 33 – 2025-04-24

Som boende vid Vikern, på området Bidalite i Gyttorp, vill jag argumentera för att jag är jag direkt och särskilt berörd av planerna på en TNT fabrik i Nor. Min första synpunkt handlar därför om på vilket sätt kommunen har informerat mig om detta, det vill säga inte alls. Det är kommunens skyldighet att säkerställa att jag och andra med mig får relevant information och möjlighet att delta i samrådsprocessen.

Det hade varit på sin plats att kommunen sett till att ett utskick hade gått ut i brevlådan med information och tid och plats för träffar där planen presenterades, och där sakfrågor kunde lyftas och diskuteras. Jag vet att det funnits en träff på Oricas biblioteket, men det var ingenting jag visste om förrän i efterhand.

Varför anser jag att jag och alla andra som bor kring sjön Vikern är särskilt berörda i detta fall? På grund av den potentiella påverkan som den planerade verksamheten utgör för mig som boende. Jag syftar först och främst på säkerhet, hälsa och miljö. Jag anser inte att de förundersökningar som är gjorda är trovärdiga och tar tillvara på kommunens invånares intressen, utan speglar kommunstyrelsens intressen som grundar sig i en ekonomisk politik av tillväxt, expansion och ökade skatteintäkter.

När jag var på öppet hus berättades det för mig att den fortsatta miljöbedömningen av fabriken, med tillhörande beslutsprocess, ligger utanför kommunens påverkan. Det var för stunden ett betryggande besked, men när jag sedan hörde hur ledningen för Sweden ballistics tillsammans med kommunpolitiker diskuterat att köra över ett eventuellt negativt miljöbesked i en "lex cementa" framstod hela kommunens "öppet hus" som ett cyniskt och korrupt spel för gallerian. Jag hade tidigare haft en ganska neutral inställning till företaget och kommunen, och tyckt att det mest bara var placeringen av fabriken som var fel. Men i och med detta framstår både kommunledningen och företaget som arroganta översittare som inte har något intresse för de eventuella negativa effekter som fabriken skulle kunna ha för närboende utan bara för sina egna ekonomiska intressen, och jag försöker när jag framför mina synpunkter att hålla mig saklig, men detta gör mig så FÖRBANNAD!

För att en demokratisk process ska kunna vara just demokratisk och demokratiskt genomförbar är korrekt information en i allra högsta grad väsentlig del för att människor ska kunna ta ställning. Att undanhålla information, eller vinka eller förvränga den är förkastligt, och motverkar den attraktiva bild man vill ge av Nora.

Sedan förstår jag mycket väl att kommunen vill få in fler företags och fler boende = mer kommunal skatt som kan gå till de kommunala verksamheterna och alla framtida investeringar som borde ha gjorts för tiotal år sedan i den här kommunen. Men det man i kommunen gör just nu det är att bygga

och planera för verksamheter och bostäder som ökar på en socioekonomisk segregation i vår kommun. Det kommer kosta längre fram än vad det smakar kortsiktigt.

Det finns områden som planeras och byggs vid Nora sjön för att attrahera höginkomsttagare, och sedan har vi Gytterp som redan nu ses som ett sämre boendialternativ än Nora stad. Vid skrivandets stund har Norabostäder 12 lediga lägenheter man kan flytta in i direkt här i Gytterp, bara två i Nora stad. Vid en etablering av TNT fabriken som är tänkt att ligga 3 km fågelvägen från Gytterp centrum säger det sig själv att push effekten överskuggar pull effekten. För att kunna ha kvar bussar, skola och annan service behöver vårt lilla samhälle framledes vara ett attraktivt alternativ för barnfamiljer. Det görs inte genom att uppföra en TNT fabrik nästgårds. Om fabriken blir verklighet offras Gytterp för framtiden för att bekosta investeringar i "idylliska" Nora stad.

Överensstämmer detta verkligen med gällande översiktsplan för Nora kommun?

Min egen största oro kring planerna för TNT fabriken rör miljö och säkerhet, och den eventuella negativa effekten som detta kan ha för min och mina barns hälsa, och för alla som bor inom berört område. Om jag hade bott i Nor hade jag dessutom varit högst bekymrad över den direkta närvaron av den typen av fabrik med störningar som buller, trafik, damm, ljus och förstörd närmiljö.

När jag läser kommunens miljökonsekvensbeskrivning dyker samma förmlering upp gång på gång:

"En separat MKB tas fram tillsammans med ansökan om miljötillstånd för specifik industriverksamhet och eventuellt Sevesoverksamhet där miljökonsekvenser utreds och ytterligare skyddsåtgärder tas fram."

Hur ska medborgare kunna lämna synpunkter på miljökonsekvenser som ännu inte är gjorda och redovisade? Det framgår alltså att utformningen av anläggningen inte slutligen är fastställt och platsens förutsättningar inte slutligen utretts. Då är det ju väldigt svårt att förstå och ta ställning till vilken påverkan och konsekvens planen slutligen kan få!

Det här är ett direkt utklipp från MKB:

"7.4.2 Påverkan, effekt och konsekvens

Planförslaget möjliggörande av Sevesoverksamhet kommer negativt påverka risknivån runt planområdet jämfört med nollalternativet. Tillkommande Sevesoverksamhet vid olycka kan ge konsekvenser för människor i omgivningen. En Sevesoverksamhet kan hantera kemikalier som vid utsläpp exponerar omgivningen för ämnen som är explosiva, giftiga, frätande, oxiderande och/eller brandfarliga. Det kan även finnas ämnen och material som vid reaktion kan producera ämnen som är exempelvis explosiva, giftiga eller brandfarliga. Då utformning av verksamhet inom planförslaget i nuläget inte är fastställd är det inte möjligt att göra en exakt bedömning av påverkan på omgivningen."

Ytterligare två:

"Då planförslaget ligger minst 600 meter från bostäder bedöms risken för skada på dessa vid brand eller explosion som liten. Risken för påverkan från inandning av giftig gas eller utsläpp av kemikalier i

vatten bedöms dock som högre och allmänheten kan påverkas från ett längre avstånd. Planområdets läge nära Vikern innebär en förhöjd risk för samhällen runt hela sjön då ett utsläpp av kemikalier kan spridas i hela Vikern och dess in- och utlopp. Vid eventuella utsläpp av kemikalier finns även risk för påverkan på grundvatten vilket innebär att det är av extra vikt med anpassning av skyddsåtgärder utifrån faktisk verksamhet.”

”7.4.4 Samlad bedömning

Sammantaget bedöms effekten av planförslaget för industri och eventuell Sevesoverksamhet innebära en ökad risknivå jämfört med nollalternativet. En olycka kan medföra stor negativ påverkan för allmänheten. Om skyddsåtgärder beaktas och anpassas efter specifik framtida verksamhet bedöms dock olycksrisken som lägre.”

Det är just denna risk, denna osäkerhet i hur både ”vanlig” TNT produktion påverkar miljön i form av utsläpp i vatten, luft och mark, samt olycksrisken som alltid finns vid denna typ av fabrik som gör mig mycket negativ inställd till denna etablering. Och i ärlighetens namn, på grund av hur den här processen har hanterats hittills så har jag inget förtroende för varken företaget eller politiker i fråga. Jag har ingen alls illusion av att de bryr sig om människorna runt den här tilltänkta fabriken, utan målet är helt och hållet att bygga den till det pris av otrygghet, hälsoförluster, lidande och förstörelse som det kräver. När kommunens MKB (punkt 7.6.2 – 7.6.4) konstaterar att partiklar som kommer från fabriken upp i luften kommer att kunna påverka den lokala luftkvaliteten, men försöker använda Sveriges totala utsläpp som jämförande referens, då blir det bara patetiskt. Och återigen: Hur kan man bedöma luftkvaliteten utan något bedömningsunderlag? Här är den refererade texten ifråga:

”7.6.2 Påverkan, effekt och konsekvens

Vid ett genomförande av planförslaget kommer partiklar (stoft) och kväveoxider (NOX) att kunna påverka den lokala luftkvaliteten. I jämförelse mot nollalternativet är utsläppen av dessa högre för planförslaget eftersom planförslaget innebär mer trafik och verksamhetsfas. Håltidbidraget behöver utredas för specifik industri för att få fram mer precisa mätningar efter som det varierar från fall till fall beroende på verksamhet.

7.6.3 Skyddsåtgärder En separat MKB tas fram tillsammans med ansökan om miljötillstånd för specifik industriverksamhet och eventuellt Sevesoverksamhet där miljökonsekvenser utreds och eventuella skyddsåtgärder tas fram.

7.6.4 Samlad bedömning Detaljplanen möjliggör för industri som genom produktion och ökad trafik kommer leda till att partiklar och kväveoxider kommer kunna påverka den lokala luftkvaliteten. Mot Sveriges totala utsläpp om cirka 100 000 ton kväveoxider årligen antas detaljplanens påverkan bli liten. Detaljplanens genomförande bedöms inte påverka luftkvaliteten i sådan utsträckning att miljökvalitetsnormerna inte uppnås.”

För övrigt ställer jag mig helt och hållet bakom de synpunkter som boende i Nor tillsammans lämnat in, särskilt vad gäller miljöfrågorna, förtroendefrågan för kommun och företag, och allting som rör miljö och ansvarsfrågor kring rörläggning i sjön Vikern (deras punkt 10). Och när vi nu kommer in på rörläggning i Vikern så förutsätter jag att det även för den delen av projektet görs en miljökonsekvensbedömning för att analysera potentiell påverkan på sjöns ekosystem, flora och fauna. Nedläggning av ledningar och rör i en sjö är en komplex process som kräver noggrann planering, omfattande tillståndsansökningar och användning av specialiserade metoder med stor hänsyn till miljön. Vem kommer stå för den kostnaden och arbetsinsatsen? I detta sammanhang vill jag även lyfta fram Olle Hallqvists grundliga genomgång av sjön Vikerns dokumenterade föroreningar och undersökningar som kommunen på något sätt verkar ha missat i MKB. Den finns att läsa under "BevaraNor" och dokument. Här kommer ett utdrag från s. 5:

"Totalförsvarets Forskningsinstitut rekommenderade, på uppdrag av Orica, i sin riskvärderingsrapport från 2010 att man inom fastigheten Gytterp 6:1 bör införa en områdesrestriktion i sjön för att inte röra upp kvicksilverförorenade sediment, och man föreslog därför förbud mot framtida konstruktionsarbeten i sjön, exempelvis etablering av bryggor, muddring etc (FOI, 2010). Man hänvisar då till att kvicksilver, tillsammans med andra tungmetaller, är vanligen starkt bundna i sediment men vid uppgrumling och syresättning finns viss risk för ökat upptag i växter och djur. Man argumenterade därför för att en muddring och efterbehandlingsåtgärd av de förorenade sedimenten skulle bli både dyrt och tekniskt komplicerat, och därför borde sedimenten få förbli orörda och successivt överlagras med opåverkade sediment."

Varje morgon på sommaren, ända tills bryggan tas upp, går jag ner till Käppsta och tar mitt morgondopp. Badplatsen är en liten oas även om den ligger precis vid vägen, många som jag njuter av bad och att ta båt ut på Vikern. Vid nedläggning av vatten och avloppsrör till TNT fabriken från Bidalite så vore det naivt att tro att inte vattnet skulle grumlas och förorenas, vilken metod man än väljer. Och hur det skulle påverka oss boende vid sjön verkar ingen hittills ha reflekterat över.

Sammanfattningsvis: Ju mer jag läser de handlingar som finns tillgängliga på kommunens hemsida, desto fler frågor och känslor av otrygghet dyker upp. Är det rent av ett hafsverk, vill man komma igång så fort som möjligt för att möta efterfrågan och tjäna pengar? Kanske till och med för att kunna ta del av bidrag från EU? Det är det intrycket jag får, och om så är fallet sker det på bekostnad av just de frågor som är viktiga för oss närboende; nämligen miljö, hälsa och säkerhet. De borde också vara viktiga för Noras kommuns politiker. Till detta tillkommer kritik mot denna icke-demokratiska process och oro för en socioekonomisk segregation som helt säkert skulle bli en långsiktig konsekvens av detta.

Och även om det kan verka osannolikt just nu så finns faktiskt också risken för en överetablering av TNT fabriker i Europa. Polen är den största verksamma, och exporterar hälften av sin produktion till USA som nyss beslutat om och påbörjat bygget av en egen fabrik. Finland är långt framme i sin planering och även Litauen ligger i startgroparna. När TNT fabriken i Nor skulle kunna vara igång finns det redan betydligt mer tillgängligt TNT på den Europeiska marknaden än vad det gör idag.

YTTRANDE 34 – 2025-24-24

Nor, 2025-04-23

Synpunkter angående "PLAN-2024-102"

Vi skriver till er angående den planerade etableringen av en TNT-fabrik i Nora kommun enligt PLAN-2024-102. Vi vill uttrycka vår starka oro och motsättning till detta projekt av följande skäl:

1. **.Personliga konsekvenser:** Vi har hästar och ett stall på andra sidan vägen där det planeras tung trafik. Hur ska vi på ett säkert sätt kunna hantera ut- och insläpp av hästar då vi har hagar på motsatt sida av vägen från stallet sett?
Det finns en stor risk att hästarna blir skrämda av den tunga trafiken som planeras, då stallet och hagarna angränsar till vägen.
Stalldörren där vi tar in och ut hästarna till hagar och för körning eller ridning är idag riktad mot vägen och det finns idag ingen möjlighet att ta ut hästarna någon annan väg utan stora ombyggnationer.
Vi använder även den gamla banvallen för att rida och köra travhäst, och detta projekt skulle allvarligt påverka vår möjlighet att fortsätta med dessa aktiviteter. Dessutom vill vi kunna fiska och använda naturen i området, vilket skulle hotas av fabriken. Vi kommer inte våga fiska från båten precis nedanför fabriken eller röra oss i skogen.
Denna etablering kommer starkt att påverka hur vi lever vårt liv och hur vi utövar våra friluftaktiviteter.
2. **.Säkerhetsrisker:** TNT är ett högexplosivt ämne, och dess produktion innebär betydande säkerhetsrisker. En olycka kan få katastrofala konsekvenser för både de anställda och de boende i närheten.
3. **.Påverkan på lokalsamhället:** Den planerade fabriken ligger endast 500 meter från bostäder, vilket innebär att många familjer, inklusive barn, kommer att påverkas negativt. Dessutom kommer fabriken att vara i drift dygnet runt, vilket kan leda till buller och andra störningar.
4. **.Alternativa platser:** Det finns många andra platser i Nora kommun som är mer lämpliga för en sådan verksamhet och vi tycker att kommunen borde se över alternativa platser.

Jag uppmanar er att ompröva beslutet att tillåta byggandet av denna fabrik i Nora kommun och att överväga de långsiktiga konsekvenserna för både miljön och invånarna. Det är av yttersta vikt att vi prioriterar hållbarhet och säkerhet för våra nuvarande och framtida generationer.

Tack för er uppmärksamhet i denna viktiga fråga.

YTTRANDE 35 – 2025-24-24

Nor, 2025-04-23

Synpunkter angående "PLAN-2024-102"

Vi skriver till er angående den planerade etableringen av en TNT-fabrik i Nora kommun enligt PLAN-2024-102. Vi vill uttrycka vår starka oro och motsättning till detta projekt av följande skäl:

1. **.Personliga konsekvenser:** Vi har hästar och ett stall på andra sidan vägen där det planeras tung trafik. Hur ska vi på ett säkert sätt kunna hantera ut- och insläpp av hästar då vi har hagar på motsatt sida av vägen från stallet sett?
Det finns en stor risk att hästarna blir skrämda av den tunga trafiken som planeras, då stallet och hagarna angränsar till vägen.
Stalldörren där vi tar in och ut hästarna till hagar och för körning eller ridning är idag riktad mot vägen och det finns idag ingen möjlighet att ta ut hästarna någon annan väg utan stora ombyggnationer.
Vi använder även den gamla banvallen för att rida och köra travhäst, och detta projekt skulle allvarligt påverka vår möjlighet att fortsätta med dessa aktiviteter. Dessutom vill vi kunna fiska och använda naturen i området, vilket skulle hotas av fabriken. Vi kommer inte våga fiska från båten precis nedanför fabriken eller röra oss i skogen.
Denna etablering kommer starkt att påverka hur vi lever vårt liv och hur vi utövar våra friluftaktiviteter.
2. **.Säkerhetsrisker:** TNT är ett högexplosivt ämne, och dess produktion innebär betydande säkerhetsrisker. En olycka kan få katastrofala konsekvenser för både de anställda och de boende i närheten.
3. **.Påverkan på lokalsamhället:** Den planerade fabriken ligger endast 500 meter från bostäder, vilket innebär att många familjer, inklusive barn, kommer att påverkas negativt. Dessutom kommer fabriken att vara i drift dygnet runt, vilket kan leda till buller och andra störningar.
4. **.Alternativa platser:** Det finns många andra platser i Nora kommun som är mer lämpliga för en sådan verksamhet och vi tycker att kommunen borde se över alternativa platser.

Jag uppmanar er att ompröva beslutet att tillåta byggandet av denna fabrik i Nora kommun och att överväga de långsiktiga konsekvenserna för både miljön och invånarna. Det är av yttersta vikt att vi prioriterar hållbarhet och säkerhet för våra nuvarande och framtida generationer.

Tack för er uppmärksamhet i denna viktiga fråga.

YTTRANDE 36 – 2025-04-24

Synpunkter på detaljplan för del av Timanshyttan 1:6 Nor i Nora kommun.

Hej!

Hade kunnat skriva väldigt många anledningar till varför ni inte bör etablera på denna plats, men tar bara upp ett fåtal.

Först och främst ang vägen 742 in till etableringen. Att välja att bredda en väg som är nästan 1 mil lång med biotoper längs vägen och fridlysta växter och djur, låter inte så lämpligt. Och extremt dyrt för kommunen att göra. Undrar verkligen om ni menar att det inte finns en ända plats som ligger mer lämplig än denna?

Samt att människor har sina bostäder extremt nära denna väg, bara ett fåtal meter, och det är många bostäder som det är så för. Bostäder som har varit på samma plats sen mitten på 1800talet och att ni nu vill ändra miljön runt om för alla dessa boende, och inte glömma att det kommer fraktas flertalet lastbilar varje dag på en väg där det i nuläget inte ens åker en tung transport per vecka.

Det absolut tyngsta i detta är vilka råvaror som kommer brukas i processen för att framställa trotyl. Som kommer transporteras förbi alla boende precis utanför fönstret varje dag. För att in prata om riskerna vid eventuellt utsläpp från olycka med trailer om det skulle skadas/väntas längst vägen. Och det faktum att ni vill ha denna fabrik så nära sjön, bara ett fåtal meter från en stor sjö som leder ut till många vattendrag som direkt meter lång ifrån denna plats.

Råvarorna som brukas i tillverkning är extremt riskfyllda att hantera, transportera och förvara. Jag jobbar själv inom sprängmedelsbranchen, och vet att producera explosiva ämnen är det absolut mest riskfyllda att göra. Extremt mycket kan leda till komplikationer, både av mänskliga faktorn, men också andra anledningar.

Så därför kommer jag bifoga säkerhetsdatablad på några av de råvaror som Swebal kommer använda i tillverkningen, och hoppas verkligen ni läser dom. Och så ber jag er tänka på om det verkligen är en så bra idé att etablera denna fabrik på den här platsen. Som är 500 m från ett bostadshus och ett fåtal meter till en sjö som väldigt många bor runt och att det ligger riskfylld tillverkning på andra sidan sjön. Ämnen som är farliga för vattendrag och människan. Både läckage ut i vattendrag eller en eventuell explosion skulle få förödande konsekvenser för alla som bor i närhet av detta område med omnejd.

Länkar till skäkerhetsdatablad:

Salpetersyra:

https://www.gullviks.se/wp-content/uploads/2018/05/sdb_salpetersyra_53_170419.pdf

Toulen:

<https://www.carlroth.com/medias/SDB-4911-SE-SV.pdf?context=bWFzdGVyfHNIY3VyaXR5RGF0YXNoZWV0c3wyMTE2MTR8YXBwbGljYXRpb24vcGRmfGMvVmpkWEpwZEhsRVlYUmhjMmhsWlhSekwyZzJaQzlvTXpNdk9Ea3hPRE14T0RZME5USTNPQzV3WkdZfGMxOTUyNTYzYWI3ODk2Mzg5YWI0MTY4NDIwOTZkYjRkZjZhMGYwNzBhZmMwN2U4MTZmNjgwZTA5MmQzY2FlMTQ>

Svavelsyra

<https://www.carlroth.com/medias/SDB-X876-SE-SV.pdf?context=bWFzdGVyfHNIY3VyaXR5RGF0YXNoZWV0c3wzMzc2MzB8YXBwbGljYXRpb24vcGRmfGFETVMmd4T1M4NU1UYzFPVGN4TXpZME9EazBMMU5FUWw5WU9EYzJYMU5GWDFOV0xuQmtaZ3xiYjczNDBhNzI1ZGI1OWE3YTY1YjdmODU4OGJhMmU2NTM0ODQ0YTI4N2EyNDU4YmI2NTg1NDUwNjAxMWNkNGQ4>

Natriumsulfit

<https://www.carlroth.com/medias/SDB-8631-SE-SV.pdf?context=bWFzdGVyfHNIY3VyaXR5RGF0YXNoZWV0c3wyNDczMDJ8YXBwbGljYXRpb24vcGRmfGFHTXdMMmd5Tmk4NU1UYzFOVFE1TkRRME1USTJMMU5FUWw4NE5qTXhYMU5GWDFOV0xuQmtaZ3xiM2Q5ZDIwYmZmODg3NTM4MGZlNWFiNGQwNGRjYjE5ZTgwMmNjNDE4NmE3MDQyNzJjMTFkNGJkM2RIYmJlOTA4>

YTTRANDE 37 – 2025-04-24

Mitt yttrande

Här kan du skriva ditt yttrande. Vill du hellre skicka in yttrandet som ett eget dokument eller bifoga någon annan fil till yttrandet gör du det här nedan.

Mitt namn är [REDACTED] och jag bor i [REDACTED]

Jag tycker det är anmärkningsvärt att kommunen inte tar in ett beställarstöd i ett tidigt skede i den här processen, samt begär second opinion från någon organisation med miljökonsulter som skulle kunna hjälpa er i bedömningen av lämpligheten av den här industrietableringen. Exempel på beställarstöd (som är fullkomligt opartiska) är SGI (Sveriges geotekniska institut) som kan hjälpa till med att tolka och värdera geotekniska och miljötekniska frågor i plan- och byggprocessen, eller hjälp med planering och strategier kring dessa frågor inför framtiden. Som beställarens stöd kan de även bidra med kunskap, erfarenhet och en opartisk syn avseende geotekniska eller miljögeotekniska granskning av konsultrapporter samt att belysa vilka risker som kan vara aktuella på en plats vid olika skeden i byggprocessen. Exempel på företag eller organisationer att ta in för second opinion är till exempel nätverket Renare mark som utgörs av experter från konsultbolagen och industrin. Arvika kommun har exempelvis nyttjat både SGI som beställarstöd och Renare mark som second opinion avseende arbeten i Arvika hamn (<https://www.arvika.se/byggaboochmiljo/oversiktsplanochdetaljaner/hamnomradet/planprocessenhamnomradet.1583.html>).

Jag är också starkt kritisk till att vattenarbetena för VA och el inte nämns i underlagen. Höga till mycket höga halter utifrån Naturvårdsverkets bedömningsgrunder för metaller i limniska sediment (Naturvårdsverkets rapport 4913 (1999)) har uppmätts för ämnen bly och kvicksilver i fastighet Nora Gyttoorp 6:1 (Lillsjön och nordöstra delen av Vikern) samt höga till mycket höga halter kvicksilver i Nora Gyttoorp 6:1 (norra delen av Vikern mellan Bastnäs och Norsviken) (Sävsås, 2000; FOI, 2002; FOI, 2010). Den högsta uppmätta halten i Lillsjön var 2400 mg/kg TS (FOI, 2002). Kviksilverföreningen uppträder heterogent spridd i sedimenten i hela den norra delen av Vikern. Mellan 2004 och 2009 placerades sedimentfällor ut som vittjades årligen och där halterna kvicksilver som deponeras i sedimenten varierade från hög till mycket hög halt utifrån Naturvårdsverkets bedömningsgrunder (FOI, 2010).

WSP har i en rapport från 2021, på uppdrag av Orica, även visat på mycket höga halter PFAS-ämnena från ett område på fastigheten Gyttoorp 6:1 vid brandstationen på Oricas område där man under många år utfört flera brandövningar med släckskum.

Den provpunkt som uppvisar högst halter är belägen precis i strandkanten till Lillsjön, där man uppmätt halter av PFOS på 400 ng/l samt PFOA på 28 ng/l. I SGI:s vägledning från 2015 är riktvärdet för grundvatten 45 ng PFOS/l. Riktvärdet för grundvatten med exponeringsvägen skydd av ytvatten avseende PFOS är 23 ng/l (SGI publikation 21, 2015). Föreningen bedöms spridas till ytvattnet och vidare till sedimenten i nordöstra delen av Vikern (WSP, 2021).

För bedömning av halter i ytvatten används Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS) om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten enligt HVMFS 2019:25, och här används summahalten för 11 st olika PFAS-ämnena som riktvärde. Riktvärdet för ytvatten är satt till 90 ng/l.

I provpunkten för grundvatten belägen i anslutning till Vikern uppgår halten av PFAS11 till 730 ng/l.

Det kan heller inte ställas utom rimligt tvivel att man i Vikern och Lillsjön historiskt släppt ut eller dumpat explosivämnen i form av nitroglycerin (NG) och trotyl (TNT), vilka skulle kunna förekomma i sedimenten i sjön, vilket i sin tur skulle ge betydande konsekvenser med avseende på vattenverksamheten avseende både nedläggning av vatten- och avloppsledningar, muddring och omhändertagande av sedimenten. Det finns gott om exempel över kända fall av dumpning av såväl trotyl, nitroglycerin och ammunition i närområdet, däribland gruvorna i Dalkarlsberg (FOI, 2004) och flera sjöar inom Villingsbergs skjutfält (Bofors Test Center, 2022).

Det finns även uppgifter om att stora mängder bly och koppar, tillsammans med andra tungmetaller och sprängmedelsrester (DNT), kan ha spridits från området kring Nitro Nobels brännplats Bastnäsområdet till sedimenten i Vikern. Brännplatsen är belägen på ett litet näs som troligtvis är utfyllt i norra delen av Vikern på fastigheten Gyttoorp 6:1. En omfattande sanering har utförts på området, men förhöjda halter av tungmetaller har uppmätts i grundvattnet. Totalförsvarets forskningsinstitut, som utförde kontrollprogram av grundvattnet på platsen, rekommenderade Orica i sin slutrapport för kontrollprogrammet att införa områdesrestriktioner så som restriktion för byggande eller andra markkonstruktioner (FOI, 2012).

I området längs Vikerns östra strand har det funnits ett antal miljöstörande verksamheter, däribland avfallsdeponi för icke farligt- och farligt avfall, ett antal gruvor och upplag, ett sågverk m.m.

I den södra ändan av sjön fanns ett sågverk där virke behandlats genom dopning som skydd mot blånadsskador. Verket utförde även impregnering av sliprar och stolpar, samt lagring av impregnerade sliprar/stolpar med trolig förorening av tungmetaller, dioxin och kresot innehållande PAH:er med mycket hög farlighet i marken och omgivande sediment som följd.

Eventuellt har man även använt CCA baserade impregneringssalter, där krom och arsenik har mycket hög och koppar har hög farlighet. Impregnerat virke har troligen lagrats ända ut på strandkanten vilket innebär att spridningsförutsättningarna till ytvatten är måttliga till stora. Skyddsvärdet för mark och ytvatten är stort eftersom området är utpekad som regionalt intressant för naturvården. Länsstyrelsen har genom åren undersökt sediment i ett antal punkter söder om Storön i mellersta delen av sjön inom ramen för sedimentprovtagning, bland annat under 2010 och 2022. Ett stort antal föroreningar påträffades, däribland uppmättes en medelhög halt av bly, kvicksilver, arsenik och zink utifrån SGU:s klassificering av tillstånd baserat på nationella bakgrundshalter. Man påträffade även halter överskridande gränsen för medelhög halt avseende antracen och PCB7 utifrån SGU:s klassning av halter av organiska föroreningar i sediment, samt moderata halter av dioxiner utifrån norska effektbaserade gränsvärden. "Grenseverdi for klassifisering av vann, sediment og biota" (Miljødirektoratet, M-608, 2016; uppdaterat 2020), där EQS (Environmental Quality Standards) är bedömningsgrunder. Medelhöga och moderata halter ger kroniska effekter vid långtidsexponering (vid nedre gränsvärde) till akuta toxiska effekter vid korttidsexponering (vid övre gränsvärde).

Vikerns batymetri är ställvis starkt kuperad med kraftiga gradienter och sjöbotten är ställvis stenig och grovblockig, vilket gör att muddring och/eller sprängning kan komma att behövas för att lägga ned ledningarna. Norr om Storön löper Oricas fastigheter Gyttopp 6:1 (två fastigheter med samma namn, se figur nedan) som är förhållandevis slät med mindre höjdskillnader, och söder om Storön är batymetrien starkt kuperad med mycket branta avsnitt, vilket med största sannolikhet försvårar förläggningen avsevärt. Oavsett om muddring eller sprängning kommer att förekomma under byggtiden för ledningarnas dragning så kommer arbetet med säkerhet påverka sedimenten i stor omfattning.

Totalförsvarets Forskningsinstitut rekommenderade, på uppdrag av Orica, i sin riskvärderingsrapport från 2010 att man inom fastigheten Gyttopp 6:1 bör införa en områdesrestriktion i sjön för att inte röra upp kvicksilverförorenade sediment, och man föreslog därför förbud mot framtida konstruktionsarbeten i sjön, exempelvis etablering av bryggor, muddring etc (FOI, 2010). Man hänvisar då till att kvicksilver, tillsammans med andra tungmetaller, är vanligen starkt bundna i sediment men vid upprumling och syresättning finns viss risk för ökat upptag i växter och djur. Man argumenterade därför för att en muddring och efterbehandlingsåtgärd av de förorenade sedimenten skulle bli både dyrt och tekniskt komplicerat, och därför borde sedimenten få förbli orörda och successivt överlagras med opåverkade sediment.

Länsstyrelsen i Örebro Län beslutade under 2010 med stöd av 26 kap 9§ samt med hänvisning till 10 kap Miljöbalken att förelägga ägaren till fastigheten Gyttopp 6:1, då Dyno Nobel Sweden AB, om att informera tillsynsmyndigheten i god tid innan åtgärder utförs som kan komma att påverka sedimenten i Lillsjön inom fastigheten Gyttopp 6:1 med anledning av att sedimenten i Lillsjön innehåller förhöjda halter av kvicksilver och att grävning och andra åtgärder som skulle kunna medföra omrörning i sedimenten kan innebära ökade risker.

Länsstyrelsen ansåg därför att det fanns anledning att förelägga om försiktighetsmått enligt ovan, och förutsätter att fastighetsägaren kommer att tillfrågas inför eventuella åtgärder som utförs av någon annan än fastighetsägaren. Föreläggandet bör därmed kunna uppfyllas även om andra än fastighetsägaren utför åtgärder (Länsstyrelsen, 2010).

Det bör poängteras här att utläggning av kablar, ledningar och rör på havs/sjöbotten görs vanligen genom att de antingen spolas eller plöjs ner i botten sedimenten. Metoderna innebär ofta en omfattande grumling och sedimentspridning.

När bottenmaterial i ett vattenområde tas bort för att vattnet ska få ett visst djup eller läge genomförs en muddring. Det är alltid verksamhetsutövarens ansvar att ta fram de underlag som behövs för att myndigheterna ska kunna bedöma verksamheten i samband med tillsyn och prövning. Saknas officiellt underlagsmaterial (t.ex. bottenkarteringar) ökar kraven på att verksamhetsutövaren tar fram ett ändamålsenligt material. Undersökningar görs vanligen som en del av tillståndprocessen och redovisas i ansökan och MKB:n.

Muddring är en vattenverksamhet Enligt 11 kap. 3 § MB omfattar begreppet vattenverksamhet bl.a. grävning, sprängning och rensning i ett vattenområde. Muddring är normalt en tillstånds- eller anmälningspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap. MB (se avsnitt 5), beroende på muddringens omfattning.

I de flesta fall behöver muddring och sprängning användas för att ta bort sediment respektive berg och större block. Muddring är ofta en förutsättning för att ny verksamhet ska kunna genomföras, exempelvis vid nedläggning av rör eller ledningar i ett vattenområde.

Havs- och vattenmyndigheten har följande generella rekommendationer för att minimera miljörelaterade problem i samband med muddring och hantering av muddermassor.

Muddring och hantering av muddermassor ska ske med bästa möjliga teknik (BMT)4. Detta innebär i praktiken bland annat att miljöeffekterna ska minimeras under muddringen och vid den efterföljande hanteringen.

En undersökning av planerade muddringsområden bör som regel ske i yt- och djupled för att fastställa innehåll av föroreningar, för att kunna avgränsa eventuellt förorenade områden samt för att fastställa sedimenttyp. Undersökningens omfattning bör anpassas till muddringens storlek samt lokalaförutsättningar på platsen.

Vid muddring i förorenade sediment ska särskilda skyddsåtgärder vidtas för att förhindra spridning av föroreningar.

Vid muddring bör åtgärder vidtas för att begränsa grumling till de nivåer som är miljömässigt motiverade utifrån de platsspecifika förutsättningarna vid aktuell tidpunkt.

Muddring inom och i närheten av skyddade områden (naturreservat, Natura 2000 etc) bör ske med försiktighet, både vad gäller hur utförande sker, mängd som muddras och tidpunkten. Hotade arter inom eller i närheten av muddringsområdet kan innebära att artskyddsförordningen träder in, vilket kan medföra att muddring inte kan tillåtas eller att extra försiktighet måste vidtas.

För att begränsa risken för negativa effekter av grumling bör muddring och andra grumlande arbeten i vatten förläggas till den minst känsliga tiden på året utifrån ekologisk synvinkel. När denna tidsperiod infaller varierar men generellt är miljön mindre känslig under vintersäsongen med tanke på växternas livscykel och organismers fortplantning.

Muddring bör inte ske om och när det är risk för att viktiga lek- och reproduktionsområden kan skadas. Det gäller såväl lekområden för fisk som områden där skyddsvärda, sällsynta eller hotade arter har sin hemvist.

Den grumling som uppstår vid muddring och dumpning kan leda till att föroreningar från sedimenten sprids. Risken för att vattenkvaliteten påverkas vid muddring eller dumpning ökar med massornas föroreningsnivåer, samt med nivån på den grumlighet som uppstår. När sedimentpartiklar grumlas upp i vattenmassan finns en risk för ökad löslighet av föroreningar, vilket kan innebära att föroreningar sprids över större avstånd än om de vore partikelbundna. Detta kan öka biotillgängligheten. För föroreningar som bioackumuleras i fisk eller andra djur skulle även en mer kortvarig påverkan på vattenkvaliteten kunna medföra ökade halter i biota, under förutsättning att halterna i vattnet ökar kraftigt och att de exponerade arterna är tämligen stationära.

Genom muddring kan områden som är viktiga för fåglars, fiskars och andra djurs överlevnad förstöras eller göras tillfälligt otillgängliga, till exempel bottenområden där djuren söker näring. De negativa effekter som en muddring respektive en dumpning kan orsaka i form av bland annat sedimentation, grumling och skuggningseffekter påverkas av vid vilken tidpunkt på året som åtgärden vidtas.

Vid muddring uppkommer även frågan om hur hanteringen av uppmuddrade massor skall ske. När muddermassorna lämnar vattenytan blir de ett avfall och vikten för avfallet inkluderar vikten vatten i muddermassan. Observera att avvattnings- eller avfall är anmälningspliktigt eller/tillståndspliktigt verksamhet. Det är ofta lämpligt att avvattna massorna före transport, dels för att begränsa antalet transporter men även för att öka trafiksäkerheten. Lösa massor är svåra att säkra, lasten kan då riskera att förskjutas. Valet av transporter och miljökonsekvenserna av dem är en del av åtgärden och beskrivs därför i miljökonsekvensbeskrivningen.

Föroreningsgrad är en viktig aspekt som kan och bör påverka valet av hur massorna hanteras. Uppläggning av muddermassor på land kräver normalt tillstånd från länsstyrelsen eller en anmälan till kommunen. Att lägga upp massor inom strandskyddat område motverkar strandskyddets syften, vilket innebär att en uppläggning inom strandskyddsområde måste strandskyddsprövas.

Strandskyddsdispens kan sällan lämnas för en sådan åtgärd, då särskilda skäl, enligt strandskyddslagstiftningen, saknas (Havs- och vattenmyndighetens rapport 2018:19).

Landleddningar innebär omfattande schaktning och sprängning vilket gör att byggkostnaden blir hög och byggtiden tar sannolikt flera år i anspråk. Ett stort område kommer att påverkas under byggtiden, bland annat av avverkning inom strandskyddat område med värdefulla naturvärden och ett flertal artobservationer. Sträckan Nor-Fogdhyttan är generellt sett en ganska komplicerad sträcka för en landleddning. Många markägare blir påverkade och ett stort område blir ledningsrättsområde med begränsad markanvändning.

Skulle man välja att dra ledningen inom Oricas fastigheter (Gyttorp 6:1) på land finns betydande miljörisker kopplade till schaktarbeten på den gamla industrimarken som är dokumenterat påverkad av sprängämnesrester, tungmetaller och andra miljöstörande ämnen. Miljörisker är även kopplade till pumpstationerna.

Reningsverk på plats i Nor med direktutsläpp till recipient som är anpassade för anläggningens syften och omfattning behöver utredas i detalj. Sweden Ballistics beskriver att de planerar att bygga ett enklare reningsverk för att rena utgående vatten för att innehålla de krav som kommunen ställer på industriellt avloppsvatten för att kunna släppa det till kommunens avloppsreningsverk via en ledning på Vikerns botten. Sanitärt spillvatten kommer också pumpas över till det kommunala avloppsreningsverket via sjoledningen. Inget processvatten kommer att släppas ut lokalt vid verksamhetsområdet. Totalt beräknar man att 1 m³/h gå till avlopp och ledas vidare till det kommunala reningsverket.

För att skala upp det enklare reningsverk som Sweden Ballistics beskriver till att klara kraven för att släppa sitt vatten direkt till recipient så behöver framförallt omfattande kväverening av spillvattnet då utföras sett till vilka processkemikalier som ingår i processen för trotyltillverkning. Dimensionering av ett sådant reningsverk skulle troligtvis kräva sedimentationsbassänger och omhändertagande av kväverikt slam. Hur vattenförsörjningen på 6500 m³/år (dvs ca 20 m³ per dag) utan en kommunal färskvattenledning skall gå till vet jag dock inte, men möjlighet att ta vatten direkt från Vikern går väl inte att utesluta.

Ett större reningsverk som skall uppfylla kraven för att få släppa renat vatten direkt till recipient skulle dock kräva tillstånd hos miljöprövningsdelegationen. Miljörisker är dels kopplade till pumpstationerna, där ett eventuellt stopp medför att volymen avlopp hamnar orenat i recipienten Vikern. Miljörisker finns även kopplat till området för ett eventuellt reningsverk. Om det skulle vara aktuellt med ett mindre reningsverk i Nor som bekostas av kommunen skulle driftkostnaderna öka väsentligt då kommunala anläggningar har höga krav på driftresultat.

Kommunens skyldighet att ordna vattentjänster finns beskrivet i 6 §. Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen vid bedömningen av behovet ta särskild hänsyn till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön enl. Lag (2022:1249).

När det gäller sjöledningar behöver ledningsrätten bildas innan Mark- och miljödomstolen ska kunna ta upp ärendet (alternativt att avtal tecknas med samtliga berörda markägare). Om domstolen inte ger tillstånd att utföra ledningarna faller ledningsrätten. Det behövs alltså både miljötillstånd och ledningsrätt för att projektet ska kunna starta.

I ansökan till domstolen kan endast ett alternativ väljas som huvudalternativ, likaså vid en ansökan om ledningsrätt. Om mark- och miljödomstolen bedömer att tillstånd inte kan ges, får kommunen planera för ett landleddningsalternativ i stället. För detta krävs strandskyddsdispens och anmälan om vattenverksamhet, vilka söks då. Man kan också välja att bygga ett reningsverk i anslutning till fabriken i Nor, vilket kräver ytterligare en ansökan om tillstånd hos miljöprövningsdelegationen på Länsstyrelsen för beslut hos Mark- och miljööverdomstolen.

Ett förorenat område definieras, enligt 10 kap. 1 § Miljöbalken, som mark- och vattenområden samt byggnader och anläggningar som är så förorenade att det kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

En efterbehandlingsåtgärd i ett förorenat område ska enligt 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd anmälas till tillsynsmyndigheten om åtgärden kan medföra ökad spridning eller exponering av föroreningar och när denna risk inte bedöms som ringa. Anmälan ska göras av den som vill utföra en efterbehandlingsåtgärd, t ex markägaren eller exploatören.

Om man väljer att dra sjöledningen från den planerade fastigheten i Nor till anslutningspunkten i Bidalite eller Gyttrorp genom Oricas fastigheter, som lyder under områdesrestriktion avseende förbud mot framtida konstruktionsarbeten (FOI 2010; Länsstyrelsen, 2010), kan det finnas skäl för en ansvarsutredning. Enligt 10 kap 4 § miljöbalken är det den

efterbehandlingsansvarige som i skäligen omfattning ska utföra eller bekosta de efterbehandlingsåtgärder som behövs.

Enligt 2 kap 8 § MB är det i första hand den som orsakat en förorening (skada eller olägenhet för miljön) som ansvarar för att avhjälpa denna. Samma skrivning används även i 10 kap. 2 § MB. Om det saknas ansvarig verksamhetsutövare kan istället den som förvärvat fastigheten bli ansvarig för att undersöka och åtgärda föroreningen.

I sjön Vikern (i synnerhet inom Oricas fastigheter Gyttrorp 6:1) är det konstaterat att det finns föroreningar och därmed är 10 kap miljöbalken tillämpligt. De utsläpp som orsakat föroreningsskador inträffade delvis före den 1 augusti 2007 vilket innebär att den äldre lydelsen av 10 kap miljöbalken gäller. Enligt 10 kap 2 § Miljöbalken som anger att den som bedrivit en verksamhet som bidragit till föroreningen är ansvarig för efterbehandling. När det kommer till undersökningar av ett misstänkt eller konstaterat förorenat område, är det praxis att tillsynsmyndigheten kan rikta ett beslut enligt 26 kap 22§ Miljöbalken till den nuvarande verksamhetsutövaren på området. Detta framgår av 10 kap. 3 §.

Denna paragraf är dock bara tillämplig om fastigheten förvärvades efter miljöbalkens ikraftträdande, dvs efter den 31 december 1998, vilket Orica Sweden AB (Orica Mining Services) gjort i det aktuella fallet (Orica köpte Dyno Nobel Sweden AB under 2006). Det kan därför bli aktuellt att utkräva en detaljerad ansvarsutredning detaljerad för att utreda vem som bär ansvaret för föroreningen och som därmed ansvarar för att undersöka och eventuellt åtgärda de kvicksilverförorenade sedimenten i denna del av Vikern med stöd av paragraf 26 kap. 22 § MB.

Enligt 26 kap 22 § miljöbalken är den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön eller den som annars är skyldig att avhjälpa en olägenhet från sådan verksamhet är skyldig att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen. Detsamma gäller den som upplåter en byggnad för bostäder eller för allmänna ändamål, om det finns skäl att anta att byggnadens skick medför olägenheter för människors hälsa.

En sjölagd avloppsledning mellan Nor och Gyttrorp kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Vad som särskilt ska tas hänsyn till i bedömningen framgår av miljöbedömningsförordningen (2017:966) 10 13 §§.

Sweden Ballistics eller Nora kommun (beroende på vem som antar sig villig att bekosta en sjöförlagd vatten- och avloppsledning mellan den tilltänkta fabriken i Nor och anslutningspunkten i Gyttrorp/Bidalite) behöver upprätta en detaljerad beskrivning avseende ledningens lokalisering, omfattning och utformning samt de miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser. Detta gäller explicit för den sjöförlagda ledningen, och bör inte ingå i den MKB som kommer upprättas för själva Seveso-verksamheten som inbegriper byggnationen av den tilltänkta trotylfabriken.

Inför framtagande av underlag till byggnationen av avloppsledningen behövs en detaljerad bottenkartering och sedimentkartering utföras längs med den planerade ledningsdragningen med syfte att vidare undersöka föroreningsutbredningen i plan och djup samt att även undersöka branschtypiska föroreningar som tidigare inte analyserats (utöver bly och kvicksilver) som övriga tungmetaller, sprängämnen (TNT, NG, RDX etc), alifatiska kolväten, dioxiner, PCB, dioxinlika PCB:er, fenoler, PFAS och PAH:er, samt att upprätta mängdberäkningar av mängden föroreningar i sjön för att utgöra underlag för åtgärdsutredning och förprojektering. Man behöver även utföra undersökningar för att undersöka risken för eventuella OXA (oexploderad ammunition) och explosivämnen i sedimenten. Detta behöver utföras oavsett om projektet omfattas inom ramen för (EU) 2023/1525.

För att sammanfatta: En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) behövs för att få tillstånd för vattenverksamhet. MKB:n bör innehålla sammanfattning, beskrivning av miljömålen, bottenfaunaundersökning, naturvärdesinventering (NVI) och analys av påverkan på miljön; miljö- och kvalitetsnormer. Utöver detta behöver en anmälan om åtgärder i förorenat område enligt 28 § tas fram inför arbetena påbörjas som beskriver resultaten från ovan nämnda sedimentkartering, vilka mätbara åtgärdsåtgärder man skall efterleva under efterbehandlingsåtgärden och beskrivning av planerad kontroll för att säkerställa att åtgärdsåtgärden uppnås under och efter åtgärd, samt beskrivning över hantering, lagring, transportör och slutligt omhändertagande av förorenade massor samt vilka behov för skyddsåtgärder som föreligger och hur dessa skall efterlevas.

Ifall föroreningar som kan kopplas till en verksamhetsutövare påträffas kan det även finnas skäl till att utföra en ansvarsutredning som klargör på vilket sätt kostnaderna för efterbehandling och omhändertagande av förorenade sediment kopplade till förläggning av sjöledning skall utkrävas.

Länk till SGI: <https://www.sgi.se/sv/produkter--tjanster/bestallarsod-till-myndigheter-lansstyrelser-och-kommuner/>

Länk till Renare mark: <https://www.renaremark.se/styrelsen/>

YTTRANDE 38 – 2025-24-23

Detaljplan Timanshyttan 1:6, Nora kommun

Med hänvisning till det grundliga arbete som gjorts av gruppen Bevara Nor vill jag framföra mitt fulla stöd till dokumentet "Samlade synpunkter från boende i Nors by på Samrådsunderlag Ny sprängämnesfabrik".

Jag ifrågasätter särskilt brister i den demokratiska processen, den bristfälliga miljökonsekvensbeskrivningen, den bristfälliga utredningen om miljöriskerna och kostnaderna för att dra en ledning över Vikern.

Jag ifrågasätter även riskerna/konsekvenserna för den biologiska mångfalden längs med väg 742 i samband med anläggningen av ett stort antal vägfickor för att möjliggöra möte med tung trafik samt riskerna med att transportera farligt gods i skör miljö.

Sammanfattningsvis är det ett obegripligt val av plats för en Sevesoanläggning som följd av att alla relevanta riskantaganden systematiskt har åsidosatts.

För övrigt borde jag ha ingått i kretsen av sakägare då jag äger fastigheten Gamla Viken 4:22, vilket inte skett.

YTTRANDE 39 – 2025-04-23

Synpunkter angående planer på att anlägga trotyl-fabrik i NOR.

Jag har sedan tidig barndom vistats tillsammans med mina släktingar på vårt ställe Kopparskallen som ligger alldeles i närheten av Nor. Det är ett fantastiskt naturskönt paradis som ligger intill sjön Vikern. Där finns bland annat flera vackra fridlysta blommor och fint djurliv. En del av området är en nyckelbiotop. Ett område med högt naturvärde och rekreativvärde som jag anser måste bevaras till våra efterkommande.

Jag tänker att det är helt fel plats att bygga fabriken på med tanke på naturen, närhet till sjön och att det bor människor i området.

Det finns bättre lämpade platser att bygga fabriken på enligt hemsidan <https://bevaranor.se>

Vad görs för att säkerställa att miljön påverkas minimalt ?

Har ni tittat på andra platser där TNT kommit ut i miljön? Jag gjorde en sökning på chat-gpt och såg att det hänt på flera platser med svåra konsekvenser. Det finns ju även andra gifter som används i tillverkningen tex toluen som är mycket giftigt.

Vad händer om vid en olycka eller ett sabotage? Katastrofalt om det läcker ut i sjön och vidare ut i sjösystemet! Om man lägger avloppskabel på sjöbotten kanske kvicksilver från tidigare utsläpp i sjön kommer upp.

Jag anser att konsekvenser för miljö och säkerhet samt lämpligast placering av fabriken måste utredas grundligt innan start av fabriksbygge.

YTTRANDE 40 – 2025-04-24

Nej, tack till ogenomtänkt exploatering, skrupelfri profitör, hänsynslös kapitalist, oetisk etablering, miljöförstöring, socioekonomiskt samhällsskadlig, korrupt, oansvarigt, utnyttjare, profitjagare, ohederligt, moraliskt förkastligt, ignorant, icke-demokratisk, överkörande beslutsprocess.

YTTRANDE 41 – 2025-04-22

Jag vaknade i morse med insikten att jag och min familj kanske kommer att förlora vårt älskade paradis.

Vad är det som händer i hjärtat av Vikern, hur kan någon ens komma på tanken att vilja placera en TNT fabrik där.

Vår lilla jordbruksfastighet har tillhört släkten sedan senare delen av 1800 talet. Med andra ord från våran pappas och hans syskons farföräldrars tid.

I dagsläget är vi nu ett antal delägare som är barn, barnbarn och barnbarns barn som vistas där. Ett underbart ställe där jag och min bror tillbringade somrarna tillsammans med våra föräldrar. Och dom små stugorna längs med sjö kanten, har våran far varit med och byggt till sin familj och sina syskon. Så på somrarna var det alltid liv och rörelse i skogen, med en stor del av släkten samlad.

När vi behövde färskt vatten åkte vi båt till kalkkällan i Östra hagen och hämtade det.

Kanske något att tänka på i dagsläget.

Och det gemensamma för alla, oavsett ålder, var och är fortfarande, en plats för lugn och ro, en återhämtning för kropp och själ.

Dessa små stugor har sen gått i arv till nästa generation, vilket vi har hoppats på att de ska få fortsätta att göra.

Men plötsligt ska detta förstöras med ett eventuellt bygge av en TNT fabrik.

Vad finns att säga, har vi någon chans att stoppa denna galenskap innan det är försent.

En sprängmedelsfabrik är även något som för tankarna till de som en gång i tiden miste livet på Nitro Nobel. Något som våran släkt också har varit med om att göra.

Så även om nu världsläget är så att man måste vara beredd, att vapen och ammunition måste tillverkas.

GÖR DET DÅ PÅ EN PLATS SOM EJ ÄR BELÄGEN NÄRA BEBYGGELSE FÖR
MÄNNISKOR, DJUR OCH VATTEN.

Platsen som nu är tänkt berör alla runt hela sjön både permanenta och sommarboende. De som öppnat små verksamheter av olika slag och tänkt försörja sig på vid sina hem.

Stall Noor som ligger vid infarten till den tilltänkta fabriken.

Huspriserna som förmodligen kommer att sjunka.

Badställen som försvinner.

Och tänk på all miljöförstöring som sannolikt kommer att bli i luft, vatten, mark, växt och djurliv.

Även utan en olycka.

Vår egna släkt kommer att bli berörda för att vi har våran lilla jordbruksfastighet med vägen på ena sidan, och med sjön emellan oss och den tilltänkta fabriken på den andra sidan.

Kommer ens våran banvaktstuga att få stå kvar, nu med en meter till väggränsen.

Eller kommer vi att bli av med hela vår mark av säkerhets skäl.

I dagsläget är ju vägen som alla vet i dåligt skick. Den är smal, krokig med dålig bärighet och med en gammal bro över där Vikern och Saxen går ihop.

Många mötesfickor och fartsänkning planeras, så en del av våran skog kommer att behöva tas i anspråk.

Det kommer heller inte längre att kännas tryggt på denna plats, med dessa transporter varje dag.
Tanken kommer att finnas att en eventuell olycka kan komma att ske, på vägen eller i fabriken.
Hot från främmande makt, kommer också att vara möjligt.
All trafik och buller som kommer att höras, det kommer att bli stor skillnad mot idag.
Frankomlighet och säkerhet vid en olycka, hur löser man det.

Kostnaden för det hela kommer att bli stor både material, tids och känslomässigt.
Är det värt det.
Vem betalar det hela i slutändan.
Och så många jobb till Noraborna blir det nog inte.
Nora vill ju också framstå som en bra kommun, som bryr sig om sina boende invånare.
Eller.
Mannen med Ryssland koppling, kan det bli ett kommande problem.
Farhågorna är många, det här är bara en del som jag och min familj oroar oss för.

Stoppa det hela innan det är för sent.

Vänligen önskar återkoppling på att detta mail har mottagits.
Hänvisar även till vårt gemensamma yttrande angående "PLAN-2024-102"

YTTRANDE 42 – 2025-04-24

Hej,

Vi är syskon som tillsammans med ett antal släktingar är delägare i fastigheterna Fogdhyttan 2:13, 2:14 och 2:18. Vi har tillsammans med övriga delägare lämnat synpunkter på etableringen av SweBals fabrik i Nor, men vill också lämna våra egna åsikter.

Ända sedan planerna på fabriken blev kända har det ställts många frågor och skapats mycket oro, men få frågor har besvarats från kommunens håll. Självklart kommer etableringen att påverka på många sätt, och hur är ännu inte helt klart.

Den första frågan är egentligen, varför valdes området i Nor ut som lämplig för etableringen?

Vad händer med sjön Viken vid en eventuell olycka? Sjösystemen hänger ihop och skulle kunna påverka kvaliteten på vattnet för en stor del av befolkningen. Hur tänker kommunen där?

Vägrågan är ju ett kapitel för sig. Grusvägen är smal och krokig och under stora delar av året i dåligt skick. Hur ska den kunna belastas med all tung trafik och även personbilar som kommer trafikera vägen? Det finns ju också en bro som antagligen inte är byggd för sån trafik. Sedan funderar vi på olycksrisken för oss som har stugor alldeles bredvid vägen. Området där vi har våra stugor har ju alltid känts väldigt tryggt, men det kommer ändras till väldigt otryggt. Vad görs för att vi även i fortsättningen ska känna oss trygga? Bara på vår mark kommer ett antal mötesplatser byggas och därmed försvinner en bit av naturen.

På fastigheten Fogdhyttan 2:18 finns en gammal banvaktarstuga där vår mormor föddes och växte upp, vad kommer hända med den när vägen går alldeles utanför husknuten? Kommer den överhuvudtaget att kunna finnas kvar?

Listan på frågor kan göras hur lång som helst, detta var bara några funderingar. I vår

gemensamma skrivelse finns ytterligare ett stort antal frågor som kräver sitt svar.

Vi står också helt och hållet bakom skrivelsen som Bevara Nor-gruppen har lämnat in.

Vi förväntar oss bekräftelse på att ni mottagit detta och att ni även återkommer med svar på våra frågor.

YTTRANDE 43 – 2025-04-24

Hej,

Vi är syskon som tillsammans med ett antal släktingar är delägare i fastigheterna Fogdhyttan 2:13, 2:14 och 2:18. Vi har tillsammans med övriga delägare lämnat synpunkter på etableringen av SweBals fabrik i Nor, men vill också lämna våra egna åsikter.

Ända sedan planerna på fabriken blev kända har det ställts många frågor och skapats mycket oro, men få frågor har besvarats från kommunens håll. Självklart kommer etableringen att påverka på många sätt, och hur är ännu inte helt klart.

Den första frågan är egentligen, varför valdes området i Nor ut som lämplig för etableringen?

Vad händer med sjön Viken vid en eventuell olycka? Sjösystemen hänger ihop och skulle kunna påverka kvaliteten på vattnet för en stor del av befolkningen. Hur tänker kommunen där?

Vägrågan är ju ett kapitel för sig. Grusvägen är smal och krokig och under stora delar av året i dåligt skick. Hur ska den kunna belastas med all tung trafik och även personbilar som kommer trafikera vägen? Det finns ju också en bro som antagligen inte är byggd för sån trafik. Sedan funderar vi på olycksrisken för oss som har stugor alldeles bredvid vägen. Området där vi har våra stugor har ju alltid känts väldigt tryggt, men det kommer ändras till väldigt otryggt. Vad görs för att vi även i fortsättningen ska känna oss trygga? Bara på vår mark kommer ett antal mötesplatser byggas och därmed försvinner en bit av naturen.

På fastigheten Fogdhyttan 2:18 finns en gammal banvaktarstuga där vår mormor föddes och växte upp, vad kommer hända med den när vägen går alldeles utanför husknuten? Kommer den överhuvudtaget att kunna finnas kvar?

Listan på frågor kan göras hur lång som helst, detta var bara några funderingar. I vår gemensamma skrivelse finns ytterligare ett stort antal frågor som kräver sitt svar.

Vi står också helt och hållet bakom skrivelsen som Bevara Nor-gruppen har lämnat in.

Vi förväntar oss bekräftelse på att ni mottagit detta och att ni även återkommer med svar på våra frågor.

YTTRANDE 44 – 2025-04-23

Mitt yttrande

Här kan du skriva ditt yttrande. Vill du hellre skicka in yttrandet som ett eget dokument eller bifoga någon annan fil till yttrandet gör du det här nedan.

Jag är delägare i nor 1:3. I detaljplaneringen medföljer i förlägningsen att man planerar att bygga om vägen. När detta sker kommer jag inte kunna nyttja följande samfälligheter som jag och min familj är delägare i.

NORA NOR S:2 Ett lertag utmed nuvarande väg 742s sträckning.

NORA NOR S:4 Ett grustag utmed nuvarande sträckning av väg 742.

NORA NOR S:7 (1) En skoltomt utmed 742s sträckning.

NORA NOR S:8 Nothuspolats utmed väg 742sd sträckning.

Om man går vidare med detaljplaneringen och vägen breddas / man bygger omfattande mötesfickor kommer jag sannolikt inte kunna nyttja dessa samfälligheter och därför vill jag inte se en industrialisering av området.

Det saknas också möjlighet att dra vatten/avlopp samt el till detta område. Detta då den förorenade sjön Vikerns botten ej möjliggör att man drar VA samt el över denna. I nuläget finns inga andra möjligheter till att ta in kommunalt VA vilket kommer vara ett krav för att driva verksamhet där.

I nuläget finns ingen miljöinventering värd namnet. Flertalet skyddsvärda arter har man i nuläget ej tittat efter. Givetvis kan man inte stödja sig på WSPs totalt undermåliga naturvärdesinventering som gjorde på senhösten 14 november 2024.

Samhällsbyggnads förvaltningen

Hällefors - Lindesberg - Ljusnarsberg - Nora

2025-08-27

Dnr PLAN-2024-102

Tekniska nämnden Samhällsbyggnadsförvaltningen

Tfn. 0581-550040
samhallsbyggnad@lindesberg.se

YTTRANDE 45 – 2025-04-23 - 21 UNDERSKRIFTER

Postadress	Besöksadress	Telefon	E-post	Organisationsnr
Samhällsbyggnadsförvaltningen 711 80 Lindesberg	Prästgatan 6 Lindesberg	0581-810 00 vxl	samhallsbyggnad@lindesberg.se	212000-2015

Samlat yttrande från markägare längs väg 742 och delägare i samfälld väg, S1

Timanshyttan 1:6 i Nora kommun.
Diarienummer: Plan-2024-102

1.0 Samlat yttrande för väg 742

1.5 Rättsliga grunder för markskydd och egendomsskydd

Vi vill därför understryka att:

- Ingrepp på privat mark för anläggande av mötesfickor kräver markägarens samtycke eller laglig tvångsåtgärd enligt expropriationslagen, vilket förutsätter verkligt och dokumenterat allmänintresse – inte enskilda företagsbehov.

- Enligt regeringsformen (2 kap. 15 §) är egendomsskyddet grundlagsskyddat.

- Expropriativa åtgärder får enligt rättspraxis (NJA 2007 s. 862; MÖD 2012:18) inte gynna enskilda vinstintressen.

Vi kräver följande:

- Att kommunen omedelbart pausar detaljplan processen längs väg 742 tills en fullständig redovisning av vägsträckans rättsliga status, inklusive eventuellt samfällighetsägande, har genomförts.

- Att inga åtgärder vidtas innan samtliga direkt berörda markägare kallats till samråd och getts möjlighet att yttra sig.

- Att Trafikverket redovisar vilka fastigheter som berörs av mötesfickor och på vilken juridisk grund man avser ta mark i anspråk.

- Att kommunen klargör vilket allmänintresse som ligger till grund för projektet och att detta prövats oberoende av exploatörens affärsintressen.

Avslutande ståndpunkt

Sammanfattningsvis motsätter vi oss med kraft att privat mark tas i anspråk för ett vägprojekt som i sin helhet tycks styras av privata aktörer, utan rättsligt stöd eller respekt för gällande lagar och rättigheter. Vi kommer att underteckna ett gemensamt juridiskt yttrande från samlade markägare i området och förbehåller oss rätten att överklaga planen i dess helhet – inklusive eventuella försök till tvångsåtgärder mot våra fastigheter.

1.0 Samlat yttrande för väg 742

1.4 Oklar rättslig status för väg 742 och gällande rättsläge

Det ska särskilt framhållas att väg 742:s rättsliga status är oklar. Enligt tillgängliga historiska uppgifter har vägen utgjort en samfälld väg, vilket innebär att den ägs och förvaltas gemensamt av ett antal fastigheter i området. Det finns inga kända lantmäteriförrättningar, kommunala beslut, inskrivna ägarbyten eller andra rättshandlingar som visar att denna samfällighet har upphävts eller att äganderätten skulle ha övergått till Trafikverket eller kommunen. Så länge detta inte utretts och styrkts, kan vägen enligt gällande rätt inte betraktas som allmän väg.

Mot denna bakgrund innebär det att väg 742 utgör, eller med mycket stor sannolikhet kan utgöra, en gemensamhetsanläggning enligt anläggningslagen (1973:1149).

Detta medför specifika rättsliga krav:

- Ingen väsentlig förändring av vägens användning – såsom att omvandla den till transportled för tung industriell trafik – får ske utan samtycke från samtliga delägare.
- För att förändra vägens ändamål eller fysiska utformning krävs en ny lantmäteriförrättning, med medverkan av samtliga delägare.
- Delägarna har, enligt lagen om förvaltning av samfälligheter (1973:1150), rätt att delta i beslutsfattandet och att godkänna alla åtgärder som rör vägens drift, användning och utveckling.

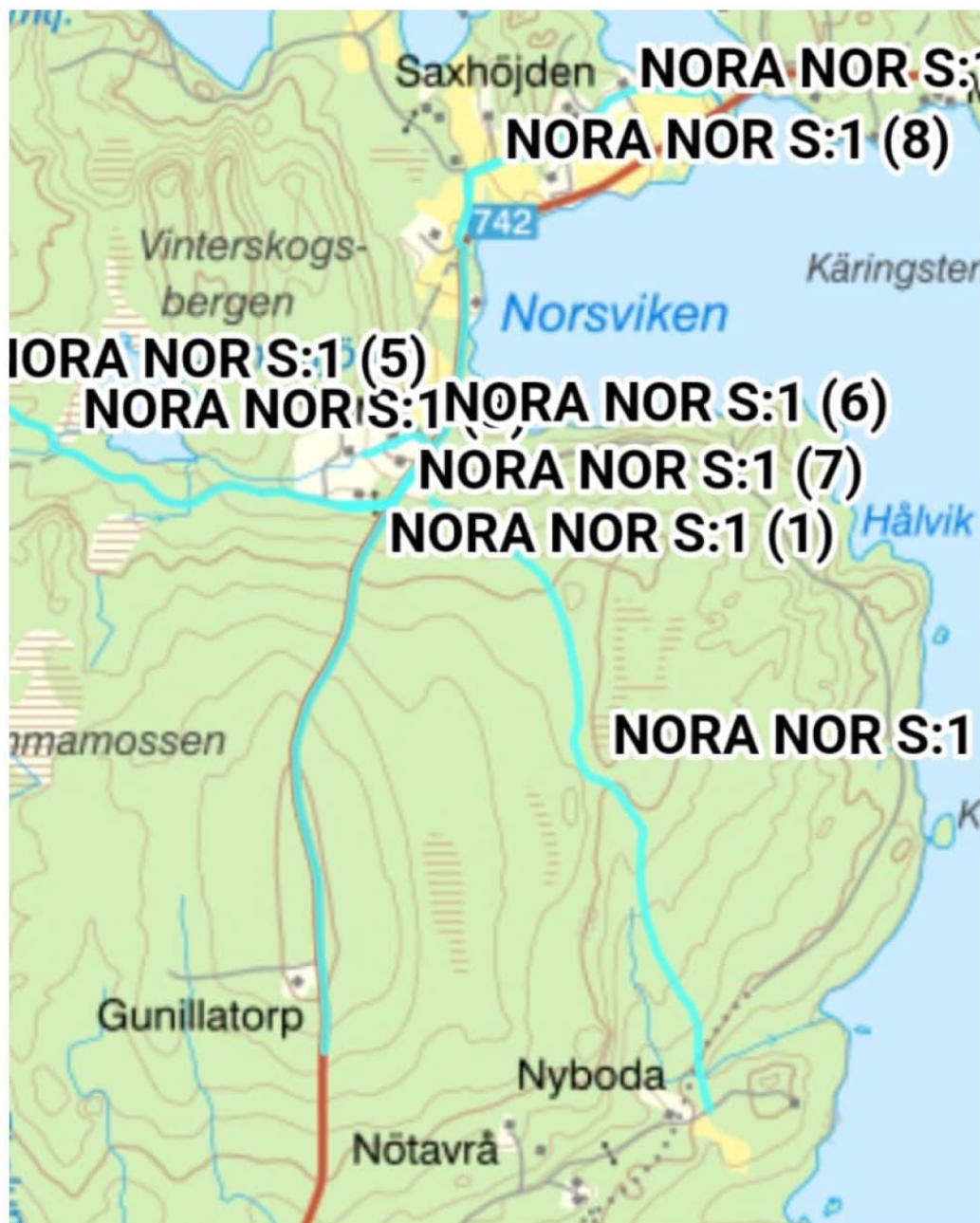
Tydlig rättspraxis bekräftar detta:

- *MÖD 2004:42: Ett planbeslut upphävdes eftersom berörda delägare i en gemensamhetsanläggning inte samtyckt till förändringen.*
- *NJA 1984 s. 705: Förfogande över samfälld egendom utan laga stöd förklarades ogiltigt av Högsta domstolen.*
- *MÖD 2011:43: Ny vägdragning inom samfällt område krävde särskild förrättning och kunde inte genomföras utan rättslig prövning.*

Att kommunen och Trafikverket hittills underlåtit att klargöra väg 742:s rättsliga status utgör ett allvarligt åsidosättande av grundläggande rättssäkerhetsprinciper. En detaljplan som bygger på felaktiga eller ouppklarade fastighetsrättsliga förhållanden strider mot plan- och bygglagen (PBL) och kan inte vinna laga kraft.

1.0 Samlat yttrande för väg 742

1.4 Bild: Karta från lantmäteriet med markering av samfärdig väg S1

1.0 Samlat yttrande för väg 742

1.1 Ställningstagande från fastighets- och markägare längs väg 742

Vi, undertecknade fastighets- och markägare med egendom i direkt anslutning till väg 742, samt som delägare i samfärdig väg S1, motsätter oss kraftfullt de föreslagna åtgärderna från kommunen i föreslagen detaljplan. Förslaget innebär att privat mark ska tas i anspråk för att förändra, bredda, asfaltera och anlägga en ovanligt stor mängd mötesfickor, cirka 60 meter långa och placerade med endast 230 meters mellanrum, längs sträckan mellan Fogdhyttan och Vikersvik.

1.2 Allvarliga konsekvenser för landsbygd, miljö och rättssäkerhet

Vi anser att dessa åtgärder innebär ett allvarligt och långsiktigt ingrepp i vår gemensamma landsbygd. De orsakar betydande skada på miljö och naturvärden i ett känsligt, artrikt område, samtidigt som boendemiljö och livskvalitet försämras. Förslaget strider mot grundläggande principer om äganderätt och rättssäkerhet. Även landsbygdens estetiska och kulturhistoriska värden hotas när den smala, slingrande vägen ersätts med en bred, asfalterad transportled med tätt placerade och överdimensionerade mötesfickor – något som förvanskar platsens visuella identitet och landskapsbild. Dessutom berörs delar av vägsträckan av strandskydd, vilket ytterligare skärper kraven på försiktighet och rättslig prövning.

1.3 Ett vägprojekt som gynnar privat industri på bekostnad av allmänheten

Det är särskilt anmärkningsvärt att förslaget motiveras av behovet att möjliggöra tunga transporter kopplade till en planerad industriverksamhet för sprängämnestillverkning (TNT) i Nor – ett projekt som initierats av en privat aktör, men där offentliga myndigheter nu förefaller anpassa den lokala väginfrastrukturen till dess behov. Detta innebär i praktiken att vår privata mark riskerar att tas i anspråk för ett privat näringslivsinitiativ, vilket varken är lagligt förankrat eller acceptabelt från allmän rättsprincip.

YTTRANDE 46 – 2025-04-23 - 8 UNDERSKRIFTER

Yttrande del av Timanshyttan 1:6 Diariennr: PLAN-2024-102

Hej.

Vi heter [redacted] och är ställföreträdare respektive delägare tillsammans med några släktingar av jordbruksfastigheterna Fogdhyttan 2:13, 2:14 och 2:18.

Vi blev som övriga i området helt förskräckta när vi fick reda på planerna om att en TNT fabrik ska byggas.

I hjärtat av sjön Vikern, vilken galenskap.

Där vi har vårt "lilla Norrland" och sitter på en sten vid sjökanten, njuter av tystnaden, lugnet och ser ut över sjön, rakt över till platsen som ni tänker låta förvandla till en miljöfarlig industri. Se bild 1.

Bild 1.

Vår släkt har här anor från 1880-talet och det är en plats som betyder väldigt mycket för oss. Här har vi vårt hjärta och vår själ.

Det är vi som har sommarstugorna efter norra sjöremsan mitt emot den tilltänkta fabrikplatsen och vår gammeltuga, banvaktarstugan vid Åran mellan Vikern och Saxen. Där i den lilla stugan är våra föräldrar, mor- och farföräldrar födda.

Om det blir en fabrik kommer vi att få vägen på ena, och fabriken på den andra sidan över sjön.

Vår oro är stor för alla risker som kan komma att hända.

Hur kan en kommun ens få börja detaljplanera om det finns dokumenterade miljögifter i denna mängd? Tjänstemännen och politikerna har knappast den kompetens som krävs för att fatta dessa beslut. Staten kan ju gå in och stötta upp men den hjälpen verkar ni inte ha begärt eller förstått att ni behöver.

Varför valde politikerna denna plats, en för alla oavsett funktionshinder lättillgänglig udde med ganska så orörd natur utan att som det verkar, ens ha besökt den? Turism är stor i Nora kommun och borde vara det som är intressant och mest värt att satsa på framöver. En kulturbygd med Noras äldsta by som får sin väg asfalterad genom byn, hur tänkte ni? Ni gömmer er bakom att det var företaget Sweden Ballistics AB själva som valde platsen, men det var faktiskt ni som tog fram den som ett möjligt val.

Att dessutom ta in extra personal i kommunen för att kunna hantera den här ansökan extra skyndsamt med personal från samma konsultföretag, WSP, som exploatören har anlitat. Hur kan ni säkerställa deras objektivitet? De betalas dessutom av exploatören som vi förstått, eller har vi fel?

Har Sweden Ballistics AB redan fått preliminärt bygglov eller kommer få för att snabbt börja uppföra byggnader som inte är Sevesoklassade?

Om vi börjar med vägen, i nuläget är det väldigt många skarpa kurvor och dåligt vägunderlag. Vägen klassas som aratrik av Vägverket själva och diken får inte slås för tidigt, biotoprik på båda sidor och den får inte heller breddas. Efter att fibern lades ned är det numera påtagligt färre blommor hur kommer det bli när ni har asfalterat den och hårdgjort diken för att inte giftiga ämnen ska rinna rakt ut i naturen vid en olycka?

Hur är det tänkt med de 23 stycken planerade mötesplatserna om 60 meter vardera för tankbilarna? Vad är anledningen till så långa mötesplatser det blir ju inget kvar av vägsträckan utanför oss? Om det ska vara för att lastbilar ska kunna mötas enbart räcker det ju med hälften. Eller är det tänkt att de ska kunna ställa av släp och parkera där? Med tanke på buller orsakade av trafiken som ska sakta ned och gasa upp igen, kan ni ju lika gärna göra en tvåfilig väg då det ändå inte blir något kvar av diken. Det bästa vore ju att man la eventuella mötesplatser på andra sidan om vägen, norrut, bort från vår mark och närheten till våra stugor längs med sjön, men el- och fiberkablar går ju där. Invid den enda mötesplats som finns idag på raksträckan före Rödborg, strax efter infarten till Malmstavik, där växer ett fint bestånd av kavedun. Det är en lite annan vegetation där och något av en våtmark som är värd att bevara. Se bild 2.

Bild 2.

Borta vid vår gammelstuga, banvaktarstugan vid Åran som ligger precis i kurvan innan bron, där går ju inte att lägga någon mötesplats i nivå med vägen pga. kablar och el- fiberskåp. Så, har ni tänkt göra en

slinga längre upp norrut mot lilla vägen som leder ned till Saxen och gamla vägen, eller hur ska det se ut?
Se bild 3.

Bild 3.

Risken att ni tar ned flera av våra träd är uppenbar och att ni ska ta mark i anspråk likaså, är det förhandlingsbart vad vi får i ersättning?

Vägverket har fått frågan om vem som äger vägen och fått svar att de gör det men enligt Lantmäteriet äger vår släkt en stor del av den längs med vår mark. Bara att kolla på tomtindelningen på kartan.

Vägverket har ingen dokumentation på att de tagit över vägen av samfälligheten från 1945.

Kommer ni se till att det finns kanter längs med vägen så inte utsläpp sker till naturen vid trafikolycka?

Hur kommer det i så fall funka med våra in-och utfarter till fastigheterna och de enskilda sommarstugorna?

Bullernivån med trafik hela dygnet. Får vi bullerplank längs med hela vår fastighet?

Kommer våran gammelstuga vid Åran kunna stå kvar? Det är endast ett par kvarvarande banvaktarstugor från tiden då järnvägen fanns. Kommer kommunen stå för eventuella skador som uppstår på den? Av vägbygge, men även senare av vibrationer av transporterna? Kommer det bli inskränkningar i rätten att få bo där permanent om det här blir verklighet?

Bron mellan sjöarna Vikern och Saxen, håller den för tung trafik i längden? Kommer den få en annan utformning med tanke på att ni skriver att alla stenar, stockar och andra fasta utstickande grejer i diken ska tas bort för att minska risken för att sticka hål på tankbilarna vid en olycka? Bron har ju inte skyddande räcken för att klara en stor tankbilsolycka idag. Och vad händer när behovet ökar och därigenom transporterna? Byggs det en ny större så Åran förändras med dess bävrar och vackra landskapsbild med idag två gamla kulturbroar?

Har ni koll på och tar ni hand om eventuella gifter som finns begravda i marken om det blir en ny vägdragning? Det bästa vore ju om en ny väg görs så den dels blir säkrare, biotopen skyddas och grusvägen genom byn bevaras på i alla fall någon del och människor inte behöver ha den i direkt anslutning till sitt hus. Det är tillräckligt illa vidare söderut bort mot Viker. Kanske det går att bevara någon del bort till hyttområdet och den gamla byn Noor?

Vad händer vid en eventuell olycka med lastbil på vägen, bron eller inne på fabriksområdet. Även om hastigheten ska sänkas till 40 km hela sträckan så kommer folk inte att hålla det, och det inkluderar

chauffören av de farliga transporterna. Det behöver ni inte fundera på, se till er själva bara, inte håller ni alltid hastigheten, ens i tjänsten?

Vägramkomligheten för räddningstjänsten vid ett sådant tillfälle, hur kommer den se ut?

Det är inte samma mängder av trafik som det talas om nu, som sas på Sweden Ballistics AB samråd i januari utan mycket mera. Företaget presenterade då enbart sina egna transporter, det tillkommer ju alla andra leveranser, postbud m.m. Det är ju bara ytterligare en del av deras presentation som inte stämmer, deras uppgifter går ju inte att lita på. Mätningen av trafikmängden är ju från 2019, det är 6 år sedan och trafiken har inte minskat så borde inte ni eller Vägverket åläggas att ta fram en aktuell?

Mark- och huspriserna kommer högst troligen att sjunka och hur kompenseras det av fler arbetstillfällen i Nora? För oss blir det bara en försämring av livskvalité och att dessutom utsättas för stora risker.

Marken som tas i anspråk var 7 ha, nu verkar det vara 21 ha med förråd längs hela udden hur kan det vara så? Vi har förstått att Försvaret planerar att bygga magasin för lagring längs hela udden har ansökan för det kommit in eller hur funkar det? Ni svarade väldigt ottydligt på samrådet för sakägare och återigen gömmer ni er bakom att någon annan har ansvaret. I det här fallet då Försvaret som fått en hemställan av Sweden Ballistics AB för att säkerställa att de är skyddade i sin exploatering av området.

Är Sweden Ballistics AB dom enda som kommer att få köpa närmaste mark framöver. Förr om åren var det endast Nitro Nobel man fick sälja till.

Kan ni lova att vi som en gång förlorade Sandvik till Nitro inte får vår resterande mark inlöst av staten pga. gifter/olycksrisker eller att Orica köper upp resten?

Vi är ju närmast Orica och har redan mycket gifter på vår norra sida efter tidigare olyckor och utsläpp, vi blir ju helt omringade.

Läge och säkerhet för Stall Noor med all kommande trafik, hur kommer den att ordnas?

Om kostnaden för väg, reningsverk, vatten och avlopp överstiger det tilltänkta priset, vem betalar då? Ni verkar bara ha tagit hänsyn till kostnaden vad gäller vatten- avloppsledningen, vad händer om det rör upp gifter från sjöbotten och man kan inte gömma sig bakom att Länsstyrelsen ska hantera det i en egen ansökan från företaget för vattenverksamhet. Vem betalar egentligen till slut - skattebetalarna?

Kan ni säkerställa att sjön inte blir så förgiftad att det blir badförbud i hela om ni lägger ned ledningar i botten?

Flera badplatser har försvunnit Bastnäs, Sandvik hur tänker ni med Käppstabadet och Bidalite? Även om ledningarna skulle läggas ned längre söderut kommer gifter spridas snabbt i vattnet där barn som är känsligare kommer att utsättas för okända mängder av gifter. Badplatserna längs med udden kommer dessutom endast vara tillgängliga sjövägen med båt, då det kommer vara staket på banan runt. Att gå längs med stranden är inte ett alternativ pga. terrängen.

Kan ni garantera att sjövattnet kommer vara säkert att använda till disk, dusch, hundar att dricka och tänk på badande barn som får kallsupar?

Gifterna bör ju tas om hand om ni ska röra om i botten har ni en plan för det? Eller hänvisar ni till Länsstyrelsen för att slippa tänka på det?

Kommer ni eller Länsstyrelsen ha kontinuerliga kontroller av halterna i sjön under tiden som ledningar dras?

Känner ni till alla gifter, dumpad ammunition m.m. som ligger i sjön och vart, så ni vet vad ni ger tillåtelse till?

För norra delen och Lillsjön har Länsstyrelsen utfärdat föreläggande om bottenverksamhet och hur kan ni kringgå det när vi inte ens får slå ned ett rör för en brygga?

Kommer ni ta hand om de gifter som kommer upp?

Platsen är ju för oss alla boende runt sjön även dom som idag inte bor där permanent, en viktig plats för återhämtning och vila. Om det här blir verklighet så kommer vi alla påverkas negativt av både ljus-, ljudföroreningar och förmodligen obehaglig lukt.

Djur- och växtriket kommer att drabbas hårt.

Enligt vad som sas på samrådet för sakägare och även Carl Duforce skrev i sitt senaste mejl till oss så ska kommunen göra en kompletterande miljöutredning i maj. En ornitolog. Vad ska ni se på då, enbart fåglar? Vad för sorts naturvärdesinventering är det? Knappast det som faktiskt lagligen krävs vid framtagandet av en industri. Svampar och rara blommor är ju inte uppväxta så tidigt före sommaren och när har ni tänkt undersöka förekomsten av fladdermöss som alla är skyddade på individnivå inom EU? När redovisar ni det? Svårt att se att experter ska utifrån skogens biotop kunna avgöra om skyddade kolonier av fladdermöss förekommer eller skyddade grodor, salamandrar eller paddor.

Om man dikar ur våtmarken, planlägger den och torrlägger berget, hur påverkar det djurlivet och tillgången på vatten. Kommer det påverka övriga brunnar och gifter som kan sippra ut och när upptäcks det? När det är för sent?

Att välja en plats invid en sjö och dessutom i en bergssluttning gör ju att vid en eventuell läcka rinner det rakt ned i sjön.

Vad händer med den gamla kalkkällan som man förr hämtade vatten ur och som faktiskt fortfarande fungerar som reserv för dricksvatten? Det vattnet är vi flera ur flera generationer som har vuxit upp med att dricka.

Gör om gör rätt för naturens skull! Eller gå till historien som en av de kommuner med politiker som tillät en enorm miljökatastrof när de hade möjlighet att stoppa idiotin.

Omvärldsläget gör det skyndsamt säger både företaget och ni på kommunen, men vad är det som säger att det finns en lika stor efterfrågan på trotyl om tio, tjugo år? Då går det inte att backa och få tillbaka naturen med möjligheter till arbetstillfällen inom exempelvis turism och kultur. Har ni en plan för det? För det är rätt uppenbart att Sweden Ballistics AB inte har det, borde inte det vara en del av ansökan? Hur man avvecklar en giftig industri och sanerar marken och vattnet. Naturen går inte att återställa, tänk på det och välj en plats som redan är industri och har infrastruktur. Eller lär av Finland, de har en helt annan process och har dessutom lagt sin fabrik långt ifrån boende. Då minskas även risken för att boende intill skadas vid eventuella fientliga attacker på fabriken.

I Malmstavik som ligger på våra mark har vi ett fornminne sen malmen lastades där, vilket hänger ihop med smedjan, hyttruinen, smalbanan, vår banvaktarstuga och den gamla telegraflinjen. Det är värt att bevara, utveckla och något att visa upp och vara stolt över.

Är det verkligen värt att skapa 50 nya arbetstillfällen och eventuellt ytterligare några till för entreprenörer när det samtidigt kommer vara folk som flyttar härifrån? De småföretagare runt sjön som byggt upp verksamheter baserat på hållbarhet kombinerat med kultur slås ju helt ut av dessa planer. Och med oss som hade planerat att bosätta sig här framöver och nu väljer att inte göra det, så kanske det till och med blir plus minus noll när det gäller både befolkningens mängden och arbetstillfällen i Nora?

Så även om denna fabrik behövs, är det alldeles fel plats att placera den på.

Några av våra största farhågor:

- riskerna vid både själva tillverkningen och transportererna
- föroreningar i luften, vattnet och markerna
- ljus- och ljudföroreningar i en nu tyst o lugn landsbygd
- olönsamt om 10-20 år

- mötesplatser nära inpå våra stugor
- asfalterad väg i kulturlandskap
- artrik biotop förstörd längs med grusvägen
- vattenföroreningar i samband med ledningsdragning i sjöbotten
- gifter som snabbt sprids långt via sjöarna
- människor och djur som kommer bli sjuka av gifter
- stora störningar för vilt - fladdermöss, fåglar, groddjur, fiskar, m.fl.
- förlorade möjligheter till friluftsliv - mtb längs hela smalbanan, vandring, ridning, övernattning, lättillgänglig natur för funktionsvarierade, tystnad, kanot/kajak, fiske, bad, osv
- sjunkande marknadsvärde på våra fastigheter, tom omöjligt att sälja sitt hus/fritidshus
- risk för fientliga attacker som drabbar intillboende samt vid transporterna
- risk för fientliga påtryckningar då en av aktörerna bakom Sweden Ballistics AB har Rysslandskoppling via ett företag han fortfarande äger
- förlorade möjligheter att utveckla turismen i området
- kommer bli en avfolkningsbygd
- den äldsta byn i Nora offras och kulturhistorien glöms av
- att vi förlorar vår mark, stugor och skog.

Avslutningsvis kan sägas att Sweden Ballistics AB som företag med dess ägare har ju från början uppvisat ett nonchalant bemötande gentemot oss som berörs. Genom att sent eller inte alls, informera några av våra delägare om det samråd som ägde rum i januari. Att dessutom tro att två veckor är en tillräcklig tidsrymd för att både ta in och yttra sig om en industri med så pass stor påverkan på våra liv är skamligt. Nu utökades det till fyra veckor, men det visar ändå på stor nonchalans av företagets oerfarna ägare. Att kommunen dessutom valde att dölja vilken typ av industri eller ens vilket företag det var som planerade att exploatera vår hembygd till att börja med kan inte nog påtalas vara dåligt hanterat och just hanteringen är ni också JO-anmälda för.

YTTRANDE 47 – 2025-04-23 - 20 UNDERSKRIFTER

Diarienummer: PLAN-2024-102.

Synpunkter på detaljplan för del av Timanshyttan 1:6 i Nora kommun

Med detta yttrande vill vi som boende i området kring sjön Vikern kraftfullt motsätta oss hela planförslaget att tillåta etablering av industri som avser Sevesoklassad verksamhet i Nor, Nora kommun. Vi är mycket oroad över de allvarliga risker som etableringen av denna typ av verksamhet medför för människors hälsa, miljön, säkerheten, kulturarvet och områdets attraktivitet som boende- och rekreationsmiljö. Vår bedömning är att platsen är helt olämplig för denna typ av industri.

I vårt yttrande redogör vi för flera avgörande aspekter där planförslaget brister, och där konsekvenserna för vår livsmiljö är oacceptabla. Dessa inkluderar:

- Allvarliga risker för vattenmiljön i sjön Vikern – en redan förorenad sjö med stor betydelse för regionens vattenförsörjning.
- Hälsö- och miljöpåverkan från utsläpp av farliga ämnen i luft, mark och vatten.
- Buller-, lukt- och ljusstörningar som påverkar livskvaliteten negativt.
- Kraftigt ökad tung trafik med bl.a. farligt gods, bristande vägsäkerhet och ökad olycksrisk.
- Risk för olyckor och attentat kopplade till lagring och hantering av miljöfarliga och eventuellt explosiva ämnen.
- Påverkan på kulturmiljöer, naturvärden och skyddsvärda arter.
- Försämrade möjligheter till friluftsliv och minskat fastighetsvärde.
- En icke-transparent planeringsprocess som väcker frågor om bristande information, jävsrisker och förtroende för beslutsfattare.
- Brister i bedömning av vilka som är sakägare i ärendet.

Vi vill understryka att vår inställning inte handlar om att justera eller förhandla kring detaljplanens innehåll. Vår uppfattning är att den här typen av verksamhet inte ska tillåtas på platsen alls. Det finns andra, betydligt mer lämpliga platser för denna typ av riskverksamhet – på säkert avstånd från bostäder, vattendrag och skyddsvärd natur. Vi uppmanar därför Nora kommun att helt avbryta planförslaget om att tillåta Sevesoklassad verksamhet i Nor. Kommunen har ett ansvar att värna invånarnas hälsa och trygghet, samt att agera i linje med långsiktig hållbar utveckling och det politiska löftet att vara en miljövänlig kommun.

Diarienummer: PLAN-2024-102.

1. Påverkan på sjön Vikern och vattensystemet

Vikern är hydrologiskt kopplad till flera andra vattendrag i Mellansverige, vilket gör att eventuella utsläpp riskerar att påverka vattenkvaliteten i ett större geografiskt område. Att etablera miljöfarlig verksamhet av Sevesoklass nära en sådan sjö strider mot grundläggande försiktighetsprinciper enligt miljöbalken. Vi vill också framhålla att erfarenheter från andra delar av landet, till exempel Ala Lompolo i Kiruna kommun, visar att kombinationen av industriverksamhet och känsliga vattenmiljöer kan få förödande konsekvenser för ekosystem och närboende. I det fallet har föroreningar från tungmetaller och explosiva ämnen lett till kraftigt försämrat fiskbestånd och långvariga saneringsproblem. Sevesoklassad verksamhet innebär även en särskild risk för allvarliga olyckor. I ett område där många fastigheter saknar tillgång till kommunalt vatten och är beroende av egna brunnar, innebär även en mindre olycka eller ett läckage en stor risk för allvarlig grundvattenförorening.

Den ekologiska känsligheten i området kräver att alla miljöbedömningar måste hålla hög kvalitet. Den naturvårdsinventering som hittills presenterats ger inte tillräckligt underlag för att bedöma påverkan på biologisk mångfald, dels eftersom inventeringen genomförts sent på året, dels eftersom den utförts av ett konsultbolag vars tidigare miljöbedömningar har ifrågasatts. Det är av yttersta vikt att skyddsvärda arter och deras livsmiljöer identifieras på ett tillförlitligt sätt innan några beslut fattas.

Slutligen vill vi påpeka att en komplex föroreningsbild – som redan föreligger i Vikern – kraftigt försvårar utredning vid framtida utsläpp. Detta innebär att samhället riskerar att stå utan tydliga ansvarstagare i händelse av miljöskador, något som ytterligare motiverar ett avbrytande av planförslaget.

2. Påverkan på luften, bullernivån och människors hälsa

Den aktuella typen av industriell verksamhet innebär betydande risker för utsläpp till luft samt andra störningar som kan få allvarliga konsekvenser för människor, djur och miljö. Vid denna typ av kemisk produktion finns risk för att kväveoxider, svaveloxider och andra hälsofarliga ämnen som påverkar både luftkvalitet och ekosystem frigörs. Dessa föroreningar bidrar till försurning av mark och vatten, och har dokumenterade effekter på människors andningsorgan, särskilt för barn, äldre och personer med bakomliggande sjukdomar. Att etablera en sådan verksamhet i närheten av ett bostadsområde med många fastigheter utan kommunalt vatten är därför ytterst olämpligt.

Det finns även skäl att anta att verksamheten kan ge upphov till farligt restavfall, såsom så kallat rödslam, vilket i andra sammanhang klassats som miljöfarligt och svårt att destruera på ett säkert sätt. Förbränning av detta avfall riskerar att sprida ytterligare föroreningar till luft, samtidigt som det lämnar efter sig restprodukter med potentiellt långlivade effekter i naturen.

Utöver dessa direkta utsläpp finns risk för lukt- och ljudstörningar. Liknande verksamheter har visat sig orsaka kraftig kemisk lukt som kan påverka livskvaliteten för boende i stora områden. Sådana lukter kan inte bara vara obehagliga – de är också förknippade med symtom som huvudvärk, illamående och irritation i luftvägarna. I kombination med ett ökat buller från fabriksverksamheten och transporter, innebär detta en kraftig försämring av den lugna, rekreativa miljö som idag präglar området kring sjön Vikern.

Diarienummer: PLAN-2024-102.

3. Påverkan på kulturarvet, trafiken och trafiksäkerheten

Planförslaget medför en kraftig ökning av tung trafik till och från området, vilket kommer att få allvarliga konsekvenser för både boendemiljö, trafiksäkerhet och kulturmiljö i Nor och de omkringliggande byarna. De smala landsvägarna, exempelvis väg 243, som omger området är redan idag hårt belastade. Ytterligare transporter – särskilt med farligt gods – innebär en oacceptabel ökning av riskerna för både människor och miljö.

För invånarna i Nor innebär detta en tydlig försämring av livskvaliteten. Området är präglad av en kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, med anor från bergsbrukets tid, och är idag ett levande landskap med vackra gårdsmiljöer och ett stillsamt tempo. Om planen förverkligas riskerar det att skada denna unika kulturmiljö – inte minst genom ombyggnation av väg T 742, det ökade bullret, utsläppen och det tunga fordonstrycket på känsliga vägar. Detta gäller inte enbart Nor. Runt hela sjön Vikern bor människor som valt platsen för dess natur, tystnad och närhet till skog och vatten. Den tunga trafik som en etablering skulle medföra – i form av buller, avgaser och otrygghet i trafiken – står i direkt konflikt med den livsstil som präglar bygden och med områdets attraktionskraft för både boende och besökare.

Att transportera farliga ämnen genom bebyggelse innebär dessutom en förhöjd olycksrisk. Vägarna är smala och saknar ofta tillräcklig sikt, vägren eller belysning. Redan idag är trafiksäkerheten ett stort bekymmer – något som tydliggjordes den 19 mars 2025 vid en allvarlig frontalkollision mellan en lastbil och en personbil i Bengtstorp. Vi är medvetna om att transporter med farligt gods från Sevesoklassad verksamhet redan förekommer på väg 243 och befarar att sådana transporter och därmed riskerna kommer öka. I nära anslutning till väg 243 finns exempelvis Gyttores skola, där barn rör sig dagligen längs vägen som inte är lämpad för farligt gods och tung trafik. Många undviker redan idag att gå eller cykla längs vägen på grund av otrygghet – ett problem som kraftigt skulle förvärras om planförslaget genomförs.

Det är dessutom viktigt att poängtera att detta påverkar inte bara människors vardag – det påverkar också områdets framtid. Ökad tung trafik gör området mindre attraktivt för både inflyttning och turism, vilket på sikt riskerar att urholka bygdens livskraft. Sammantaget utgör det ytterligare skäl för att avbryta processen.

4. Påverkan vid olycka och attentat

Planförslaget för etablering av Sevesoklassad verksamhet vid sjön Vikern innebär ett oacceptabelt tillskott av riskverksamhet i ett redan känsligt och belastat område. Vi som bor i området lever redan med närhet till flera högriskanläggningar – som Orica, SSE Sverige, BAE Systems och Nammo samt aktiva skjutfält – som Saab Bofors test center. Att ytterligare öka den samlade risknivån med en ny anläggning försämrar vår säkerhet, vår trygghet och vår livskvalitet. Vi tvingas leva med en ständig oro för potentiella incidenter. Att det planerade säkerhetsavståndet i huvudsak är riktat ut mot sjön skapar en falsk trygghet. Många boende i Nor och runt Vikern riskerar att stå utan tillräckligt skydd, trots att det uppges att avstånden har beräknats för att skydda civila under normal drift och vid olyckor. Det skapar en stark misstro mot planeringens kvalitet och intentioner. I Gyttores finns dessutom förskola och skola där våra barn och barnbarn tillbringar sina dagar. En etablering av denna riskverksamhet utgör en ökad olycks- och attentatsrisk för Gyttores och således för barnen, vars skolgång ska vara säker och trygg. Att ytterligare belasta ett redan riskutsatt område med farlig verksamhet är att kompromissa med människors säkerhet, vilket utgör ytterligare en grund att avbryta förslaget.

Diarienummer: PLAN-2024-102.

5. Påverkan på vyn kring sjön och ljusstörningar

Ett centralt inslag i planförslaget är uppförandet av ett cirka 30 meter högt torn i anslutning till fabriksområdet, med syftet att återkoncentrera insatsvaror och minska spill. Tornet planeras att placeras synligt i direkt anslutning till sjön Vikern – en plats med höga natur- och rekreationsvärden. Denna del av landskapet är en självklar del av vardagen för oss som bor här och ett uppskattat inslag för besökare som söker lugn och naturskönhet. Solnedgångarna över Vikern, den obrutna horisonten och känslan av stillhet är ovärderliga för många. Utsikten över sjön är på så sätt inte bara ett estetiskt värde – den utgör en grundläggande del av platsens identitet och attraktionskraft. Att ersätta denna vy med ett industriellt torn vore ett djupt och oåterkalleligt ingrepp i både det visuella landskapet och människors upplevelse av sin omgivning.

Vi menar att planhandlingarna inte ger en realistisk bild av hur tornet kommer att påverka landskapet. Det finns en tydlig risk att det blir betydligt mer markant och störande än vad som antyds i illustrationerna. Med tanke på områdets topografi och öppna siktlinjer över sjön, kommer tornet sannolikt att synas från stora delar av Vikerns stränder och kringliggande bostäder. Det är inte heller osannolikt att tornet, tillsammans med annan nattbelysning inom fabriksområdet, kommer skapa ett konstant ljusflöde som påverkar både människor och djurliv negativt – särskilt under den mörka delen av året. Då detta torn kommer vara mycket visuellt, kommer det ständigt påminna om och förknippas med alla de risker som denna verksamhet kan utgöra för oss boende i området och invånare i kommunen.

Den industriella påverkan på detta känsliga och uppskattade landskapsrum riskerar att kraftigt minska områdets attraktionsvärde som boende- och besöksmiljö. Detta drabbar inte bara oss som bor här idag, utan också framtida generationers möjlighet att ta del av den naturkvalitet och visuella harmoni som präglat området under lång tid. Sammantaget utgör det planerade tornet en negativ påverkan på landskapsbilden, naturnärheten och boendemiljön, och rimmar inte med en långsiktigt hållbar utveckling för området.

6. Påverkan på fastigheters värde, rörlighet i natur och utflytt från kommunen

Etableringen av en Sevesoklassad verksamhet i Nor skulle få allvarliga konsekvenser för både fastighetsvärden och områdets långsiktiga utvecklingsmöjligheter som ett attraktivt bostads- och rekreationsområde. Vi befarar att den planerade verksamheten kommer att leda till en betydande minskning av intresset för att bo i områdena kring sjön Vikern. Detta skulle i sin tur påverka områdets attraktivitet och skapa en ogynnsam utveckling för både nuvarande och framtida invånare.

Den planerade etableringen skulle medföra en rad faktorer som gör boendemiljön mindre attraktiv: oro för attentat och olyckor, potentiella miljö- och hälsorisker, synliga industristrukturer, obehagliga lukter samt ökad tung trafik. Redan idag finns det boende i Viker som ångrat sina fastighetsköp på grund av de kraftiga smällarna från närliggande skjutfält. Den oro som nu väckts kring en eventuell Sevesoklassad verksamhet har förstärkt den negativa bilden av området, och i vissa fall har det till och med lett till att människor har valt att flytta.

Vi har valt att bo här för den nära kontakten med skog och natur, men vi känner oss redan begränsade av de avstängda områdena kring skjutfälten. Om planförslaget förverkligas, riskerar denna situation att förvärras ytterligare, vilket skulle minska tillgången till orörda

Diarienummer: PLAN-2024-102.

naturområden och därmed försämlra livsmiljön för oss som bor här. Detta skulle troligen också leda till en ökad utflyttning från Nor, Viker och angränsande områden, som förlorar sin naturliga charm och trygghet.

Nora kommuns politiska mål att öka befolkningen med 3 000 invånare riskerar att motverkas av etableringen av denna verksamhet. De cirka 50 arbetstillfällena, som fabriken förväntas skapa, kommer troligen inte ha någon betydande effekt på befolkningstillväxten i kommunen, då många av de anställda troligen kommer att pendla från andra kommuner. Den positiva effekten på både lokal arbetsmarknad och befolkningstillväxt kommer därför att vara minimal.

Vidare strider planförslaget mot det majoritetsavtal som finns mellan S, M och KD, där det uttryckligen anges att "Nora kommun ska vara en miljövänlig kommun". Ett förverkligande av planförslaget skulle innebära allvarliga miljörisker och de potentiella negativa effekterna på både miljö och invånarnas säkerhet kan inte rättfärdiga de begränsade arbetsmöjligheter som verksamheten skulle skapa. Med tanke på dessa allvarliga risker för både livsmiljön och områdets långsiktiga utveckling, bör planförslaget omedelbart avbrytas.

7. Politisk hantering

Vi är fullt medvetna om det nationella behovet av industriell verksamhet i ljuset av det försämrade säkerhetsläget i omvärlden. Just därför är valet av plats avgörande. Den aktuella lokaliseringen medför betydande risker – för människor, miljö och kommunens långsiktiga utveckling – risker som inte får förbises. Det föreslagna industriområdet innebär en allvarlig hotbild. Farliga kemikalier, explosionsrisk, förorening av vattenmiljön och ökad trafikvolym skapar en kombination som äventyrar både säkerheten och livskvaliteten för närboende. Dessutom utgör denna typ av verksamhet en potentiell måltavla vid väpnad konflikt eller sabotage, vilket förstärker den redan höga risknivån. Konsekvenserna för boendemiljön och kommunens attraktivitet som livs- och besöksmiljö kan bli förödande. Enligt uppgifter är tillgången till vatten ett av skälen till att platsen valts ut. Vi ifrågasätter dock om detta är tillräckligt skäl för att placera denna typ av riskverksamhet i direkt anslutning till bebyggelse, känslig natur och vattenmiljö. Det finns all anledning att tro att andra, mer lämpliga platser – med större avstånd till människor och naturresurser – hade kunnat väljas. Mer lämpliga platser, med större avstånd till bebyggelse och naturvärden, borde ha utretts mer grundligt. Invånarnas hälsa, trygghet och livskvalitet måste vara vägledande i all planering. Detsamma gäller skyddet av kommunens ekologiska och sociala värden.

Men det är inte bara sakfrågorna som väcker oro – även den politiska hanteringen av ärendet är djupt problematisk. Det offentliga har ett särskilt ansvar att fatta beslut som bygger på öppenhet, långsiktighet och respekt för medborgarnas engagemang. Här har kommunen brustit. Förtroendet för den politiska processen har urholkats, inte minst på grund av bristande transparens. Det har framkommit att interna kommunikationer dolts under e-postrubriker som "Julpyssel i Bergslagen" och "Kaffekokare". Denna typ av mörkläggning väcker allvarliga frågor om kommunens hantering av jäv, personliga intressen och potentiell påverkan från externa aktörer. Det är dags att ta ett steg tillbaka. Detaljplanen måste avbrytas – för att återupprätta förtroendet, för att ta ansvar för riskerna, och för att värna en hållbar, öppen och demokratisk utveckling av vår kommun.

8. Sakägare

Vi motsätter oss hur Nora kommun valt att avgränsa vilka som betraktas som sakägare i ärendet. Den snäva tolkningen innebär att många hushåll och fastighetsägare som i högsta

Diarienummer: PLAN-2024-102.

grad påverkas av planförslaget helt saknar möjlighet att formellt komma till tals i processen. Vi som skickar in denna skrivelse är boende i Knapptorp, Vikar, Skrekarhyttan och Gyttrorp – områden som alla omger sjön Vikern och vars invånare kommer att påverkas direkt av en etablering enligt det föreslagna planförslaget. Att enbart inkludera de allra närmaste fastigheterna runt det specifika planområdet som sakägare speglar inte de faktiska konsekvenserna av verksamheten som möjliggörs genom detaljplanen.

De risker och konsekvenser som beskrivs – inklusive utsläpp i luft, vatten och mark, ökad tung trafik med bl.a. farligt gods, negativa effekter på trafiksäkerhet, buller, ljus- och ljudstörningar samt potentiella olyckor eller attentat – kommer att påverka ett betydligt större geografiskt område än vad som idag omfattas av kommunens definition av sakägarkrets. Därtill tillkommer de visuella effekterna av den planerade industrin, såsom ett högt torn med belysning, vilket i allra högsta grad påverkar hela Vikerns omgivning – både som boendemiljö och som natur- och rekreationsområde. Att bortse från denna påverkan är att osynliggöra många människors vardag och oro, samtidigt som det underminerar den demokratiska förankringen i ett beslut av denna dignitet.

Mot bakgrund av detta anser vi att planförslaget måste avbrytas. Ett så långtgående ingrepp i landskapet och boendemiljön kräver en betydligt mer omfattande samrådsprocess, där alla som berörs ges möjlighet att yttra sig – inte bara de som råkar bo inom ett snävt definierat område på kartan. Vi uppmanar kommunen att återta planförslaget och genomföra en ny och bredare prövning av sakägarskapet samt att öppna upp processen för verklig dialog med alla som påverkas. Det är inte bara en fråga om juridik – det är en fråga om demokrati, ansvar och respekt för människors livsmiljö.

Avsändare (23 april 2025)

Diarienummer: PLAN-2024-102.

YTTRANDE 48 – 2025-04-22 - 68 UNDERSKRIFTER

1

**Samlade synpunkter från
boende i Nors by med
omnejd.
Samrådsunderlag detaljplan
för del av Timanshyttan 1:6 i
Nora kommun.
Diarienummer: Plan-2024-102**

www.BevaraNor.se

Nors By 2025.04.22

1. Människorna bakom synpunkterna	6
1.1 Gemensam uppfattning	6
2. Bristande demokratisk process	7
2.1 Övergripande slutsats	7
2.2 Demokratiska brister och otillbörliga förfaranden	7
3. Brister i detaljplanen	8
3.1 Ofullständiga handlingar för och felaktiga utgångspunkter i detaljplan	8
3.2 Bristande opartiskhet i utredningen	9
3.3 Sammanfattning demokratiska brister kopplat till framtagandet av detaljplan	9
4. Synpunkter Nora kommuns handlingar	10
4.1 Synpunkter plankarta	10
4.2 Synpunkter Planbeskrivning	11
4.2.1 Otillbörligt gynnande av enskilt bolag (Sweden Ballistics AB)	11
4.2.2 Strandskydd fördröjningsdamm/vattenmagasin	11
4.2.3 Detaljplanen förhållande till RUS (regional utvecklingsstrategi)	12
4.2.4 Sweden Ballistics AB's ansökan om riksintresse	13
4.2.5 Miljö kvalitetsnormer	14
4.2.6 Vattenförsörjning och avlopp	14
4.2.7 Naturområde inom detaljplan	14
4.2.8 Dagvatten - inte vilken industri som helst	15
4.2.9 Möjlig räckvidd för kemikalier i vatten	15
4.2.10 Ljuskvalitet	16
4.2.11 Byggnation och bygglov	16
4.3 Synpunkter Miljökonsekvensbeskrivning	16
4.3.1 Brist på eget ställningstagande	16
4.3.2 Undanhållande av information och partiskhet i bedömningen av alternativa lokaliseringar	17
4.3.3 Kumulativ riskpåverkan	17
4.3.4 Slutsatser om påverkan på Vikerns kemiska status	18
4.3.5 En osannolik samlad bedömning gällande rekreation	18
4.3.6 En samlad bedömning gällande kulturmiljö som inte reflekteras i texten	18
4.3.7 En underskattat påverkan på biologisk mångfald	19
4.4 Synpunkter Utredning Dagvatten	19
4.5 Synpunkter Hydrogeologisk utredning för detaljplan	19
4.6 Synpunkter Kulturmiljöanalys	20
4.7 Synpunkter Trafikutredning	21
5. Synpunkter Naturvärdesinventering	24
5.1 Bristande Naturvärdesinventering	24
5.2 Bristande objektivitet	24
5.3 Naturinventering är bara gjort i delar av områden som berörs	25
5.4 Särskild hänsyn till våtmark	26
5.5 Vad säger lagen om NVI och miljöhänsyn vid etablering?	26
5.6 Bristfällig inventeringstidpunkt och metod	26
5.6.1 Kommunens kunskaps- och försiktighetsansvar	26
5.6.2 Miljöbedömning saknar korrekt grund	27
5.6.3 Risk för överträdelse av artskyddet	27

5.6.4 Bristande objektivitet och oberoende	27
6. Planens bäring på Nora kommuns mål	28
6.1 Nora kommuns åtagande för att genomföra Agenda 2030 hållbarhetsmål	28
6.2 Strider mot plan LIS - Landsbygdsutveckling i strandskyddat område	28
6.3 Detaljplanen hotar strandskyddet	29
6.4 Allemansrätten, påverkan på allmänhetens tillgång till naturen	30
7. Nors kulturhistoria	32
7.1 Äldsta byn i Nora socken: Gruvorna och malmen	32
7.2 Dyra transporter ökad internationell konkurrens: den smalspåriga järnvägen	33
Spår från tågbanan idag	34
8. Vårda naturen för nästa generation	36
9. Livsrum och rekreation	40
9.1 Nora kommuns attraktivitet och Europa Nostra utmärkelser	40
10. Sjön Vikern	43
10.1 En plats för bad och friluftsliv	43
10.2 Vikerns kemiska och biologiska status	43
10.3 Pågående övervakningsprogram	43
10.3.1 Historiska utsläpp av kvicksilver och tungmetaller	44
10.3.2 Risk för förekomst av explosiva ämnen i sedimenten	44
10.3.3 Tidigare miljöstörande verksamheter vid Vikerns östra strand	44
10.3.4 Utmaningar vid muddring och nedläggning av ledningar	44
10.3.5 Miljörisker vid spridning av föroreningar genom grumling	44
11. Bristande samråd	45
11.1 Synpunkter på begränsningen av samrådet	45
11.1.1 Laglig grund för ett bredare samråd	45
11.1.2 Krav på en miljökonsekvensbeskrivning (MKB)	46
11.1.3 Precedens liknande fall	46
11.1.4 Varför samrådet bör inkludera ett större geografiskt område	46
11.2 Argumentation för val av plats är ofullständiga	47
11.3 TNT-fabrik tillhör den övre klassningen av Sevesolagen	47
11.4 Brister i lokaliseringsutredningen	48
11.5 Avsaknad av analys när det gäller alternativa lokaliseringar	48
11.6 Lokaliseringsprocessen – Utlåtande från Örebro läns museum	50
12. Naturvärdesinventering	51
12.1 Artportalen	51
12.2 Vattendrag och träd	51
12.3 Våtmarken	52
12.4 Orkidéer och andra växter	53
12.5 Fågel- och däggdjursinventering	54
12.6 Tjäder	55
12.7 Fladdermöss	57
12.8 Tranor	58
12.9 Limnologiska undersökningar av Vikern	59
13. Synpunkter på miljöpåverkan	61
13.1 Utsläpp av spillvatten	61
13.1.1 Kapacitetsfrågor för det kommunala reningsverket	61

13.2 Utsläpp av dagvatten	61
13.3 Riskscenario vid totalhaveri/explosion	62
13.4 Riskscenario vid inleverans och hantering på plats av processkemikalier och olja, samt vid mindre haverier	64
13.5 Risken för skogsbrand i samband med åska och/eller torka	65
13.5.1 Utsläpp till luft vid normaldrift	65
13.5.2 Transporter	66
13.5.3 El-försörjning	67
13.5.4 Buller och Ljud	68
13.5.5 Ljutförorening och påverkan på boendemiljön	68
13.5.6 Byggprocessen	69
14. Synpunkter kopplat till Väg 742 och vägtransporter	72
14.1 Bristande lokaliseringsprövning och entreprenörsstyrd planering gällande till väg 742	72
14.2 Kritik mot kommunens ansvarsfördelning angående väg 742	73
14.3 Oklar äganderätt och brist på formellt upphävande av samfällighet för väg 742	73
14.4 Krav på åtgärder innan fortsatt planläggning	74
14.5 Ekologiska värden längs med väg 742	75
14.6 Estetik och skydd av landskapsbild	75
14.7 Avseende planerad asfaltering av väg 742 (Fogdhyttan–Vikersvik)	76
14.8 Tekniska ingrepp – en ny väg i praktiken	77
14.9 Visuella påverkan och landskapsbilden	77
14.10 Avseende vinterunderhåll och saltning av väg 742	77
14.11 Kemikalietransporter på väg 742	79
14.12 Kemikalietransporters påverkan i det större vägnätet	79
14.13 Känsliga passager	80
14.13.1 Våtmarksområde i Åran mellan Saxen och Vikern	80
14.13.2 Vägområdet vid Norsviken – låglänt mark vid vattennivå	81
14.13.3 Branta backen vid Nors by	81
14.13.4 Bostadsnära vägparter (Norsbacken, Nors by, Vikersvik)	81
14.13.5 In- och utfart vid Fogdhyttan	82
14.14 Bristfällig bulleranalys och underskattning av trafikpåverkan	82
14.15 Nya vägförbindelser och förändrade trafikflöden	83
14.16 Inga bulleråtgärder föreslås trots kända överskridanden	84
14.17 Dynamik och mötesfickor	84
14.18 Ljussmiljö och ljutföroreningar vid planerad industriell trafik på väg 742	85
14.18.1 Ljus natttid i korsning och infart vid Nors by	85
14.18.2 Störande ljus från mötesfickor, reflexer och fordonsljus	85
14.18.3 Ljusspillens ekologiska konsekvenser och dess hot mot fladdermöss	86
14.19 Kritik mot planerad hastighetsbegränsning och dess konsekvenser för väg 742	86
14.21 Strategiska säkerhetsrisker med kemikalietransporter längs väg 742	89
14.22 Oklar äganderätt och brist på formellt upphävande av samfällighet	89
14.23 Ny väg inom strandskydd	91
14.24 Allemansrätten, strandskyddet och den gamla banvallen – kopplat till industriinfarten från väg 742	92
14.25 Väg 742 – tillgång, rörelsefrihet och trygg passage	93
14.26 Bristande samordning med försvarsmakten	95
15. Värdeminskning	96

15.1 Fastigheter	96
16. Säkerhet	98
16.1 Säkerhetsrisker vid väpnad konflikt, terror och angrepp	98
17. Avveckling av TNT-fabrik	99
17.1 Avvecklingsplan, sanering vid olycka	99
17.2 Företagets egen målsättning: att inte finnas kvar om 10 år	99
18. Vi som står bakom yttrandet - boende i Nors By med omnejd	101
Kontaktuppgifter till samtliga yttrandeparter	106
1. Bilaga: Grumling av förorenade sediment i samband med nedläggning av sjöledning för vatten och avlopp i Vikern 2025-02-09 av Olle Hallqvist, senior miljökonsult	113
1.1 Kvicksilver- bakgrund och risker för hälsa och miljö	113
1.2 Kända utsläpp av kvicksilver till norra delen av Vikern	114
1.3 Föroreningsbild i norra delen av Vikern	114
1.4 Mellersta och södra delen av Vikern	116
1.5 Bottenförhållanden i sjön	117
1.6 Restriktioner kopplat till Vikern	118
1.7 Kort om muddring	119
1.8 Alternativ till att dra ledningar i Vikern	121
1.9 Lagstöd för begränsningar och skäl för vidare utredningar	121
1.10 Ansvarsutredning avseende de kvicksilverförorenade sedimenten	122
1.11 Slutsatser och förslag på vidare utredningar	123

1. Människorna bakom synpunkterna

1.1 Gemensam uppfattning

Vi invånare i Nor och dess omgivning kräver att detaljplanen gällande industrimark för den föreslagna etableringen av en TNT-fabrik i Östra Hagen dras tillbaka med hänsyn till vad som kommit fram under samrådsprocessen som präglas av vilseledande och ofullständig information.

Detta projekt skulle innebära förlust av värdefull naturmark, hota vår livsmiljö och påverka vår livskvalitet negativt. Sjön Vikern och dess omgivningar är en del av vår vardag och en viktig plats för rekreation, inte bara för oss som bor här utan för hela kommunen.

En ny fabrik skulle medföra ökade säkerhetsrisker, ökad trafik och miljöföroreningar som hotar både människor och djurliv. Industrialiseringen av vårt område får inte ske på bekostnad av vår trygghet, vår hälsa och den unika natur vi vill bevara för framtida generationer.

Vi uppmanar beslutsfattare att noggrant överväga konsekvenserna av detta projekt och i stället prioritera hållbara lösningar som värnar om både samhället och miljön.

Fullständig lista med namn och adresser för oss närboende som ställer sig bakom yttrandet finns i kapitel 18.

2. Bristande demokratisk process

2.1 Övergripande slutsats

Nora kommuns utarbetande av detaljplan avseende industriområde Timanshyttan 1:6 där en TNT-fabrik skulle kunna byggas präglas av brister i transparens, demokratiska processer och rättssäkerhet. Det föreligger misstankar om otillbörligt samarbete mellan kommunen och det privata företaget Sweden Ballistics AB, samt avsaknad av objektiv och korrekt information i beslutsunderlag.

Detaljplanen anger att området ska användas för industriverksamhet, men specificerar inte att det rör sig om tillverkning av TNT eller liknande sprängämnesproduktion. Detta är en allvarlig brist, då planförslaget därmed utelämnar viktiga aspekter och konsekvenser som är specifika för just denna typ av verksamhet och som har avgörande betydelse för lämplig lokalisering.

2.2 Demokratiska brister och otillbörliga förfaranden

Vilseledande kommunikation

Mail och SMS-kommunikation mellan Sweden Ballistics AB, tjänstemän på Business Region Örebro samt Nora kommuns tjänstemän och politiker visar att man varit överens om att etableringsprocessen skulle genomföras så skyndsamt som möjligt och med så lite insyn som möjligt. Detta strider mot offentlighetsprincipen och god förvaltningssed.

Otillbörligt gynnande samt jäv

Mailkonversationer visar att kommunen på många sätt hjälpt företaget med planering av etableringen, prisuppgifter, kontakter med el-distributör med mera. Avsiktsförklaringen visar sammanlagt. Hjälpensheten från kommunen har varit enorm trots att entreprenörerna helt saknar kunskap och erfarenhet av sprängämnesindustri och/eller Sevesoklassad verksamhet.

Bristfälligt beslutsunderlag

Kommunfullmäktiges ledamöter fick bristfälliga och sena underlag inför beslut om planbesked. Viktiga handlingar var maskerade. Det framgick inte att ansökan om planbesked inkommit från ett företag som planerade produktion av trotyl. Det framgick inte heller, på grund av maskering, att verksamheten var Sevesoklassad. Företagets namn var maskerat, vilket innebar att ledamöter i kommunfullmäktige inte själva kunde ta reda på vilken typ av industri det rörde sig om. Detta undergräver demokratisk legitimitet och strider mot kommunallagens krav.

Medvetet undanhållande av information till allmänheten

Kommunala tjänstemän har i mailkorrespondens uttryckt en strategi för att undvika att informera kommuninvånarna om fabriкетableringen. Man har diskuterat att mejlkonversationen är allmän handling men förväntas flyga under radarn och namngett mejlkonversationer "julpyssel i bergslagen" och "ny placering av kaffemaskinen" för att vilseleda vad mejlen handlade om. Detta bryter mot förvaltningslagen (saklighet, opartiskhet) och hotar invånarnas rätt till insyn.

Otillåten avsiktsförklaring

Kommundirektören ingick avtal den 5 december 2024 med företaget Sweden Ballistics AB utan politiskt beslut eller delegation. Detta överskrider hennes befogenheter och bryter mot den demokratiska rollfördelningen.

Påverkan i strid med rättsstatens principer

Representanter från Sweden Ballistics AB, kommunföreträdare och riksdagsledamöter har diskuterat hur man kan påverka statliga beslut och runda pågående rättsprocess i mark- och miljödomstolen. Detta väcker oro kring respekt för rättsligt oberoende och rättssäkerhet.

3. Brister i detaljplanen

3.1 Ofullständiga handlingar för och felaktiga utgångspunkter i detaljplan

Omfattande åtgärder av väg 742 är en förutsättning för verksamheten vid fabriken. Trots detta ingår inte planering av väg 742 i detaljplanen. Den trafikutredning som utgör ett av underlagen beskriver behovet av att förstärka och asfaltera den 8 km långa vägen mellan Fogdhyttan och Vikersvik. Detta skulle innebära inte bara stora infrastrukturella investeringskostnader utan även omfattande ingrepp i mark och miljö längs vägen samt boendes mark. Vägen löper delvis inom strandskyddat område och genom bebyggelse med riksintresse för kulturmiljö. Utelämnning av detaljplan för väg 742 har betydande konsekvenser för detaljplanens fullständighet och rättsliga hållbarhet.

Samma faktum gäller för vatten- och avloppsledningar. Utan anslutning till kommunens vatten och avlopp finns det inte förutsättningar att etablera en industri. Dragning av vatten- och avloppsledningar till anslutningspunkten måste inkluderas i detaljplanen.

Inkonsekvens och motsägelser

Detaljplanen innehåller motsägelser. Ett exempel är inkonsekvensen mellan MKB och Trafikutredningen. I MKB anför goda argument varför Gamla Viker bör avfärdas som lokalisering. Här anges negativ påverkan på riksintresse för kulturmiljö samt förekomst av värdefulla naturvärden som skogliga värdetrakter, sumpskogar, biotopskydd och nyckelbiotoper som grund för att avfärda området enligt Plan- och bygglagen (PBL). Trots detta föreslås i trafikutredningen att vägen genom Gamla Viker ska breddas och asfalteras – en åtgärd som direkt strider mot de bevarandeskäl som anförts i MKB.

Verksamhetens art är inte beskriven

Det uttrycks inte klart i planen att det rör sig om industri som ska ägna sig åt trotyltillverkning.

”Detaljplaneområdet är av intresse för industri som avser Sevesoklassad verksamhet och är tillståndspliktig enligt 9 kap. miljöbalken och har verksamhetskod 24.42-i enligt 12 kap. 42 § miljöprövningsförordningen (2013:251).” Kommunen är otydlig eftersom man endast talar om ”kemisk fabrik” men på ett undanskymt sätt (verksamhetskod 24.42-i) medger att det faktiskt rör sig om sprängämnestillverkning. Många som läser planen vet inte att 24.42-i betyder tillverkning av mer än 1000 ton sprängämnen per år. I detta fall planeras 4500 ton per år.

Avsaknaden av tydlighet leder till att:

- Säkerhetsbedömningar saknas: Inga analyser av säkerhetsavstånd med hänsyn till skador på grund av explosion/haveri har gjorts. Ej heller värdering av påföljande risk för utsläpp av mycket stora mängder kemikalier.
- Miljörisker är ej analyserade: Ingen analys av TNT-utsläpp eller utsläpp av biprodukter har gjorts.
- Otillräckligt skydd för allmänhet: Tillgång till strand och natur har inte beaktats ur säkerhetsperspektiv. Värdering av tillgänglig brandkårs-/ambulanskapacitet vid en masskadesituation har ej gjorts.

Ovan nämnda brister gäller även olycka/haveri i samband med vägtransporter av explosiva och/eller miljöfarliga substanser.

Bedömning av miljöeffekter

Detaljplanen innebär att för en verksamhet som omfattas av PBL 4 kap 34 § så skall undersökningen av miljöeffekter baseras inte bara på kriterierna i miljöbedömningsförordningen §5 utan också kriterierna i §10-13 vilket inte framgår tydligt.

Miljökonsekvensbeskrivningen tar inte upp riskerna med ett utsläpp till sjön Vikern i tillräcklig utsträckning. Eftersom detaljplanen möjliggör för en verksamhet som omfattas av PBL 4 kap 34§ skall miljökonsekvensbeskrivningen omfatta det som även gäller för specifik miljöbedömning i den utsträckning som är möjlig. I detta fall har miljöbedömningen inte bedömt riskerna för sjön Vikern i tillräcklig utsträckning om vad som händer om ett större läckage sker inom industriområdet som snabbt kan ta sig till grundvattnet och Vikern. Skyddsåtgärder föreslås inte heller för att skydda grundvattnet.

3.2 Bristande opartiskhet i utredningen

Konsultföretaget WSP anlitas av kommunen för planunderlag men arbetar även för Sweden Ballistics AB. Detta skapar en intressekonflikt och ifrågasätter objektiviteten.

Under beredningen av ärendet, från 240920 då Sweden Ballistics AB kontaktade Nora kommun, har ett stort antal mail och SMS utväxlats mellan kommunens tjänstemän, politiker samt tjänstemän på Business Region Örebro. Dessa meddelanden visar tydligt att man gemensamt arbetat för att Sweden Ballistics ABs etablering ska ske på fastigheten Timanshyttan 1:6. Kommundirektören och Sweden Ballistics ABs VD har redan innan ärendet behandlats politiskt signerat en gemensam avsiktsförklaring.

Objektiviteten hos kommunens politiker och tjänstemän kan utifrån detta agerande ifrågasättas.

3.3 Sammanfattning demokratiska brister kopplat till framtagandet av detaljplan

Planförslaget är undermåligt på flera punkter:

- Brist på transparens och korrekt information.
- Avsteg från rättsstatliga och demokratiska principer.
- Otillräckliga säkerhets- och miljöbedömningar.
- Möjliga intressekonflikter i utredningsarbetet.
- Planförslaget ger en felaktig bild av den planerade verksamhetens omfattning och påverkan.

Vi begär:

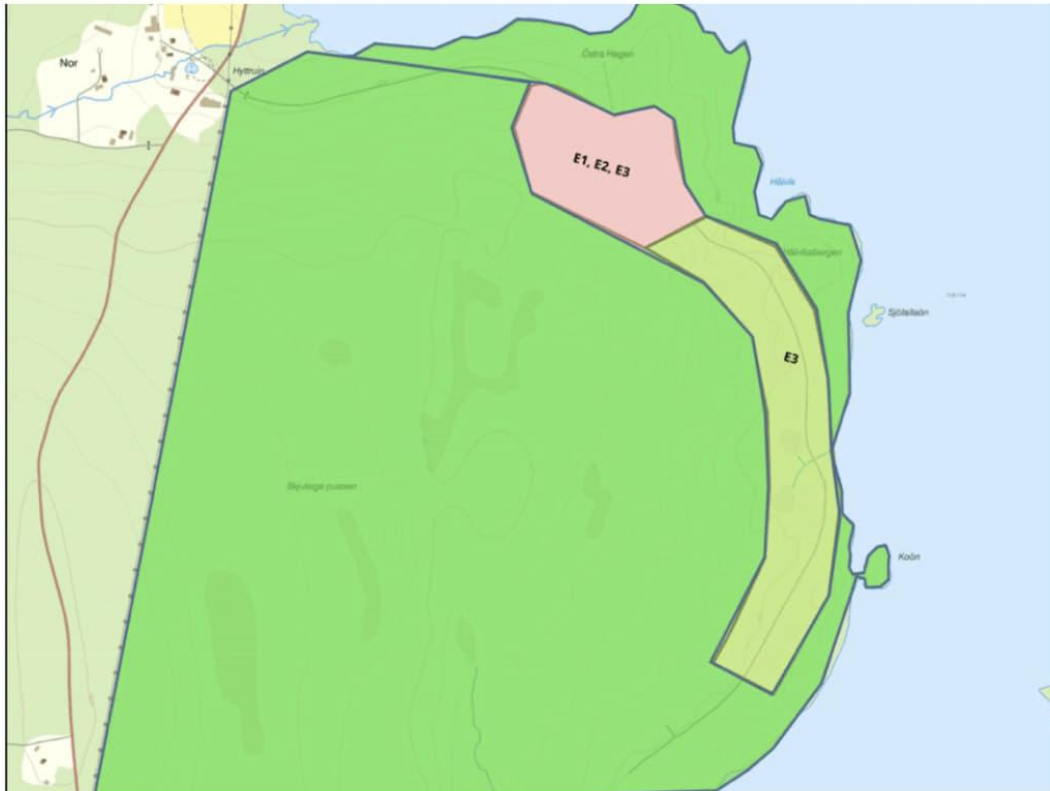
Att den slutgiltiga detaljplanen bör tas fram på ett sätt så att opartiskhet säkras och intressekonflikter utesluts. Planen måste innefatta en lång rad fler aspekter så att beslutsfattare får möjlighet att förstå de fulla konsekvenserna av en etablering både vad gäller miljö och säkerhet för hela kommunen och påverkan på lokalsamhället.

4. Synpunkter Nora kommuns handlingar

4.1 Synpunkter plankarta

Plankartan beskriver ett knappt 7 hektar industriområde. I det första samrådet som arrangerades 250113 av Sweden Ballistics AB var det hela området. Nu är detaljplanen utökad till 21,4 hektar. Det är oroande att planen växer i omfång, särskilt med tanke på att man planerar att dra elledningar som har större kapacitet än fabriken som beskrivs behöver.

Gällande områdets storlek finns information skickad i december 2024 från företaget Sweden Ballistics AB till markägaren Sveaskog där ett ännu större område beskrivs, som förutom fabriksområdet innefattar en rad av lagringsutrymmen längs med vattenlinjen, se bild nedan. Området för lagring av explosiva varor är färgat ljus grönt och markerat E3. Brevet har lämnats ut från Nora kommun som en allmän handling och finns publicerat.¹

Det finns två möjliga slutsatser. Antingen ska företaget bedriva en verksamhet som tillverkar trotyl men inte har något som helst lager. Eller så planerar man att utöka i ett senare skede när den första detaljplanen redan är antagen. Det är rimligt att anta att det är lättare psykologiskt för kommunfullmäktige att säga ja till en utvidgad detaljplan senare om det redan finns en fabrik/industriområde än vad det är att besluta om en detaljplan som initialt är väldigt omfattande. För att beslutsfattare ska kunna ta beslut behöver man kunna se helheten. Vi kräver därför att framtida lagring utreds så att hela projektet och alla dess konsekvenser kan beskrivas vid beslut om detaljplan. Lagring har stora miljömässiga risker samt risker för människors säkerhet kopplat till explosion.

¹ <https://bevaranor.se/wp-content/uploads/2025/03/Fragor-och-svar-om-Timanshyttan-1-6.pdf>

Detaljplanen beaktar inte att det är en TNT-fabrik som ska byggas och därför är inte skyddsavståndet till boende och trafikanter analyserat med hänsyn till den verksamhet som ska bedrivas. En riskutredning ska göras för verksamhet som hanterar sprängämnen. Riskutredningen ska bedöma explosionsrisker, konsekvenser, och föreslå skyddsavstånd.

Vi begär:

Att framtida lagring utreds så att hela projektet och alla dess konsekvenser kan beskrivas vid beslut om detaljplan. Skyddsavstånd kopplat till explosion både på fabriken och vid eventuella lagringsutrymmen ska beskrivas i plankartan.

4.2 Synpunkter Planbeskrivning

4.2.1 Otillbörligt gynnande av enskilt bolag (Sweden Ballistics AB)

Synpunkt:

Dokumentet för detaljplan och miljökonsekvensbeskrivning beskriver på många ställen ekonomiska kostnader som endast berör bolaget Sweden Ballistics AB som "samhällsekonomiska kostnader" vilket är felaktigt och vilseledande och får beslutsfattare att känna ansvar för kostnader som i slutändan handlar om storlek på vinster för ett enskilt företag. Detta innebär otillbörligt gynnande av ett enskilt bolag. Det gäller kostnader för elledningar, vatten- och avloppsledningar och andra kostnader som bolaget, inte kommunen, ska betala. Genom att utforma detaljplanen för att passa ett enskilt företags önskemål utan att väga in allmänna intressen, till exempel trafik, miljö, grannar så som man gjort i samrådsversionen av detaljplanen, kan kommunen vara skyldig till otillbörligt gynnande. Det kan även hända om kommunen bekostar infrastruktur som egentligen borde bekostas av exploatören såsom vägar eller VA, eller om ingen konkurrensutsättning sker vid markanvisning.

Vi begär:

Att alla resonemang om samhällsekonomiska kostnader som egentligen syftar till Sweden Ballistics AB's kostnader tas bort ur samtliga handlingar. Detta gäller bland annat dokumentet planbeskrivning, sidan 39 och i miljökonsekvensbeskrivning, sidan 18 och sidan 20 med flera.

Vi kräver även att den fortsatta processen görs på ett sätt så att den lever upp till likställighetsprincipen, objektivitetsprincipen och markanvändningsprincipen i plan- och bygglagen.

Vi kräver även att lagen efterlevs och att kommunen säkerställer att inga kommunala medel investeras i infrastruktur på ett sätt som innebär otillbörligt gynnande.

4.2.2 Strandskydd fördröjningsdamm/vattenmagasin

Synpunkter:

Detaljplanen beskriver att fördröjningsdamm/vattenmagasin ska uppföras för att rena och fördröja dagvatten innan det leds bort och filtreras i grönytor.

Naturvårdsverket skriver på sin webbplats: "Strandskydd gäller vid havet och vid insjöar och vattendrag och kan i vissa fall gälla vid vatten som är skapade av människan. Vad som utgör en insjö eller ett vattendrag har inte närmare definierats i strandskyddslagstiftningen eller i dess förarbeten. Förarbeten och praxis ger inte heller tydliga riktlinjer kring vad ett naturligt respektive anlagt vatten innebär. Det är därför inte möjligt att generellt säga om anlagda sjöar och vattendrag omfattas av strandskyddet eller inte. En samlad bedömning av omständigheterna måste göras i varje enskilt fall." Vidare skriver de att "Med hänsyn till det rådande rättsläget anser Naturvårdsverket att prövningsmyndigheten bör utgå från att strandskydd råder vid anlagt vatten och därefter göra en bedömning i det enskilda fallet."² Vi tolkar detta som att de anlagda dammarna på industriområdet ska betraktas ha eget strandskydd om 100 meter vilket inte har tagit hänsyn till i handlingarna.

²<https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/skyddad-natur/strandskydd/strandskydd-vid-konstgjorda-eller-sma-vatten/#:~:text=Anlagda%20dammar%20och%20sj%C3%B6ar,anknytning%20till%20n%C3%A5gon%20naturlig%20vattenk%C3%A4lla.>

En öppen dagvattendamm fungerar lätt som en så kallad ekologisk fälla: dammen ser naturlig ut och lockar till sig groddjur, fåglar och insekter som söker vatten, lekplatser eller livsmiljö. Dessa djur har ingen möjlighet att avgöra att vattnet innehåller föroreningar från industriområdets hårdgjorda ytor. Särskilt groddjur är sårbara, då de ofta förökar sig i stillastående vatten, och exponeras under kritiska stadier i sin livscykel.³

Vi begär:

Att en utredning prövar om de anlagda fördröjningsdammarna/vattenmagasinen kommer att omfattas av ett eget strandskydd utöver strandskyddet kopplat till Vikern och att detaljplanen kompletteras med förtydligande om vad detta innebär för placering av byggnader och anläggningsarbeten i en radie av 100 meter från de anlagda vattentäktarna. Då området har naturliga våtmarker, myrmark och naturliga diken kan man anta att de planerade anlagda dammarna kommer att ansluta till naturligt vatten och därmed omfattas av strandskydd.

Dammarna är attraktivt för groddjur, insekter, fladdermöss och fåglar. Då området har ett rikt fågel- och djurliv bör det även utredas hur de påverkas om de uppehåller sig i de anlagda dammarna som man kan anta kommer ha en högre halt av föroreningar från industriområdets dagvatten.⁴ Det finns en risk att dammarna kan fungera som en ekologisk fälla.

4.2.3 Detaljplanen förhållande till RUS (regional utvecklingsstrategi)

Synpunkt:

Planbeskrivningen lyfter felaktigt att det finns fyra (4) viktiga strategiska inriktningar för klimat, miljö och energi i den regionala utvecklingsplanen (RUS) som alla är relevanta för denna detaljplans syfte.

Den första felaktigheten är att det endast står tre (3) områden listade, den översta och understa är identiska.

Möjligtvis skulle man kunna argumentera att detaljplanen är förenlig med målet "Öka internationaliseringsgraden och kunskapsinnehållet i näringslivet". De andra två målen som nämns; "Underlätta för fler hållbara etableringar, investeringar och finansieringsmöjligheter" samt "Skapa ett företagsklimat där entreprenörer har goda förutsättningar att starta, driva och utveckla hållbara företag" har båda ett hållbarhetsfokus.

Det är direkt vilseledande att beskriva en trotylfabrik som ett hållbart företag. Hållbarhet har tre ben: ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Man kan inte säga att ett företag är hållbart om de inte uppfyller alla delar.

Produkten som ska tillverkas i fabriken är generellt inte av den typen som brukar beskrivas ha vare sig ekologisk eller social hållbarhetskaraktär.

Detaljplanen berör ett område som inte har tillgång till kollektivtrafik. Alla anställda behöver resa med bil till arbetet vilket innebär ökade utsläpp (ej miljömässigt hållbart). (Planbeskrivningen säger dessutom felaktigt att det är 2,5 km till närmsta busshållplats. Måttet kanske stämmer fågelvägen men om den som ska ta bussen planerar att gå på en väg är sträckan snarare cirka 4,5 kilometer.)

Företaget Sweden Ballistics AB har i media berättat att deras mål är att avvecklas inom 10 år då de hoppas att nedrustning kommer att minska behovet av trotyl. De stora miljöbelastningar en etablering innebär måste vägas mot nytta över lång sikt för Nora kommuns invånare. Ett företag som orsakar miljöbelastningar och kort och liten nytta kan inte beskrivas som en hållbar företagsutveckling. Det är sammantaget omöjligt att beskriva Sweden Ballistics AB som ett hållbart företag och denna etablering som en hållbar företagsetablering.

Vi begär:

Att beskriva ovan nämnda mål som förenliga med RUS är direkt felaktigt och planbeskrivningen bör redovisa att detaljplanen INTE är förenlig med mål i RUS.

³ Schlaepfer, M.A., Runge, M.C., & Sherman, P.W. (2002). "Ecological and evolutionary traps." Trends in Ecology & Evolution.

⁴ Naturvårdsverket (2017): "Dagvattenhantering – en vägledning för planering och dimensionering"

4.2.4 Sweden Ballistics AB's ansökan om riksintresse

Synpunkt:

Kapitel 4.3 Riksintressen beskriver befintliga riksintressen i området. Vad kapitlet inte beskriver är att exploatören Sweden Ballistics AB har skickat en hemställan till försvarsmakten där de ber att försvarsmakten ska förklara ett över 200 hektar stort område runt fabriken som riksintresse för totalförsvaret. De skriver i sin hemställan 250317 att de önskar att Fortifikationsverket köper marken och arrenderar ut den till Sweden Ballistics AB. Mailkorrespondens finns som visar att detta görs med syftet att runda befintlig miljölagstiftning. De begär även att Fortifikationsverket ska bygga ut, förbättra och förvalta befintlig väg inom fastigheten, inom och söder om område E3 på ovanstående karta. Det är uppenbarligen här Sweden Ballistics AB planerar att ha sitt TNT-lager på 25 ton. Detta berörs inte i kommunens planarbete.

Om exploatörens hemställan skulle bifallas påverkar det hinderfriheten och tillgängligheten för boende. Det kan även antas att det kan behövas göra andra riskbedömningar om marken skulle ägas av försvarsmakten.

Vi begär:

Vi kräver att kapitlet om Riksintressen kompletteras med all tillgänglig information som berör befintliga samt potentiella riksintressen. Alltså även den hemställan som Sweden Ballistics AB skickat.

Från: "Joakim Sjöblom" <joakim@swebal.com>
Skickat: den 17 mars 2025 10:15:06
Till: "exp-hkv@mil.se" <exp-hkv@mil.se>; "fst@mil.se" <fst@mil.se>
Kopia: "fst-stod-infra@mil.se" <fst-stod-infra@mil.se>; "fysplan@mil.se" <fysplan@mil.se>; "mrv-sc@mil.se" <mrv-sc@mil.se>; "forsvarsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se" <forsvarsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se>; "registrator@fmv.se" <registrator@fmv.se>; "fortv@fortifikationsverket.se" <fortv@fortifikationsverket.se>; "MSB Registrator" <registrator@msb.se>
Ämne: [EXTERNT] Hemställan gällande etablering av ny trotylfabrik
Bilagor: Bilaga 1 - Kartor och översiktsskizter.pdf, 20250317 - Hemställan från SWEBAL till Försvarsmakten.pdf
Categories: M

Hej,

Mitt namn är Joakim Sjöblom, VD för Sweden Ballistics AB (SWEBAL).

Som framgår av bifogad hemställan och bilaga så hemställer SWEBAL härmed om att Försvarsmakten beslutar att:

- 1) Området för SWEBAL:s planerade sprängämnesfabrik i Nora, liksom området i anslutning till sprängämnesfabriken, så snart det är möjligt ska tillhöra ett riksintresse för Totalförsvaret;
- 2) SWEBAL:s sprängämnesfabrik utgör en viktig del av Totalförsvaret så att 9 Kap 15§ PBL är tillämplig; och
- 3) Fortifikationsverket ska förvärva delar av fastigheten Timanshyttan 1:6, samt att Fortifikationsverket tecknar arrendavtal med SWEBAL från och med omgående och tills vidare och att det inom ramen för arrendavtalet tas höjd för att Fortifikationsverket bygger ut, förbättrar och förvaltar befintlig väg inom fastigheten.

Det vore mycket uppskattat om ni kunde förse mig med ett diarienummer för denna hemställan så snart som möjligt.

Vid frågor så tveka inte att höra av er via mail och/eller telefon enligt nedan.

Vänliga hälsningar,

--

Joakim Sjöblom
CEO
Sweden Ballistics

[Connect with me on LinkedIn](#)

Önskan framställd av Sweden Ballistics AB om att försvarsmakten ska förvärva området för etablering.

4.2.5 Miljökvalitetsnormer

Synpunkt:

Planbeskrivningen anger att enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (NFS 2013:11) 15 § får "Kommuner med färre än 10 000 invånare tillämpa objektiv skattning istället för mätning vid halter mellan den nedre utvärderingströskeln och miljökvalitetsnormer." Nora kommun har 10 639 invånare⁵ och är alltså inte en kommun med under 10 000 invånare och ska därför genomföra mätningar och inte göra uppskattningar.

Vi begär:

Att planbeskrivningen revideras så att fakta överensstämmer med det ansvar en kommun med mer än 10 000 invånare har. För att säkra invånarens tillgång till god luft och fastställa företagets ansvar kräver vi att luftmätningar görs innan eventuell etablering för att ha referensvärden att utgå ifrån när luftföroreningar från den eventuella exploateringen mäts och följs upp.

4.2.6 Vattenförsörjning och avlopp

Synpunkter:

Planbeskedet beskriver väldigt översiktligt att "Tillkommande verksamhet kommer att anslutas via avtal. Anslutningspunkt blir i Bidalite i Gyttrorp." Det som helt ignoreras är hur ledningarna ska dras från Timanshyttan 1:6 till Bidalite. Vi vet från andra handlingar att planen är att dra vattenledningar på botten av sjön Vikern. Genom att inte beröra vatten- och avloppsledningarna i detaljplanen mörkar man för beslutande politiker alla de miljömässiga problem som finns kopplat med att dra ledningarna så. Då Vikern har stora ansamlingar av kvicksilver-sediment på botten som med största sannolikhet kommer att spridas i vattnet vid nedläggning av ledningar bör en särskild utredning om detta finnas med som en del av detaljplanen, samt ha en egen del i miljökonsekvensutredningen. Då det är troligt att det inte kommer vara förenligt med miljölagstiftning att riva upp kvicksilver-sediment bör man även utreda vilken påverkan en alternativ dragning av ledningar på land kan ha på kringboende. Se bilaga *Grumling av förorenade sediment i samband med nedläggning av sjöledning för vatten och avlopp i Vikern 2025-02-09* av Olle Hallqvist för fördjupning av problematiken kopplat till miljö och dragning av ledningar i Vikern.

Vi begär:

Vi kräver att vatten- och avloppsledning från Timanshyttan till anknätningspunkt i Gyttrorp inkluderas och dess genomförande problematiseras i detaljplanen då det är en förutsättning för att kunna etablera en fabrik på platsen.

Vi kräver även att man utreder och redovisar vilken påverkan en alternativ dragning av ledningar på land kan ha för kringboende då det kan vara oförenligt med miljölagstiftning att dra ledningar i sjön Vikern.

4.2.7 Naturområde inom detaljplan

Synpunkter:

Planen syftar till att bevara skog från området ner mot sjön. Detta för att området fortsatt ska vara tillgänglig för allmänheten och gynna biologisk mångfald. Det ska även vara med syfte att "undvika att den avverkas och synliggöra planområdet".

Att bevara en remsa om knappt 100 meter är inte ett större naturområde. En remsa som dessutom ska klara allmänhetens nya gångväg. Att utgå från att transporter till industrin ska gå på gamla banvallen som är för smal och måste breddas ordentligt, dvs röja skog, samt även där angöra ny gångväg i den lilla 50-80 m zonen mot vattnet är inte heller att bevara naturmark. Maskiner som behövs för byggnationen kommer dessutom att förstöra skog.

⁵ <https://www.ekonomifakta.se/regional-statistik/din-kommun-i-siffror/nora/>

En mindre del skog med öppen luft bakom kommer att vara väldigt oskyddad från hård vind från sjön. Det är troligt att träden kommer falla i vinden så som det oftast blir när man kalhugger ett större område och lämnar ett mindre. Det kan även uppkomma många andra anledningar till att skogen skulle skadas eller behöva tas ner, till exempel ett angrepp av granbarkborre. Det är därför vilseledande att resonera i planbeskrivningen om att skogen kommer att helt skymma fabriken och fungera som insynsskydd.

Man anger att myrmarken inom planlagd kvartersmark är klassad som lågt naturvärde. SLU, Statens lantbruksuniversitet anger att myrar trots att de utgör endast 3% av jordens yta innehåller 25 % av allt organiskt kol som finns lagrat globalt i marken. Myrmark är med andra ord en viktig kolsänka och kolförråd.⁶ Detaljplanen bör beräkna utsläpp av koldioxidekvivalenter som kommer att frigöras i samband med att man skadar befintlig myrmark i samband med bebyggelsen. Utsläppen från torrlagd/förstörd myrmark är att räkna som fossila utsläpp och vi kräver att den miljöpåverkan redovisas som en del av de ackumulerade utsläppen en etablering skulle innebära.

Planbeskrivningen anger att "Vikern och dess strandskyddsområde kommer kunna nyttjas av närboende och besökare i samma utsträckning som tidigare." Även om det är teoretiskt möjligt så är det ju i praktiken ett hån att skriva på det sättet. Vem vill promenera, plocka svamp, bada, paddla bredvid ett industriområde? Den nuvarande texten vilseleder beslutsfattare att tro att ingreppen i miljön är ringa och att rekreativa värden behålls vilket inte är sant.

Vi begär:

Att kapitlet om rekreation beskrivs på ett sanningsenligt sätt där det tydliggörs att de rekreativa värden som nu finns kommer att raderas och att området p.g.a. industribyggnader, stängsel, tung trafik och eventuellt buller och lukt inte kommer vara ett område dit man längre söker sig för rekreation.

4.2.8 Dagvatten - inte vilken industri som helst

Beskrivningen om dagvatten på sidan 39 i planbeskrivningen beskriver en dagvattenhantering utan att överhuvudtaget ta hänsyn till den verksamhet som planeras på området. Alla industrier har över tid något slags spill och utsläpp som hamnar där de inte ska vara. Handlingar från Sweden Ballistics AB visar även att de inte har en lösning för hur rödslam som blir kvar efter tillverkningen ska hanteras. Skulle Sweden Ballistics AB gå vidare med sitt ursprungliga förslag att bränna rödslam blandat med sågspån på en cementplatta i öppna luften kommer dagvattnet med all säkerhet vara mer förorenat än vad planbeskrivningen antyder. Även förvaring av rödslam innebär förhöjda risker för spill på det hårdgjorda industriområdet.

Vi kräver att dagvattenhanteringen beskrivs på ett relevant och realistiskt sätt för den industri som faktiskt planeras. Det är gravt vilseledande för de beslutsfattare som ska ta beslut ifall resonemangen är helt teoretiska och inte bygger på existerande fakta. Kommunen vet vilken slags verksamhet som planeras här och det är konsekvenserna av den typen av verksamhet som ska framgå i beskrivningen om dagvattenhantering.

4.2.9 Möjlig räckvidd för kemikalier i vatten

Synpunkt:

På sidan 41 står: "Planområdets läge nära Vikern innebär en förhöjd risk för samhällen runt hela sjön då ett utsläpp av kemikalier kan spridas i hela Vikern och dess in- och utlopp. Vid eventuella utsläpp av kemikalier finns även risk för påverkan på grundvatten vilket innebär att det är av extra vikt med anpassning av skyddsåtgärder utifrån faktisk verksamhet."

Det är orimligt att man tar upp så enorma risker utan att göra en vidare fördjupning. För att beslutsfattare ska förstå konsekvenserna bör effekten av de specifika kemikalierna som det faktiskt kommer att handla om vid trolytillverkning beskrivas. Underlag för att visa hur långt de kan sprida sig vid en olycka eller ett haveri vid olika väderlek måste inkluderas. De vattendrag och sjöar som Vikern sitter ihop med bör beskrivas tydligare än som Vikerns in och utlopp. Riskerna som antyds kopplat till grundvattnet bör fördjupas.

⁶ <https://www.slu.se/forskning/kunskapsbank/miljoanalys/de-naturliga-myrarna--kolfalla-eller-kolkalla/>

Vi begär:

Att de risker som antyds utreds grundligt och beskrivs på ett fördjupat sätt så att beslutsfattare utan stora förkunskaper om grundvatten och vattengeografin i kommunen och intilliggande kommuner förstår konsekvenserna av en olycka där kemikalier hamnar i sjön Vikern.

4.2.10 Ljusföroreningar

Synpunkter:

Vad gäller ljus beskrivs att planområdets läge antas inte skapa ljusstörningar för närliggande bostäder. Det som inte beskrivs är vad ljusföroreningarna innebär för det djurliv som finns på platsen (se kapitel om naturinventering). Bevarande av mörka områden är av vikt sett till biologisk mångfald. Påverkan på biologisk mångfald från artificiell belysning finns beskrivna för många fåglar, fladdermöss, däggdjur, groddjur, kräldjur, fiskar, insekter och djurplankton⁷. Förlusten av nattmörker kan exempelvis leda till ökad predation av exempelvis fladdermöss och insekter, svårighet att hitta föda, ändrade konkurrensförhållanden mellan arter samt att djur lockas till farliga miljöer såsom belysta vägområden.

Vi begär:

Vi kräver att kapitlet om ljus kompletteras med beskrivningar som även innefattar djurliv och biologisk mångfald.

4.2.11 Byggnation och bygglov

Planbeskrivningen skriver under prövningar enligt annan lagstiftning: "Exploatören ansvarar för att säkerställa att samtliga nödvändiga tillstånd och godkännande erhålls innan byggnation påbörjas."

Sanningshalten i detta bör undersökas och resonemangen fördjupas så att det är tydligt för beslutsfattare vad ett antagande av detaljplan innebär. Det finns andra exempel vid liknande etableringar där tillfälliga bygglov har använts för att påbörja byggnationen innan miljötillståndet är klart. Det har man till exempel gjort i Kristinehamn i området Harberget där ett nytt regemente byggs.⁸ Vi ställde frågan på det öppna huset för sakägare 250331 som då resonerade runt att användningen av byggnader kan ändras med tiden och att det eventuellt skulle gå att bygga vissa byggnader innan miljötillståndet är klart.

Vi kräver att resonemanget om byggstart av byggnation kopplat till miljötillstånd fördjupas och att alla möjliga scenarier beskrivs.

4.3 Synpunkter Miljökonsekvensbeskrivning

4.3.1 Brist på eget ställningstagande

Synpunkt:

Nora kommuns miljökonsekvensbeskrivning för detaljplanen för Timanshyttan 1:6 är identisk med den som företaget Sweden Ballistics AB har lämnat in till mark- och miljödomstolen. Det innebär att även kommunens MKB i princip är framtagen av företaget Sweden Ballistics AB som lejt ut jobbet till konsultföretaget WSP. Det ligger i en konsultverksamhets natur att göra sin kund nöjd. Då Sweden Ballistics AB varit uppdragsgivare kan det finnas anledning att tro att de har haft möjlighet att påverka ställningstaganden i MKB. Det är en brist, utifrån invånarnas perspektiv, att inte kommunen bemödat sig om att göra en egen utredning och ett eget ställningstagande när det kommer till en så här stor, viktig och potentiellt farlig etablering.

Miljökonsekvensbeskrivningen väcker frågor om saklighet och opartiskhet t.e.x i följande avseenden:

⁷ SLU, 2024. Ljusföroreningar – ett underskattat miljöproblem. Åtkomst:

<https://www.slu.se/forskning/kunskapsbank/miljoanalys/ljusfororeningar/>. 2024-12-06.

⁸ <https://www.nwt.se/2025/01/15/regementet-kan-borja-byggas-pa-riktigt-planen-godkand-det-kliar-i-fingrarna-0780e/>

Slagsida i värdering av konsekvenser

I flera avsnitt (särskilt sammanfattningen) betonas att planförslaget innebär "små negativa konsekvenser", "mycket goda förutsättningar" och att "detaljplanen är godtagbar" – men denna positiva hållning dominerar utan att fullt ut balanseras mot de invändningar och risker som också lyfts (t.ex. påverkan på närboende via ökad tung trafik).

Underordning av vissa risker

Exempelvis anges att buller och risk för allvarliga olyckor inte förväntas medföra "betydande" miljöpåverkan, trots att Länsstyrelsen anser motsatsen. Även om synpunkterna nämns, saknas fördjupad motivering till varför utredarna ändå gör en annan bedömning.

Bristande objektivitet i beskrivningen av alternativ

De alternativa lokaliseringarna beskrivs genomgående med en problemfokuserad ton, där det ofta refereras till höga kostnader, komplicerad infrastruktur eller andra hinder. Det kan indikera att alternativen inte analyserats helt neutralt, utan med ett inbyggt stöd för den föreslagna platsen.

Vi begär:

Att en opartisk MKB tas fram av ett företag som inte är i direkt beroendeställning till exploitören Sweden Ballistics AB utan är lojal med kommunens allmänna och långsiktiga hållbara intressen.

4.3.2 Undanhållande av information och partiskhet i bedömningen av alternativa lokaliseringar

Under avsnitt 5.1.1 *Urvalsprocess* analyseras alternativa lokaliseringar. Åshyttan/Striberg (Älgaberget), Hästskoberget, Dunderberget, Moaflyet, Hultaberget, Gamla Viken, Grecksåsar, Nybergsfältet, Övre Kopparbäcken, Dalkarlsberg, Övre Blexbergsåsen, Vaslätten och Bastnäs. Dessa alternativ avfärdas dock med motiveringar om att "omfattande investeringar i infrastruktur" skulle krävas. T.ex. anför MKB att det vid Hästskoberget skulle krävas ombyggnation av en korsning med rondell och två förskjutna trevägskorsningar. I jämförelse med de infrastruktursatsningar som skulle krävas för att etablera industrin i Nor ter sig dessa investeringar ganska blygsamma.

Vad som flagrant utelämnas i MKB är att även etableringen i det föreslagna området Timanshyttan 1:6 förutsätter omfattande infrastrukturella åtgärder – något som motsäger påståendet om dess lämplighet som etableringsplats. Enligt kommunens egen trafikutredning krävs en förstärkning och asfaltering av hela den 8 km långa vägsträckan mellan Fogdhyttan och Vikersvik. Därutöver behövs 38 mötesfickor om 60 meters längd och 3 meters djup samt breddning av korsningspunkterna vid väg 243 och 244. Dessa kostsamma ingrepp och åtgärder nämns inte i MKB. Detta pekar på partiskhet i analysen där en föredragen lokalisering favoriseras på bekostnad av övriga alternativ, vilket allvarligt underminerar trovärdigheten i lokaliseringsutredningen.

Analysen av alternativa lokaliseringar präglas av en tydlig avsaknad av objektivitet och balans, där viktiga fakta utelämnas och bedömningsgrunder tillämpas inkonsekvent. Det skapar ett intryck av att processen drivits mer av önskan att legitimera ett redan fattat beslut, snarare än av en genuin strävan att identifiera det mest lämpliga alternativet baserat på sakliga grunder.

Alternativa platser har inte analyserats enligt de kriterier som ska ingå i en lokaliseringsutredning och i enlighet med kraven i Miljöbalken. Utredningen av alternativa platser beaktar främst ekonomiska aspekter och infrastrukturkostnader. Den jämförande miljöriskbedömningar mellan platserna är, om alls, ytligt beskrivna.

4.3.3 Kumulativ riskpåverkan

Miljökonsekvensbeskrivningen beskriver i kapitel 5.1.2 att det inte finns närliggande verksamheter som kan innebära kumulativ riskpåverkan. Nitro Nobels tidigare verksamhet i närheten har orsakat stora utsläpp och försämringar av den kemiska statusen på sjön Viken. En ny industrietablering som detaljplanen föreslår skulle addera till utsläppen och ge en kumulativ negativ effekt. Därtill är stora områden längs med Vikens stränder inhägnade med begränsad tillgänglighet för invånare. Ytterligare inhägnade områden och begränsningar skulle

få negativa kumulativa effekter som försämrar förutsättningarna att bo och verka i närområdet.

Otydlig hantering av kumulativa effekter

Även om det nämns att kumulativa effekter ska beaktas, är det svårt att utläsa om och hur detta faktiskt gjorts i praktiken – särskilt med tanke på närhet till andra industriverksamheter och transportflöden.

Vi begär:

Att MKB tar ett vidare perspektiv på vad som ses som kumulativa konsekvenser och att bedömningar ska vara i linje med det resonemang som beskrivs i texten.

4.3.4 Slutsatser om påverkan på Vikerns kemiska status

MKB tar inte hänsyn till den planerade vatten- och avloppsledningen som planeras att dras på botten av Vikerns strand. Det gör att ställningstagandet på sidan 26 blir helt apart och vilseledande.

“Exploateringen bedöms därmed inte medföra att status försämrats med avseende på något av de ämnen som ingår bland de särskilda förorenande ämnena eller de ämnen som ingår under kemisk status. Exploateringen ger inte upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämrats på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm.”

Det finns en överhängande risk att muddring och markarbete i samband med nedläggning och dragningen av ledningarna kommer leda till att kvicksilver och andra tungmetaller kommer att röras upp i Vikerns vatten och försämra den kemiska statusen. Det bör med all tydlighet framgå. Se bilaga *Grumling av förorenade sediment i samband med nedläggning av sjöledning för vatten och avlopp i Vikern 2025-02-09* av Olle Hallqvist för fördjupning av problematiken kopplat till miljö och dragning av ledningar i Vikern.

Vi begär:

Vi kräver att en MKB tar en holistisk syn på konsekvenserna av etableringen för Vikerns kemiska och ekologiska status och innefattar alla de delar som är nödvändiga för en etablering inklusive vattenledning på Vikens botten. Det spelar ingen roll att Länsstyrelsen är tillståndsmyndighet för en eventuell dragning. Dess möjliga konsekvenser behöver vara tydliga för beslutsfattare då det är en förutsättning för en industrietablering.

4.3.5 En osannolik samlad bedömning gällande rekreation

Miljökonsekvensbeskrivningen beskriver att “Detaljplanen bedöms medföra en måttlig negativ påverkan och innebär en försämring av områdets värde för friluftsliv och rekreation. Sammantaget bedöms detaljplanen medföra en måttlig konsekvens för områdets friluftsliv och rekreation.”

Vi har svårt att tro att Nora kommun i andra sammanhang skulle resonera att skillnaden i rekreativa värden mellan en vacker lantligt belägen skog vid en sjö och en liten remsa av träd utanför ett inhägnat industriområde med tung trafik är “måttlig”. Det är självklart att ingen längre kommer vilja bedriva friluftsliv i området om etableringen blir av och det bör man vara ärlig med i miljökonsekvensbeskrivningen. Om fabriken byggs är det troligt att Nors by med omnejd avfolkas istället för som nu när flera planerar att bosätta sig permanent i byn.

Vi begär:

Att miljökonsekvensbeskrivningen revideras och beskriver påverkan på rekreativa värden på ett sanningsenligt sätt utifrån invånarnas perspektiv.

4.3.6 En samlad bedömning gällande kulturmiljö som inte reflekteras i texten

Kulturmiljön beskrivs väl och ett stort antal kulturhistoriska lämningar med antikvariskt värde beskrivs. Man beskriver bykärnan, hyttlämningar och det som ger Nor det tydliga uttrycket av en bergsmansby. De beskriver att “Områdets karaktär av före detta järnvägsort uttrycks idag genom järnvägens bevarade sträckning och genom de delar av banvallen som fortfarande kan utläsas i landskapet.” Den unika smalspåriga järnvägen beskrivs väl. De beskriver att det finns risk för intrång i fornlämningen Östra Hagens buffertzon och att förstärkningsåtgärder, breddning, uträtning och asfaltering av landsväg 742 genom byn kan innebära att värdebärande element som kopplar berättelsen om Vikern-Möckelns järnväg försvinner, så som viadukten över

Åran, förbindelsen mellan Viken och Saxen. Trots detta landar den samlade bedömningen i att "planerad verksamhet medföra en liten negativ konsekvens för områdets kulturmiljö." Detta är inte trovärdigt.

Vi begär:

Att den samlade bedömningen ses över och att omdömet ska vara i linje med vad som beskrivs i text och bild.

4.3.7 En underskattat påverkan på biologisk mångfald

När en skogsmark går från att vara skog till ett 70 000 kvadratmeter industriområde med mestadels hårdgjord yta påverkas självklart den lokala biologiska mångfalden. Det beskrivs inte i miljökonsekvensbeskrivningen. Det räcker inte att beskriva detta som en liten del i ett nationellt perspektiv. De lokala konsekvenserna måste också beskrivas så att beslutsfattare ser hela bilden vid beslut. De konstgjorda dammarna som planeras och dess påverkan på det lokala djurlivet bör vara en del av miljökonsekvensbeskrivningen.

Vi begär:

Att påverkan på lokal biologisk mångfald beskrivs på ett sanningsenligt sätt.

4.4 Synpunkter Utredning Dagvatten

Företaget planerar att dagvatten ska föras till en sedimenteringsbassäng varefter det ska släppas till sjön Vikern. Denna utredning synes vara schablonmässig och tar bara hänsyn till koppar, krom, zink, bly, kvicksilver, kadmium och nickel utifrån ytterst teoretiska resonemang om flöden från hårdgörande ytor. Informationen är vilseledande då den ej tar upp de föroreningar som kommer att belasta dagvattnet från själva processindustrin, eldningsolja, lagerhållning, transporter, tillfälliga utsläpp från hantering av miljöfarliga processkemikalier vid leverans samt lastning av färdiga produkter. Miljöbelastningen av partikulärt material, spillvatten och processvatten har utelämnats i rapporten. Utredningen bör även omfatta diken och sjön Vikern. Påverkan av nya vattenflöden i området eller av de nya vatten och avloppsledningar som krävs för verksamheten bör beskrivas. Det bör även framkomma vem som är ansvarig för att utreda och efterbehandla förorenade områden. Enligt huvudregeln är det den som bedriver eller har bedrivit verksamhet eller har vidtagit en åtgärd som har bidragit till föroreningen, den s.k. verksamhetsutövaren, som är utrednings- och efterbehandlingsansvarig.

Vi begär:

- Att Nora kommun redovisar en bedömning av mängden TNT och kemiskt närbesläktade substanser (TNT, DNT, TAT, DAT, nitrosoföreningar) som kan hamna i Vikern via dagvattensystemet, för vidare befordran nedströms. Att en riskanalys görs för tillfälliga utsläpp vid hantering av inkommande processkemikalier samt producerat TNT och biprodukter.
- Att en beskrivning tas fram som innefattar de riskmoment som finns för läckage till dagvatten, sannolikheten för en oönskad händelse och konsekvensen som den oönskade händelsen ger för grundvatten och för recipienten Vikern och vidare vattensystem som ingår i Arbogaåns vattenförbund
- En skyfallsutredning bör redovisa hur mycket den planerade sedimentbassängen kan ta emot för att förstå vilka risker som kommer med förändrade klimatförändringar. Utredningen bör även omfatta även påverkan på diken och sjön Vikern.
- Referensdata för miljögifter och tungmetaller inom markområdet samt i sediment måste tas fram.

4.5 Synpunkter Hydrogeologisk utredning för detaljplan

Utredningen fastslår att grundvattennivån kommer att sjunka eftersom stora ytor kommer hårdgöras. Hur vattenkemin ser ut framkommer inte alls.

Grundvattennivån i Östra Hagen är extremt ytlig (30 cm), vilket innebär mycket stor risk för förorening vid utsläpp eller olycka. När grundvattnet ligger nära markytan, finns det mindre jordmassa som kan filtrera bort

eller binda föroreningar. Kemikalier kan därmed nå grundvattnet snabbare och i högre koncentrationer. Detta innebär en direkt risk för förgiftning av dricksvattnet för boende i Nor där många har egen brunn. Detta behöver utredas och risker tydligt identifieras.

Vi begär:

Att området söder om det planlagda området omfattas av utredningen, där det finns ett antal privata brunnar och även kalkällor. Det finns betydligt fler brunnar i området utöver de som finns i SGU:s brunnarkiv som behöver tas med i utredningen och riskanalys. Det faktum att kommunalt vatten och avlopp saknas i området tillsammans med att vattnet i befintliga brunnar blivit allt lägre de senaste åren p.g.a. torka bör beaktas.

Att en utredning görs om hur befintliga sumpskogar i området påverkas, då detta bara diskuteras teoretiskt utan förankring i verkligheten.

4.6 Synpunkter Kulturmiljöanalys

Kulturmiljöanalysen omfattar enbart vissa delar av väg 742, trots att hela vägen kommer att påverkas av den planerade industrisatsningen. Detta innebär en allvarlig brist i analysens helhetssyn. Längs med vägsträckan finns flera partier med historiska stenmurar, vilka utgör viktiga kulturhistoriska element i landskapet. Dessa murar gör det på flera platser omöjligt att bredda vägen utan omfattande ingrepp i miljön.

Särskilt allvarligt är att väg 742 löper genom byn Gamla Viker – ett område som är klassat som riksintresse för kulturmiljövård. Ett riksintresse utgörs av kulturmiljöer som är unika i sitt slag, med få eller inga motsvarigheter på regional eller nationell nivå. **Trots detta behandlas Gamla Viker inte alls i kulturmiljöanalysen.**

Enligt trafikutredningen kräver den industriella etableringen att hela väg 742 asfalteras och delvis breddas. Detta inkluderar även anläggning av mötesfickor längs vägen genom Gamla Viker. Sådana åtgärder skulle kraftigt förändra landskapsbilden och allvarligt skada den småskaliga, historiska karaktären av byn – en karaktär som är central för dess värde som bergsmansby och riksintresse.

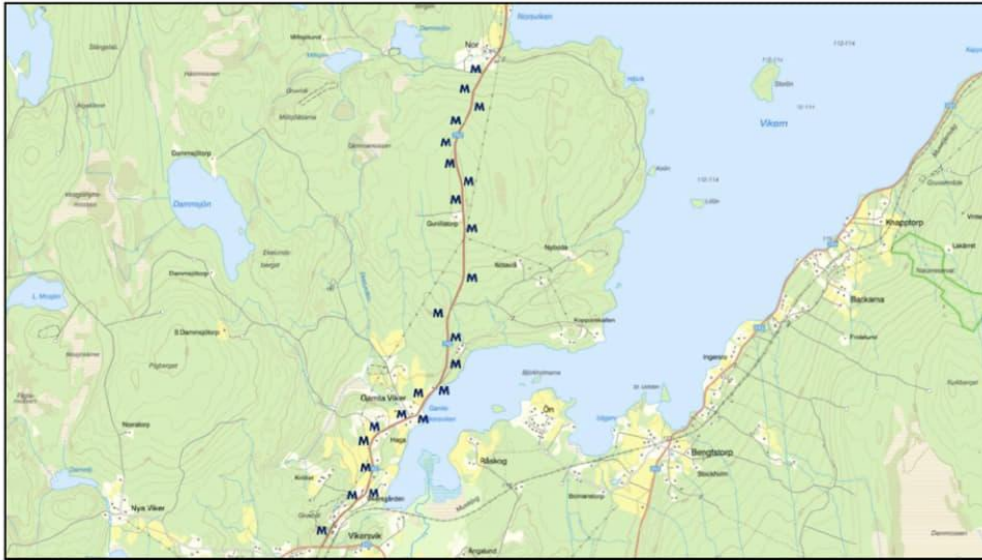
Att kulturmiljöanalysen helt förbigår dessa konsekvenser är anmärkningsvärt och djupt problematiskt. Det väcker frågor om analysens kvalitet, objektivitet och relevans som underlag för beslut.

4.7 Synpunkter Trafikutredning

Trafikutredningen redovisar hur den åtta kilometer långa väg 742 behöver förstärkas, breddas och asfalteras för att möjliggöra verksamheten vid fabriken. 38 mötesfickor behöver anläggas (Se bilder nedan). Vegetation längs vägen behöver huggas ner för att förbättra sikten. Trots dessa omfattande åtgärder och ingrepp i miljön omfattas inte väg 742 av detaljplanen. Detta är inte i enlighet med PBL som föreskriver att planen ska utgöra en sammanhängande lösning – alltså att de funktioner som krävs för att använda ett område, inklusive infrastruktur som vägar, vatten och avlopp, ska ingå i detaljplanen om de är en förutsättning för genomförandet. Utelämnning av planerade åtgärder för väg 742 i detaljplanen har därför betydande konsekvenser för planens fullständighet och rättsliga hållbarhet.

Figur 25. Översiktligt förslag på placeringar av mötesplatser längs väg 742, norrut. Karta: Lantmäteriet, bearbetningar WSP.

Figur 26. Översiktligt förslag på placeringar av mötesplatser längs väg 742, söderut. Karta: Lantmäteriet, bearbetningar WSP.

Trafikutredningen brister dessutom både vad gäller transparens i beräkningar av trafikvolymer och avsaknad av risk- och säkerhetsanalyser kopplade till transport av explosiva ämnen. Vidare ifrågasätter vi avsaknaden av alternativa transportlösningar. Miljö- och säkerhetsaspekter har inte tillräckligt beaktats, särskilt vad gäller påverkan på artrik vägmiljö samt de rättsliga oklarheter som finns kring väg 742:s status. Etableringen av en fabrik med den här typen av verksamhet kräver ett mycket mer gediget beslutsunderlag än vad som redovisats.

Verksamhetsbeskrivning

I avsnittet anges att den planerade TNT-fabriken förväntas generera en mindre mängd transporter, definierat som färre än 20 fordonsrörelser per dygn. Det är oklart om denna uppskattning speglar de faktiska förhållandena. Det behöver klargöras vilka typer av transporter och fordonsrörelser som inkluderats i beräkningen. Ett utförligt underlag för beräkningen av trafikvolymen begärs.

Transportflöden

Det saknas en riskanalys gällande transportflöden vid olycka, angrepp eller sabotage riktat mot anläggningen. Att det endast planeras för en väg in och ut från området väcker farhågor om sårbarhet, särskilt när det gäller tillgänglighet för Räddningstjänst vid en eventuell olycka.

Planen beskriver att lastbilstransporter kommer att ske långa sträckor (Helsingborg-Malmö, Öresundsbron, Skånehamnarna samt Västkust-/Göteborgsområdet). Transporterna kommer bl.a. innehålla toluen. Transport av toluen med lastbil innebär flera allvarliga risker som måste beaktas i både planering och riskbedömning. Toluen är en mycket brandfarlig vätska som avger ångor vilka kan bilda explosiva blandningar med luft, särskilt vid spill eller läckage. I händelse av en olycka, såsom kollision eller avkörning, kan risken för brand eller explosion vara betydande, särskilt om yttre faktorer som gnistbildning, statisk elektricitet eller åska föreligger. Med tanke på att området vid sjöarna Viken och Saxen ligger i ett åskstråk innebär det en förhöjd risk.

Därtill medför toluenpåverkan allvarliga hälsorisker. Långvarig exponering kan leda till skador på lever, njurar och reproduktionssystem. Ämnet utgör även en betydande miljörisk, då det är giftigt för vattenlevande organismer och kan förorena mark och vatten vid utsläpp. I trafikmiljö innebär transport av toluen dessutom ökad sårbarhet, särskilt vid passage längs smala vägar eller i närheten av vattenskyddsområden och stränder. Sammanfattningsvis kräver transporter av toluen ett mycket högt säkerhets- och beredskapsläge för att undvika risker för människor, miljö och egendom.

Vidare kan en olycka eller avkörning leda till kraftfull explosion med allvarliga konsekvenser för både människoliv och materiella tillgångar. Ett exempel är olyckan i Norge 2013, då en lastbil med 16 ton sprängämnen körde av vägen, vilket orsakade en omfattande explosion på grund av överhettade bromsar. Mot denna bakgrund framstår det som mer lämpligt att placera en TNT-fabrik i närheten av järnväg eller hamn, för att minimera behovet av att transportera farligt gods långa sträckor med lastbil.

Transporterna av råvaror och färdiga produkter är beräknade att ske under helgfria vardagar mellan kl. 07.00 och 17.00 och uppgå till cirka 12 fordonsrörelser per dag. Det är dock oklart vilka uppgifter dessa beräkningar baseras på, särskilt eftersom detaljplanen inte utgår från någon specifik verksamhet utan istället en generellt definierad industriverksamhet.

Trafikutredningen anger att leveranser och försändelser kommer att hanteras av vanliga speditörer. Detta förväntas leda till i snitt tre lastbilsankomster per dag. Underlaget till dessa beräkningar är dock bristfälligt och saknar realistiska data baserade på faktiska verksamheter, vilket försvårar en trovärdig bedömning av trafikpåverkan.

5. Synpunkter Naturvärdesinventering

5.1 Bristande Naturvärdesinventering

I kapitel 12 beskriver vi några av de skyddsvärda arter som finns i Norsskogen och Vikern. Vi boende har inte koll på varenda art, vi har inte rapporterat in dem alla på Artportalen eller på andra sätt dokumenterar allt. Vi har inte full kompetensen att känna igen alla arter och dess skyddsvärden. Det gör Artportalen en mycket osäker källa. Bara för att inget syns i Artportalen betyder inte att skogen är tom eller har något av skyddsvärde. Vi vet att vår skog är rik på djur- och växtliv. Vi känner till flera skyddade arter – och listan skulle bli lång om alla skulle nämnas. Det finns troligen ännu fler som är skyddade som vi inte känner igen, en inventering behöver göras av experter inom samtliga områden.

Vi vill uppmärksamma Nora kommun på allvarliga brister i den naturvärdesinventering (NVI) som ligger till grund för planbeskedet gällande etablering av TNT-industri i skogsområdet Timanshyttan 1:6. När vi vid företagets samråd tagit upp detta med Sweden Ballistics AB har de ignorerat den bristande NVI och gått vidare med en identiskt dokumentation i sin ansökan till MMD (Mark- och Miljöödomstolen). När vi under samråden frågat kommunen om deras ansvar för att ta fram en miljökonsekvensanalys (MKB), har de avfärdat frågan. Istället har de hänvisat till att deras ansvar begränsas till planbeskedsprocessen, medan andra aktörer – såsom MMD och Länsstyrelsen – har ansvar för miljöbedömningar. Kommunen har endast gett ett planbesked, inget mer.

Nu har WSP gjort en miljökonsekvensbeskrivning åt kommunen baserad på samma bristfälliga NVI som WSP gjorde för Sweden Ballistics AB och deras ansökan till MMD. När man återigen använder denna NVI som underlag leder det till en helt otillförlitlig miljökonsekvensanalys.

Enligt denna NVI har en fältstudie utförts den 14 november då inget skyddsvärt påträffats. Man finner inte några konsekvenser eller risker. De skyddade arter som vi vet finns där får aldrig någon chans att bedömas då de, eller tecken på att de finns, inte är synliga i november.

Kommunen har enligt lag ett eget ansvar för att det görs en miljökonsekvensanalys innan sitt planbesked, som nu blir helt fel eftersom underlaget är bristfälligt. Särskilt viktigt är det när anläggningen är Sevesoklassad som innebär en risk för stor miljöpåverkan. Om inte en omfattande NVI görs är risken att felaktigt beslut tas som kommer att påverka alla de olika arterna och som vi får leva med för all framtid. Det går inte lätt att återställa en förstörd natur.

5.2 Bristande objektivitet

Genom att kommunen anlitat WSP som är anlitade av Sweden Ballistics AB och utfört en inkorrekt NVI så ifrågasätter vi objektiviteten i denna inventering. WSP arbetar under helt överlappande tidsperiod för Sweden Ballistics AB som snabbt vill få igenom sina planer. De använder nu båda samma bristfälliga NVI, ingen som är oberoende. En noggrann NVI är inte i WSP och Sweden Ballistics ABs intresse då deras tidsplan är mycket forcerad. Det är djupt problematiskt att både Sweden Ballistics AB och kommunen anlitat samma konsultfirma – WSP – för att ta fram underlagen. Sweden Ballistics AB betalar dessutom för hela arbetet, inklusive kommunens MKB. Detta väcker allvarliga frågor om oberoende och objektivitet. Enligt god förvaltningssed bör kommunen säkerställa att granskningen av naturvärden är oberoende och fri från ekonomiska bindningar till exploatören.

Omfattningen av planen ändras hela tiden under processen; området ökar, exitväg presenteras inte, man bortser från att gamla järnvägsbanan från väg 742 in till fabriken ligger inom strandskyddet och som planeras att helt byggas om. Alla dessa områden och dess buffertzoner måste ingå i NVI. Inte bara det lilla området där fabriken ligger. Alla olika störningar i form av ljud, ljus osv. påverkar även djuren. De preliminära skisser av en

exitväg vi tagit del av kommer att dras över två av tjädernas spelplatser. Varför finns de inte planerade nu eftersom exitvägen måste finnas enligt Sweden Ballistics AB? Försöker man undvika att göra en bedömning eftersom tjäderna är skyddad? Vi kräver att projektet redovisas i sin helhet.

Dammar för dagvattenrening riskerar bli ekologiska fällor. De ser bra ut och kan påskina vara bra för den biologiska mångfalden men det är farligt för djur när allt förorenat dagvatten samlas på ett ställe och innehåller koncentrerade mängder av gifter. Djuren som sedan dras till dammarna kan inte se att vattnet är giftigt. De mindre djuren som kan passera stängsel såsom grodor, fåglar, insekter med flera, kan då förgiftas och därmed påverka hela näringskedjan. Detta nämns inte i någon miljökonsekvens.

Ljuset runt industrin riskerar påverka fladdermössen men även alla insekter som dras dit, det riskerar att rubba hela den sköra balans som finns och därmed påverka hela näringskedjan. Alla dessa miljökonsekvenser blir mycket större än vad som nu presenterats, eftersom underlaget inte stämmer.

5.3 Naturinventering är bara gjort i delar av områden som berörs

Naturvärdesinventeringen har endast gjorts i en liten del av området som berörs. Hela väg 742 och eventuella exitvägar som ska tillkomma bör inkluderas. Ingen ser nu hela projektets omfattning och hur stor den totala miljöpåverkan i den här etableringen.

När vi sedan ser i Sweden Ballistics ABs kommunikation med andra offentliga aktörer, att det finns dolda planer på kraftig utökning av området som tas i anspråk, och som ej presenterats för oss, så ifrågasätter vi än mer denna bristfälliga NVI. Vi befärar att man försöker undvika att göra en grundlig NVI för att man vet att på ett så stort område; väg 742, exitväg och eventuellt större mark av udden, kommer det medföra mycket stor miljöpåverkan.

När vi i media och i allmän handling ser att ledande politiker och Sweden Ballistics AB planerar att försöka runda Mark- och miljödomstolen, så framstår det som att ingen tar hänsyn till naturvärdesinventering och miljökonsekvenser. Vi ifrågasätter starkt kommunens förfarande och uppmanar till att planbeskedet återkallas eller pausas tills fullständig och oberoende utredning av naturvärden genomförts.

Vi begär:

- Att en ny naturvärdesinventering görs under sommarmånaderna där HELA området för fabriken, inklusive detaljplanområdet, område för alla vägar; 742 samt exitvägar innefattas.
- Avbryter, återremitterar eller skjuter upp plan/planbeskedet tills en fullgod, årstidsanpassad och oberoende komplettering NVI har genomförts.
- Att kommunen inte går vidare i planprocessen med ett undermåligt beslutsunderlag. Det är en bristande efterlevnad av miljöbalkens kunskapskrav (2 kap. 1 § MB).
- Att kommunen tar in en oberoende naturvärdesbedömning. Inhämtar utlåtande från extern expertis, exempelvis Länsstyrelsens naturvårdsenhet eller oberoende ekolog.
- Säkerställer att framtida MKB/SMB omfattar korrekt redovisning av naturvärden i enlighet med miljöbalken.
- Om kommunen fattar planbesked på ett bristfälligt beslutsunderlag, utan att uppfylla miljöbalkens krav på kunskap, försiktighet och skydd för hotade arter, kan beslutet anses ogiltigt. Det öppnar även upp för överklaganden och rättslig prövning i efterhand.

5.4 Särskild hänsyn till våtmark

Vid WSP's fältbedömning 241114 bedömdes våtmarken ha ett lågt/obetydligt artvärde. Biotopen är liten utan öppen vattenspegel och bedöms endast ha en grundläggande ekologisk funktion och är vanlig i den här delen av landet, så biotopvärdet bedöms som lågt. Ett lågt biotopvärde och ett lågt artvärde ger inget naturvärde.

I januari 2025 har våtmarken en vattenspegel, se foto kapitel 12 om NVI. Denna våtmark planeras att täckas över. Våtmarken behöver få en ny bedömning då den har vattenspegel och ej bör täckas över.

Myren kan vara klassad som vattenområde och beroende på hur stor den påverkade ytan blir innebär det en vattenverksamhet som antingen är anmälningspliktig eller tillståndspliktig enligt Miljöbalken kap. 11.

5.5 Vad säger lagen om NVI och miljöhänsyn vid etablering?

1. Miljöbalken (MB)

Det är huvudlagstiftningen för miljöskydd i Sverige.

- MB 2 kap – Allmänna hänsynsregler:
Den som avser att bedriva en verksamhet (t.ex. industrietablering) ska ha tillräcklig kunskap och visa försiktighet. Det innebär att en noggrann inventering måste göras för att ta hänsyn till naturvärden.
- MB 7 kap – Skyddade arter och biotoper:
Skyddade arter (som fladdermöss, havsörn, tjäder och vissa orkidéer) får inte störas eller skadas. Det krävs dispens från länsstyrelsen för att påverka deras livsmiljöer – och dispens får inte ges om arten påverkas negativt.
- MB 6 kap – Miljökonsekvensbeskrivning (MKB):
Om projektet kan antas påverka miljön avsevärt, krävs en MKB, där NVI är en central del. Den måste vara grundlig och utförd under rätt tid på året, annars kan den anses otillräcklig.

5.6 Bristfällig inventeringstidpunkt och metod

Den aktuella naturvärdesinventeringen utförd av WSP bygger på endast en dags fältarbete den 14 november, vilket är direkt olämpligt för att identifiera flertalet skyddsvärda arter i skogsmiljö. Enligt Naturvårdsverkets vägledning (handbok 2009:2) ska en NVI utföras under biologiskt aktiva perioder (vår–sommar) och gärna vid flera tillfällen. Iakttagelser ska protokollföras och dokumenteras.

För att lagen ska uppfyllas måste naturvärden identifieras korrekt och tillräckligt noggrant. Den aktuella NVI:n är därmed inte tillförlitlig som beslutsunderlag.

Mossen och tillgång på andra vattenmiljöer som t.ex. gruvhål i närområdet gör att groddjur inte kan uteslutas i området vilket inte har utretts. Detta behöver klarläggas för att undersöka om verksamheten kan påverka artskyddet.

Kvalitetssäkring av underlag

Kommunen ansvarar för att beslutsunderlaget håller tillräcklig kvalitet. Om en NVI är bristfällig (t.ex. bara en dags inventering sent på året, vilket är olämpligt för många arter) bör kommunen kräva en komplettering eller ny inventering, och kan inte gå vidare med planprocessen utan tillförlitligt kunskapsunderlag.

5.6.1 Kommunens kunskaps- och försiktighetsansvar

Kommunen har enligt **Miljöbalken (MB) 2 kap. 1 §** skyldighet att säkerställa att underlag som används i planprocessen håller tillräcklig kvalitet. När det finns skäl att anta att skyddsvärda arter förekommer i området, måste försiktighetsprincipen enligt **2 kap. 3 § MB** tillämpas, vilket i detta fall inte har skett.

Strategisk miljöbedömning (SMB) och miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Om en plan kräver miljöbedömning ska miljöpåverkan utredas utifrån relevant och korrekt data. Om MKB:n helt ignorerar eller brister i att granska naturvärdesinventeringen, är det ett allvarligt formaliafel. Det kan vara ett brott mot **miljöbedömningsförordningen (2017:966)**.

5.6.2 Miljöbedömning saknar korrekt grund

Planen innebär sannolikt betydande miljöpåverkan, och därmed krävs en miljöbedömning enligt 6 kap. 11–12 §§ MB. Denna måste bygga på korrekt och tillräckligt underlag. Att miljökonsekvensanalysen helt utelämnar eller okritiskt bygger på en bristfällig NVI strider mot kraven i miljöbalken, liksom mot Plan- och bygglagen 5 kap. 2 §.

Miljöbalkens intentioner

Enligt miljöbalken (MB 3–4 kap, samt 2 kap om hänsynsregler) ska hög skyddsnivå för naturvärden och biologisk mångfald säkerställas, särskilt i orörd natur. Kommunen måste beakta detta redan i tidiga planeringsskeden.

5.6.3 Risk för överträdelse av artskyddet

Vi vet att det i området förekommer arter som omfattas av artskyddsförordningen (2007:845) och eventuellt även EU:s art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG). Att kommunen inte låtit inventera området tillräckligt inför beslut om planbesked riskerar att medföra olaglig påverkan på fridlysta arter och deras livsmiljöer.

Art- och habitatdirektivet samt artskyddsförordningen

Kända förekomster av skyddade arter enligt dessa regler kräver särskilda hänsyn. Kommunen måste försäkra sig om att planförslaget inte strider mot dessa regler – även om det är i tidigt skede.

5.6.4 Bristande objektivitet och oberoende

Det är mycket anmärkningsvärt att samma konsultfirma (WSP) som utfört NVI även anlitas av exploatören. Kommunen har enligt rättspraxis (bl.a. MÖD 2014:28) ett självständigt ansvar att granska och ifrågasätta underlag, särskilt när det rör sig om potentiella intressekonflikter. Ett sådant ensidigt underlag kan inte utgöra grund för fortsatt planarbete.

Objektiv prövning

Kommunen har en skyldighet att inte ensidigt förlita sig på ett företags egenintresse eller underlag, utan måste göra en självständig och objektiv bedömning. Att samma NVI används av exploatören och kommunen är i sig inte förbjudet, men det får inte finnas tvivel kring objektiviteten i underlaget.

6. Planens bäring på Nora kommuns mål

6.1 Nora kommuns åtagande för att genomföra Agenda 2030 hållbarhetsmål

Kommunstyrelsens ordförande Mikael Wahlberg signerade 2022 Örebro läns avsiktsförklaring för Agenda 2030 som representant för Nora kommun. Avsiktsförklaringen innebär att varje kommun åtar sig att lyfta hållbarhetsmålen i Agenda 2030 på en strategisk nivå, genomföra åtgärder för att bidra till målen samt öka intresset för och kunskaperna om Agenda 2030 hos länets invånare och aktörer.

Detaljplanen och dess möjliggörande av en trotylfabrik på Vikerns strand motverkar eller riskerar att motverka måluppfyllnad vad gäller flera av agenda 2030 mål såsom: mål 1: Begränsad klimatpåverkan, mål 2: Frisk luft, mål 3: Bara naturligt förurning, mål 4: Giffri Miljö, mål 8: Levande sjöar och vattendrag, mål 9: Grundvatten av god kvalitet, mål 11: Myllrande våtmarker, mål 15: God bebyggd miljö och mål 16 Ett rikt växt- och djurliv.

Agenda 2030 hållbarhetsmål tas inte alls hänsyn till i planbeskrivningen och nämns på ett schablonmässigt sätt i miljökonsekvensbeskrivningen där riskerna för påverkan spelas ner och undervärderas. Utsläppen sätts i proportion till nationella utsläpp snarare än lokala utsläpp vilket inte är rimligt då det gör att även en relativt stor lokal påverkan framstår som marginellt.

Vi begär:

Att detaljplanen ska analyseras utifrån Agenda 2030s hållbarhetsmål på ett uppriktigt och seriöst sätt där måluppfyllnad ställs i proportion till lokala förutsättningar och Nora kommuns utsläpp.

6.2 Strider mot plan LIS - Landsbygdsutveckling i strandskyddat område

Nora kommun har presenterat ett förslag till detaljplan för etablering av en TNT-industri vid Timanshyttan 1:6. Området är idag ett orört skogsområde med höga kultur- och naturvärden och gränsar till sjön Vikern, där det finns flera utpekade LIS-områden (Landsbygdsutveckling i strandnära lägen).

Källa: Nora kommuns Tillägg till översiktsplan från 2022.

Kommunens beslut strider mot den egna LIS-planen, vars syfte är att prioritera rekreation, bostäder och turism i strandnära områden, samtidigt värna om kultur- och naturvärden. Ingenstans i LIS-planen anges att industriell verksamhet är lämplig i strandnära lägen. Vi anser att beslutet strider mot LIS-planens syfte och riktlinjer.

Synpunkt:

Enligt Nora kommuns LIS-plan (2022) ska strandnära områden utvecklas för bostäder, friluftsliv och turism – inte tung industri.

Området kring sjöarna Vikern och Saxen har flera utpekade LIS-områden (Backarna, Ingersro, Kopparskallen m.fl.), där syftet är att skapa en hållbar landsbygdsutveckling.

En industriell etablering av en TNT-fabrik omöjliggör möjligheten att utveckla de LIS-områden utefter Saxen och Vikerns stränder eftersom närheten till en TNT-industri med hög risk för miljöpåverkan kommer minska attraktionen att vistas där. Ingenstans i LIS-planen anges att industriell verksamhet är lämplig i strandnära lägen. Nor med omnejd kommer att avfolkas.

Länsstyrelsen har tidigare avfärdat exploatering av området norr om Kopparskallen, vid den tilltänkta fabriksens lagerområde för färdig vara, på grund av dess orörda karaktär och frånvaro av bebyggelsekoncentration (Länsstyrelsens yttrande 2021-09-28, dnr 401-5961-2021). "Utpekandet av LIS-området bedöms därmed inte vara förenligt med 7 kap. 18 e § MB.

Även ur landskapsbildssynpunkt är det lämpligt att exploatera området. Utblicken över den obebyggda västra stranden från landsvägen längs Vikerns östra sida har ett stort värde för upplevelsen av ett relativt orört bergslagslandskap. Det finns också med stor sannolikhet lämningar av skogs- och bergsbruk i området." (Länsstyrelsens yttrande 2021-09-28, dnr 401-5961-2021).

Enligt nyare forskning har det funnits järnhantering i området strax söder om den planerade etableringen redan på 1100-talet (källa: Fil. Dr. Arkeologi, Forskningskoordinator Örebro läns museum Magnus O. Ljunge.)

Vid en etablering riskerar viktiga spår efter järnhanteringen och järnvägen försvinna för all framtid.

6.3 Detaljplanen hotar strandskyddet

Synpunkt:

Strandskyddet omfattar 100 meter från strandkanten på land och i vatten (Miljöbalken 7 kap. 13 §, SFS 1998:808) och syftar till att:

- Säkerställa allmänhetens tillgång till stränderna.
- Skydda djur- och växtlivet från exploatering.

Det aktuella området har dock höga naturvärden och fungerar som livsmiljö för rödlistade arter, t.ex. fladdermöss, vilka är fridlysta enligt artskyddsförordningen. Det bör därför omfattas av ett utökat strandskydd till 300 meter. Ett utökat strandskydd skulle bidra till att bevara viktiga ekologiska funktioner samt säkerställa att djurlivet inte påverkas negativt av framtida exploatering.

Den planerade industrietableringen ligger i direkt anslutning till strandskyddat område och riskerar att blockera en gammal järnvägsbanvall, som idag är en viktig passage för allmänheten genom skogen och till sjön och dess badplatser. Banvallen används flitigt av boende och besökare. Har dessutom ett rikt djurliv, där bland annat tjädrarna använder vägen för att äta grus.

Miljöbalken 7 kap. 15 § förbjuder byggnation som hindrar eller avhåller allmänheten från att vistas i strandskyddat område. Dispens från strandskyddet kan endast ges vid särskilda skäl, och industriebyggnation har enligt praxis aldrig ansetts utgöra ett giltigt skäl.

Sweden Ballistics AB:s planer är att bygga om hela den gamla järnvägsbanan, vägen in till etableringen. Planerna innefattar att bredda och asfaltera hela vägen. Men banan ligger inom strandskyddet 100 m. En sådan ombyggnation av vägen äventyrar strandskyddet, vattenmiljön och rekreationsvärden. Detta påverkar även planerna att gräva för att ansluta vatten och elledningar i strandkanten och reningsdammar. All nybyggnation, ändrad användning eller schaktning inom detta område kräver dispens från strandskyddet.

- En helt ny användning (ex. väg för tung industri, infart till fabrik, transport av farligt gods)
- Eller det sker väsentliga förändringar (breddning, ny beläggning, grävning, anläggningar intill)

Då ses det som ny markanvändning, strandskydd gäller och dispens krävs.

Eftersom ändringen av banvallen är tänkt att tjäna industrins transportväg och infrastruktur, blir den en del av etableringen. Det innebär:

- Den måste prövas tillsammans med hela etableringen.
- Kommunen eller länsstyrelsen kan bedöma att dispens från strandskyddet inte är tillåtlig, särskilt om:
 - Det finns andra lokaliseringar.
 - Det påverkar friluftsliv, djurliv eller vattenmiljö.
 - LIS-planen anger annan inriktning för området.

Förslaget att bygga ny väg eller passage för boende blir problematiskt, får inte byggas inom strandskyddet utan dispens. Även om det skulle tillåtas passage förbi fabriksområdet, så gör den branta topografin detta i praktiken omöjligt. Utmed den ena sidan av banvallen in till den planerade fabriken finns en mycket brant sluttning ner mot sjön som är inom strandskyddet. På andra sidan finns ett mycket brant berg, vilket förhindrar en naturlig passage. Att anlägga en säker och tillgänglig väg för allmänheten skulle kräva stora ingrepp i naturen, vilket strider mot strandskyddets syfte.

Fabriken kommer även behöva en till in- och utfart från från väg 742 enligt Sweden Ballistics AB:s planer. En exitväg för säkerhet. Denna väg kommer även hindra passage för oss i skogen och påverka djur och natur. Även denna exitväg måste ingå i alla undersökningar av miljöpåverkan, kommer troligen dras över områden där tjädern har sina spelplatser. Det kommer att innebära ännu mer av skogen påverkas negativt! Hur kan man undanta så stor del av etableringen? Alla gjorda undersökningar blir härmed ofullständiga. Går ej att få en överblick över hela projektet.

Exitvägen måste också innefattas i alla undersökningar! Är det ett sätt att undanhålla fakta och slippa analysera ännu fler tveksamma miljöpåverkan?

6.4 Allemansrätten, påverkan på allmänhetens tillgång till naturen

Synpunkt:

Allemansrätten gäller även i närheten av industrifastigheter och får inte begränsas av företagets säkerhetszoner eller stängsling.

Enligt Miljöbalken 7 kap. 15 § (SFS 1998:808) är det förbjudet att uppföra byggnader eller vidta åtgärder som hindrar allmänhetens tillgång till området. Dispens från strandskyddet kan endast ges om särskilda skäl föreligger, vilket industriell etablering inte uppfyller enligt praxis. Strandskyddet och allemansrätten innebär att allmänheten ska ha fortsatt tillgång till strandområdet och skogen.

Banvallen, som är en viktig passage till stranden, får inte stängas av eller blockeras av en industriverksamhet. Vi vill uppmärksamma kommunen på att den aktuella vägen in i området – en tidigare banvall anlagd år 1871, där järnvägstrafiken upphörde och rälsen revs upp år 1954 – sedan dess har nyttjats som skogsväg och regelbundet används av boende och besökare för förflyttning mellan gårdar. Vägen används regelbundet för att nå badplatserna Kopinan/Koön och Östra Hagen. Utöver detta används vägen frekvent för att komma åt skogen för svamp- och bärplockning, för jakt, för ridning med häst samt för promenader och friluftsliv. Denna väg är i praktiken den enda tillgängliga vägen till strandområdet, och har därmed fått karaktären av en etablerad lokal förbindelseled. Vi menar att detta faller inom ramen för en hävdad nyttjanderätt, alternativt en sedvanerätt, som inte utan vidare kan upphävas genom detaljplan eller marköverlåtelse.

Miljöbalken 3 kap. 6 §, som anger att:

"Mark- och vattenområden som har betydelse för friluftslivet ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra det."

Plan- och bygglagen 2 kap. 1 och 2 §§, där det framgår att:

Planläggning ska främja en hållbar utveckling och ta hänsyn till friluftsliv, rekreation och tillgänglighet till natur- och strandområden.

Vi anser att detaljplanen brister i att:

- Bedöma den lokalt etablerade nyttjanderätten och användningen av vägen,
- Visa hur allmänhetens tillgång till strandområden säkras i och med föreslagen etablering,
- Undersöka alternativ dragning eller kompensatoriska åtgärder.

Vi uppmanar därför kommunen att inte gå vidare med planläggning i sin nuvarande form, utan att:

- Utredda den faktiska användningen av banvallen,
- Samråda med boende om vägens betydelse,
- Säkerställa att tillgången till badplatser inte avskärs eller försämras.

Under samråd och möten har vi fått motstridiga svar om allmänhetens möjlighet att vistas i området efter industrietableringen. Vad gäller angående tillträde och skyddsområde

- Å ena sidan har det påståtts att allmänheten kommer kunna passera fritt, jaga, plocka bär och svamp intill stängslet.
- Å andra sidan har det bekräftats att verksamhetens skyddsområde kommer att sträcka sig ut över sjön, vilket kan innebära restriktioner på allmänhetens tillträde.
- Vid ett samråd bekräftades att skyddsområdet sträcker sig över sjön och att det redan idag finns restriktioner vid Oricas anläggning som förbjuder vistelse, fiske och ankring inom en 200 meter lång skyddszon över vattnet.

Dessa motsägelsefulla besked skapar osäkerhet om hur allmänhetens rättigheter kommer att påverkas och om kommunen verkligen kan garantera att allmänheten har fortsatt tillgång till området. Kan det komma att klassas som militärt skyddsområde, med tanke på TNT-tillverkningen?

Det är därför inte realistiskt att påstå att allmänheten fortsatt kommer att ha samma tillgång till området. Vid Orica Sweden AB, Västra industriområdet, finns ett långsträckt skyddsområde på 200 meter ut över sjön. Det innebär även idag bland annat förbudet fiske, vistelseförbud och förbud mot ankring. Kommunen måste klargöra frågorna kring tillträde enligt allemansrätten och skyddsområde.

Vi begär:

- Att kommunen redovisar hur projektet kan anses förenligt med LIS-planens mål och strandskyddsreglerna.
- Att kommunen klart och tydligt redovisar hur man tänkt säkerställa att allmänheten har framkomlighet och tillträde till banvallen och skogsområdet. Hur ska kommunen följa strandskyddslagarna vid detaljplanen?
- Att tillgången till stränder och skogsområden för allmänheten säkerställs, och att passage längs banvallen garanteras. Hur ska kommunen följa lagarna för allemansrätten? Hur ska utnyttjanderätten eller sedvanerätten tillgodoses?
- Att kommunen redovisar exakt vad som avses med Sweden Ballistics ABs skyddsområde och vilka restriktioner det innebär för allmänheten.
- Att kommunen redovisar sina planer för en eventuell säkerhetsväg mot väg 742. Detta inkluderar en detaljerad beskrivning av det ingrepp som en sådan väg skulle innebära för omgivande miljö, naturvärden och befintliga leder.

Referenser:

Miljöbalken 7 kap. 13 § och 15 § (SFS 1998:808): Regler om strandskydd och allmänhetens rätt att vistas i områden som omfattas av strandskydd. Dispens från strandskyddet kan endast ges om särskilda skäl föreligger, vilket industriell etablering inte uppfyller enligt praxis.

Länsstyrelsens yttrande 2021-09-28, dnr 401-5961-2021: Länsstyrelsen har tidigare avfärdat exploatering av området vid Timanshyttan på grund av dess orörda karaktär och frånvaro av bebyggelsekoncentration.

Nora kommuns LIS-plan (2022): Planen som syftar till att bevara naturvärden och främja hållbar landsbygdsutveckling genom att prioritera bostäder, friluftsliv och turism i strandnära områden.

7. Nors kulturhistoria

Såsom det beskrivs i underlaget Kulturmiljöanalys har Nor en lång och betydelsefull historia som sträcker sig tillbaka till medeltiden, med kopplingar till järnframställning, gruvdrift och industrins utveckling i Sverige. Området var en viktig del av Bergslagen, där järnmalm brutits i hundratals år, bland annat i Röbergsgruvan som var i drift i över 700 år fram till 1959. Tidiga spår av bergsbruk och jordbruk i trakten kan dateras till 1200-talet. Under 1800-talet blev transportfrågan avgörande för gruvnäringen, och järnvägen spelade en central roll. Nor berördes av den smalspåriga järnvägen som fraktade malm och andra varor. Än idag finns spår av järnvägen och andra kulturhistoriska lämningar kvar i landskapet. Planerna på att etablera en TNT-fabrik i området hotar dessa historiska miljöer och tillgången till viktiga kulturminnen. För många boende i Nor är det av största vikt att bevara dessa historiska arv för framtida generationer.

7.1 Äldsta byn i Nora socken: Gruvorna och malmen

Järnet i Bergslagen har varit avgörande för Sveriges utveckling som industrination. Mycket av vår industriprofil har präglats av bergsbruket, malm som förädlades till järn, för tillverkning i Sverige och för export. I Nor med omnejd fanns många hyttor och så har vi Röbergsgruvan där malm brutits i 700 år fram till 1959. Perioden 1150 e kr till 1350 e kr var extra viktig på grund av den snabba tekniska utvecklingen med järnframställningen, bland annat masugnen. Från sediment i sjöbottnar i bland annat Vikern har man funnit bevis för att jordbruk och bergsbruk kom igång ungefär samtidigt kring Vikern ca 1200 e kr. Se även Johansen som bland annat skriver: "Det i Europa eftertraktade järnet gav bergets folk möjlighet att förändra och förbättra sin position i samhället. Bergsbrukarna blev en grupp människor som kung och frälse var tvungna att försöka bygga en ömsesidig relation till och förhandla med. Det var ett närmast unikt förhållande ur ett europeiskt perspektiv.

Anders Larsson skriver så här: "Den äldsta byn i Nora socken. Jag är född och uppfostrad i denna by (f 1799) och således förtjenar den att af mig beskrivas först. Byen består av 4 hemman, har haft egen hytta till 1806 då 2-ne åbor flyttad med sinne blåsningar till västgöthyttan och 2-ne till Skrickarhytta. En gammal berättelse går att "den första kyrkbyggnad för Nora socken har skolat blifvit början gjord uppå dess wrettar mellan sjöarne Wikern och Saxsen. Men allt hvad som byggdes om dagen vart nedrifvit om nätterna (av troll)." Kyrkan uppfördes senare i Nora. Gunhild Holm, född Israelsson på Saxhöjden i Noor 1910 pratade om Benkammaren (begravningsplats) vid Fattigstugubacken. En som forskade och gjorde arkeologiska utgrävningar kring detta var Allan Wetterholm, dessvärre kunde han inte slutföra sitt arbete på grund av att området grävdes sönder för garage/verkstad.

Röbergsgruvan

7.2 Dyra transporter ökad internationell konkurrens: den smalspåriga järnvägen

En utmaning för gruvbolagen under 1880-talet var de höga transportkostnaderna för järnmalmen. Ökad internationell konkurrens gjorde det svårt att sälja malmen till marknadspris. De gamla planerna på kanalbyggen för att förbinda Nora med Östersjön och Nordsjön (som lanserades av Karl Bonde redan på 1600-talet då Nora fick stadsrättigheter och han ville flytta Nora och Lindesberg till Järle), förverkligades aldrig. Malmen fraktades på vagnar dragna av fyrbenta djur samt med ångbåtar över Saxen och Vikern. Stort hopp sattes därför till järnvägen.

Sveriges första normalspåriga järnväg byggdes som känt är från Nora till Ervalla 1856. Parallellt med detta byggdes också smalspåriga järnvägar (samma spårvidd 802 mm, som Stribergs hästbana) för att frakta malmen från gruvorna, bland annat i Striberg, till Karlskoga/Degerfors.

En del av den normalspåriga järnvägen passerade genom Nors by, detta gjordes av Wickers-Möckelns Järnväg (WMJ), senare Hjulsjö-Degerfors järnväg (HDJ). Bygget började i april 1871, och den 1 december 1873 öppnades hela sträckningen för ordinarie godstrafik.

Den första normalspåriga järnvägen, Valåsen, använde prämar för transport till Bofors. År 1953 upphörde all trafik och 1954 revs järnvägsrälisen upp. Banan byggdes av många människor, med den tidens högteknologi.

Längs den smalspåriga järnvägen gick också en telegraflinje, mycket viktig för kommunikationen. Vid det berg som finns kvar längs banan, alldeles bortom Östra Hagen, finns järnbeslag kvar i berget – det var fästen för dessa telegrafstolpar. Vid Östra Hagen har vi boende också identifierat ett par huggna kvarnstenar i skogen.

Så länge Röbergsgruvan var i drift skulle järnvägstrafiken fortsätta. När järnvägen lades ned förbättrades vägen till Nora, och malmen fraktades dit med bil och lastades på tåget i Nora. Man byggde en särskild plattform för detta, ungefär där den nuvarande restaurangen vid Nora station finns idag.

Banvaktstugan vid Åran

Längs banan fanns på hela sträckan 9 banvaktarstugor. Ovan bild på stugan som finns kvar i Nor, vid Åran (förbindelsen mellan Saxen och Vikern), beläget på andra sidan viken där etableringen av sprängämnestillverkningen planeras.

Spår från tågbanan idag

En del av den gamla järnvägen, banan, passerar genom det aktuella området för etablering Timanshyttan 1:6. Även om banan inte är klassad som fornlämning menar vi att man måste ta hänsyn till de delar av banan som är bevarade och de konstruktioner som finns kvar. Dessa måste bevaras för kommande generationer.

Om man tittar på en karta över sjön Vikern så ser man tydligt att endast denna del i Nora finns bevarad som jungfrulig mark vid sjön Vikern. Viktiga kulturhistoriska lämningar raderas för eftervärlden.

Nedanför platsen där fabriken planeras uppföras ligger Östra hagen, där har tusentals scouter varit på scoutläger. Misstankar finns om att det finns fornlämningar där.

Banan går genom Norsmarken. Precis där fabriken är planerad

Spår av gamla bergarbeten vid banan, Östra Hagen

Stentrümma för gamla tågbanan

Fäste för telegrafstolpe i berg vid tågbanan vid Östra Hagen

I artikeln "Bergsbrukets ruiner. Melankoliska vandringar i Gamla viker" skriver Magnus O. Ljunge en mycket fin text om en vandring bland ruiner och lämningar i Gamla Viken, bara ett par kilometer från Östra Hagen.

"Banvallen är fortfarande tydlig och skär genom skogslandskapet intill sjön.

På vissa sträckor finns rälsen kvar. Lämningarna av malmkajen och järnvägen är en del av ett omfattande kulturlandskap som är närvarande kring sjön Viken. Området utgjorde historiskt en del av Nora bergslag. Här finns ett kulturarv som består av materiell kvarlåtenskap från gruvbrytning, järnframställning, logistik och bergsmanliv." Bevara Nor, bevara Nors kulturhistoria, för kommande generationer!

Smalspåriga tåget passerar genom nors by

Källor:

Kray, Jan "Nora bergslags järnväg. Och dess föregångare" 2024

Wetterholm, Allan, "Medeltid och förändringstid i en bergslagssocken: det medeltida Noraskog",

Hembygdsföreningen Noraskog, Örebro läns museum, 1993

Rydberg, Johan & Bindler, Richard: "Bergsbruket och metallhanteringens uppkomst i Noraskogs bergslag Från medeltid, via samtid, mot framtid" samt Johansen "Bergets folk. Lag och rätt, tillit och samarbete i det högmedeltida Närke" samt Ljunge "Bergsbrukets ruiner. Melankoliska vandringar i Gamla viker" i Bergsbrukets tider. Red: Magnus O. Ljunge, Örebro Läns museum, 2024

Larsson, Anders, Från bergslag och bondebygd 1982. Nora Socken Förr och Nu. Anteckningar från 1868-1882. Min karta Lantmäteriet

8. Vårda naturen för nästa generation

Finns det något viktigare än det vi lämnar efter oss till våra barn? Att skydda miljön handlar inte bara om naturen, utan också om våra värderingar och vår vilja att ta ansvar. Vatten, skog och djurliv är inte bara resurser – de är grunden för livskvalitet, hälsa och hopp om framtiden.

Ett liv nära vatten

Entrén till Nor formas där sjöarna Saxen och Vikern möts och skapar en naturlig och välkomnande ingång till byn. Vikern, med sitt sammanflöde av mindre sjöar och små vattendrag, är en central del av platsens historia och identitet.

Landskapet kring Nor kantas av små sjöar och bäckar som naturligt formar platsen. De dämnda sjöarna och bäckarna vittnar om en tid då vattnets kraft användes för att driva järnbruk och kvarnar, en viktig del av byns utveckling.

Historien lever kvar, men idag är det de naturliga flödena och små sjöarna som ger Nor dess unika karaktär. Här knyts natur och historia samman på ett sätt som gör vattnet till en självklar del av byns själ.

Vi vill kunna leva och lita på naturen

Vårt dricksvatten kommer från egna källor, och våra odlingar frodas tack vare tillgången till friskt vatten. Här lever vi av det jorden och skogarna ger – från grönsaker, bär och svamp. Sjöarna, bäckarna och myrarna är inte bara en del av landskapet, utan också vårt eget filter för rent vatten.

Fisk, musslor och kräftor i sjöarna påminner oss om ekosystemets skörhet. Ett rent och stabilt vattensystem är avgörande för både människor och djur.

Historien visar också hur lätt det kan gå fel. Vikern har tidigare förorenats av Nitro Nobel, vilket förgiftade vattnet och skadade hela ekosystemet. Vatten är vårt gemensamma ansvar, en gång förstörd natur går inte att återställa.

En orörd plats

Längs den gamla banvallen på Norsmarken slingrar sig byns gångväg, en naturlig länk mellan Nor, Kopparskallen och Gamla Viken. Här plockar vi svamp, badar från Koöns släta klippor eller upplever tystnaden i en kajak på sommaren eller på skridskor om vintern.

Våra grannar

Att bo vid Nor är att följa naturens rytm. Här är djuren och fåglarna våra närmaste grannar, och varje årstid bjuder på nya upplevelser.

På våren fylls luften av tranornas rop, orrarna kuttrar på myrarna, och längs sjöarna förbereder sig svanar och änder för ungar. Sommarens ljusa nätter vibrerar av liv – fiskar vakar, svalor jagar, och fladdermöss dansar i månskenet.

Hösten sveper in med dimma och flyttfåglarnas avsked, medan vintern bäddar in landskapet i tystnad, där domherrar och talltitor viskar om livets fortsättning. Vid Nor blir naturens skiftningar en del av vardagen – en tidlös närvaro att leva i och värna om.

*Havsörn**Storlom**Pärluggla**Orrar**Storkrake*

En känslig passage

Det blöta området mellan banan och vägen är ett viktigt ekosystem som fungerar som livsmiljö för många insekter och fåglar. Under våren exploderar området av aktivitet, med ett stort antal arter som utnyttjar den fuktiga marken för födosök, häckning och överlevnad.

Ett ekosystem

En fabrik med tunga transporter skulle förändra det här området på ett sätt som är svårt att överskåda. Bullret från lastbilar och dammet som virvlar upp skulle inte bara störa lugnet utan också påverka djuren som lever här. Den naturliga balansen, med sitt rika djur- och växtliv, skulle utan tvekan gå förlorad.

9. Livsrum och rekreation

9.1 Nora kommuns attraktivitet och Europa Nostra utmärkelser

Nora kommun har en unik möjlighet att attrahera boende tack vare den natur- och kulturhistoria som man äger och har ett ansvar för att förvalta detta till kommande generationer. Den gamla trästaden, Pershyttan, järnvägsområdet, naturreservat och de gamla bergslagsbyarna. I många styrdokument och i marknadsföringen för Nora lyfter man just detta.

I Kulturmiljöanalysen som är underlag för samrådet lyfts just väg 742 på ett positivt sätt. Vägen från Fogdhyttan till Vikersvik är en av Örebro läns vackraste och väl bevarade gamla vägar. Att man ens kan komma på tanken att förstöra denna kulturhistoriska väg är uppseendeväckande. I Nerikes Allehanda 250412 menar Sweden Ballistics AB att "någonstans måste rikets intresse gå först". Det är ett taffligt försök att förenkla och flytta fokus från allvarliga miljökonsekvenser till att med tanke på rikets säkerhet få sätta andra intressen åt sidan.

Delar Nora kommun Sweden Ballistics ABs bedömning? Enligt vår mening är rikets säkerhet inte beroende av att en TNT fabrik placeras just i Nor, det finns andra betydligt bättre och säkrare platser. Nora har fått två Europa Nostra utmärkelser för det fina arbete man gjort med att bevara kulturmiljöer. Nuvarande kommunledning verkar nu välja ett annat spår: industrialisera Nora. I september 2024 presenterades 12 tänkbara industriområden. Man verkar inte se att detta frontalkrockar med den andra bilden av Nora. Den bild och den upplevelse som vi som bor i Nor tror på och vill bevara. Nora ska växa till 13000 invånare. Det får tydligen kosta vad som helst. Är det rätt väg att vara en attraktiv kommun? Är det målet realistiskt?

Många barnfamiljer och även äldre är trötta på bruset och stressen i staden och vill bo lugnare, närmare naturen med den tystnad och ljud naturen, djuren och fåglarna avger, inte buller och ljus från fabrik och trafik. Nora erbjuder den möjligheten. Det går bra att pendla till Örebro men också till Karlskoga som växer nu genom satsningen på försvarsindustrin. Vad innebär den livskvalitet som vi upplever i Nor?

Nor som en underbar plats

Nor är en plats som vi värderar högt, en oas där vi kan finna ro, glädje och samhörighet med naturen. Här lever vi nära sjöar, skogar och öppna landskap som ger oss möjlighet att njuta av fritidsaktiviteter året runt. Oavsett om det handlar om promenader längs stigarna, cykelturer genom det vackra landskapet eller fiske i de klara vattnen, är Nor en plats som erbjuder livskvalitet utöver det vanliga.

Många av oss har bosatt oss här just på grund av den lugna, naturnära miljön. Skogen och landskapet är inte bara vackra att se på – de är också viktiga för vårt välbefinnande. Att kunna vistas utomhus, andas in frisk luft och ta del av naturens lugn är en förutsättning för god hälsa och livskvalitet. När andra reser på charterresor stannar vi i Nor.

Aktiviteter och gemenskap – natur för alla

För oss som bor här är rekreation en central del av vår livsstil. Många av oss tar dagliga promenader eller löpturer längs banvallen, en populär och välanvänd led som ger oss tillgång till orörd natur. Barn leker fritt i skogsområdena, och familjer samlas för att njuta av utflykter och friluftsliv. Jakt, svamp- och bärplockning är också traditionella aktiviteter som binder oss närmare naturen. Den badplats som vi kallar långgrund eller badlandet och som vi använt i generationer kommer att bli omöjlig att använda, den ligger bara ett fåtal meter från vägen där farliga transporter kommer att gå.

En viktig aspekt av banvallen är dess betydelse för tillgängligheten. För personer med funktionsnedsättning, äldre och barnvagnsförare är den en ovärderlig möjlighet att ta sig ut i naturen på ett sätt som annars hade varit svårt eller omöjligt. Den jämna ytan och den framkomliga terrängen gör att fler kan uppleva den vilda och orörda naturen utan hinder. Banvallen är en trygg och säker väg där alla kan vistas – fotgängare, ryttare med hästar, mopeder och de som använder barnvagn eller rullstol. Till skillnad från bilvägar där trafiken kan vara farlig, erbjuder banvallen en säker plats för både rekreation och transport. Det är en viktig passage där alla kan röra sig fritt utan att behöva oroa sig för biltrafikens risker. Att bevara denna möjlighet är avgörande för ett tillgängligt och inkluderande friluftsliv. Vägen genom skogsområdet och banvallen har en ovärderlig funktion för vår rörelsefrihet och vår möjlighet att enkelt ta oss ut i naturen. Den är en del av vår vardag, ett nav för vår rekreation och vårt sociala liv.

Det finns andra sätt som man kan utveckla Vikersbygden

Vi har tagit kontakt med Leader Bergslagen kring en idé som bättre tar tillvara områdets kulturhistoria och miljö samt ökar attraktiviteten för boende och besökare. Skapandet av en cykel- och vandringsled längs den gamla banvallen från Striberg till Vikersvik, med rastplatser, möjlighet att övernatta och bada längs vägen.

Risker och oro – konsekvenserna av en TNT-fabrik

Planerna på att etablera en TNT-fabrik mitt i vår by väcker stor oro. En sådan anläggning skulle innebära betydande risker, både fysiska och psykiska. Explosioner och kemikalieutsläpp är direkta hot, men även den ständiga oron för olyckor påverkar vår trygghet och hälsa negativt. Den psykologiska stressen av att leva nära en verksamhet med så pass stora risker skulle förändra vår vardag radikalt. Osäkerheten kring miljöpåverkan, ljudnivåer och säkerhetsåtgärder skapar en oro som vi inte borde behöva leva med. Nor är en plats för lugn och rekreation – inte för industriell verksamhet med potentiellt katastrofala följder. Hälsomässigt innebär en sådan fabrik en försämrad livsmiljö. Luftföroreningar, buller och kemikalier kan ha långsiktiga effekter på både människor och djurliv. Att vistas utomhus skulle inte längre vara lika självklart, och vår livskvalitet skulle försämrast drastiskt. En eventuell etablering av TNT-fabriken leder troligen till att Nor avfolkas, människor söker andra säkrare, lugnare platser att bo på.

Synpunkt:

Praktiska konsekvenser – ökad trafik och försämrad säkerhet.

Om en TNT-fabrik etableras i vårt område kommer trafikbelastningen att öka markant, och detta påverkar oss alla. Vägen 742 är inte enbart till för biltrafik – den används dagligen av fotgängare, personer i permobil, hästar och ryttare, samt barnvagnsförare. Bitvis finns det inga separata gång- och ridvägar, vilket innebär att vi tvingas dela utrymme med motorfordon.

En ökad mängd tunga transporter på dessa vägar innebär en direkt säkerhetsrisk. Större fordon som transporterar farligt material innebär att olycksrisken ökar dramatiskt, särskilt på smalare vägsträckor där mjuka trafikanter redan idag måste vara extra försiktiga. Förutom den direkta säkerhetsrisken påverkar även den ökade trafiken vår livsmiljö på andra sätt. Bullret från lastbilar, ljusföroreningar från strålkastare och det ständiga bruset av trafik dygnet runt skulle störa den lugna miljö vi värdesätter. Vårt område, som idag präglas av tystnad och naturnära upplevelser, skulle istället fyllas av industrins påfrestningar. Luftföroreningarna från ökad trafik bidrar till sämre luftkvalitet, vilket påverkar vår hälsa negativt.

Dessutom kan de ökade ljudnivåerna leda till störd sömn och en försämrad återhämtning för oss som bor här. Att tvingas leva med dessa förändringar dygnet runt skapar en långsiktig stress som påverkar både fysiskt och psykiskt välbefinnande.

Sammanfattningsvis innebär etableringen av en TNT-fabrik inte bara en direkt fara för säkerheten på våra

vägar, utan också en allvarlig påverkan på vår livskvalitet.

Den stillsamma miljö vi valt att leva i skulle ersättas av trafik, buller och föroreningar innebär en förändring som går rakt emot det liv vi vill bevara i Nor. I kommunens utredningar står att vi boende kommer utsättas för måttlig risk och säkerhet. Det påstås att vi kommer ha tillgång till delar av området i Östra hagen. Vi menar att det ger falska förhoppningar. Vi kommer inte få tillgång till de fantastiska badplatserna längs Vikern i Tlmanshyttan 1:6. Vem vill vara nära en TNT-fabrik med de risker det innebär? Om Sweden Ballistics AB får som de vill att området blir riksintresse och Försvarmakten tar över har vi förlorat allt. Vi som bor i Nor kräver att vår livskvalitet och vår trygghet respekteras.

Vi begär:

- Att vår rekreativmiljö med banvallen och skogsområdena bevaras intakt.
- Att vi fortsatt ska ha tillgång till en säker och tillgänglig naturupplevelse för alla, inklusive personer med funktionsnedsättning, barnfamiljer och äldre.
- Att vår rätt att vistas i en tyst och hälsosam miljö skyddas, utan störande buller, föroreningar och industriella risker.
- Att trafikökningen som en TNT-fabrik skulle medföra inte försämrar säkerheten för oskyddade trafikanter på våra vägar.
- Att våra röster blir hörda och att beslut fattas med hänsyn till oss som bor här.
- Att få ha kvar vårt hem, vår natur och vår livskvalitet – utan hotet från en TNT-fabrik.

10. Sjön Vikern

10.1 En plats för bad och friluftsliv

På Nora kommuns hemsida beskrivs Vikern som ett viktigt friluftsområde. Hit har man nyligen planlagt cykelväg till den kommunala badplatsen Käppsta strax utanför Gytorp. Käppsta friluftsbad är mycket välbesökt med sin härliga sandstrand. Det finns omklädningsrum, torrdass, brygga och sandstrand i anslutning till badet. Nora kommun ansvarar för badplatsen. Röster från besökare anger att - Käppsta är en vacker badplats vid en stor sjö med spektakulär utsikt och fina vyer. Att visa hänsyn till natur- och kulturvärden i planeringen handlar både om att förvalta värden och om att förstå hur nya inslag kan påverka dem. Natur- och kulturvärdena är viktiga resurser av betydelse för samtliga övriga allmänna intressen.

Planläggning och beslut i ärenden enligt plan- och bygglagen ska ske med utgångspunkt i de natur- och kulturvärden som finns i den byggda miljön och i landskapet. Den populära badplatsen kommer att upplevas som mycket riskfylld då tung Sevesoklassad trafik kommer att passera nära badplatsen.

Kring praktiskt taget hela sjön går bil- eller järnväg nära stranden. Kring stora delar av Vikern finns fritids- och permanentbostäder spridda. Tätast är denna bebyggelse i söder och sydöst samt vid nordvästra viken. Längs hela östra sidan av sjön sträcker sig ett ca 1,5 km brett bälte med urkalksten. I söder omges Vikern av en mosaik av åker- och betesmark samt löv-, barr- och blandskog. Även i nordväst och i öster finns områden med jordbruksmark som Länsstyrelsen i Örebro påtalat vikten av att behålla. Gamla Viken är en tätortssamling på rimligt cykelavstånd från Nora. Den ökade användningen av elcyklar ökar räckvidden för cykelresor om det finns tillgång till en trygg och säker infrastruktur. Möjligheten för de boende i bygden runt sjön Vikern att cykla till Nora och Gytorp bör prioriteras.

10.2 Vikerns kemiska och biologiska status

Vikern ingår i Arbogaåns vattenförbund med uppgift att genom vattenvårdande åtgärder främja ett från allmän eller enskild synpunkt ändamålsenligt utnyttjande av vattnet i vattendrag, sjö eller annat vattenområde. Sjöns största tillflöden är sjön Saxen i nordväst och Venaån som rinner från sjön Älvsjön i sydväst. Avrinningen sker vid Hagbyån som rinner genom Åsbo och innan den mynnar i Norasjön.

De glacialrelikta kräftdjuren spelar en viktig roll i många sjöars ekosystem och utgör viktig fiskföda. Tre av dessa kräftdjur har påträffats i Vikern: reliktpungräka, Mysis relicta, taggmärla, Pallasea quadrispinosa och hoppkräftan, Limnocalanus macrurus. Utloppsån, Venaån, hyser ett glest bestånd av flodpärlmussla med konstaterad föryngring. Fågellivet är rikt med bl.a. havsörn, smålom och fiskgjuse. Drygt 40 sjöberoende fågelarter har observerats. Södra delen av Vikern innefattas i området Älvhyttan som utpekats som riksintresse för naturvärden. Området har en rik flora, bl.a. hyser det käppkrokmossa. Vikern är upplåten för fritidsfiske och förvaltas av Vikerns Fiskevårdsområdesförening och har ett bra bestånd av gädda, abborre och vitfisk samt inplanterat bestånd av signalkräfter.

10.3 Pågående övervakningsprogram

Sjön övervakas sedan 1974 inom samordnad recipientkontroll för Arbogaån. Under badsäsong övervakas även kvaliteten på badvattnet vid badplatsen Käppsta. Vikerns utloppssvik Lillsjön är mycket påverkad av tidigare utsläpp av kvicksilver. Sedimentundersökningar i Lillsjön visar att kvicksilverhalten är hög på flera platser. Orsaken till detta är att Nitro Nobel fram till 1976 tillverkade raketbränsle i Gytorp och ledde sitt avloppsvatten till Lillsjön. Vid tillverkningsprocessen användes kvicksilvernitrat som katalysator. Vid Lillsjön låg också ett laboratorium som använde kvicksilver. Pågående undersökningar visar på hög kvicksilverhalt i fisk och sediment i Lillsjön, men även i resten av Vikern.

För en förändrad eller ny verksamhet, så skall utifrån underlag om anläggningen, omgivningen och aktuella kemikalier miljöskador för alla identifierade skadehändelser uppskattas. Vid denna uppskattning beaktas utsläppt kemikalievolymer, kemikaliers miljöegenskaper, utbredning av den utsläppta kemikalien, tid som den uppkomna miljöskadan kvarstår samt områdets ekologiska skyddsvärde och dess betydelse för den mänskliga livsmiljön.

Alla som bor eller har verksamhet i länet ska arbeta mot samma regionala miljömål för att på så sätt verka för att de nationella miljömålen uppfylls. Med utökat samarbete och gemensamma insatser i länet ökar möjligheterna att miljömålen uppnås. Vi arbetar för miljömål som: Levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet, bara naturlig försurning, ingen övergödning, myllrande våtmarker. Allt detta talar mot att detaljplansförslaget skall prioriteras.

För mer information om bedömningen, se <https://viss.lansstyrelsen.se> samt www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/levande-sjoar-och-vattendrag

10.3.1 Historiska utsläpp av kvicksilver och tungmetaller

Det finns beskrivet att stora mängder kvicksilver släpptes ut från en av Nitro Nobels fabriker belägen nära Lillsjön där man tillverkade ett raketbränsle som kallades nitroform. Höga halter kvicksilver och andra tungmetaller har genom åren uppmätts i Vikern och Lillsjön som med all sannolikhet härrör från sprängmedelsindustrin i Gyttop (Sävås, 2001; FOI, 2002; FOI, 2010). WSP har även påvisat höga halter PFAS-ämnen i grundvattnet i området i anslutning till Oricas brandstation som ligger precis i anslutning till Vikern (WSP, 2021). Dessa riskerar att spridas i Vikerns vatten vid all typ av beröring av sjöbotten. Se bilaga *Grumling av förorenade sediment i samband med nedläggning av sjöledning för vatten och avlopp i Vikern 2025-02-09* av Olle Hallqvist för fördjupning av problematiken kopplat till miljö och dragning av ledningar i Vikern.

10.3.2 Risk för förekomst av explosiva ämnen i sedimenten

Det kan heller inte ställas utom rimligt tvivel att man i Vikern och Lillsjön inte historiskt släppt ut eller dumpat explosiva ämnen i form av nitroglycerin (NG) och trotyl (TNT), vilka skulle kunna förekomma i sedimenten i sjön, vilket i sin tur skulle ge betydande konsekvenser på vattenverksamheten avseende både nedläggning av vatten- och avloppsledningar, muddring och omhändertagande av sedimenten. Det finns gott om exempel över kända fall av dumpning av såväl trotyl, nitroglycerin och ammunition i närområdet, bland annat i gruvorna i Dalkarlsberg (FOI, 2004) och flera sjöar inom Villingsbergs skjutfält (Bofors Test Center, 2022).

10.3.3 Tidigare miljöstörande verksamheter vid Vikerns östra strand

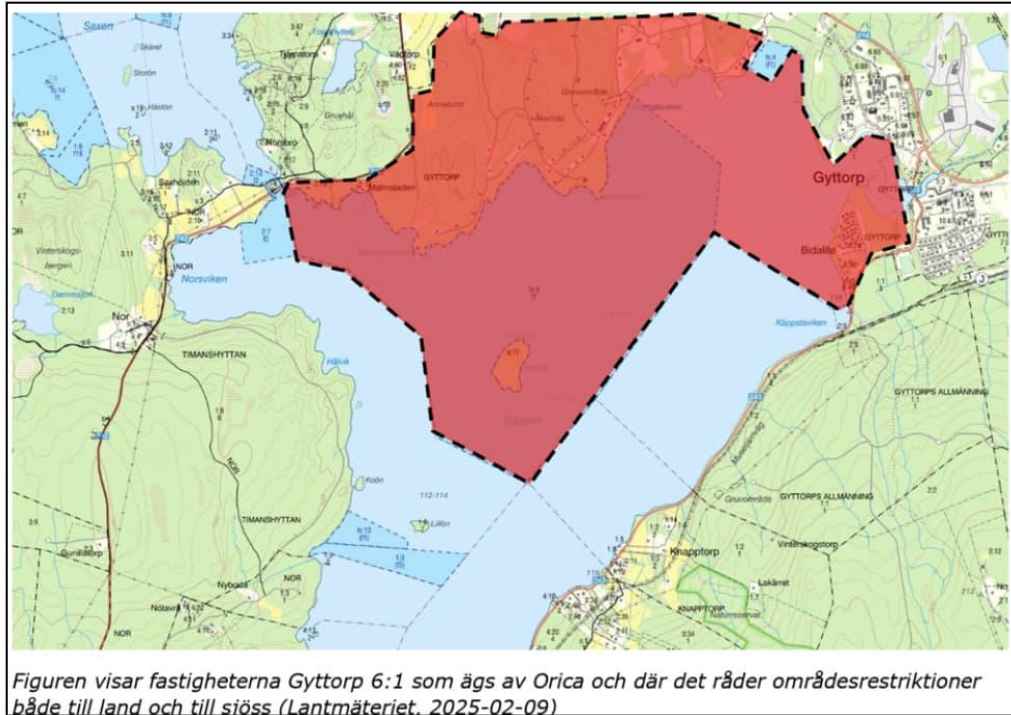
I området längs Vikerns östra strand har det funnits ett antal miljöstörande verksamheter, däribland en avfallsdeponi för farligt avfall, ett antal gruvor och upplag, ett sågverk m.fl. I den södra ändan av sjön fanns ett sågverk där virke behandlats genom doppning som skydd mot blånadsskador. Verket utförde även impregnering av sliprar och stolpar, samt lagring av impregnerade sliprar/stolpar med trolig dioxin- och kreosotförorening i marken som följd. Länsstyrelsen har påträffat förhöjda halter av både dioxin och antracen (en av beståndsdelarna i kreosot) i sedimenten några hundra meter sydost om Storön i Vikern (Länsstyrelsen, 2022).

10.3.4 Utmaningar vid muddring och nedläggning av ledningar

Sjöbotten i Vikern är på många ställen stenig och grovblockig, vilket gör att muddring och/ eller sprängning kan komma att behövas för att lägga ned ledningarna. Norr om Storön löper Oricas fastigheter Gyttop 6:1 där sjöbotten är förhållandevis slät med mindre höjdskillnader. I området söder om Storön är sjöbotten däremot starkt kuperad med mycket branta avsnitt, vilket med största sannolikhet försvårar förläggningen av en sjöledning avsevärt. Oavsett om muddring eller sprängning kommer att förekomma under byggtiden för ledningarnas dragning så kommer arbetet med säkerhet påverka sedimenten i stor omfattning. Se bilaga *Grumling av förorenade sediment i samband med nedläggning av sjöledning för vatten och avlopp i Vikern 2025-02-09* av Olle Hallqvist för fördjupning av problematiken kopplat till miljö och dragning av ledningar i Vikern.

10.3.5 Miljörisker vid spridning av föroreningar genom grumling

Muddring och nedläggning av ledningar kan leda till spridning av föroreningar genom grumling. Länsstyrelsen Örebro har tidigare utfärdat förelägganden för försiktighetsåtgärder på grund av de höga halterna kvicksilver i sedimenten inom Oricas fastigheter, och Totalförsvarets forskningsinstitut FOI har rekommenderat områdesrestriktioner för att förhindra framtida konstruktionsarbeten såsom bryggor och liknande.

Referenser:

Arbogaåns vattenförbund.

Artportalen.

Dyno Nobel Sweden AB, 2003. Förslag till kontrollprogram för Lillsjön.

Enstedts limnologiska konsultbyrå AB, 1990. Recipientundersökningar i sjösystemet Vikern-Åsbojön-Norasjön 1988-1989.

Fiskenämnden i Örebro län, 1982. Fiskeplanering Nora kommun – Planeringsunderlag. IVL Svenska Miljöinstitutet AB. Kviksilver i biota

Lantmäteriverket, 2003. Svenska Marktäckedata SMD Raster 10FNV. Länsstyrelsen i Örebro län. Djupkartor.

Länsstyrelsen i Örebro län, 1990. Inventering av glacialrelikta kräftdjur i Örebro län 1987-88 av Björn Kinsten. Publ. nr: 1990:5.

Länsstyrelsen i Örebro län, 2006. Biotopkartering av värdefulla vattendrag. Publ. nr: 2006:32. Naturvårdsverket, 2007 Status, potential och kvalitetskrav för sjöar, vattendrag, kustvatten och vatten i övergångszon, Bilaga A-Bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag. Handbok 2007:4.

SLU, Vattenkemidata

SMHI. Svenskt vattenarkiv (SVAR)

Sveriges geologiska undersökning. Berggrundskartan och Jordartskartan, digitalt via SGUs karttjänster.

VISS - VattenInformationSystem för Sverige. Nationell databas över svenska vattenförekomster.

11. Bristande samråd

11.1 Synpunkter på begränsningen av samrådet

Synpunkt:

Nora kommun har inte officiellt meddelat vilka man betraktar som sakägare. Vid förfrågan har man mejlledes meddelat att sakägarna omfattar fastighetsägare utefter väg 742. Att begränsa sakägarkretsen till detta område är otillräckligt.

11.1.1 Laglig grund för ett bredare samråd

Miljöbalken Kap 6, §4:

Samrådsprocessen bör inkludera alla intressenter som kan påverkas av verksamheten. Detta omfattar inte bara närmsta grannar utan även de som kan påverkas av luftföroreningar, vattenkontaminering, buller eller andra långsiktiga risker.

Betydande Miljöpåverkan (6 kap. 28 § Miljöbalken):

Om en verksamhet (som en TNT-fabrik) kan orsaka betydande miljöpåverkan, bör samrådsområdet spegla riskernas geografiska omfattning. För en TNT-fabrik kan detta inkludera:

- Samhällen som är beroende av delade vattenkällor (t.ex. brunnar, sjön Vikern).
- Boende och företag i vindriktning från luftburna utsläpp.
- Jordbrukare och andra som är beroende av markens och ekosystemens hälsa.
- Alla som har fiskerätt i sjön.

11.1.2 Krav på en miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

En Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska dokumentera alla potentiella risker, inklusive de som kan påverka människor långt bortom väg 742. Om MKB:n fallerar att identifiera bredare effekter eller begränsar samrådet till ett litet område kan detaljplanen behöva omprövas juridiskt.

11.1.3 Precedens liknande fall

Tidigare fall i Sverige har inneburit krav på att utvidga samrådsradien avsevärt i samband med industriella projekt som innebär miljö- och folkhälsorisker. Se t.ex. LKAB. 2022.

<https://www.nj.se/kortnyheter/undermåliga-samråd-med-boenden-lkab-nekas-miljötillstånd-för-gruva>

11.1.4 Varför samrådet bör inkludera ett större geografiskt område

Luftföroreningar:

Utsläpp från TNT-produktion (t.ex. VOC, kväveoxider) kan spridas flera kilometer beroende på vindförhållanden.

Vattenföroreningar:

Riskerna för grundvattenförorening sträcker sig långt utanför angivet område, särskilt om området är kopplat till delade akvifärer eller närliggande vattenkällor som sjön Vikern. Föroreningar i Vikern förs vidare och kan påverka vattensystem i hela Mälardalen.

Jordbrukare och privata brunnägare flera kilometer bort kan drabbas av långsiktiga konsekvenser.

Risker vid Nödsituationer och Explosioner

En TNT-fabrik innebär allvarliga risker (t.ex. explosioner, brand) som kan påverka ett betydligt större område än det angivna.

Kumulativa Effekter

Hela området kring sjön Vikern kan uppleva kumulativa effekter på fastighetsvärden, lokal biologisk mångfald och långsiktiga hälsorisker.

Vi begär:

- En formell översyn från Länsstyrelsen för att avgöra om samrådsprocessen överensstämmer med lagens krav enligt Miljöbalken.
- Att samrådsprocessen görs om med en ökad inkludering i processen: Även de som bor utanför angivet område bör bli inkluderade eftersom de berörs av fabriksverksamheten.

Referenser:

<https://www.nj.se/kortnyheter/undermåliga-samråd-med-boenden-lkab-nekas-miljötillstånd-för-gruva>.

11.2 Argumentation för val av plats är ofullständiga

Den föreslagna etableringen av en TNT-fabrik i Timanshyttan 1:6 innebär en exploatering av ett naturskönt, skogsklätt område vid sjön Vikern. Enligt Miljöbalken (MB) kapitel 3 §6 ska mark- och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt – exempelvis på grund av sina natur- och kulturvärden eller värden för friluftslivet – så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

Området kring Vikern har höga natur- och rekreationsvärden. Sjön används för fiske, bad och friluftsliv. Att placera en industriell verksamhet av denna karaktär – med höga risker för miljöpåverkan, buller, kemikalieutsläpp och förlorade landskapsvärden – i ett sådant område är oförenligt med Miljöbalkens hushållningsprinciper.

Detaljplanen saknar tillräcklig redogörelse för hur just denna plats anses vara mer lämplig än områden med mindre miljömässig känslighet. I stället har kommunen valt att prioritera företaget Sweden Ballistics AB's investeringskostnader och logistik – vilket enligt vår mening står i direkt strid med både miljöbalkens mål om hållbar utveckling (1 kap. 1 §) och dess tvingande regler om resurshushållning och skydd för natursköna områden (3 kap. 6 §).

Enligt vår uppfattning föreligger här en klar intressekonflikt mellan enskilda affärsintressen och det allmänna intresset av att bevara en skyddsvärd naturmiljö. Denna konflikt har inte hanterats i enlighet med Miljöbalkens grundprinciper, vilket innebär att planen i nuvarande form är rättsligt undermålig.

11.3 TNT-fabrik tillhör den övre klassningen av Sevesolagen

En rättssäker och hållbar lokaliseringsprocess för en sprängämnesfabrik måste följa grundläggande principer i svensk lagstiftning, särskilt Miljöbalken (1998:808), Plan- och bygglagen (2010:900) samt Sevesolagstiftning (Direktiv 2012/18/EU). Dessa lagar kräver att:

- Lokaliseringen ska minimera risker för miljö och hälsa. (Miljöbalken 2 kap. 6 §).
- Riksintressen och skyddade områden ska beaktas. (Miljöbalken 3 kap. 1 §).

- Strandskydd och allmänhetens tillgång till naturen ska värnas. (*Miljöbalken 7 kap. 13 §*).
- Befintlig infrastruktur och planlagda områden ska prioriteras. (*Plan- & bygglagen 2 kap. 3 §*).
- Alternativa lokaliseringar ska analyseras och redovisas öppet. (*Miljöbalken 6 kap. 7 §*).

Vid etablering av en sprängämnesindustri är dessa krav särskilt viktiga, eftersom riskerna för explosioner, kemikalieutsläpp och påverkan på närmiljön är omfattande. Därför är det avgörande att platsvalet bygger på en noggrann utredning där alternativa lokaliseringar jämförs objektivt och transparensen i beslutsprocessen säkerställs.

Planförslaget och miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) med bilagor är framtagna av Sweden Ballistics ABs konsult, WSP, i samråd med Nora kommuns tjänstemän. Detta väcker frågor om planförslaget och dess underlag är sakliga och opartiska. Har kommunen tänkt ta hjälp av opartisk granskningshjälp? Om inte, begär vi att kommunen redovisar på vilket sätt man tänker säkerställa sakligheten och opartiskheten i underlaget?

Lokaliseringsförslagen förefaller ha tagits fram i hast. Kommunens tjänstemän har uppgivit att det tog totalt 3 arbetsdagar att undersöka 5 platser och identifiera Nora som den mest lämpliga. Enligt uppgifter har Nora kommun pekat på flera alternativa platser till Östra Hagen men företaget har avvisat dessa. Vi kräver att kommunen redovisar vilka kriterier som togs i beaktande för val av lokalisering och hur dessa kriterier stöds av tillämplig lagstiftning.

11.4 Brister i lokaliseringsutredningen

Synpunkter:

Bärighet på kommunens mål:

Etableringen av TNT-fabriken skulle innebära en negativ påverkan på nationella miljökvalitetsmål. Därutöver skulle också etableringen stå i strid med kommunens egna miljömål som fullmäktige har beslutat. Motivera hur Nora kommuns mål, dvs hållbarhet, attraktivitet och livskvalitet uppfylls genom den planerade fabriken läge?

Närhet till bebyggelse, känslig natur och kulturvärden:

Valet av Timanshyttan 1:6 som plats för en sprängämnesfabrik strider mot grundläggande principer om att lokaliseringen ska minimera miljö- och hälsorisker. Området ligger nära bostäder, sjön Vikern och känsliga naturområden, vilket innebär stora risker vid en olycka.

Detaljplanen avser att exploatera ett jungfruligt och naturskönt område vid en sjö för giftig och riskfylld industri. Redovisa hur detta uppfyller MB:s krav i kap 1-3.

Den smalspåriga järnvägen går genom detaljplaneområdet

11.5 Avsaknad av analys när det gäller alternativa lokaliseringar

I MKB under avsnitt 5.1.1 Urvalsprocess analyseras alternativa lokaliseringar. Åshyttan/Striberg (Älgaberget), Hästskoberget, Dunderberget, Moaflyet, Hultaberget, Gamla Viken, Grecksåsar, Nybergsfältet, Övre Kopparbäcken, Dalkarlsberg, Övre Blexbergsåsen, Vaslätten och Bastnäs. Dessa alternativ avfärdas dock med motiveringar om att "omfattande investeringar i infrastruktur" skulle krävas. T.ex. anför MKB att det vid Hästskoberget skulle krävas ombyggnation av en korsning med rondell och två förskjutna trevägskorsningar. I jämförelse med de infrastruktursatsningar som skulle krävas för att etablera industrin i Nor ter sig dessa investeringar ganska blygsamma.

Vad som flagrant utelämnas i MKB är att även etableringen i det föreslagna området Timanshyttan 1:6 förutsätter omfattande infrastrukturella åtgärder – något som motsäger påståendet om dess lämplighet som etableringsplats. Enligt kommunens egen trafikutredning krävs en förstärkning och asfaltering av hela den 8 km långa vägsträckan mellan Fogdhyttan och Vikersvik. Därutöver behövs 38 mötesfickor om 60 meters längd och 3 meters djup samt breddning av korsningspunkterna vid väg 243 och 244. Trots detta nämns inte dessa kostsamma och ingreppskrävande åtgärder i MKB. Detta pekar på partiskhet i analysen där en föredragen lokalisering favoriseras på bekostnad av övriga alternativ, vilket allvarligt underminerar trovärdigheten i lokaliseringsutredningen.

Analysen av alternativa lokaliseringar präglas av en tydlig avsaknad av objektivitet och balans, där viktiga fakta utelämnas och bedömningsgrunder tillämpas inkonsekvent. Det skapar ett intryck av att processen drivits mer av önskan att legitimera ett redan fattat beslut, snarare än av en genuin strävan att identifiera det mest lämpliga alternativet baserat på sakliga grunder.

Alternativa platser har inte analyserats enligt de kriterier som ska ingå i en lokaliseringsutredning och i enlighet med kraven i Miljöbalken. Utredningen av alternativa platser beaktar främst ekonomiska aspekter och infrastrukturkostnader. Den jämförande miljöriskbedömning som görs mellan platserna är ytlig.

Otillräcklig infrastruktur och onödiga kostnader

Kommunen har valt en plats där ny infrastruktur och detaljplanering krävs, istället för att prioritera områden med befintliga industriella anläggningar. Detta går emot Plan- och bygglagen 2 kap. 3 §, som kräver att man väljer en plats med befintliga resurser för att minska miljöpåverkan och kostnader.

Svag motivering kring lokal arbetskraft och kunder

Kommunen har motiverat platsvalet med att kompetens för sprängämnestillverkning finns i närheten. Men kompetens är rörlig och kan etableras på andra, mer lämpliga platser. Däremot är de unika naturvärdena vid Viken oersättliga.

Val av lokalisering refererar till "närhet till potentiella kunder" och "lämplig arbetskraft". Dessa faktorer är lika giltiga för andra lokaliseringar inom kommunen/länet. "Samarbete mellan industriverksamheter i närområdet" är möjlig även om företaget skulle bygga sin fabrik i mer avlägset område inom kommunen.

Vi begär:

- Komplettera och omarbета detaljplanen med avseende på att det är en TNT-fabrik som planeras på platsen. Detaljplanen i sin nuvarande form har väsentliga brister i utredningar och analyser eftersom den allmänt avser en "industri som avser Sevesoklassad verksamhet" d.v.s inte en högt klassad Seveso-nivå vilket krävs för en TNT-fabrik
- Motivera hur Nora kommuns mål, dvs hållbarhet, attraktivitet och livskvalitet uppfylls genom den planerade fabriken läge?
- Detaljplanen avser att exploatera ett jungfruligt och naturskönt område vid en sjö för giftig och riskfylld industri. Redovisa hur detta uppfyller MB:s krav i kap 1-3.
- Redovisa grunderna för kommunens val av Timanshyttan 1:6 som plats för en sprängämnesfabrik, med särskild hänsyn till närheten till bebyggelse, känslig natur och kulturvärden.
- En fullständig lokaliseringstudie inklusive miljökonsekvensbeskrivning för alternativa platser.
- En analys av explosionsrisker, kemikalieläckor, sabotage, brand eller kemikalieolycka och kommunens beredskap att hantera sådana scenarion.
- Riskanalys gällande förorening och förgiftning av grundvatten och sjön.
- En redovisning av hur allmänhetens tillgång till stranden påverkas med tanke på säkerhetsavstånd till fabriken.
- Motivera varför kommunen valt en plats där ny infrastruktur och detaljplanering krävs, istället för att prioritera områden med befintlig infrastruktur, i enlighet med Plan- och bygglagen 2 kap. 3 §.
- Klargör om och hur kommunen har tagit hänsyn till strandskyddet och Vikerns miljövärden enligt Miljöbalken 7 kap. 13 §.

11.6 Lokaliseringsprocessen – Utlåtande från Örebro läns museum

Utlåtande 2024-02-03

Kulturmiljövärden på och kring fastigheten Timanshyttan 1:6, Nora kommun

Planerna på att etablera sprängmedelstillverkning i närheten av Nor vid sjön Vikerns västra strand kommer att innebära påverkan på ett unikt kulturlandskap präglat av bergsbrukslämningar. Men anledning av detta ger jag härmed ett utlåtande om betydelsen av kulturlandskapet kring Vikerns västra strand på Örebro läns museums vägnar.

Exploateringsområdet vid fastigheten Timanshyttan 1:6 ligger i nära anslutning till hyttområdet vid Nor. Norshyttan (L1980:1708) finns redovisad i lantmäteriakter från 1688 och var sannolikt i bruk fram till 1800-talets första decennier. Spår av hyttan finns kvar i form av fragmenterade rester av en förhöjning med avgränsade ytterväggar i massiv granit. Delar av hyttoppan är ännu synlig. Slagg och rödfärgad jord förekommer mellan hyttområdet och den gamla banvall som minner om smalspårig järnvägsdrift i området. Strax väster om Norshyttan finns spår av gruvbrytning vid Dammsjön. Brytningen finns historiskt belagd under 1800-talets mitt. En registrerad fornlämning finns på fastigheten Timanshyttan vid Östra Hagen (L1980:3173). Det rör sig om bebyggelselämningar i form av en husgrund, en källargrund och rester av en trolig ekonomibyggnad.

Området kring Norshyttan ligger beläget i ett unikt kulturlandskap med mycket omfattande lämningar av bergsbruk i form av hyttområden och industrilämningar vid Gamla Viken i söder och gruvområdet vid Norsbro i norr. Det senare utgör den södra delen av Fodghyttan-komplexet, ett hyttområde med medeltida ursprung. Kulturarvet är varierat och minner om bergsbrukets industrialisering under 1800-talet, då området vid Vikerns västra strand var en del av bergslagens järnframställning som då var av nationell betydelse. Exploatering i området riskerar att störa kulturmiljöns helhet och äventyrar tillgängligheten till landskapets alla delar.

Magnus Odebäck
Ljunge Fil. Dr. Arkeologi
Forskningskoordinator Örebro läns
museum Tel. 0730-579187
Magnus.ljunge@olm.se

Örebro läns museum
Kaserngården 6
703 65 Örebro
Växel: 019-602 87 00
Org. Nr. 875001-0277

12. Naturvärdesinventering

12.1 Artportalen

Synpunkt:

Den naturvärdesinventering (NVI) som genomförts inom etableringsområdet är bristfällig och genomfördes endast under en dag i november, en period då många arter är svåra att identifiera. En korrekt NVI ska genomföras under växtsäsongen, mellan maj och september, för att ge en rättvisande bild av artförekomst och ekosystemfunktioner. Den begränsade inventeringen har medfört att viktiga biologiska värden inte har beaktats.

Vidare har uppgifter från Artportalen använts som stöd för bedömningen av naturvärden, men detta är en otillräcklig metod. Artportalen är en frivillig databas där rapporterade observationer är beroende av att privatpersoner och forskare aktivt registrerar sina fynd. Lokala observationer från boende och naturkunniga personer har inte beaktats, vilket innebär att flera skyddsvärda arter har förbisetts. Att en art inte finns registrerad i Artportalen innebär inte att den inte finns i området, särskilt inte när det saknas en grundlig fältinventering.

Vid samtal med en fritidsboende ornitolog i Nor som sedan 1960-talet observerat fåglarna framgår det att han sett många ovanliga arter under åren. Han påpekar även att ornitologer undviker att rapportera in, för att skydda arter. Stor risk att annars fotografer och äggplundrare lätt hittar havsörnens ägg, stör tjäder spel och hittar ugglornas bon. Detta visar att Artportalen är ett mycket osäkert som ett underlag till en NVI, det behövs göras fältstudier på plats. Bristen av inrapporterade observationer gäller troligen de flesta växter och djur. Vi ser gärna att man tar del av den lokala kännedomen som finns av vår natur vid fältstudier.

Vi anser att en NVI utförd 14 nov 2024, en dag innan rekommenderat vinteruppehåll, inte är heltäckande. Stor risk att man missat mycket som är i vila då. Argumentet att det var en mild höst, är konstigt. Både Sweden Ballistics AB och WSP har uttryckt att NVI är utförd och klar. Vi har inget förtroende för denna NVI som WSP utfört och som är stressad. Vi anser att det bör vara en undersökning som utförs av någon som inte står i ekonomiskt beroende till Sweden Ballistics AB

Vi begär:

- Att en ny, fullständig NVI som genomförs över ett helt kalenderår.
- Att NVI utförs av en oberoende part utan koppling till intressenter.
- Att Artportalens uppgifter kompletteras med fältinventering av specialister på respektive artgrupp.

Referenser:

Miljöbalken (1998:808) 2 kap. 3 §, 3 kap. 6 §, Artportalen SLU

12.2 Vattendrag och träd

Synpunkt:

Ett antal mindre vattendrag rinner genom etableringsområdet ner till sjön Vikern. Dessa vattendrag är viktiga för områdets hydrologi och bidrar till ekosystemtjänster såsom vattenrening och habitat för vattenlevande arter. Förändringar i landskapet genom exploatering kan påverka dessa vattendrag negativt och därmed skada den lokala biologiska mångfalden.

I Östra hagen finns en kalkkälla som utnyttjats av fritidsboende, fiskare och scouterna vid läger. Hur kommer den att påverkas? Kommer vi ha tillträde till den? Går det även i framtiden att dricka dess vatten utan några risker?

Inom både inventeringsområdet och förstudieområdet i naturvärdesinventeringen finns gallrad skog som riskerar att bli stormfälld, vilket skulle innebära att industrin blir fullt synlig från sjön Vikern och stränderna på andra sidan. Vid ett informationsmöte med Sweden Ballistics AB angavs att en viktig faktor i planeringen var att industrin inte skulle vara synlig från sjön. Skogsremsan som omger området skulle även fungera som ett skydd

vid en eventuell olycka. Om skogen stormfälls minskar skyddet avsevärt, vilket innebär en säkerhetsrisk som behöver analyseras noggrant.

Vi begär:

- Att en ny och omfattande naturvärdesinventering genomförs som inkluderar vattendragens ekologiska funktioner.
- Att en undersökning genomförs av hur industrin påverkar kalkkällan och annat vatten i närheten av fabriksområdet.
- Att riskerna för skogsfällning vid storm kartläggs och att säkerhetsavstånd för verksamhet- en beräknas utifrån ett scenario där skogen inte längre står kvar.

Referenser:

Miljöbalken (1998:808), Naturvårdsverket

12.3 Våtmarken

Synpunkt:

Våtmarken inom etableringsområdet har i WSP NVI bedömts ha lågt eller obetydligt naturvärde och att vattenspiegel saknas. Denna slutsats motsägs av våra observationer som visar att våtmarken hade en öppen vattenspiegel den 25 januari 2023. En öppen vattenspiegel är av stor betydelse för biologisk mångfald, då den skapar en livsmiljö för ett brett spektrum av arter, från insekter till fåglar och däggdjur.

Våtmarken vid Östra hagen fungerar också som en barnkammare för flera djurarter, däribland tjäder, orre och skogshare, vilka är beroende av denna typ av miljö för att kunna reproducera sig. Våtmarker har en kritisk roll i ekosystemet genom att bidra till vattenrening, kolinlagring och reglering av vattenflöden. Dessa funktioner har inte beaktats i den ursprungliga bedömningen.

Vi begär:

- Att våtmarken bevaras och att dess värde omvärderas i en ny NVI.
- Att våtmarken skyddas från igenläggning.

Referenser: Art- och habitatdirektivet (92/43/EEG), Miljöbalken (1998:808).

Våtmarken har vattenspiegel 2025-01-23.

Tjäder häckar ofta vid våtmarken

12.4 Orkidéer och andra växter

Synpunkt:

Markerna runt Nor är kalkrika och hyser en mångfald av skyddsvärda växter. Längs den gamla järnvägsbanan in till fabriken tilltänkta placering växer det orkidéer efter vägkanterna. Dessa växter är säsongsberoende och syns inte vid en inventering som genomförs i november. En av de orkidéer som påträffats i området är Fläcknycklar, som observeras under somrarna vid infartsvägen till etableringen från väg 742.

Att genomföra en naturvärdesinventering under hösten innebär att viktiga arter förbises, vilket kan leda till en felaktig bedömning av områdets naturvärde. Orkidéer och andra skyddsvärda växter kräver en inventering under växtsäsongen för att kunna identifieras och bevaras. Ska utföras av någon som har god kunskap av alla växter.

Vi begär:

- Att en ny, fullständig växtinventering genomförs under växtsäsongen för att säkerställa att skyddsvärda arter identifieras.
- Att särskild hänsyn tas till kalkrika marker och de arter som är beroende av denna unika miljö.
- Att man undersöker området noggrant och beaktar att i trakten ligger Älvhyttans naturreservat där det finns bl.a. ovanliga mossor och andra växter.

Referenser:

Miljöbalken (1998:808), Art- och habitatdirektivet (92/43/EEG), SLU Artdatabanken.

Orkidé, Jungfru Maria nycklar på kanten av infarten till banvallen från väg 742.

12.5 Fågel- och däggdjursinventering

Synpunkt:

En fågel- och däggdjursinventering behöver också utföras i hela Vikern. Vikern avvattnas till Åsbosjön via Hagbyån. I Hagbyån och Åsbosjön finns ett stort antal observerade och inrapporterade hotade arter:

- Sårbar (VU): Kungsfågel, sävparv, kungsfiskare, stare, gråtrut, rosenfink, tornseglare och berguv.
- Nära hotad (NT): Utter, mindre hackspett, gröngöling, nötkråka, kornknarr, sånglärka, smålom, duvhök, sädgås, havsörn och kungsörn.
- Starkt hotad (EN): Brun glada (SLU, 2017).

Dessa arter är viktiga indikatorer på ekosystemets hälsa och deras bevarandestatus bör utredas noggrant innan någon exploatering sker i området. Utifrån observationer gjorda av Nora Biologiska förening publicerade i föreningens årsrapporter mellan 2016 och 2024 har följande arter rapporterats från sjön Vikern och skogsområdet öster om Nor:

Buskskvätta – Nära hotad (NT)
 Årtsångare – Nära hotad (NT)
 Spillkråka – Nära hotad (NT)
 Smådopping – Nära hotad (NT)
 Rördrom – Nära hotad (NT)
 Rödvingetrast – Nära hotad (NT)
 Kricka – Sårbar (VU)

Det är uppenbart att sjön Vikern och dess omgivande områden utgör en rik och varierad miljö som stöder ett brett spektrum av fågelarter, särskilt under migrations- och häckningssäsongerna. Observationsaktiviteter inom området visar på en fortsatt biologisk mångfald som är väl värd att skydda och bevara.

Referenser:

SLU, Artportalen, Miljöbalken (1998:808), Art- och habitatdirektivet (92/43/EEG).

12.6 Tjäder

Synpunkt:

Under 25 år på Norsmarken har jag noterat ett mönster i tjädernas och orrens rörelser samt deras föredragna habitat. Dessa observationer speglar vikten av ostörda områden för skogsfågels överlevnad och trivsel. // Carl-Johan Ekberg

Bild 1. Gammal skog är ett viktigt habitat

En såt av orörd, gammal granskog fungerar som skydd och erbjuder flyktvägar i flera riktningar. Detta område är särskilt betydelsefullt under senhösten.

Bild 2. Banvall och grusvägen

Vid den gamla banvallen och smala grusvägar observeras tjäder och orre ofta med sina kullar under sensommar och tidig höst. Den lilla våtmarken, som planeras att byggas igen intill banan, är en idealisk häckningsplats tack vare kombinationen av våtmark, vatten och en ostörd grusväg i närheten. Området erbjuder täta snår för skydd och ett rikt insektsliv som är avgörande för skogsfåglarnas födosök. Det finkorniga gruset på vägen är dessutom viktigt för fåglarnas matsmältning.

Bild 3. Säsongsrörelser:

Under vintermånaderna förflyttar sig fåglarna till högt belägna områden som erbjuder skydd under de kallaste perioderna.

Bild 4. Spelplatser:

Två aktiva spelplatser har noterats i området.

Sammanfattning

Skogsfågel är känslig för mänsklig aktivitet, buller och ljus. Studier visar att tjäder och orre undviker områden med ökad trafik och förändringar i landskapets ljudbild. En fabrik med drift dygnet runt skulle skapa konstant buller och ljus, vilket troligen skulle få fåglarna att undvika området helt. Ökad tung trafik och landskapsförändringar kan störa deras livsmiljö och leda till minskade populationer. Tjädern och orren är indikatorarter för ett rikt ekosystem. Deras närvaro signalerar en välbalanserad och ostörd naturmiljö. Skogsfågelnas behov av ostörda och lugna områden är väl dokumenterade och deras försvinnande är ett tydligt tecken på en negativ påverkan på naturen. Den planerade fabriken skulle innebära allvarliga konsekvenser för både tjäder och orre, samt för den ekologiska balansen i området.

Referenser:

Moss, R. & Watson, A., The Grouse, 2001.
 Storch, I., "Habitat requirements of capercaillie," Wildlife Biology, 1995.
 Naturvårdsverket, Skogsfåglars ekologi och känslighet för störningar, 2010.

Vi begär:

Vi begär att Länsstyrelsen säkerställer att en oberoende inventering av tjäderspelplatser och häckningsområden inom Norsmarken med fokus längs den gamla tågbanan som planeras för exploatering genomförs. Inventeringen ska utföras av en aktör utan ekonomisk koppling till beställaren eller Nora kommun, för att säkerställa en opartisk och korrekt bedömning av områdets ekologiska värden.

Inventeringens omfattning

- Kartläggning av tjäderspelplatser och häckningsområden längs hela sträckningen av den gamla tågbanan.
- Observationer under vårsåsongen (mars–maj), då tjädern är som mest aktiv vid sina spelplatser.

Oberoende aktör

- Inventeringen ska utföras av en kvalificerad ekolog med erfarenhet av fågelinventering, utan koppling till beställaren eller kommunen.

Dokumentation

- Inventeringen ska resultera i en detaljerad rapport som redovisar platser för tjäderspel, potentiella häckningsområden och en analys av hur verksamheten kan påverka dessa populationer.

Stöd för vår begäran:

Art- och habitatdirektivet (92/43/EEG)

Fågeldirektivet (2009/147/EG)

Miljöbalken (1998:808)

12.7 Fladdermöss

Synpunkt:

Fladdermöss är en viktig del av det ekologiska systemet i Nors by och trivs särskilt väl tack vare områdets rika natur- och kulturmiljö. Deras habitat inkluderar gamla lador, gruvor, träd och bodar som erbjuder idealiska boplatser, och de jagar insekter över jaktområden som sträcker sig flera kilometer från deras boplatser.

Ljussföroreningar

En dygnet runt fabrik med belysning och ljusspill kan allvarligt störa fladdermössens jaktbeteende, då de är starkt ljuskänsliga och beroende av mörker för att navigera och jaga. Störningar inom deras jaktområden, som ofta omfattar upp till 2–5 kilometers radie från boplatser, riskerar att driva bort fladdermössen.

Bullerstörningar

Konstant buller från industriell drift och transporter påverkar fladdermössens ekolokalisering, vilket kan försämra deras förmåga att navigera och fånga föda.

Detta kan göra området obeboeligt och tvinga populationerna att överge sina boplatser.

Habitatförlust och fragmentering

Byggnationen riskerar att förstöra fladdermössens boplatser i skogen, samt fragmentera deras jaktmarker längs banan och vattendrag. Dessa förändringar kan orsaka allvarliga minskningar av populationerna och störa deras ekologiska roll.

Fladdermöss i bod vid fastighet Nor 2:13.

Gammal bod vid Östra Hagen 50 meter från planerad fabrik.

*De flesta äldre fastigheter i Nors by har fladdermöss i sina bodar eller ladugårdar.
Här är några platser där fladdermöss har observerats.*

Vi begär:

Oberoende fladdermusinventering

Vi begär att Länsstyrelsen säkerställer att en oberoende fladdermusinventering genomförs i området där etableringen av den planerade fabriken föreslås. Inventeringen ska utföras av en aktör utan ekonomiskt samröre med beställaren eller Nora kommun för att garantera en opartisk bedömning av områdets ekologiska värden.

Specifika krav:

- Fullständig inventering: Inventeringen ska omfatta akustiska mätningar, observationer, och kontroll av potentiella boplatser som träd, byggnader och andra strukturer under en hel säsong (april–oktober).
- Oberoende aktör: Inventeringen ska genomföras av en kvalificerad ekolog med dokumenterad erfarenhet av fladdermusstudier och utan koppling till beställaren eller kommunen.
- Dokumentation: Resultaten ska redovisas i en detaljerad rapport som inkluderar artförekomst, aktivitetsnivåer, samt en bedömning av hur verksamheten kan påverka fladdermuskolonierna.
- Hänsyn till skyddslagstiftning: Utredningen ska säkerställa att projektet följer krav enligt art- och habitatdirektivet (92/43/EEG) samt miljöbalken (1998:808).

Fladdermöss är skyddade arter och deras livsmiljöer får inte störas eller förstöras. Då verksamheten innebär nattlig drift och ökad trafik, med potentiella ljus- och bullerstörningar, är en korrekt och oberoende inventering avgörande för att säkerställa att lagkrav uppfylls och ekologiska värden skyddas.

Referenser:

Art- och habitatdirektivet (92/43/EEG)

Naturvårdsverket – Skydd av fladdermöss

Miljöbalken (1998:808)

Stone, E. L., Harris, S., & Jones, G. (2015). "Impacts of artificial lighting on bats: A review of challenges and solutions." *Environmental Pollution*.

Barber, J. R., Crooks, K. R., & Fristrup, K. M. (2010). "The costs of chronic noise exposure for terrestrial organisms." *Trends in Ecology & Evolution*.

12.8 Tranor

Synpunkt:

Byggandet av en trotylfabrik med dygnet-runt-transporter i ett område där tranor häckar och spelar kan få allvarliga konsekvenser för artens fortlevnad och bryta mot flera lagar och direktiv som skyddar deras livsmiljöer.

Tranor har en viktig närvaro i området och är känsliga för förändringar i sin miljö. Varje år samlas tranorna på åkern alldeles vid bron över Åra innan de flyttar vidare och etablerar spelplatser i Dammsjö, Millsjön och Ställsjön. Dessa områden är av särskilt värde för artens reproduktion och häckning. Tranorna är mycket känsliga för störningar, särskilt buller och förändringar i landskapet, vilket gör att etablering av industriell verksamhet i närheten kan påverka deras beteende och fortplantningsframgång negativt. Därför bör ett skyddsområde upprättas kring dessa viktiga platser.

Mars–maj är den mest känsliga perioden, då tranorna behöver en ostörd miljö för att häcka och spela.

Vi begär:

Miljöprövning:

- En oberoende miljökonsekvensbedömning (MKB) där tranornas spel- och häckningsplatser kartläggs noggrant, inklusive antal häckande par och deras rörelsemönster.
- Utredningen ska inkludera hur buller, vibrationer, ljusföroreningar och transporter påverkar tranorna under deras mest sårbara perioder.

Skyddszoner:

- Inför skyddsavstånd på minst 500 meter vid måttlig påverkan och upp till 1000 meter vid hög påverkan.
- Begränsa industriell och transportrelaterad verksamhet under häckningssäsongen (mars–maj).

Långsiktig övervakning:

- Etablera en kontinuerlig uppföljning av tranpopulationens utveckling i området och kräva att verksamhetsutövaren rapporterar förändringar till Länsstyrelsen.
- Implementera åtgärdsplaner om negativa effekter på tranornas livsmiljöer identifieras.

Referenser:

Fågeldirektivet (2009/147/EG): Artikel 4 Art- och habitatdirektivet (92/43/EEG): Miljöbalken (1998:808):

Plan- och bygglagen (2010:900):

Video från Nor 2024: <https://vimeo.com/1046205483>

12.9 Limnologiska undersökningar av Vikern

Vi kräver att en limnologisk undersökning för vattenlevande organismgrupper görs i Vikern för att utreda hur ett eventuellt utsläpp skulle påverka ekosystemet i Vikern och nedströms liggande vattendrag, som exempelvis Åsbosjön, Hagbydammen och Norasjön som mynnar ut i det mycket artrika Natura 2000-området Järleån. Undersökningen behöver också utreda hur eventuella grumlande arbeten i samband med nedläggning av vattenförlagd vatten- och avloppsledning påverkar den lokala floran och faunan. Speciellt behöver undersökningen ta hänsyn till tidigare föroreningar av exempelvis kvicksilver och PFAS i bottensediment från tidigare verksamheter i Gytterp.

Utredningen bör även omfatta bottenfaunaundersökning, inventering av stormusslor, provfiske och grod- och kräldjursinventering. Utredningen skulle också behöva besvara ifall ett potentiellt utsläpp skulle kunna påverka området Venaån i södra delen av Vikern som utifrån dess naturvärden är angivet som ett nationellt särskilt värdefullt vatten där det finns ett dokumenterat bestånd på omkring 2200 flodpärlmusslor, och vandring av bäcköring förekommer.

Trotyl har dokumenterat negativ effekt på just öringsyngel som genom öringens metabolism omvandlas till misstänkt cancerogena nedbrytningsprodukter som DNT, dinitrotoluene (FOI, 2014).

VI BEGÄR:

- Att en limnologisk undersökning genomförs i Vikern för att analysera påverkan på vattenlevande organismer, och att ett kontroll- och monitoreringsprogram redovisas.
- Att bottenfaunaundersökning, provfiske och musselinventering ingår i utredningen.
- Riskanalys görs för nedläggning av vatten- och avloppsledning avseende på grumling och för spridning av föroreningar såsom kvicksilver och PFAS från bottensediment.

Referenser:

Art- och habitatdirektivet (92/43/EEG), Miljöbalken (1998:808), SLU

13. Synpunkter på miljöpåverkan

13.1 Utsläpp av spillvatten

Synpunkt:

Spillvattnet från fabriken består av dels surt avloppsvatten från kväveoxidabsorptionstornet och NAC- och SAC-kolonnerna, dels neutralt kondensat från ångpannan och kondensat från indunstningen av rödvatten. Vidare kan spolvatten från rengöring av produktionsutrustning och produktionslokaler innehålla rester av föroreningar från tillverkningen. Därtill kommer vanligt avloppsvatten (toaletter etc). Totalt beräknas ca 1 m3 vatten per timme att ledas till avlopp.

Sjöledning.

Sweden Ballistics AB beskriver i det dokument man tillsammans med WSP tagit fram för sin ansökan till Mark- och miljödomstolen att man ska koppla in sig på kommunalt vatten och avlopp för att släppa sitt spillvatten till det kommunala reningsverket via en vatten- och avloppsledning över Vikerns botten.

Detta berörs inte närmare i kommunens planbeskrivning eller miljökonsekvensbeskrivning. Detta är anmärkningsvärt på grund av att en sjöförlagd ledning kan få mycket stora miljökonsekvenser. Sjöledningen bör därför ingå i kommunens planbeskrivning.

Projektet kräver noggranna undersökningar och tillstånd för att minska miljörisker. Ifall föroreningar som kan kopplas till en verksamhetsutövare påträffas kan det även finnas skäl till att utföra en ansvarsutredning som klargör på vilket sätt kostnaderna för efterbehandling och omhändertagande av förorenade sediment kopplade till förläggning av sjöledningen skall utkrävas. Ska det dessutom genomföras en sanering kommer kostnaderna öka betydligt.

Vi begär:

- Att Nora kommun redovisar hur vatten och avloppsfrågan till/från fabriksområdet kan lösas på ett miljösäkert sätt. Med tanke på miljöriskerna bör kommunen ha kontroll över ledningsdragningen och bör således planlägga även denna ledning. Det är slöseri med tid och skattemedel att göra en omfattande planläggning av ett industriområde som riskerar att ej kunna utnyttjas på grund av att vatten- och avloppsfrågan senare ej kan lösas.
- I samband med påföljande miljöprovning bör kommunen samla in data om vilka halter av miljögifter (kvicksilver, nitroglycerin, TNT, PFAS, tungmetaller etc) sedimenten längs de planerade rördragningarna på Vikerns botten innehåller.

13.1.1 Kapacitetsfrågor för det kommunala reningsverket

Man kan även ifrågasätta ifall kommunens befintliga reningsverk är dimensionerat för att ta emot det vatten som den planerade fabriken kommer att producera, eller om det kräver ytterligare kommunala investeringar i reningskapacitet.

13.2 Utsläpp av dagvatten

Synpunkt:

Kommunen hänvisar till WSP:s utredning "PM BELASTNING PÅ RECIPIENT FRÅN DAGVATTEN FRÅN VERKSAMHETSOMRÅDET". Företaget planerar att dagvatten ska föras till en sedimenteringsbassäng varefter det ska släppas till sjön Vikern. Denna utredning synes vara schablonmässig och tar bara hänsyn till koppar, krom, zink, bly, kvicksilver, kadmium och nickel utifrån ytterst teoretiska resonemang. Man har inte beskrivit miljöbelastningen av TNT och liknande substanser.

Vi begär:

Att Nora kommun redovisar en bedömning av mängden TNT och kemiskt närbesläktade substanser (TNT, DNT, TAT, DAT, nitrosoföreningar) som kan hamna i Vikern via dagvattensystemet, för vidare befordran nedströms.

Slutsats dagvatten och spillvatten

Man har inte tagit hänsyn till vilka substanser som lämnar en TNT-fabrik, det vill säga förutom TNT, TNTs prekursorer såsom svavelsyra, salpetersyra och toluen, samt TNTs nedbrytningsprodukter. Detta är anmärkningsvärt eftersom TNT och relaterade substanser är starkt frätande, giftiga, reproduktionsstörande och/eller cancerframkallande. Merparten av dessa substanser är dessutom svårnedbrytbara i naturen. TNT är även mycket toxiskt för vattenlevande organismer. Denna typ av substanser och deras konsekvenser vid dels utsläpp till Vikern, dels utsläpp till Nora kommuns system för avloppsvatten, har över huvud taget inte diskuterats i kommunens planbeskrivning.

Referenser:

Bofors test center, 2022. Komplettering av ansökan om tillstånd för civilt skjutfält, Saab Bofors Test Center, Lst dnr 551-7340-2021

FOI (Totalförsvarets forskningsinstitut), 2002. Sedimentundersökning i Lillsjön Gyttrorp. Kompletteringar 2002.

FOI, 2004. Environmental risk assessment of dumped ammunition in natural waters in Sweden.

FOI (Totalförsvarets forskningsinstitut), 2010. Utvärdering av kontrollprogram för Lillsjön samt Riskvärdering och Åtgärdsutredning.

Länsstyrelsen Örebro Län, 2010. Föreläggande angående försiktighetsmått vid Lillsjön inom fastigheten Gyttrorp 6:1 i Nora kommun. beslut daterat 2010-05-31, Dnr: 575-02641-2010

Länsstyrelsen Örebro Län, 2022. Sedimentprovtagningar i Vikern.

<https://www.sgu.se/produkter-och-tjanster/nationella-datavardskap/datavardskap-for-miljogifter/rapporterad-data-till-datavardskap-for-miljogifter/>

Evidence on the carcinogenicity 2,4,6-Trinitrotoluene.

Reproductive and Cancer Hazard Assessment Branch Office of Environmental Health Hazard Assessment California Environmental Protection Agency

13.3 Riskscenario vid totalhaveri/explosion

Detaljplanen ska kunna innefatta Sevesoklassad verksamhet som är tillståndspliktig enligt 9 kap. miljöbalken och har verksamhetskod 24.42-i enligt 12 kap. 42 § miljöprövningsförordningen (2013:251) (= produktion av > 1000 ton sprängämnen årligen). I detta fall planerar Sweden Ballistics AB produktion av 4500 ton trotyl/år.

Lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) syftar till att skydda mot oönskad brand eller explosion. Ett viktigt moment vid tillståndsprövning enligt LBE är att se till att anläggningar för hantering av brandfarliga och explosiva varor lokaliseras på platser som är lämpliga ur risk- och skyddssynpunkt.

Enligt uppgift har Nora kommun erbjudit Sweden Ballistics AB fem lokalisationer, varav företaget valt den aktuella, Timanshyttan 1:6. Vi anser att Sweden Ballistics AB inte valt en lämplig plats. Vi önskar information angående följande synpunkter:

Synpunkt:

(Olyckor s 41 (50) Samrådshandlingen): Kommunen menar att risk vid brand eller explosion är liten enär planförslaget ligger minst 600 m från bostäder. Företaget hänvisar i sina handlingar till MSBFS 2019:1. Enligt tabell på sid 43 i föreskriften är riskavståndet 880 meter. Företaget har inte redovisat beräkningar som motiverar en halvering av detta avstånd, alltså det minsta avstånd som kan komma i fråga enligt föreskriften. Kommunens beräkning av risk förutsätter att det TNT som företaget avser att lagra skall lagras på det planbeskrivna området. Man kan dock konstatera att företaget inte har angivit var TNT-lagret ska ligga. Det blir då ogörligt att räkna ut eller värdera risken för skada på bostäder vid brand eller explosion. Risken för skada på människor har dessutom kommunen valt att inte kommentera.

En mer konkret beskrivning av risken erhålls genom Förenta Nationernas Blast Damage Estimation
Konsekvensen av en totalexplosion (25 ton TNT) :

Inom 67 meter - omedelbar död
Inom 107 meter - lungskador
Inom 275 meter - spruckna trumhinnor
Inom 240 meter - tegelhus helt raserade
Inom 621 meter - hus blir obeboeliga, men kan repareras
1228 meter - minsta avstånd där en medelstor 4 mm tjock fönsterruta (125 x 55 cm) inte krossas.

Dessa beräkningar gäller explosion på plan mark. Att räkna ut konsekvenserna med skyddsvallar, omkringliggande skog etc. låter sig inte lätt göra. Man bör dock beakta att skador som uppkommer ofta i större grad beror på flygande delar av byggnader, stenar etc, än av den direkta tryckvågen.

Förutom skador på människor och byggnader nära explosionen, kan man konstatera att fönsterrutor från 1950-talet brukar vara 2 mm tjocka, och därmed har en hållfasthet på c:a 25 % av en glasruta med 4 mm tjocklek. Konsekvensen av en tryckvåg av denna storlek, vilken färdas obehindrat över en vatten- eller isyta kan befaras bli att merparten av fönsterrutor runt sjön Vikern vid en explosionsolycka krossas, inklusive de i Gyttrorp. Detta medför risk för splitterskador, och vintertid sönderfrysta hus.

Vi begär:

- Vi begär att kommunen förklarar lämpligheten av att utarbeta en detaljplan för en Sevesoklassad sprängämnesindustri på Timanshyttan 1:6 med hänsyn till resonemanget om direkta tryckvågsskador vid ett totalhaveri/explosion.
- Vad har kommunen för nödlägesplanering enligt Sevesolagstiftningen om en olycka skulle ske?

Referenser:

MSBFS 2019:1 <https://www.msb.se/siteassets/dokument/regler/forfattningar/msbfs-2019-1-foreskrift-er-och-allmanna-rad-om-hantering-av-explosiva-varor.pdf>
<https://unsaferguard.org/un-saferguard/blast-damage-estimation>

Synpunkt:

Vad som ytterligare komplicerar situationen är att stora mängder processkemikalier lagras på fabriksområdet. Bl.a. behövs 25 ton toluen, 50 ton koncentrerad salpetersyra, 72 ton svagare salpetersyra, 100 ton svavelsyra och 96 ton oleum. Dessutom används c:a 3,3 kubikmeter lättolja per dygn, uppskattningsvis minst 25 kubikmeter behöver lagras på plats. Vid en total explosion (fabriksområdet är i sitt största mått c:a 400 meter) är risken stor att läckage av dessa vätskor sker dels till (I) sjön Vikern, med svåröverskådliga konsekvenser som följd, dels till (II) atmosfären.

I: Vid ett totalhaveri/explosion kan lagrade processkemikalier (ca 350 ton) hamna i sjön Vikern, liksom lagret av olja och giftiga restprodukter, t.ex. rödvattenslam.

II: Vid ett haveri, där behållare för oleum förstörs, kan under en kort tidsrymd 96 ton oleum transporteras till atmosfären. Oleum ("rykande svavelsyra") i atmosfären ger finfördelade aerosoler av svavelsyra. Det bildas en tät dimma. Aerosolerna är irriterande för ögon och slemhinnor. I höga koncentrationer kan de orsaka lungödem (utträde av vätska till lungalveolerna) och därmed död.

Svavelsyramolnet orsakar även korrosionsskador på metaller etc.

(Vid en olycka i Richmond, USA 1993 släpptes 65 ton oleum under c:a 4 timmar ut från en tankvagn. Ett stort giftmoln fick som följd att 24000 människor sökte akut sjukvård. Det ansvariga företaget tvingades betala ett astronomiskt skadestånd. En liknande olycka hände i Karlskoga 1985. Utsläppet på c:a 7 ton skedde under 9 timmar. Hela centrala Karlskoga spärrades av och 10 000 människor utestängdes från sina arbeten.)

Vid tillverkning av TNT erhålles under processen substanser som är kemiskt närbesläktade med TNT (TNT, DNT, TAT, DAT, nitrosoföreningar, fenoler etc). Många av dessa substanser är, liksom TNT, cancerframkallande. Mycket av dem ansamlas i det "rödvattenslam" som är en ytterst miljöfarlig biprodukt vid TNT-tillverkning. Rödvattenslammet planeras nu att intermediärlagras i anslutning till fabriken. Vid ett haveri är risken stor att cancerframkallande ämnen i produktionsprocessen hamnar i sjön Vikern, liksom motsvarande ämnen som finns i rödvattenslammet. TNT är dessutom mycket toxiskt för vattenlevande organismer.

Vi begär:

- Att kommunen motiverar sitt beslut att planlägga del av Timanshyttan 1:6 för denna verksamhet med hänsyn till resonemanget om risken för utsläpp till närliggande sjö Vikern vid ett haveri. D.v.s. stora mängder starka syror, olja, toluen.
- Att kommunen förklarar valet av plats för verksamheten med hänsyn till resonemanget om risken för oleumutsläpp till atmosfären vid ett haveri.
- Att kommunen motiverar sitt beslut att planlägga del av Timanshyttan 1:6 för denna verksamhet med hänsyn till resonemanget om risken för utsläpp av cancerframkallande och för vattenlevande organismer giftiga substanser till närliggande sjö Vikern.
- Att kommunen redogör för sin nödlägesplanering enligt Sevesolagstiftningen om en olycka skulle ske. (P I och II enligt ovan.)

Referenser:

<https://www.osti.gov/servlets/purl/10137425>

13.4 Riskscenario vid inleverans och hantering på plats av processkemikalier och olja, samt vid mindre haverier

Synpunkt:

Tillverkningen av TNT är förenad med många risker p.g.a. stora mängder kemikalier och eldningsolja som hanteras på fabriksområdet. Oljeläckage har bedömts som en av de största riskerna vid en liknande tillverkningsenhet i Europa. (Nitro-Chem, Polen)

Vi begär:

- Att kommunen redogör för hur de har bedömt riskerna vid inleverans och hantering på plats av samtliga processkemikalier och brännolja, och vad har företaget för nödlägesplanering enligt Sevesolagstiftningen om en olycka vid inleverans/hantering skulle ske?
- Hur har kommunen bedömt riskerna för läckage av olja och processkemikalier vid mindre haverier och vad har företaget för nödlägesplanering?

Referenser:

<https://nitrochem.com.pl/cms/bezpieczenstwo/pobierz/136/294/>

Lag 1999:381 om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen)

13.5 Risken för skogsbrand i samband med åska och/eller torka

Synpunkt:

I framtidens torrare klimat ökar risken för skogsbränder. Timanshyttan 1:6 ligger i ett område som är känt för frekventa åskväder och blixtnedslag under sommarhalvåret. Även risken för strömbrott ökar på grund av åska och stormar i ett förändrat klimat.

Vi begär:

- Att kommunen tar ställning och redogör för förebyggande åtgärder, samt åtgärder i händelse av skogsbrand i området kring fabriken. Brandgator? Övervakningssystem? Tid för släckningspersonal att anlända?
- Att kommunen gör en komplett riskbedömning kring riskerna vid åska och storm. Detta innefattar värdering av risken för blixtnedslag i just detta område. (Uppgifter kan erhållas av SMHI)

Referenser:

<https://nitrochem.com.pl/cms/bezpieczenstwo/pobierz/136/294/>

Lag 1999:381 om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen)

13.5.1 Utsläpp till luft vid normaldrift

Synpunkt:

TNT-tillverkning är ökand pga miljöfarliga utsläpp, främst gäller detta svårigheten att på ett miljösäkert sätt eliminera restprodukter från produktionen, s k "rödvatten", som innehåller giftiga/mutagena/carcinogena och svårnedbrytbara kväveföreningar (TNT, DNT, TAT, DAT, nitrosoföreningar, fenoler etc). Rödvatten kommer att indunstas på plats och sedan mellanlagras inför borttransport, oklart vart.- Rödvatten i sig luktar illa.

Vi vet inte vad alternativet till öppen förbränning är, och i vilken utsträckning lukt och miljöfarliga utsläpp kan uppkomma.

Enligt 10 kap. 5 § i Myndigheten för samhällsskydd och beredskapsföreskrifter (MSBFS 2019:1) om hantering av explosiva varor måste en tillverkare av explosiva varor ha möjlighet att destruera explosiva varor från den egna hanteringen. Bolaget kan följaktligen komma att destruera defekt produkt, sprängämnesrester från fällor och filter och annat sprängämneskontaminerat material genom förbränning i egen regi.

Vi begär:

Vid förbränning av restprodukter på plats:

- Att kommunen värderar vilka utsläpp som genereras vid detta scenario och vilka konsekvenser dessa utsläpp kan få.

Vid lagring av restprodukter:

- Att kommunen värderar vilka miljökonsekvenser lagring av rödvattenslam i väntan på destruktion kan få.

Transport och extern destruktion av restprodukter:

- Att kommunen värderar vilka miljökonsekvenser transporter av restprodukter kan få.
- Att kommunen anger till vilken avfallsanläggning massorna transporteras och hur avfallet kommer att omhändertas.

Referenser:

Naturvårdsverkets vägledning om avfall eller biprodukt:

Förordning (2013:253) om förbränning av avfall

Synpunkt:

Företaget har angett att verksamheten inte medför luktstörningar. Man anger att 5753 kg toluen per dag används i processen. Toluen är en huvudbeståndsdel i thinner och lukttröskeln kan vara så låg som 0,16 ppm (=miljondel). Om man gör antagandet att en procent av processtoluenet läcker ut från anläggningen innebär det en emission av 57,5 kg thinnerliknande vätska per dygn.

Ett sådant utsläpp kan sannolikt föras långt, framför allt genom vindar över sjön Vikern. Företaget nämner endast utsläpp till luft i form av kväveoxider samt "låga halter" kolmonoxid, svaveldioxid och stoft (från ångpanna, NOx-kolonn och transporter).

Vi begär:

- Att kommunen redovisar hur luftmassor (och därmed illaluktande och andra utsläpp) rör sig från fabriksområdet, med hänsyn till normalt förhärskande vindförhållanden samt rådande geografi, över sjöyta, höjdformationer etc.
- Att kommunen presenterar en uppskattning av vilka mängder av toluen som fabriken läcker till luft.
- Att kommunen redovisar ett acceptabelt gränsvärde för koncentrationen av toluen i atmosfären, med hänsyn till lukt.

13.5.2 Transporter

Synpunkt:

De vanligaste utsläppen härstammar från olyckor i samband med hanteringen av kemikalier inom tillverkningsindustrin och transporter mellan olika industrier. För att kunna åstadkomma en hållbar transportinfrastruktur måste säkerheten beaktas. För att undvika olyckor med farligt gods kan kommuner och länsstyrelser genom vägvalsstyrning föreslå vilka vägar och områden som dessa transporter ska undvika. Transporter med farligt gods bör i största möjliga mån styras till vägar med hög standard samt undvika objekt eller områden där en olycka kan få svåra konsekvenser. Man bör så långt som möjligt undvika vägar som passerar tät bebyggelse, skyddsområden för vattentäkt och ekologiskt känsliga områden, skyddsobjekt som bostäder, skolor och vårdanläggningar samt vägar som är olämpliga ur trafiksäkerhetssynpunkt.

Länsväg 243 löper genom Gyttores centrum, vilket är ett tätbebyggt område med skola, förskola och bostäder precis i anslutning till vägen. Väg 243 löper även längs med Vikerns östra strand, och en olycka här med transport av TNT, olja, processkemikalier eller restavfall innebär att ett eventuellt utsläpp sprids direkt till recipienten som är sjön Vikern, vilket bör bedömas som ett område med hög känslighet med avseende på ekologi och rekreation.

Vi begär:

Reglering av transporter på väg 243 genom Gyttorp:

- Redovisa om det kommer att införas ett förbud mot transporter av farligt gods på väg 243 genom Gyttorp.
- Om ett förbud inte planeras, motivera varför samt vilka riskreducerande åtgärder som vidtas för att minimera farorna för boende, skolor och andra skyddsobjekt i området.

Konsekvenser av en olycka vid Vikern:

- Redogör för hur en olycka med utsläpp av TNT, olja, processkemikalier eller restavfall skulle påverka sjön Vikern, med hänsyn till både ekologi och rekreation.
- Beskriv vilka skyddsåtgärder som planeras för att förhindra att sådana föroreningar når sjön.
- Ange hur sanering och återställning skulle genomföras vid ett eventuellt utsläpp.

Referenser:

Lag (2006:263) om transport av farligt gods

Förordning (2006:311) om transport av farligt gods

Rapport 2016:2 Vägvalsstyrning för transport av farligt gods

Plan- och bygglagen (2010:900)

13.5.3 El-försörjning

Synpunkt:

Processen är beroende av kontinuerlig elförsörjning. Som reserv planerar företaget att installera ett dieseldrivet reservkraftverk. Strömavbrott, bland annat på grund av åska och stormar, är inte ovanliga i området. Det finns alltid en risk att ett reservkraftverk fallerar i denna situation.

Vi begär:

- Att kommunen redogör för vad som händer om fabriken plötsligt står helt utan strömförsörjning och behöver genomföra ett nödstopp. Specificera hur många ton processkemikalier och mellansteg till färdig produkt som då finns i systemet. Beskriv även vad som sker med dessa kemikalier vid ett nödstopp och om det finns risk för utsläpp till sjön.
- Finns risk för brand eller explosion vid ett nödstopp?
- Vilka åtgärder planerar kommunen att genomföra för att säkra elförsörjningen till fabriken i händelse av strömavbrott kombinerat med ett icke fungerande reservkraftverk

13.5.4 Buller och Ljud

Synpunkt:

Påståendet att buller endast skulle uppstå under en begränsad del av dygnet och att ingen bullerutredning behövs är högst tveksamt. Eftersom anläggningen är planerad för drift dygnet runt, inklusive helger, och trafikflödet beräknas öka med 11 lastbilar och 83 personbilar per dygn, är det uppenbart att buller kommer att vara en kontinuerlig faktor med potentiell påverkan på både boendemiljö och natur. Det gäller hela vägsträckan på väg 742 samt eventuell reträttväg som det pratats om.

En bullerutredning enligt Naturvårdsverkets riktlinjer bör vara en självklar del av prövningsprocessen. Den bör inte bara inkludera beräkningar av ljudnivåer från anläggningen under både dag- och nattetid, utan även effekten av det ökade trafikflödet och vilka åtgärder som krävs för att minimera störningar.

Vi begär:

Vi begär att en oberoende aktör, utsedd av Länsstyrelsen, genomför en buller- och ljudanalys samt en riskbedömning för transporter till och från anläggningen längs väg 742. Transporterna innebär inte bara buller, avgaser och uppvirvlat stoft, utan även betydande risker vid olyckor med farligt avfall, som kemikalier eller brandfarliga ämnen.

Krav på bullerutredning

En bullerutredning bör utföras enligt Naturvårdsverkets vägledning om industribuller och inkludera:

- Beräkning av ljudnivåer från anläggningen, både dagtid och nattetid.
- Effekten av det ökade trafikflödet på närliggande områden.
- Även trafikflödet söder ut då en breddad väg kommer att skapa trafik även över Vikersvik.
- Åtgärder för att minimera påverkan på människor och miljö.

Referenser:

Naturvårdsverket – Riktlinjer för industribuller
 Trafikbuller – vägledning från Naturvårdsverket
 Folkhälsomyndigheten – Buller och hälsa

13.5.5 Ljutförorening och påverkan på boendemiljön

Synpunkt:

Etableringen innebär en omfattande belysning på fabriksområdet, både från byggnaderna och från den trafik som kommer att vara förknippad med verksamheten. Belysningen från fabriken, inklusive gatubelysning och säkerhetsbelysning, kommer att orsaka ljusspill som tränger in i våra bostäder under kvälls- och nattetid och vintertid. Detta kommer inte bara att påverka vår nattsömn, utan också vårt välmående och livskvalitet, vilket innebär en allvarlig störning i vår boendemiljö.

Ljutförorening kan även ha en negativ påverkan på den lokala faunan, inklusive fladdermöss och andra nattaktiva djur, vilket innebär en miljömässig risk. Belysning från fabriken kan locka till sig insekter, vilket i sin tur kan påverka hela ekosystemet negativt.

Vi begär:

Innan etableringen godkänns begär vi att en detaljerad ljusutredning genomförs, som beaktar de potentiella ljutföroreningarna för både närliggande bostäder och den omgivande naturen.

Utredningen bör omfatta:

- En kartläggning av hur belysningen kommer att spridas från fabriken och de områden som riskerar att påverkas.
- Mätning och bedömning av ljusnivåer under kvälls- och nattetid vid fabriksområdet och vägarna, för att förstå hur mycket ljusspill som kan förväntas i våra hem.

Ljus som uppkommer vid trafiken, lastbilar, personbilar och plogbilar m.m.

- En analys av hur denna belysning kan påverka den biologiska mångfalden, särskilt nattaktiva djur som fladdermöss, och eventuella åtgärder som kan vidtas för att minska påverkan.
- Förslag på åtgärder för att minska ljutförorening, såsom riktad belysning och tidsbegränsningar för fabriksbelysning.

Vi vill understryka att ljutförorening inte enbart handlar om estetiska bekymmer utan har en konkret inverkan på vår hälsa och välmående. Vi anser därför att en noggrant utförd ljusutredning är nödvändig för att säkerställa att de negativa effekterna på omgivande bostäder och naturmiljö minimeras.

Referenser:

Verywell Health. (n.d.). How Bad Is Light When You Sleep? Hämtad från: https://www.verywellhealth.com/how-bad-is-light-when-you-sleep-8745945?utm_source=chatgpt.com

Naturskyddsföreningen. (2022). Ljuföroreningar och deras påverkan på fladdermöss. Hämtad från: https://cdn.naturskyddsföreningen.se/uploads/2022/11/01102553/32343_f6273a6c079c125.

Fladdermus vid Nyboda 2021

13.5.6 Byggprocessen

Synpunkt:

Byggtid och störningar:

- Planering och förberedelse: Inledande arbete för att anpassa området till byggandet, som att stänga av eller omdirigera trafik samt upprätta byggsamtal med boende om potentiella störningar.
- Föroreningar: Första fasen kan innebära föroreningar från byggarbetsplatsen (byggdamm, kemikalier) och transport av byggmaterial. Lastbilar och tunga transporter kommer att påverka luftkvaliteten och ljudnivåer längs hela väg 742.

Markarbete och sprängningar:

- Sprängningar: Om marken behöver sprängas kan det orsaka kraftiga störningar för både människor och djur, såsom höga ljudnivåer, vibrationer och risk för damm. Detta kan pågå under flera veckor eller månader beroende på markens natur och sprängningens omfattning.
- Störningar för boende och djur: Djur i närheten kan bli särskilt påverkade av de plötsliga ljuden och vibrationerna. Boende kan också påverkas av ökad bullernivå under dagtid.
- Fysiska risker: Vibrationerna kan påverka byggnader nära arbetsområdet, vilket potentiellt kan skapa sprickor eller andra strukturella skador.

Ombyggnad av infartsväg till industriområdet:

- Vägförändringar: Under byggtiden kan infartsvägen till industriområdet förändras, vilket innebär ökad trafik och potentiellt omdirigerad vägtrafik. Detta kan skapa trängsel och ökade ljudnivåer för boende och djur.

Transporter:

- Ökad mängd lastbilar som transporterar byggmaterial till och från området kommer att belasta vägarna, skapa trafikstockningar och ge upphov till luftföroreningar (dieselavgaser). Trafiken kan öka på morgonen och eftermiddagen, vilket innebär störningar under dessa tider. Det kommer att vara ett stort ingrepp för alla boende längs väg 742.

Byggarbeten och installation:

- Ljud och vibrationer: Under installation av maskiner och byggande av fabriksstrukturer kan byggarbetsmaskiner skapa både ljud och vibrationer som stör de närboende. Detta kan pågå under hela byggtiden, men intensiteten minskar vanligtvis när byggarbetet går in i nästa fas.

Föroreningar från transporter:

- Efter sprängningar kommer ytterligare transporter av material som betong, stål och maskiner att orsaka fortsatt förorening av luft och potentiell smuts på vägarna.

Synpunkt:

Slutskede och efterbyggnadsarbete:

- Slutinspektion och vägförändringar: När byggnaden är klar kan det vara kvarstående arbete som påverkar vägnätet, inklusive vägbyggen och justeringar som kan fortsätta att störa boende och djur.

Slutliga störningar:

- Byggarbetsmaskiner kan fortfarande vara närvarande under inspektioner och avslutande arbete, men störningarna tenderar att minska mot slutet av byggtiden.

Vi begär:

Miljökonsekvensbedömning (MKB):

- Bedömning av byggarbetets påverkan på luftkvalitet, vatten, mark och fauna.
- Fokus på hur transporter och byggmaterial påverkar den lokala miljön.

Bullermätningar:

- Mätning av nuvarande ljudnivåer i området och simulering av förväntade ljudnivåer under byggtiden.
- Bedömning av ljudnivåer från sprängningar, byggmaskiner och transporter.

Vibrationsmätningar:

- Mätning och simulering av markvibrationer som kan orsakas av sprängningar och tunga byggmaskiner.
- Bedömning av påverkan på omgivande byggnader och djurliv.

Trafikflödesanalys:

- Bedömning av hur förändringar i vägförhållanden och ökad trafikbelastning påverkar trafikflödet och säkerheten för boende.
- Prognos av trafikstockningar och evakueringstider vid nödsituationer.

Djur- och växtlivsbedömning:

- Bedömning av hur byggarbetet påverkar djurlivet i området, inklusive förlust av livsmiljöer eller störning av lokala arter.
- Försiktighetsåtgärder för att minimera negativ påverkan på fauna och flora.

Säkerhetsbedömning:

- Bedömning av brand- och explosionsrisker relaterade till sprängningar och byggmaterial.
- Bedömning av risken för olyckor under byggarbetet och säkerställande av åtgärder för att skydda boende och arbetare.

Referenser:

"Impact of Construction Activities on the Environment," *Environmental Protection Agency* (EPA).

"Noise and Vibration Control in Urban Construction Sites," *Journal of Environmental Engineering*.

"Traffic Management During Construction," *Journal of Transportation Engineering*.

14. Synpunkter kopplat till Väg 742 och vägtransporter

14.1 Bristande lokaliseringsprövning och entreprenörsstyrd planering gällande till väg 742

Platsen för den föreslagna industriverksamheten – inklusive dess transportled – har inte har valts utifrån en objektiv, långsiktig och lagreglerad lokaliseringsprövning. I stället framgår det att platsen har föreslagits och drivits av exploatören själv, och att kommunen sedermera har anpassat detaljplanen till detta privata intresse.

Den tänkta industrietableringen och infarten är direkt kopplad till väg 742, som fungerar som ryggrad för den planerade transportlösningen. Det saknas en självständig, kommunalt förankrad lokaliseringsanalys av var – eller om – en industriell etablering över huvud taget är lämplig längs väg 742. Detta utgör ett planeringsfel av grundläggande karaktär, särskilt då det får konsekvenser för både trafikstruktur, boendemiljö och skyddade naturvärden längs hela vägsträckan. Det är dessutom dokumenterat att den "lokaliseringsstudie" som legat till grund för val av plats genomfördes under endast tre dagar. Detta är anmärkningsvärt, särskilt med tanke på att det rör sig om:

- En etablering av tung industri i ett känsligt kultur- och naturmiljöområde,
- En infart genom strandskyddat område vid Norsviken,
- Ett mycket starkt påverkat närområde med boende, friluftsliv, rekreation och miljöskyddsvärden.

Väg 742 kantas dessutom av skyddade landskapsrum, småskaliga bymiljöer och rekreativa stråk som utgör ett viktigt inslag i det lokala livet. Att göra väg 742 till huvudled för industriell tung trafik utan att överväga alternativa lokaliseringar eller trafiklösningar är varken miljömässigt försvarbart eller lagligt förankrat. En så kortvarig och partisk lokaliseringsprövning strider mot 2 kap. 6 § miljöbalken, där det uttryckligen krävs att den plats väljs som är bäst ur allmän synpunkt, med hänsyn till:

- Mark- och vattenanvändning,
- Biologisk mångfald,
- Kulturmiljö,
- Friluftsliv,
- Hälsa och långsiktig hållbar utveckling.

Praxis är tydlig: lokaliseringsbedömningen kan inte överlåtas till exploatören, och får inte genomföras på ett sådant sätt att alternativa lösningar i praktiken utesluts.

Relevant praxis:

MÖD 2013:24

Domstolen slog fast att kommunens detaljplanering brast i underlag när lokaliseringen av en industriell verksamhet baserades på företagets önskemål snarare än en självständig lokaliseringsprövning. Planen upphävdes.

MÖD 2020:9

Domstolen kritiserade starkt det som kallas "etappvis planering", där val av plats och väg skedde efter exploatörens önskemål utan att helhetssyn togs. Även här upphävdes planen då den saknade integrerad miljöbedömning och oberoende analys.

Prop. 1997/98:45 (Miljöbalkens förarbeten)

Här betonas att lokaliseringsbedömningar ska vara grundliga, objektiva och styras av miljömässiga och samhällseliga intressen – inte tillfälliga näringslivsinitiativ. Det är kommunens ansvar att planera långsiktigt och utifrån helhetssyn.

14.2 Kritik mot kommunens ansvarsfördelning angående väg 742

Kommunen har i detta fall inte agerat som en oberoende planmyndighet med ansvar för hållbar och långsiktig markanvändning. Istället har man i praktiken agerat som medaktör i ett privat industriprojekt. Detta är särskilt allvarligt med tanke på att hela trafiklösningen för projektet är beroende av väg 742, och att kommunen därmed borde ha tagit ett större helhetsgrepp om planeringen längs hela vägsträckningen. I stället har följande allvarliga brister konstaterats:

- Valet av plats har inte testats mot alternativa platser längre från känsliga områden,
- Ingen analys har gjorts av konsekvenserna för hela väg 742:s funktion och karaktär,
- Boende och andra sakägare har inte involverats i ett tidigt och öppet skede,
- Konsekvenserna för friluftsliv, säkerhet, trafikrytm och naturmiljö har inte vägts in eller redovisats i planen.

Slutsats:

Industrietableringen, infarten och väganslutningen till väg 742 utgör ett sammanhängande system, och måste också provas som en sammanhållen helhet. Det är oacceptabelt att en plan av denna omfattning bygger på ett platsval som tagits fram på tre dagar, utifrån privata önskemål, utan oberoende lokaliseringsprövning och utan att väga in helheten längs väg 742. Vi kräver att kommunen tar sitt ansvar som planmyndighet och initierar en ny, självständig, transparent och långsiktig lokaliseringsprövning för all industriell utveckling längs väg 742, i enlighet med miljöbalken, plan- och bygglagen samt god förvaltningssed.

14.3 Oklar äganderätt och brist på formellt upphävande av samfällighet för väg 742

Planeringsåtgärderna sker på bristfälliga och rättsosäkra grunder. Det är av särskild vikt att understryka att detta inte gäller etablering av konventionell industri, utan en anläggning för tillverkning av trotyl (TNT) – ett högexplosivt ämne med betydande risker för människor, miljö och infrastruktur. Att en sådan verksamhet planeras i direkt anslutning till väg 742 kräver rättslig, teknisk och säkerhetsmässig granskning på en nivå som hittills helt saknas i planförslaget.

Oklar äganderätt och rättslig status

Det finns starka skäl att ifrågasätta om Trafikverket eller kommunen överhuvudtaget har juridisk befogenhet att ensidigt omvandla väg 742 till transportled för industriell trafik. Vägens rättsliga status är oklar, och den utgör i dagsläget en potentiell gemensamhetsanläggning vars disposition kräver delägarsamtycke.

- Väg 742 har historiskt utgjort en samfälld väg, vilket innebär att den ägts och förvaltats gemensamt av fastigheter i området.
- Det finns inga kända beslut, förrättningar, protokoll eller inskrivningar som visar att denna samfällighet har formellt upphävts.
- Inga dokument har heller presenterats i samrådsunderlaget som styrker en övergång av äganderätt eller ansvar till Trafikverket.

Juridiska konsekvenser

Detta innebär i praktiken att:

Ingen förändring av vägens användning får ske utan att samtliga delägare i samfälligheten kontaktas, informeras och godkänner förändringen.

Trafikverket eller annan huvudman saknar laglig rätt att på eget bevåg förändra vägens funktion, särskilt från lokal boendeväg till transportled för farligt gods och tunga fordon.

Enligt anläggningslagen (1973:1149) 7 § får en gemensamhetsanläggning inte användas för ett ändamål som väsentligen avviker från det ursprungliga syftet utan föregående lantmäteriförrättning och uttryckligt samtycke från delägarna.

Vidare föreskriver lagen om förvaltning av samfälligheter (1973:1150) att alla delägare har rätt att delta i beslut rörande användning och ändringar av anläggningen.

Prejudikat och rättspraxis

Den föreslagna omvandlingen av väg 742 till en regional transportkorridor för kemikalier, tung industri och dygnet runt-trafik är ett typexempel på en väsentlig förändring av ändamålet. Detta kräver enligt lag en ny förrättning med särskild kallelse till samtliga delägare – vilket inte har skett.

- I rättsfallet MÖD 2004:42 fastslog Mark- och miljööverdomstolen att uteblivet samtycke från delägare i en gemensamhetsanläggning utgjorde ett sådant formellt fel att planbeslutet måste upphävas.
- I MÖD 2011:43 (förändrad användning av vägområde utan samråd) konstaterades att ett vägprojekt i ett samfällt område krävde ny förrättning.
- I NJA 1984 s. 705 slogs fast att förfogande över samfälld egendom utan laga stöd är ogiltigt gentemot övriga delägare.

Rättssäkerhet och planprocess

Att Trafikverket och kommunen underlåtit att utreda och redovisa vägens juridiska grundförhållanden är ett brott mot planprocessens krav på:

- Tydlighet
- Transparens
- Rättssäkerhet

En detaljplan som bygger på en bristfällig fastighetsrättslig grund är enligt rättspraxis juridiskt ogiltig.

14.4 Krav på åtgärder innan fortsatt planläggning

Detta är inte en formalitet – det är en juridisk nödvändighet. Alla förändringar som innebär ökad belastning, ändrat syfte eller omklassificering är ogiltiga om inte samfällighetslagstiftningen respekteras. Vi som fastighetsägare och delägare har inte bara rätt, utan även skyldighet, att kräva att denna rättsordning följs till punkt och pricka.

Vi begär att Lantmäteriet åläggs att inkomma med:

- Kartläggning av samtliga fastigheter med andel i väg 742.
- Redovisning av samfällighetens nuvarande juridiska status.
- Utredning av förekomsten av eventuell gemensamhetsanläggning enligt fastighetsregistret.

Planen kan inte godkännas förrän denna fråga är fullständigt utredd och samtliga berörda parter har haft möjlighet att yttra sig och delta i beslut.

Vi kräver:

- Att vägens fastighetsrättsliga status klargörs genom lantmäteriförrättning.
- Att samtliga delägare i en eventuell gemensamhetsanläggning kallas till beslut innan vidare planläggning sker.
- Att alternativa lokaliseringar för tung trafik utreds.
- Att planen inte antas innan en fullständig fastighetsrättslig och juridisk analys har genomförts.

Referenser

Anläggningslagen (1973:1149)

Lag om förvaltning av samfälligheter (1973:1150)

MÖD 2004:42

MÖD 2011:43

NJA 1984 s. 705

14.5 Ekologiska värden längs med väg 742

Vägrenen och området på båda sidor av väg 742 är klassificerad som artrik. En artrik vägmiljö innebär att fridlysta och/eller skyddade arter förekommer längs vägens sidoområde samt att det är habitat för skyddsvärda djur. Skyddsvärda arter som förekommer i Östra Hagen och runt sjön Viken redovisas i avsnitt 12.5.

Att asfaltera och bredda grusvägar kan leda till betydande negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden i det omgivande landskapet. Grusvägar, tillsammans med diken och vägkanter, utgör viktiga livsmiljöer för många arter av växter, insekter och smådjur. Dessa miljöer är ofta ljusöppna och näringsfattiga, vilket gynnar artrika växtsamhällen och pollinatörer som vildbin och fjärilar. När vägen asfalteras försvinner denna värdefulla miljö, och ersätts av en hård, tät yta som förändrar både mikroklimat och vattenflöden.

Dessutom ökar vägens barriäreffekt för djur som tidigare kunnat passera över vägen relativt obehindrat. Risken för påkörning stiger, och djurpopulationer kan isoleras från varandra, vilket i sin tur påverkar deras genetiska variation negativt. Asfalterade vägar bidrar också till spridning av föroreningar och invasiva arter via dagvatten som rinner ner i diken. Sammanfattningsvis innebär asfaltering inte bara en förlust av själva grusmiljön, utan också en störning i det ekologiska sammanhang som vägkanter och diken utgör – något som i längden kan minska hela landskapets resiliens och biologiska mångfald.

Vi begär:

- Att en naturvärdesinventering innefattar även området längs med väg 727
- Att det görs en konsekvensanalys för ekologisk påverkan görs som innefattar området längs med vägen.

14.6 Estetik och skydd av landskapsbild

Området mellan Fogdhyttan och Vikersvik utgör ett tydligt exempel på traditionellt svenskt kulturlandskap – präglad av glesa bosättningar, skogsbryn, äldre vägbeläggningar och vägmiljöer med höga biologiska och visuella kvaliteter. Väg 742 slingrar sig lågmäلت genom detta landskap och är i sin nuvarande form en del av platsens identitet och historiska kontinuitet. Att transformera denna väg till en transportkorridor för tung industriell trafik och farligt gods innebär:

- En oåterkallelig förändring av landskapets estetiska och historiska karaktär.
- Visuell förföljning genom skyltar, avverkning, asfaltering, belysning och tung trafik.
- Påtagliga störningar i ljudbild, siktlinjer och landsbygdens tystnad.
- En övergång från en rekreativ och naturnära miljö till en funktionell industrizon.

Trafikutredningen negligerar helt dessa aspekter. Ingen visuell konsekvensanalys har genomförts, trots att denna typ av förändring i annan rättspraxis lett till avslag på liknande projekt (t.ex. MÖD 2004:42, 2013:42, 2024-10-02)

Särskilt anmärkningsvärt är följande åtgärder som planeras i utredningen:

- 60 meter långa mötesfickor föreslås med 230 meters mellanrum – vilket innebär att nästan var 20:e sekund av körning präglas av avvikande vägmiljö med hårdgjord breddning, skyltar, diken och röjd vegetation.
- Diken längs vägen ska rensas från uppstickande föremål och vegetation, vilket riskerar att ge vägen en hård, konstgjord inramning.
- Vegetationsavverkning ska ske systematiskt vid kurvor och krön, för att uppnå förbättrade siktförhållanden.
- Vägprofiler ska ändras, t.ex. i form av utplaning av backar, sänkningar och kantjusteringar, särskilt i väganslutningar.
- Asfaltering av vägen nämns i planen, men utan att det tydligt förklaras att detta kräver att vägkroppen först byggs om helt eller delvis från grunden. Det innebär i praktiken ett omfattande och permanent ingrepp i terräng, markstruktur och närliggande naturmiljöer.

Sammantaget innebär dessa åtgärder att vägens karaktär förvanskas till oigenkännlighet. Det handlar inte om en "anpassning" utan om en omformning till en industriell transportled, vilket saknar motstycke för denna typ av glesbygdsväg i Sverige. Att på detta sätt fragmentera och skära upp landskapet genom en serie tekniska åtgärder är inte förenligt med god hushållning av mark och miljö enligt miljöbalken.

Lagar och regler om förändrad landskapsbild och estetik:

Plan- och bygglagen (PBL): 2 kap. 6 § PBL: Vid planläggning och bygglov ska hänsyn tas till *stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärden samt intresset av en god helhetsverkan*. Detta saknas helt i det aktuella planförslaget.

Miljöbalken (MB): 3 kap. 6 § MB: Mark- och vattenområden som är särskilt känsliga ska skyddas mot åtgärder som kan skada miljön. 7 kap. 11 § MB: Landskapsbildsskydd kan inrättas – och bör övervägas för väg 742, med hänsyn till de höga estetiska, kulturella och biologiska värdena.

Tidigare domar och rättspraxis:

MÖD 2004:42: Förordnande om skydd för landskapsbilden väger tungt – tillbyggnader som stör helhetsintryck kan avslås, även om andra tillstånd finns.

MÖD 2013:42: Vägbygge avsågs då visuell och bullermässig påverkan på närboende inte utretts tillräckligt.

MÖD 2024-10-02, Mål M 3644-23: En motorväg som genererade buller och ljus i en lantlig miljö ansågs inte vara ortsvanlig – domstolen tillerkände fastighetsägare ersättning för värdeminskning.

MÖD 2003:90: Det allmänna intresset att bevara landsbygdens karaktär vägde tyngre än näringslivets lokaliseringsintresse.

Sammanfattning och krav

Med hänvisning till lagstiftning och rättspraxis ovan framgår det tydligt att förändringar som påverkar landskapsbilden, särskilt i områden med höga natur- och kulturvärden, kräver synnerligen starka skäl – vilket inte föreligger i detta fall.

Vi begär:

- Inga förändringar av väg 742 genomförs.
- Detaljplanen avslås i sin nuvarande form.
- Planerad Sevesoanläggning för trotyl lokaliseras till ett industriområde med lämplig väginfrastruktur, fjärran från boende, landskapsvärden och artrika miljöer.
- En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska göras för hela transportkedjan, inklusive landskapsbildspåverkan, säkerhet och påverkan på närboende.

14.7 Avseende planerad asfaltering av väg 742 (Fogdhyttan–Vikersvik)

Vi motsätter oss starkt den föreslagna asfalteringen av väg 742, då åtgärden medför betydande miljörisker, irreversibla förändringar av landskapsbilden samt bristande förenlighet med miljöbalkens och plan- och bygglagens krav. Vägen löper genom ett känsligt kulturlandskap med höga naturvärden. Att asfaltera denna lågfrekvent trafikerade grusväg i syfte att anpassa den till tung industriell trafik är varken ekologiskt motiverat eller lagmässigt acceptabelt.

Gifter och föroreningsrisker vid asfaltering

Asfalt innehåller flera ämnen som är direkt skadliga för miljön:

- Bitumen (petroleumbaserad bindemedel) avger flyktiga kolväten vid utläggning.
- PAH-ämnen (polycykliska aromatiska kolväten), varav flera är cancerframkallande och svårnedbrytbara i mark och vatten.
- Tungmetaller som zink, koppar och bly slits loss vid trafik, särskilt från tungt gods.
- Mikroplaster och partiklar hamnar i diken och förs vidare till grundvatten och närliggande sjöar.

Dessa ämnen sprids i vägområdet vid läggning, slitage och regn, särskilt längs vägar med dålig dränering – vilket är fallet med väg 742.

Referenser:

Naturvårdsverket Rapport 6707,
 Trafikverket (2020),
 MSB – Farligt gods (2018)

14.8 Tekniska ingrepp – en ny väg i praktiken

Att asfaltera en landsbygdsväg kräver omfattande mark- och konstruktionsåtgärder, som i praktiken innebär en nyanläggning av vägen:

- Diken måste rensas och fördjupas för att hantera ökad avrinning från hårdgjord yta.
- Vegetation röjs längs hela sträckan för att skapa sikt – särskilt i kurvor och backkrön.
- Vägprofilen ändras – bland annat vid väganslutningar, backar och sidokanter.
- Mötesfickor 60 meter långa placeras var 230:e meter – vilket ger vägen ett artificiellt, splittrat och industriellt uttryck.

Sammantaget innebär detta att vägen förlorar sin karaktär som lantlig bygdeväg och förvandlas till en transportled för tung industri – i direkt konflikt med landskapsbild, platsens kulturhistoriska värde och boendes närmiljö.

14.9 Visuell påverkan och landskapsbilden

Asfaltering, tillsammans med ovanstående tekniska ingrepp, innebär:

- Förlust av traditionell vägestetik, där grus, smal profil och slingrande sträckning ersätts av breda, hårda ytor.
- Visuell förföljning genom mötesplatser, skyltning, siktlinjer och öppen dikesprofil.
- Förstörande av vägens kulturella och historiska uttryck, vilket idag speglar landsbygdens identitet och småskalighet.

PBL 2 kap. 6 § kräver att fysisk förändring ska ta hänsyn till landskapsbild, naturvärden och helhetsverkan. Miljöbalken 3 kap. 6 § och 7 kap. 11 § ger stöd för att bevara landskapsbild och skyddsvärda miljöer.

Vi begär:

- Att asfaltering av väg 742 stoppas i sin helhet.
- Att Länsstyrelsen prövar om åtgärden är samrådspliktig enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.
- Att miljöteknisk bedömning och MKB genomförs innan någon åtgärd tillåts.
- Att ingen hårdgöring eller förändring av vägens karaktär får ske i denna miljö.

14.10 Avseende vinterunderhåll och saltning av väg 742

Vi riktar särskilt stark kritik mot att vägen, i och med asfaltering, förutsätts saltas vintertid för att möjliggöra säker framkomlighet för tung trafik – inklusive farligt gods och kemikalietransporter. Detta innebär en miljömässigt oacceptabel åtgärd i ett känsligt landskapsrum med höga naturvärden, nära boendemiljöer, våtmarker och sjön Vikern.

Saltningens miljöeffekter är allvarliga och långvariga. Saltspridning (vanligen natriumklorid) påverkar miljön på flera sätt:

Skador på växtlighet:

- Vägsalt tas upp av växters rötter och orsakar uttorkning, celldöd och hämmad tillväxt.
- Kantzoner förlorar sin artrika flora – en kategori som Trafikverket själva klassar vägen som: "artrik vägmiljö".

Försämrade markkemi:

- Salt förstör markens struktur och mikrobiologiska liv.
- Jordarna urlakas, vilket påverkar skog, jordbruksmark och naturlig återväxt.

Läckage till vatten:

- Saltet följer med smältvatten och hamnar i diken, våtmarker och sjöar.
- Sjön Vikern och dess tillflöden riskerar långsiktig påverkan av kloridjoner, vilket hotar fiskar, bottenfauna och växtplankton.

Skador på träd och buskar:

- Äldre träd längs vägen påverkas negativt – särskilt gran, tall och asp.
- Synlig kronförlust och rotskador är dokumenterade i andra saltutsatta områden.

Referenser:

Naturvårdsverket: "Vägsaltets miljöpåverkan", Rapport 6707

Trafikverket (2020): "Salt och påverkan på växtmiljöer"

MSB: "Risker vid transport av farligt gods på vintervägar"

Lagar och rättspraxis

Miljöbalken 2 kap. 3 § – försiktighetsprincipen: om det finns risk för miljöpåverkan måste åtgärder undvikas eller minimeras.

3 kap. 6 § MB – känsliga vägmiljöer ska skyddas mot påverkan.

7 kap. 11 § MB – landskapsbild och växtmiljöer kan ges särskilt skydd.

MÖD 2010:12 – Vägprojekt med bristande hänsyn till miljörisker underkändes.

MÖD 2024-10-02 (mål M 3644-23) – Domstolen slog fast att påverkan från ljus, buller och trafik inte är acceptabel i lantliga, orsfrämmande miljöer.

Planerad asfaltbeläggning av väg 742 innebär ett moment 22***Utan saltspridning:***

Vägen är halkfarlig vintertid – särskilt för transporter med sprängämnen och kemikalier. Det medför oacceptabla risker för boende, miljö och räddningstjänst.

Med saltspridning:

Växtlighet dör, vattenmiljöer påverkas, artrika vägranter förstörs och landskapet förfulas.

Detta visar att vägen i sin helhet är olämplig som transportled för farligt gods – oavsett vinterunderhåll. Asfalt på denna plats kräver åtgärder som är både miljöfarliga, kostsamma och naturförstörande, utan att säkerhetsvinsten är långsiktigt försvarbar.

Vi begär:

- Att asfaltering av väg 742 inte genomförs, då det kräver vinterunderhåll med saltspridning som hotar växt- och vattenmiljöer.
- Att det görs en särskild miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för vinterväghållningens påverkan på natur och boendemiljö
- Att Länsstyrelsen prövar huruvida saltberoende vägunderhåll är förenligt med miljöbalken för denna plats.
- Att alternativ till nuvarande vägsträckning utreds i sin helhet, inklusive lokalisering till plats med befintlig industriinfrastruktur.

14.11 Kemikalietransporter på väg 742

Vi motsätter oss att väg 742 används som transportled för farligt gods. Vägens fysiska utformning, dess topografi, närheten till bostäder, känslig naturmiljö och grundläggande trafiksäkerhetsbrister gör det oförenligt med säker och rättsenlig transport av explosiva och kemiska ämnen.

Detaljplanen talar generellt om "industri", men syftar i realiteten på en mycket specifik form av verksamhet: tillverkning och hantering av trotyl (TNT) – ett sprängämne med hög riskklass och särskilda krav på transportvägar och skyddsavstånd. Denna centrala omständighet behandlas anmärkningsvärt ottydligt i planhandlingarna. Att i detta sammanhang använda termer som "industriområde" är vilseledande och rättsosäkert.

Planförslaget är varken konsekvent eller transparent i hur väg 742 beskrivs och dimensioneras för den typ av trafik det faktiskt avser möjliggöra. Dokumentationen växlar mellan att behandla vägen som en lokal lantlig transportled, och att utan kritisk granskning öppna upp för dagliga tunga transporter av farligt gods. Detta är inte förenligt med plan- och miljölagens krav på tydlighet, proportionalitet och rättssäkerhet.

Planen åsidosätter därmed grundläggande rättsprinciper i svensk miljö- och planrätt, och negligerar tidigare rättspraxis och myndighetsbedömningar som uttryckligen begränsat denna vägs användning för tyngre industriell trafik. Vi ser i detta en tydlig brist på rättslig förankring, teknisk rimlighet och samhällsansvar.

14.12 Kemikalietransporters påverkan i det större vägnätet

Synpunkt:

De vanligaste utsläppen härstammar från olyckor i samband med hanteringen av kemikalier inom tillverkningsindustrin och transporter mellan olika industrier. För att kunna åstadkomma en hållbar transportinfrastruktur måste säkerheten beaktas. För att undvika olyckor med farligt gods kan kommuner och länsstyrelser genom vägvalsstyrning föreslå vilka vägar och områden som dessa transporter ska undvika. Transporter med farligt gods bör i största möjliga mån styras till vägar med hög standard samt undvika objekt eller områden där en olycka kan få svåra konsekvenser. Man bör så långt som möjligt undvika vägar som passerar tät bebyggelse, skyddsområden för vattentäkt och ekologiskt känsliga områden, skyddsobjekt som bostäder, skolor och vårdanläggningar samt vägar som är olämpliga ur trafiksäkerhetssynpunkt.

Länsväg 243 löper genom Gyttorps centrum, vilket är ett tätbebyggt område med skola, förskola och bostäder precis i anslutning till vägen. Väg 243 löper även längs med Vikerns östra strand, och en olycka här med transport av TNT, olja, processkemikalier eller restavfall innebär att ett eventuellt utsläpp sprids direkt till recipienten som är sjön Vikern, vilket bör bedömas som ett område med hög känslighet med avseende på ekologi och rekreation.

Vi begär:

Reglering av transporter på väg 243 genom Gyttorp:

- Redovisa om det kommer att införas ett förbud mot transporter av farligt gods på väg 243 genom Gyttorp.
- Om ett förbud inte planeras, motivera varför samt vilka riskreducerande åtgärder som vidtas för att minimera farorna för boende, skolor och andra skyddsobjekt i området.

Konsekvenser av en olycka vid Vikern:

- Redogör för hur en olycka med utsläpp av TNT, olja, processkemikalier eller restavfall skulle påverka sjön Vikern, med hänsyn till både ekologi och rekreation.
- Beskriv vilka skyddsåtgärder som planeras för att förhindra att sådana föroreningar når sjön.
- Ange hur sanering och återställning skulle genomföras vid ett eventuellt utsläpp.

Referenser:

Lag (2006:263) om transport av farligt gods
 Förordning (2006:311) om transport av farligt gods
 Rapport 2016:2 Vägvalsstyrning för transport av farligt gods
 Plan- och bygglagen (2010:900)

14.13 Känsliga passager**14.13.1 Våtmarksområde i Åran mellan Saxen och Vikern****Begränsningar och förutsättningar:**

Området utgör ett våtmarksbälte med naturlig kontakt mellan Saxen och Vikern, klassat som artrikt enligt Trafikverkets vägdatabas. Marken är mättad under stora delar av året, vilket minskar förmågan att stoppa spridning av vätskor vid utsläpp. Området är också rikt på insekter fåglar, och fisker och kräfter. Löja, mört, lake, abbore, gädda,

Problem och risker:

Utsläpp i detta område får omedelbar påverkan på ytvatten och sediment. Sjön Vikern avvattnas via Hagbyån och ingår i Arbogaåns vattensystem, som rinner vidare till Mälaren – en av Sveriges största dricksvattentäkter. En kemikalieläcka här skulle kunna påverka vattenkvaliteten nedströms i hela systemet.

Lagar och domar

Miljöbalken 3 kap. 6 §: "Områden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt skall så långt som möjligt skyddas."

Miljöbalken 2 kap. 3 §: Försiktighetsprincipen kräver att åtgärder undviks vid risk för allvarlig miljöpåverkan.

MÖD 2012:43: Domstolen stoppade exploatering i våtmark med hänvisning till känsliga spridningsvägar.

14.13.2 Vägområdet vid Norsviken – låglänt mark vid vattennivå

Begränsningar och förutsättningar:

Vägen går här parallellt med sjöns strand, ofta endast decimeter från vattenlinjen. Vägprofilen saknar upphöjning eller barriär, och ingen alternativ väg finns inom rimligt avstånd.

Problem och risker:

En olycka här leder till direkt utsläpp i sjön utan någon naturlig fördröjning. Detta är en av de mest sårbara punkterna längs hela sträckan.

Referenser:

Sevesolagen (SFS 2015:236): Transporter av farligt gods ska riskbedömas även längs transportled, inte endast vid anläggning.

MÖD 2020:17: Farligt gods-transport genom vattenskyddsområde stoppades p.g.a. närhet till sjö utan tillräckliga skyddsåtgärder.

14.13.3 Branta backen vid Nors by

Begränsningar och förutsättningar:

Backen utgör en högriskpunkt vintertid. Lutningen överstiger normalt tillåten nivå för transporter med klassat gods enligt Trafikverkets säkerhetsnormer för landsväg.

Problem och risker:

Tungt fordon som tappar kontrollen kan köra av vägen, kollidera eller släppa ut farliga ämnen direkt i närliggande diken, som förbinder med Vikern.

Referenser:

Trafikverket: "Riktlinjer för farligt gods på lågtrafikerade vägar" anger att backar med begränsad sikt och dålig vinterhållning ska undvikas.

MÖD 2018:10: Plan för tung trafik avslogs då vägens geometri inte uppfyllde krav på säkerhet för transport av farligt gods.

14.13.4 Bostadsnära vägpartier (Norsbacken, Nors by, Vikersvik)

Begränsningar och förutsättningar:

Bostäderna ligger i vissa fall 5–10 meter från vägmitt. Inga skyddszoner eller bullervallar finns, och fastigheterna är ofta byggda före nuvarande vägklassificering.

Problem och risker:

Utsläpp i närheten av dessa hus skulle utsätta människor för omedelbar exponering för gas, kemikalier eller explosion. Trafikverket klassar detta som "individrisknivå ALARP", där risken måste reduceras till så låg nivå som är rimligen möjlig.

Referenser:

PBL 2 kap. 6 §: Planering ska ta hänsyn till människors hälsa och säkerhet.

MÖD 2013:42: Domstolen ogiltigförklarade en detaljplan där tung trafik planerades förbi bostäder på för kort avstånd.

14.13.5 In- och utfart vid Fogdhyttan

Begränsningar och förutsättningar

Infarten till väg 742 vid Fogdhyttan passerar intill privat fastighet. Fordon kommer att accelerera i uppförsbacke, vilket orsakar ökad bullerexponering och trafikstörning.

Problem och risker

Sannolikheten för att tunga lastbilar blir stående vid dåligt väglag är hög. Det saknas utrymme för säkerhetszon eller räddningsväg.

Referenser

Boende: Lars Lindkvist, privatfastighet Fogdhyttan, bekräftar att trafikvolym och vägnära läge utgör oro för hälsa och säkerhet.

Sammanfattning

Planen att använda väg 742 för transporter av kemikalier och farligt gods innebär allvarliga brister i hänsyn till:

- Fysisk trafiksäkerhet
- Miljöskydd
- Skydd för boende
- Rättssäker prövning enligt svensk lag

Samrådsunderlaget innehåller inga detaljerade riskbedömningar för de identifierade riskzonerna. Inga alternativa vägar har redovisats. Ingen miljökonsekvensbeskrivning har tagits fram trots att åtgärden tydligt omfattas av 6 kap. miljöbalken.

Vi begär:

- Att användningen av väg 742 för farligt gods avslås i sin helhet.
- Att en oberoende risk- och konsekvensanalys genomförs för hela vägens sträckning, i enlighet med Sevesolagen och 6 kap. miljöbalken.
- Att detaljplanen avslås, eller återremitteras för komplettering, om inte fullständigt underlag tas fram.
- Att berörda hushåll, inklusive fastighetsägare i Fogdhyttan, hörs i särskild prövning enligt PBL 5 kap.
- Att Länsstyrelsen granskar ärendet ur vattenskyddssynpunkt, med hänsyn till Vikerns förbindelse med Mälaren.

14.14 Bristfällig bulleranalys och underskattning av trafikpåverkan

Trafikutredningen daterad 2025-03-12 innehåller väsentliga brister i analysen av både bullerpåverkan och trafikökning, särskilt i relation till de bebyggda områdena Fogdhyttan, Nor, Gamla Viken och Vikersvik, där flera bostäder ligger inom 5–10 meter från vägens mitt.

I utredningen står uttryckligen att:

"Det finns ingen risk att vägtrafiken ger upphov till ekvivalenta ljudnivåer på 55 dBA."

"Bolagets tunga transporter kommer däremot sannolikt bullra så pass att L_{max} 70 dBA överskrids vid flera fastigheter."

"... L_{max}-riktvärdet får dock överstigas 5 ggr/genomsnittlig timme under dag- och kvällstid (kl. 06–22)".

Det finns alltså inga faktiska ljudmätningar, inga bullerberäkningar, och inga prognosmodeller presenterade. Detta strider mot Naturvårdsverkets och Boverkets riktlinjer för buller i fysisk planering.

Den trafikutredning som bifogats planen innehåller väsentliga brister i sin analys – särskilt avseende buller, trafikökning och påverkan på boendemiljö. Exempelvis redovisas inga uppmätta värden eller faktisk trafikdata,

utan hela underlaget bygger på uppskattningar utan verifierbar grund. Detta är inte förenligt med de krav som ställs i plan- och bygglagen och miljöbalken på saklighet, transparens och korrekt beslutsunderlag. Planförslaget beskrivs som ett industriområde, men det är uppenbart att den faktiska avsikten är att möjliggöra etablering av en specifik verksamhet – en fabrik för hantering och tillverkning av trotyl (TNT). Detta är en högriskverksamhet med mycket specifika krav på transporter, säkerhetsavstånd och infrastruktur. Samtidigt lämnas planen så öppen att vilken typ av industri som helst i praktiken skulle kunna etableras om planen vinner laga kraft. Det innebär att kommunen öppnar för ett betydligt större och mer belastande verksamhetsområde än vad som redovisas.

Det är därmed orimligt att bedöma väg 742:s lämplighet som transportled enbart utifrån ett snävt scenario kopplat till en fabrik. En korrekt prövning måste ta hänsyn till hela den möjliga belastningen på området, inklusive alla potentiella framtida etableringar inom planområdet. Denna typ av konsekvensanalys saknas helt i nuvarande planförslag.

Vi anser därför att detaljplanen vilar på felaktiga och rättsosäkra grunder vad gäller trafikbedömning, bulleranalys och det faktiska syftet med planområdet. Det krävs ett omtag, med sakligt underlag, faktiska mätningar och tydliga avgränsningar för vad området får användas till – innan någon bedömning av väg 742:s kapacitet som transportled kan göras.

Felaktiga trafikprognoser baserade på föråldrade data

Trafikdata för väg 742 baseras på en ÅDT från 2019. Enligt god planeringspraxis (se Trafikverkets VGU och Boverkets vägledning) bör underlag för trafikprognos uppdateras årligen. Det är särskilt viktigt efter pandemin då flera faktorer har förändrat förutsättningarna:

- Ökad distansarbete och minskad pendling gör tidigare trafikmönster mindre relevanta.
- Ökad e-handel leder till fler leveranser men annan fordonsfördelning.
- Lokal trafikökning riskerar underskattas om asfaltering gör att fler väljer väg 742 som genväg.

Trafikverket uppger själva att trafikmängder ska räknas upp varje år med särskilt index per län.

Att använda siffror från 2019 strider mot vedertagen praxis för trafikprognos och innebär att bullereffekterna underskattas.

14.15 Nya vägförbindelser och förändrade trafikflöden

Asfaltering och breddning av väg 742 kommer sannolikt att förändra trafikflödena i området avsevärt. En förbättrad vägstandard gör vägen mer attraktiv för olika typer av trafik, inklusive godstransporter, post- och servicebilar samt bud- och leveransfordon som använder navigationsbaserade rutter. Detta kan leda till att väg 742 används som en genväg eller alternativ rutt, vilket ökar genomfartstrafiken.

För att bedöma dessa effekter bör kommunen genomföra en grundlig trafikprognos som tar hänsyn till förändrade trafikmönster till följd av vägförbättringar. Det är viktigt att analysera hur den förbättrade vägen kan påverka trafikflödena, inte bara för den planerade industriella användningen utan även för annan trafik som kan omdirigeras till väg 742.

Enligt Trafikverkets och Boverkets riktlinjer bör sådana analyser inkludera:

- Uppdaterade trafikdata som speglar aktuella förhållanden.
- Simuleringar av framtida trafikflöden baserade på olika scenarier.
- Bedömningar av hur vägförbättringar påverkar val av rutter för olika trafiktyper.

Utan dessa analyser riskerar kommunen att underskatta den totala trafikbelastningen på väg 742, vilket kan leda till negativa konsekvenser för trafiksäkerheten, miljön och livskvaliteten för boende i området.

Det är därför avgörande att kommunen kompletterar planeringsunderlaget med detaljerade trafikprognoser och analyser som beaktar alla potentiella förändringar i trafikflöden till följd av vägförbättringarna.

Skiftarbete och buller under kvälls- och nattetid

Industriell produktion bedrivs ofta i skift, vilket medför transporter även under kvällar och nätter. Detta påverkar ljudmiljön på ett sätt som inte kan reduceras till ekvivalenta medelvärden:

- Ljudmiljön nattetid är känsligare då bakgrundsnivåerna är låga.
- Sömnstörningar är väldokumenterat skadliga för hälsan.
- Folkhälsomyndigheten rekommenderar att buller i sovrum nattetid inte överskrider 30 dBA ekvivalentnivå och 45 dBA maximalnivå (L_{max}).

Dessa gränsvärden diskuteras överhuvudtaget inte i trafikutredningen.

14.16 Inga bulleråtgärder föreslås trots kända överskridanden

Utredningen medger att L_{max} kan överskridas men:

"...summan av tunga transporter från andra verksamheter kommer sannolikt bli tydligt färre än fem per timme". Detta är ett antagande – inte ett löfte eller en teknisk garanti. Och även om det vore korrekt:

- Inget sägs om vad som händer om fler skift införs eller om extra leveranser krävs.
- Ingen åtgärd föreslås för att minska ljud – t.ex. bullerskydd, hastighetsbegränsning nattetid, eller tyst asfalt.

Att medge L_{max}-överskridanden utan att föreslå åtgärder bryter mot försiktighetsprincipen i miljöbalken 2 kap. 3 §.

14.17 Dynamik och mötesfickor

Bulleranalysen bygger på teoretiska medelvärden och tar inte hänsyn till ljuddynamik eller verkligt trafikbeteende längs väg 742. Exempel på förbisedd bullerpåverkan:

- Acceleration i backar och vid väganslutningar
- Start, stopp och växlingar i mötesfickor
- Stående fordon med motor på tomgång
- Tillfälliga men höga ljudtoppar från tung trafik

Boverket konstaterar i Buller i planeringen (2017) att oregelbundet buller (från bromsning, acceleration, mötesmanövrer) är särskilt störande i tyst landsbygd. Dessutom visar forskning från Trafikverket (Rapport 2018:153) att kortvariga ljudtoppar (L_{max}) kan ha lika stor hälsopåverkan som kontinuerligt buller – något som helt ignoreras i detta fall.

Lagrum och rättspraxis

Miljöbalken 2 kap. 2–3 §§ – hänsyns- och försiktighetsprinciperna

Miljöbalken 5 kap. 2 § – krav på miljö kvalitetsnormer och riktvärden för buller

Plan- och bygglagen 2 kap. 6 § – fysisk planering ska skydda människors hälsa

MÖD 2007:16 – Domstolen betonade behovet av bulleranalys under verkliga förhållanden, inte bara prognosvärden

MÖD 2018:10 – Plan upphävdes där tung trafik skulle ske nära bostäder utan tillräckliga bullerbedömningar

Folkhälsomyndighetens riktvärden – Buller inomhus nattetid bör inte överskrida 30 dBA Leq och 45 dBA L_{max}

Vi begär:

- Att trafikprognosen uppdateras med faktiska data från 2024–2025 och beaktar förändrade trafikmönster och regionala vägförbindelser.
- Att en ny bullerutredning genomförs baserad på faktiska mätningar eller modellering enligt Naturvårdsverkets metod.
- Att bulleranalysen inkluderar ljudtoppar (Lmax), särskilt från accelerationer, mötesfickor och lastbilar i tomgång.
- Att kvälls- och nattrafik bedöms särskilt, i enlighet med Folkhälsomyndighetens riktvärden för sömnmiljö.
- Att planen avslås i sin helhet om ljudmiljön inte kan säkerställas i enlighet med miljöbalkens krav.

14.18 Ljussmiljö och ljusföroreningar vid planerad industriell trafik på väg 742

Ljusaspekten behandlas inte alls i den tekniska trafikutredningen (2025-03-12), vilket vi anser vara ett allvarligt metodfel och ett tydligt brott mot försiktighetsprincipen i miljöbalken. Belysningens effekter är helt oadresserad. Trots att trafiken kommer att ske dygnet runt, och att tung industriell verksamhet förutsätter både stationär och fordonsburen belysning, saknas all analys av ljussmiljön i underlaget. Det finns inga uppgifter om:

- typ av vägbelysning
- riktning eller spridningsgrad
- varaktighet under natten
- några förslag till ljusreducerande teknik

Detta innebär att de boende, naturen och miljön längs vägen är helt utan skydd mot ljusstörningar.

14.18.1 Ljus nattetid i korsning och infart vid Nors by

En tung industriverksamhet med trafik under skift (dygnet runt) kräver stark och riktad belysning vid infarter och korsningar för att säkerheten ska kunna upprätthållas. Detta är inte ovanligt – snarare en teknisk förutsättning.

Problemet är att i just korsningen mellan väg 244 och 742 vid Nors by ligger flera bostäder med fönster och entréer direkt mot vägen. Det är rimligt att anta att dessa hus kommer utsättas för:

- direkt riktat ljus från industrins fasta strålkastare
- ljusspill från fordonens helljus, bromsljus och varningslampor
- blinkande ljus från svängande eller parkerade lastbilar
- stroboskopliknande effekt när ljus rör sig mellan hus och skog i mörkermiljö

Denna typ av ljussmiljö, i direkt anslutning till bostäder, kommer att kraftigt störa nattsömn, psykisk återhämtning, trygghetskänsla och boendemiljön generellt.

14.18.2 Störande ljus från mötesfickor, reflexer och fordonsljus

Utredningen föreslår mötesfickor var 230:e meter på en smal landsväg. Det innebär att fordon ofta kommer att stanna, vända eller accelerera; vänta med ljus påslagna; använda helljus i lågsiktsträckor. Detta ger upphov till en "flickrande", varierande och mycket störande ljussmiljö. På landsbygd med i övrigt låg bakgrundsbelysning upplevs detta som exceptionellt påfrestande, och ljusväxlingarna tränger lätt in genom sovrumsfönster, trots neddragna persienner.

14.18.3 Ljusspillens ekologiska konsekvenser och dess hot mot fladdermöss

Ljus påverkar inte bara människor. Längs väg 742, mellan Vikersvik, Saxen och Fogdhyttan, finns kända habitat för fladdermöss. Bland de arter som observerats i området finns nordfladdermus, brunlångöra och mustaschfladdermus – alla ljuskänsliga. ArtDatabanken klassar flera av dessa som hotade eller sårbara. De undviker upplysta miljöer helt, och förlorar tillgång till jaktmarker när vägkorridorer belyses. Ljusstörning orsakar minskad föda, färre ungar och avbruten flykt.

Avsaknad av skydd eller åtgärdsförslag

Det mest allvarliga är att det inte finns ett enda tekniskt förslag på hur ljus ska hanteras i trafikutredningen. Det saknas:

- skärmar eller riktad belysning
- tidsstyrd eller behovsstyrd belysning
- analys av ljusets räckvidd, intensitet eller duration
- konsekvensbeskrivning för boende och natur

Detta är anmärkningsvärt och oförsvarbart.

Juridiska utgångspunkter

Miljöbalken 2 kap. 3 §: Försiktighetsprincipen kräver att störningar motverkas innan de uppstår
Plan- och bygglagen 2 kap. 6 §: Hänsyn till människors hälsa och trygghet ska vara vägledande i planering
MÖD 2013:42: Ljusfrågor har bedömts som olägenhet i planprovning
Art- och habitatdirektivet: Skydd för hotade arter som fladdermöss omfattar också livsmiljö och reproduktion

Sammanfattning och krav:

Planens konsekvenser för ljusmiljön är gravt underskattade och oreglerade. Konsekvensen är risk för allvariga olägenheter för boende och skador på skyddsvärd natur. Vi anser att planförslaget inte uppfyller de krav som ställs i lag för god planering.

Vi begär:

- Att en ljuskonsekvensutredning utförs enligt Naturvårdsverkets och Boverkets vägledningar
- Att ljusfrågor beaktas separat i MKB:n
- Att ljusreducerande tekniska åtgärder redovisas innan detaljplanen får godkännas
- Att nattlig drift och upplysta infarter i direkt anslutning till bostäder förbjuds
- Att belysningens inverkan på fladdermöss utreds av ekolog

14.19 Kritik mot planerad hastighetsbegränsning och dess konsekvenser för väg 742

Efter granskning av trafikutredningen daterad 2025-03-12, anser vi att den planerade användningen av väg 742 för tung trafik i kombination med en föreslagen hastighetsbegränsning på 40–50 km/h är varken trafiktekniskt, trafiksäkerhetsmässigt eller samhällsekonomiskt lämpligt.

Hastighetsbegränsningen skapar farliga hastighetsskillnader. En hastighetsbegränsning till 40–50 km/h kommer tvinga de tunga transporterna att hålla denna låga hastighet. Men det är uppenbart, och bekräftat i forskning (Trafikverket, 2022; VTI), att personbilstrafiken sällan följer denna typ av begränsning på landsbygdsvägar, särskilt när det saknas fysisk miljö som tvingar ned farten.

Resultatet blir betydande hastighetsskillnader mellan fordonstyper, vilket i sin tur leder till:

- Ökad risk för omkörningar på smal och kurvig väg
- Trafikrytmstörningar, ryckig körning och försämrad uppmärksamhet
- Frustration hos bilister som kan leda till impulsiva och riskabla beslut

Trafikutredningen underskattar denna problematik I trafikutredningen (2025-03-12, s. 17–19) beräknas trafikflödet och buller baserat på en förutsättning att tung trafik rör sig med 40–50 km/h. Men det saknas varje form av resonemang om hur denna hastighet förhåller sig till personbilars faktiska körbeteende.

Det anges inte heller:

- Hur vägen ska kontrolleras för att upprätthålla hastigheterna
- Vilka konsekvenser detta får för omkörningsrisk och siktsträckor
- Hur många konfliktpunkter mellan fordonstyper som förväntas

Falsk trygghet – vägen ges en skenbar funktion

Att reglera ner en väg till 40 km/h och samtidigt använda den som transportled för farligt gods är i sig själv motsägande. Det ger illusionen av att risken minimerats genom farten, samtidigt som man förvärrar förutsättningarna för en stabil och förutsägbar trafikmiljö. Det finns risk för:

- Återkommande omkörningar nära bostäder och infarter
- Ökad trängsel i mötesfickor med accelererande fordon
- Överdriven bromsning inför kurvor och backar

Juridiska och planmässiga invändningar

- Enligt Miljöbalken 2 kap. 3 § ska alla förutsebara risker förebyggas – och då hastighetsskillnader är en känd risk, brister planen i försiktighetsprincipen.
- Plan- och bygglagen 2 kap. 6 § kräver att helhetsverkan på boendemiljö, trygghet och hälsa beaktas
- Trafikverket (Rapport 2018:153) visar att sänkta hastigheter har marginell faktisk effekt om de inte åtföljs av fysiska åtgärder

Slutsats: Väg 742 är olämplig som transportled. Vi anser att väg 742, med sin begränsade bredd, branta backar, närhet till hus och kurviga sträckor, är fundamentalt olämplig som led för tung godstrafik. En hastighetsbegränsning förvärrar i detta fall riskbilden genom att skapa konflikter mellan trafikslag istället för att lösa dem.

Vi begär:

- Att hastighetsfrågan utreds specifikt ur trafiksäkerhetssynpunkt, med simulering av konfliktscenarier.
- Att alternativa lokaliseringar för tung trafik utreds.
- Att planen inte antas innan en fullständig riskanalys görs av hastighetsvariationens effekt på trafiksäkerhet och miljö.

14.20 Särskilda risker kopplade till bron i Åran och våtmarkens påverkan

Den smala bron över Åran utgör en viktig, men samtidigt riskfylld, del av väg 742. Bron är belägen i direkt anslutning till ett våtmarksområde med hög ekologisk känslighet – mellan sjöarna Saxen och Vikern – och är en kritisk punkt i planförslaget för framtida industriell tung trafik och kemikalietransporter.

Tekniska och miljömässiga risker

Bron har idag en tydligt begränsad bredd och sannolikt otillräcklig bärighet för återkommande tung trafik. Det kan därför inte uteslutas att omfattande förstärkningar eller ombyggnad krävs för att uppfylla transportplanens mål. En sådan åtgärd skulle:

- Innebära tekniska ingrepp i en våtmarkszon med känslig flora och fauna.
- Riskera påverkan på grundvatten, sediment och vattenkvalitet.
- Skapa negativ påverkan på fågel- och insektsliv i det kringliggande biotopnätverket.

Juridiska förutsättningar – Miljöbalken och tillståndsplikt

Alla ingrepp i vattenområden som påverkar hydrologin eller förändrar vattenflöden räknas som vattenverksamhet enligt miljöbalken 11 kap. och kräver tillstånd enligt miljöbalken 7 kap. när det sker i eller i anslutning till skyddsvärda områden.

För bron i Åran innebär detta:

- Tillstånd måste inhämtas från mark- och miljödomstol.
- Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) måste upprättas.
- Samråd måste hållas med Länsstyrelsen i Örebro län.

Att ingen av dessa punkter adresserats i planhandlingarna utgör ett allvarligt underlåtande.

Kulturvärden – Bron som historiskt landmärke

Bron utgör en del av ett äldre vägsystem i anslutning till järnvägen i Nora, ett kulturmiljöområde med riksintresse. Konstruktionen har ett tydligt lantligt och historiskt uttryck, och bidrar till helhetsintrycket av bygdens visuella och kulturella identitet. Att förändra eller ersätta denna bro utan antikvarisk prövning strider mot:

- Miljöbalken 3 kap. 6 § om skydd av kultur- och landskapsvärden.
- Plan- och bygglagen 2 kap. 6 § om helhetsverkan och estetisk hänsyn.

Vi begär:

- All planering som berör bron i Åran omedelbart avbryts tills frågan har utretts fullt ut ur teknisk, ekologisk och kulturhistorisk synpunkt.
- Länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen konsulteras i enlighet med miljöbalkens krav på tillståndsplikt och samråd.
- En fullständig miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas.
- Bron klassas som skyddsvärd byggnadsstruktur i samråd med antikvarisk expertis.
- Planförslaget inte får gå vidare innan dessa villkor är uppfyllda.

Sammanfattning

Att bygga om eller förstärka bron över Åran för att möjliggöra tung kemikalietransport genom en våtmark och kulturmiljö utan tillstånd, utredning eller samråd är inte bara olämpligt – det är i direkt strid med svensk lagstiftning. Vi ser detta som en avgörande brist i hela planförfarandet och förbehåller oss rätten att överklaga planen på denna grund.

14.21 Strategiska säkerhetsrisker med kemikalietransporter längs väg 742

Säkerhetsläge och civil beredskap

Sveriges totalförsvar bygger på att viktig infrastruktur ska vara skyddsvärd, robust och inte skapa onödiga sårbarheter. Väg 742 är en smal, lantlig väg som passerar genom flera byar och går mycket nära bostäder – ibland mindre än 10 meter från hus. Att förlägga transporter av sprängämnen, gasol och ammoniumnitrat på en sådan väg skapar:

- Hög exponeringsrisk för civila i händelse av olycka, sabotage eller väpnad konflikt.
- Bristande möjlighet till skydd, avspärning och undsättning, särskilt nattetid.
- En sträckning som är svår att bevaka och försvara ur ett militärt perspektiv.

En potentiell sårbar transportkorridor

Väg 742, i kombination med väg 243 och 244, utgör en möjlig rutt för farligt gods genom ett område utan naturliga barriärer, utan kameraövervakning, och med flera broar och flaskhalsar – särskilt:

- Bron i Åran
- Passager genom Norsbacken och Vikersvik
- Korsningen vid Fogdhyttan

Dessa punkter utgör så kallade ”enpunktsfel” i militär analys – där ett avbrott eller angrepp snabbt kan blockera hela ledsträckan.

Terrormål och sabotagepotential

Det är välkänt att transporter av explosiva ämnen eller kemikalier kan vara mål för terrorattacker eller utpressning. Att låta dessa gå på en lättillgänglig landsväg mellan bostäder ökar:

- Risken för attacker utan förvarning.
- Möjligheten att med enkla medel stoppa transporter (t.ex. träd, bränder, fordon).
- Svårigheten för blåljuspersonal att agera effektivt i smala kurvor och backar.

14.22 Oklar äganderätt och brist på formellt upphävande av samfällighet

Fakta och rättsläge:

- Historisk bakgrund: Väg 742 har historiskt sett varit en samfälld väg, vilket innebär att den ägs och förvaltas gemensamt av fastigheter i området.
- Nuvarande status: Det finns inga kända beslut, förrättningar eller inskrivningar som visar att denna samfällighet har formellt upphävts eller att äganderätten har övergått till Trafikverket eller kommunen.
- Lagstiftning: Enligt anläggningslagen (1973:1149) 7 § får en gemensamhetsanläggning inte användas för ett ändamål som väsentligen avviker från det ursprungliga syftet utan föregående lantmäteriförrättning och uttryckligt samtycke från delägarna.
- Rättspraxis: I MÖD 2004:42 fastslog Mark- och miljööverdomstolen att uteblivet samtycke från delägare i en gemensamhetsanläggning utgjorde ett sådant formellt fel att planbeslutet måste upphävas.

Konsekvenser:

- Utan formellt upphävande av samfälligheten eller överföring av äganderätten saknar Trafikverket eller kommunen juridisk befogenhet att ensidigt omvandla väg 742 till transportled för industriell trafik.
- Ingen förändring får ske utan att samtliga delägare kontaktas och ger sitt uttryckliga samtycke.

Vi begär:

- Att Lantmäteriet genomför en utredning av väg 742:s äganderättsliga status och redovisar resultatet offentligt.
- Att alla delägare i samfälligheten kallas till samråd och ges möjlighet att yttra sig innan några beslut fattas.
- Att detaljplanearbetet pausas tills rättsläget är klarlagt.

Intrång på privat mark vid planerade vägförändringar**Fakta och rättsläge:**

Planerade åtgärder: Förslaget innefattar breddning av väg 742 med 60 meter långa mötesfickor och väntzoner, vilket kan innebära intrång på privat mark.

- Grundlagsskydd: Enligt regeringsformen (1974:152) 2 kap. 15 § är egendomsskyddet grundlagsskyddat. Ingrepp får endast ske enligt lag, med full ersättning och för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse.
- Expropriationslag: Enligt expropriationslagen (1972:719) har fastighetsägare rätt till full ersättning samt ett påslag om 25 %.
- Rättspraxis: I NJA 2018 s. 753 ("Parkfastigheten") betonade Högsta domstolen vikten av en noggrann proportionalitetsbedömning vid varje ingrepp.

Konsekvenser:

Fastighetsägare har rätt till full ersättning inklusive lagstadgat påslag. Ingrepp måste vara proportionerliga och nödvändiga.

Vi begär:

- Att en detaljerad kartläggning görs av vilka fastigheter som berörs.
- Att alla berörda fastighetsägare kontaktas och informeras innan beslut fattas.
- Att ett rättssäkert ersättningsförfarande etableras enligt expropriationslagen.
- Att en proportionalitetsbedömning genomförs för varje enskilt intrång.

Risk för otillbörlig expropriation till förmån för privata intressen**Fakta och rättsläge:**

- Expropriationsändamål: Enligt expropriationslagen och regeringsformen får expropriation endast ske för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse, inte för att främja enskilda aktörers vinning.
- Rättspraxis: I NJA 2007 s. 862 (*Preem-målet*) slog HD fast att expropriation som primärt gynnar ett företag, utan tydlig nytta för allmänheten, inte uppfyller kravet på allmänintresse. MÖD 2012:18 bekräftar detta krav.
- Kommersiella syften: Detaljplanens huvudsakliga motiv förefaller vara att möjliggöra industriell etablering, vilket väcker frågor om balansen mellan allmän och enskild nytta.

Konsekvenser:

- Planen riskerar att innebära privatiserad expropriation, vilket strider mot rättsstatens principer.
- Ett sådant beslut kan skapa skadlig rättspraxis som underminerar egendomsskyddet generellt.

Vi begär:

- Att kommunen redovisar tydligt vilket allmänintresse som motiverar vägförändringarna.
- Att en oberoende juridisk granskning genomförs.
- Att planen formuleras så att den inte gynnar enskilda intressen på bekostnad av det allmänna.
- Att alternativa trafiklösningar utreds som inte kräver intrång på privat mark eller överexploatering av väg 742.

Vi vill här avslutningsvis understryka vikten av en rättssäker, transparent och demokratiskt förankrad planprocess, där fastighetsägarnas rättigheter respekteras fullt ut och där det allmänna intresset prövas på ett objektivt sätt. Det aktuella planförslaget brister i dessa avseenden och bör därför inte drivas vidare utan omfattande revideringar.

14.23 Ny väg inom strandskydd

Den planerade ombyggnaden av vägen från Saxen, via Viken, till Norsbacken och det föreslagna industriområdet innebär omfattande ingrepp såsom breddning, dikning, förstärkning och ny asfaltering. Dessa åtgärder motsvarar i realiteten en nybyggnation av väg enligt rättslig praxis. Trots detta saknas varje form av analys, redovisning eller ens nämnande av strandskyddet i detaljplanen – ett allvarligt formellt och materiellt fel som strider mot grundläggande krav i såväl miljöbalken (7 kap.) som plan- och bygglagen (2 kap. 10 § PBL).

Sträckningen följer vattenförloppet "Åran" – ett vattendrag med omgivande känslig naturmiljö – hela vägen från Saxen till Norsbacken. Det aktuella området omfattas av generellt strandskydd, 100 meter från strandlinjen, eventuellt utvidgat till 300 meter enligt 7 kap. 13 § MB. Skyddet gäller oavsett detaljplan och syftar till att bevara såväl allmänhetens tillgång till strandområden som naturens livsmiljöer.

Etablering av ny väg eller omfattande vägförändringar inom strandskyddat område är dispenspliktiga åtgärder enligt 7 kap. 18 § MB. Ingen dispens har begärts eller meddelats. Istället har projektet maskerat vägbyggnationen som en "ombyggnad", vilket utgör ett uppenbart kringgående av gällande miljö rätt.

Särskilt allvarligt är att detta är den enda vägen som finns för oss boende i området. Ingen annan vägförbindelse har utretts eller föreslagits. Planförslaget visar varken hänsyn till boendes rätt till säker och rimlig tillgång till sin fastighet, eller till hur påverkan på närmiljön och vardagslivet för oss som redan bor här ska lösas. Detta står i direkt strid med proportionalitetsprincipen och rättssäkerhetsprincipen enligt 2 kap. 5 § förvaltningslagen (2017:900) och PBL 1 kap. 2 §.

Relevant praxis och vägledning:

- MÖD 2009:44 – Ny väg inom strandskydd ansågs inte tillåtlig utan dispens; särskilda skäl saknades.
- MÖD 2013:47 – Dispens nekades för en omdragning av väg inom strandskydd trots att det kallades "förbättring".
- MÖD 2016:34 – Underströk kravet på att alternativa lösningar måste redovisas i dispensprövning. Projektet stoppades.
- Naturvårdsverkets vägledning NV-07921-16 – Fastslår att dispens för vägdragning till ny verksamhet inom strandskydd är mycket restriktivt och endast tillåtet om mycket starka skäl föreligger.
- Prop. 2008/09:119 – Regeringen betonar strandskyddets roll som en nationellt viktig skyddsbestämmelse som inte får urholkas av exploateringsintressen.

Slutsats

Den föreslagna vägförändringen är i praktiken en förtäckt nybyggnation inom strandskydd, utan någon dispensprövning eller hänsyn till varken miljöbalken eller boendes rättigheter. Att detta döljs i planhandlingen och inte redovisas öppet är djupt rättsosäkert och innebär en allvarlig brist i planförfarandet. Planförslaget måste återkallas eller omarbetas i sin helhet för att uppfylla lagens krav.

Vi begär:

- Att den föreslagna vägdragningen längs Åran omedelbart lyfts ur detaljplanen tills fullständig miljöprövning enligt 7 kap. miljöbalken har genomförts, inklusive en separat prövning av strandskyddsdispens i enlighet med gällande lag och praxis.
- Att relevanta kartunderlag, miljökonsekvensbeskrivning och alternativa vägförslag redovisas offentligt, där väglösningar utanför strandskyddsområdet analyseras på ett sakligt och transparent sätt.
- Att boendes tillgång till fastigheter och framkomlighet inte får äventyras genom tung trafik, anläggningsarbeten eller omledning, utan att särskilda skyddsåtgärder, tidplaner och alternativa lösningar erbjuds och godkänns av berörda.
- Att Länsstyrelsen i sin roll som tillsynsmyndighet prövar om detaljplanen i dess nuvarande utformning ska upphävas på grund av att strandskyddsbestämmelserna inte har beaktats, vilket strider mot både miljöbalken och plan- och bygglagen.

14.24 Allemansrätten, strandskyddet och den gamla banvallen – kopplat till industriinfarten från väg 742

Den gamla banvallen mellan byarna Nor och Gamla Viken, som löper längs Vikerns stand, utgör idag den enda fungerande gång- och cykelvägen mellan byarna. Den har i över hundra år använts av lokalbefolkningen som en viktig passage för vardagliga förflyttningar, motion, tillgång till badplatser och kontakt mellan byarna.

Vägen är inte bara en fysisk förbindelse, utan representerar ett levande exempel på hur allemansrätten tillämpas i kulturpräglade landskap – inte bara i skog och mark. Den är en integrerad del av det lokala livet, där både historisk användning och nutida behov förenas.

Banvallen ligger betydligt närmare än 100 meter från strandlinjen längs stora delar av Norsviken. Den omfattas därför av strandskydd enligt 7 kap. 13 § miljöbalken, vilket syftar till att säkerställa både allmänhetens tillgång till strandområden för friluftsliv och att bevara livsmiljöer för växt- och djurliv.

Det planerade ingreppet är inte ett isolerat åtgärdsförslag. Banvallen är avsedd att användas som huvudsaklig infart till det föreslagna industriområdet, direkt från väg 742. Det gör att hela förändringen måste betraktas som ett enhetligt exploateringsprojekt, där strandskydd, markanvändning, trafikpåverkan och rätt till natur måste bedömas gemensamt.

Att bredda, hårdgöra och förändra vägens funktion från en allmänt nyttjad gång- och cykelled till infartsväg för tung industriell trafik innebär en fysisk förändring av platsens karaktär och funktion, en betydande inskränkning av allemansrättens tillämpning och ett direkt hinder för allmänhetens tillgång till strandområdet. Det strider mot båda syftena med strandskyddet enligt 7 kap. 15 § miljöbalken och är förbjudet om inte dispens beviljats enligt 7 kap. 18 §.

Det felaktiga förslaget om kompensation

I planhandlingarna föreslås att man, som kompensation för att banvallen tas i anspråk för industriinfart, ska anlägga en ny gångväg ännu närmare vattnet. Denna föreslagna gångväg skulle också ligga betydligt närmare än 100 meter från strandlinjen, vilket innebär att även den omfattas av strandskydd.

Att anlägga en ny gångväg i ett sådant läge utgör nybyggnation inom strandskyddsområde. Enligt 7 kap. 15 § miljöbalken är detta förbjudet om det inte föreligger särskilda skäl för dispens, enligt 7 kap. 18 c §. Inga sådana skäl föreligger här, särskilt inte när syftet med åtgärden är att ersätta en redan fungerande passage som i sig redan fyller strandskyddets syften. Att skapa en ny gångväg för att rättfärdiga förstörandet av en historisk, välanvänd led saknar rättslig grund.

Enligt Naturvårdsverkets vägledning NV-07921-16 får inte nya anläggningar användas som kompensation för att förstöra befintliga friluftsstråk. Det framhålls särskilt att alternativa lösningar utanför strandskyddszonen alltid ska föredras, och att dispens ska ges med mycket stor restriktivitet.

Rättspraxis

MÖD 2013:47 – Domstolen bedömde att en planerad gång- och cykelväg inom strandskyddsområde utgjorde en ny anläggning. Trots att syftet var att främja friluftsliv nekades dispens, då åtgärden minskade den naturliga tillgången till området och saknade särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § miljöbalken.

MÖD 2011:43 – Ett vägprojekt nära strand bedömdes som otillåtet då det förändrade allmänhetens tillgång till området. Mark- och miljööverdomstolen betonade att påverkan på rörelsefriheten inom strandområde väger tungt i prövningen och att dispens inte kan ges om skyddssyftena urholkas.

MÖD 2004:3 – En gång- och cykelväg i naturreservat nekades dispens eftersom behovet inte ansågs tillräckligt starkt. Domstolen konstaterade att även funktioner som främjar tillgång måste provas strikt mot skyddsintressena, särskilt när alternativ redan finns.

Prop. 1997/98:45 – I miljöbalkens förarbeten betonas att strandskyddet är en central nationell skyddsbestämmelse som inte får urholkas genom planmässiga eftergifter. Allemansrättens tillämpning och bevarandet av tillgång till naturmiljöer är centrala delar i lagens syfte.

Vi begär:

- Att den gamla banvallen mellan Nors by och Gamla Viker bevaras i sitt nuvarande skick som gång- och cykelväg för allmänheten, utan någon fysisk förändring, breddning eller förändrad funktion.
- Att planerad infart för industriområdet inte får gå via strandskyddat område och särskilt inte genom ett etablerat stråk som används enligt allemansrätten. Infarten ska lokaliseras till mark utanför skyddat område och utan påverkan på allmän tillgång till naturen.
- Att förslaget om att anlägga en ny gångväg närmare vattnet stryks ur planhandlingarna, eftersom det utgör nybyggnation inom strandskydd utan rättsligt giltiga skäl. Ett otillåtet ingrepp kan inte användas för att ersätta ett redan fungerande och tillåtet.
- Att kommunen och länsstyrelsen gör en helhetsprövning av hela det planerade väg- och industriprojektet i relation till miljöbalkens bestämmelser om strandskydd, allemansrätt och lokaliseringsprincipen enligt 2 kap. 6 §, samt till plan- och bygglagen 2 kap. 10 §.

14.25 Väg 742 – tillgång, rörelsefrihet och trygg passage

Väg 742 är inte bara en landsväg för fordonstrafik. För oss som bor i området är det den enda tillgängliga vägen för daglig rörelse till fots. Den används för att promenera mellan byarna, gå med barnvagn, cykla, ta sig till postlådor, hämta och lämna vid busshållplatser samt för att rasta hundar.

Det finns inga alternativa gångvägar, stigar eller parallella leder i området. Väg 742 är vår enda säkra passage, året runt, och används av såväl barnfamiljer som äldre och personer utan bil. Under vintertid är det ofta den enda väg som plogas och där det alls går att ta sig fram till fots.

Den föreslagna förändringen av banvallen till infartsväg för industri, i direkt anslutning till väg 742, skulle innebära att vår enda gångbara förbindelse förändras i funktion och tillgänglighet. Det skulle i praktiken:

- göra vägen otrygg att vistas på till fots
- hindra barn från att röra sig själva mellan byarna
- göra det omöjligt att promenera med hundar eller cykla på ett säkert sätt
- bryta den dagliga kontakt vi idag har med närmiljö och bygghälsa

Detta är ett direkt intrång i vår rörelsefrihet som påverkar både boendemiljö och möjligheten att vistas i landskapet. Det berör även allemansrätten i praktiken, eftersom det försvårar tillgång till natur, vatten och gemensamma stråk.

Enligt 2 kap. 1 § plan- och bygglagen ska planläggning medverka till en från allmän synpunkt lämplig struktur av bebyggelse, grönområden och kommunikationer. Lagen ställer krav på hänsyn till människors behov av säkerhet och tillgänglighet i vardagen.

Vidare anges i 7 kap. 13 § miljöbalken att strandskyddet bland annat syftar till att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden. När en väg eller led som används för sådan tillgång förändras i syfte att bli en infart till industriverksamhet krävs dispens enligt 7 kap. 18 §, vilket i detta fall inte har prövats i sin helhet.

Lokaliseringsprincipen i 2 kap. 6 § miljöbalken kräver dessutom att den lokalisering som är bäst ur allmän synpunkt ska väljas. Att förlägga infarten via den enda allmänt tillgängliga vägen för gående, i stället för att välja en plats där alternativa trafiklösningar är möjliga, strider mot denna grundläggande princip.

Relevanta domar och vägledande praxis:

- MÖD 2011:43. Domstolen underkände ett vägprojekt nära vatten där allmänhetens tillgång till området försämrades. Dispens nekades då syftet med strandskyddet urholkades.
- MÖD 2013:47. En gång- och cykelväg inom strandskyddsområde ansågs utgöra nyanläggning. Trots att syftet var att främja friluftsliv nekades dispens eftersom tillgången till området i praktiken minskade.
- Naturvårdsverkets vägledning NV-07921-16. Slår fast att även anläggningar som syftar till att främja friluftsliv, till exempel gångvägar, måste prövas inom strandskydd och att befintliga leder inte får förstöras eller försämrats till förmån för ny infrastruktur utan mycket starka skäl.

Att ersätta en trygg och öppen rörelseväg med en tungt trafikerad infart till ett stängt industriområde, utan att erbjuda alternativ, är inte förenligt med vare sig plan- och bygglagens krav på god livsmiljö eller miljöbalkens principer om tillgång till natur och säker rörelse.

Vi ber att kommunen och prövande myndigheter beaktar detta: att vår möjlighet att röra oss tryggt i vår egen bygd står på spel, inte som ett marginellt intresse, utan som en avgörande del av livsmiljön och det dagliga livet.

Väg 742 vid Norsviken

Väg 742 passerar över Åra, Saxen och Vikern

14.26 Bristande samordning med försvarsmakten

Det framgår inte av planhandlingarna att någon samrådsprocess med Försvarsmakten, MSB eller totalförsvarsmyndigheter har genomförts – vilket är anmärkningsvärt med tanke på transporternas innehåll och riskprofil.

Vi begär:

- MSB, Försvarsmakten och Länsstyrelsen konsulteras inför än bättre alternativ lokalisering
- En totalförsvarsanalys genomförs för att bedöma vägens strategiska sårbarhet.
- Alternativa rutter med bättre skydd, övervakning och avstånd till bostäder utreds.
- Detaljplanen inte antas förrän säkerhetsriskerna är fullt utredda.

15. Värdeminskning

15.1 Fastigheter

Anläggningen av en TNT-fabrik i närheten av bostadsområden och naturområden kan få omfattande negativa konsekvenser för fastighetsvärdena i området. En sådan verksamhet förknippas med säkerhetsrisker, miljöpåverkan, buller, transporttrafik och negativ påverkan på rekreationsvärden, vilket leder till en markant värdeminskning på fastigheter i närheten.

Synpunkt:

Säkerhetsrisker och påverkan på boendemiljö

En TNT-fabrik innebär en förhöjd explosionsrisk, vilket skapar osäkerhet och oro bland boende i närheten. Förutom risken för olyckor kan även försäkringspremier för fastigheter i området höjas, eftersom försäkringsbolag klassificerar bostäder nära explosiva verksamheter som högre riskobjekt. Detta kan minska intresset för bostadsköp och därmed leda till fallande marknadsvärden.

Miljöföroreningar och långsiktiga konsekvenser

En sprängämnesfabrik har en hög risk för utsläpp av farliga kemikalier, inklusive kvicksilver, PFAS, nitroglycerin och trotyl, vilka kan kontaminera mark och vatten. Områden som har varit utsatta för liknande industriell verksamhet har i flera fall fått sina fastighetsvärden kraftigt reducerade, då markföroreningar gör det svårt att sälja fastigheter eller bebygga nya tomter i området.

Buller, transporter och påverkan på levnadsmiljön

Fabriken kommer att generera konstant buller, både från produktionen och från de transporter som tillkommer för att hantera råmaterial och färdiga produkter. Beräkningar visar att transportflödet till och från fabriken kommer att öka med i genomsnitt 11 lastbilar och 83 personbilar per dygn, vilket innebär en kraftig försämring av boendemiljön genom buller, vibrationer och ökad trafik. Fastigheter nära högt trafikerade industrianläggningar tappar i värde, eftersom de blir mindre attraktiva att bo i.

Förändrad rekreationsmiljö och landskapsbild

Området kring Vikern och Norsviken är idag ett attraktivt rekreationsområde, både för boende och besökare. En tung industriell etablering innebär att naturvärden, tystnad och områdets visuella intryck försämras. Detta leder till att fritidsfastigheter och bostäder tappar i attraktivitet, och därmed i värde.

Risk för stigmatisering och minskat investeringsintresse

När ett område blir känt för att ha en sprängämnesfabrik kan det bli mindre attraktivt för nya invånare och företagsetableringar. Liknande industrier har i andra delar av landet lett till att bostadsmarknaden stagnerar, eftersom få vill investera i fastigheter nära farliga verksamheter.

Vi begär:

Fastighetsvärdering:

- Att en oberoende fastighetsvärdering genomförs för att bedöma hur närheten till en TNT-fabrik påverkar bostadspriserna.

Miljökonsekvensbeskrivning:

- Att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tas fram som utreder riskerna för markföroreningar och vattenföroreningar

Buller- och trafikpåverkansanalys:

- Att en bullerutredning och trafikpåverkansanalys genomförs för att fastställa fabriksverksamhetens påverkan på boendemiljön.

Risikanalyt:

- Att en riskanalys genomförs av en oberoende aktör för att bedöma explosionsrisk och försäkringspåverkan på fastigheter.

Kompensationsplan:

- Att kommunen tar fram en kompensationsplan för fastighetsägare som förlorar ekonomiskt på etableringen. Värdeinsnkningen och ett juridiskt bindande kompensationsystem för de som drabbas.

Det är orimligt att en industriell etablering av denna typ ska kunna ske utan att de ekonomiska och sociala konsekvenserna för de boende kartläggs och hanteras på ett ansvarsfullt sätt.

Referenser

Naturvårdsverket – Riktlinjer för industribuller och trafikbuller.

Miljöbalken – Regler om försiktighetsprincipen och saneringsansvar.

Vattenförvaltningsförordningen (2004:660) – Skydd av vattenförekomster vid industriell verksamhet.

Boverket – Riktlinjer för planering av bebyggelse nära miljöfarlig verksamhet.

Historiska fallstudier – Erfarenheter från Gyttopp och andra industrisamhällen där fastighetsvärden påverkats negativt av sprängämnesindustri.

16. Säkerhet

16.1 Säkerhetsrisker vid väpnad konflikt, terror och angrepp

Synpunkt:

En sprängämnesfabrik utgör en strategisk måltavla vid krig, sabotage och terrorangrepp, vilket skapar betydande risker för närliggande samhällen och miljö. Läget nära bebyggelse och känsliga områden ökar sårbarheten och gör fabriken till ett potentiellt mål. Ett angrepp kan leda till omfattande förstörelse, sekundära explosioner samt utsläpp av farliga ämnen, vilket kan få överskådliga konsekvenser för boende och natur.

Fabriksområdet är enligt företagets kartskisser c:a 375 x 200 meter. Man har inte redogjort för hur anläggningen ska skyddas (stängsel, övervakning). I dagens situation med tilltagande hybridkrigföring finns anledning att försäkra sig om att sabotageförsök i möjligaste mån förhindras. Ett sabotage kan orsaka komplikationer.

Man kan även tänka sig att kriminella försöker få tillgång till sprängämnen.

Vi begär:**Riskbedömning vid krig och angrepp**

- Redovisa genomförda analyser av fabriksverksamhetens strategiska betydelse vid en krigssituation.
- Beskriv hur risken för terrorangrepp eller sabotage har bedömts och vilka åtgärder som vidtagits för att minska denna risk.
- Klargör hur valet av fabriksplacering påverkar risknivån och varför ett så sårbart område har valts.

Skyddsåtgärder och säkerhetssystem

- Redogör för vilka konkreta skyddsåtgärder som planeras för att minimera risken för att ett angrepp ska få katastrofala följder för närboende och miljön.
- Beskriv hur anläggningen skyddas fysiskt och tekniskt, inklusive vaktstyrka, övervakning, stängsel och larmsystem.
- Specificera vilka oberoende säkerhetsexperter som har konsulterats för att utvärdera och kvalitetssäkra skyddet mot angrepp.
- Klargör vilka begränsningar som finns för hur nära allmänheten kan komma anläggningen.

Skydd för boende vid ökad hotbild

- Redogör för hur skydd för boende säkerställs vid en ökad hotbild.
- Klargör om det kommer att finnas skyddsrum för närboende, var de ska placeras och hur dessa är anpassade för explosioner och kemiska utsläpp.
- Specificera evakueringsplaner och hur boende kommer att informeras och skyddas vid ett direkt hot.

17. Avveckling av TNT-fabrik

17.1 Avvecklingsplan, sanering vid olycka

Synpunkt:

Att avveckla en sprängämnesfabrik är en komplex process som kräver noggrann planering redan innan anläggningen byggs. Historiska erfarenheter, såsom från Nitroglycerin AB:s verksamhet i Gyttoorp, visar på de långsiktiga miljöriskerna om avvecklingen inte hanteras korrekt. Utan en tydlig och juridiskt bindande avvecklingsplan riskerar området att förbli en källa till förorening och säkerhetsproblem i decennier. Dessutom måste det finnas en plan för sanering vid eventuella olyckor under driftstiden, eftersom sprängämnena och kemikalier kan förorena mark, vatten och luft vid incidenter.

Slutsats:

En bindande avvecklingsplan och saneringsplan vid olyckor är nödvändig för att förhindra att kommunen och skattebetalarna får bära ansvaret för framtida sanering. Företaget måste visa hur de säkerställer att alla farliga ämnen avlägsnas, att mark och vatten återställs, och att inga säkerhetsrisker kvarstår efter verksamhetens slut.

Vidare måste det finnas tydliga ekonomiska garantier och avtal som säkerställer att företaget tar fullt ansvar för sanering vid olyckor under driftstiden och inte överlämnar bördan till samhället.

Vi begär:

- Att en detaljerad och juridiskt bindande avvecklings- och saneringsplan upprättas innan anläggningen får tillstånd. Denna plan ska omfatta såväl en kontrollerad avveckling av fabriken som en tydlig strategi för sanering vid olyckor under drift.
- Att företaget åläggs ekonomiska garantier, exempelvis genom en garantifond eller avtal, för att täcka kostnader för både planerad avveckling och akut sanering vid olyckor.
- Att alla kemikalier och explosiva ämnen måste avlägsnas helt vid avveckling, och att företaget ansvarar för fullständig återställning av mark och vatten.
- Att kommunen och staten inte ska behöva stå för saneringskostnaderna vid varken olyckor eller avveckling, utan att företaget juridiskt förbinder sig att bära hela ansvaret.
- Att en oberoende granskning och övervakning av både drift och avvecklingsprocess genomförs, där boende och lokalsamhället ges insyn och möjlighet att följa arbetet.
- Att det upprättas tydliga avtal mellan företaget och kommunen som garanterar att alla saneringsåtgärder vid olyckor finansieras av företaget och att kontrollprogram följs under hela verksamhetens drifttid.

Referenser:

Naturvårdsverket – Riktlinjer för avveckling av miljöfarlig verksamhet och sanering vid olyckor
Miljöbalken – Bestämmelser om ansvar för sanering och återställning vid olyckor och avveckling
Folkhälsomyndigheten – Risker med långvariga miljöföroreningar från industriolyckor
Historiska erfarenheter – Miljöproblemen efter avvecklingen av sprängämnesverksamheten i Gyttoorp

17.2 Företagets egen målsättning: att inte finnas kvar om 10 år

I media har Sweden Ballistics AB uttalat att de "är stolta om de går i konkurs om tio år", då det i deras värld skulle innebära att det inte längre finns ett behov av deras produkt (trotyl). Samtidigt vill de bygga en tung industri i ett känsligt naturområde, i direkt anslutning till sjön Vikern, och profiterar nu på ett uppsving i efterfrågan – för att därefter eventuellt lämna. Det väcker oro för bristande ansvarstagande för avveckling, långsiktig säkerhet, och sanering. Vilken plan finns för avveckling om behovet försvinner om 5, 10 eller 15 år? Vilket ekonomiskt ansvar tar Sweden Ballistics för återställning av mark och vatten, samt långsiktigt miljöansvar om företaget lägger ner?

Att ett företag öppet säger att de vill "göra sitt" och sen inte finnas kvar, utan att redovisa en konkret avvecklings- och återställningsplan, är fullständigt oförenligt med en hållbar etablering. Det väcker paralleller till

gruvindustrin i Sápmi, där kortsiktig exploatering ofta lämnar efter sig decennier av miljöförstöring.

Referenser:

Svenfelt, V., NA (2025) URL: <https://www.na.se/artikel/tnt-foretag-bemoter-kritiken/>

1. Bilaga:

**Grumling av förorenade sediment
i samband med nedläggning av
sjöledning för vatten och avlopp i
Vikern**

1.1 Kvicksilver- bakgrund och risker för hälsa och miljö

Metalliskt kvicksilver, liksom även andra oorganiska kvicksilverföreningar, kan genom naturliga processer i miljön omvandlas till organiska kvicksilverföreningar, i första hand metylkvicksilver. Metylkvicksilver och liknande organiska föreningar tas lätt upp av organismer i miljön och kan anrikas i hög grad i deras fettvävnader. På så sätt kan organiska kvicksilverföreningar transporteras långa sträckor i miljön och också uppehålla sig i ekosystemen under lång tider. Metylkvicksilver som kan ge skador på hjärnan och det centrala nervsystemet. Kvicksilver är också mycket toxiskt för akvatiska organismer och kan ge allvarliga långtidseffekter i vattenmiljön. Människor får framförallt i sig kvicksilver via fisk. Metylkvicksilver ansamlas i fisk, och de högsta halterna återfinns i stora rovfiskar, då kvicksilver ackumuleras i näringskedjor. Halter i fisk (gädda) har mätts i Vikern och Lillsjön sedan 70-talet med genomgående höga halter på omkring 1 mg/kg TS (FOI, 2010).

Risker för människor

Människor är främst exponerade för kvicksilver genom kosten, och då framför allt från fisk. Enligt Livsmedelsverkets rekommendationer ska kvinnor i barnafödande ålder äta vissa fiskar från svenska insjöar och Östersjön högst 2-3 gånger per år för att inte riskera att få i sig för höga halter av metylkvicksilver. Det gäller abborre, gädda, gös och lake. Råden gäller även stora rovfiskar från öppna hav som exempelvis tonfisk (färsk), stor hälleflundra och svärdfisk. Metylkvicksilver förs över till det ofödda fostret och till bröstmjolk (Livsmedelsverket, 2018). Barn, vars mödrar har blivit exponerade för metylkvicksilver under graviditeten, kan födas med flera kognitiva funktionsnedsättningar, exempelvis intellektuell funktionsnedsättning, sämre koncentrationsförmåga samt minskad språkkunskap och minnesfunktion. Vuxna människor som exponeras för metylkvicksilver får ökad risk för hjärt-kärlsjukdomar. Kvicksilver kan orsaka kroniska skador i kroppen, bland annat genom att påverka centrala nervsystemet. Exponering av kvicksilver har också visat sig kunna orsaka koordinationsförluster, talsvårigheter, begränsningar i synfältet, hörselnedsättning, blindhet, njurproblem och död (Kemikalieinspektionen, 2015).

Risker för miljön

Flera kvicksilversalter och metylkvicksilver tas lätt upp av olika organismer och anrikas. Metylkvicksilver är mer giftigt för vattenlevande organismer än oorganiskt bundet kvicksilver dessutom är det stabilt och kan inte brytas ner i naturen. Kvicksilver anrikas i näringskedjan, vilket innebär att halterna i rovfiskar och fåglar är högre än halten i deras bytesdjur. På det sättet kan t.ex. fiskar och fåglar få i sig betydande mängder under sin levnadstid. Effekter av kvicksilver i fisk och fågel är bland annat minskad reproduktionsförmåga och skador på nervsystemet (Institutet för miljömedicin, 2017). Oorganiskt kvicksilver har observerats orsaka akut dödlighet i hinnkräfta (*Daphnia*) i halter ner till 0,003 mg/l och hos laxfiskar i yngelstadiet ner till 0,005 mg/l. Tillväxthämning hos sötvattensalger har observerats i halter ner till 0,003 mg/l (organiskt kvicksilver). Långtidseffekter (21 dagar) har hos hinnkräftor (*Daphnia*) observerats i halter ner till 0,013 mg/l. Växter är generellt sett mindre känsliga för kvicksilverpåverkan, men upptaget av kvicksilver är som regel kopplat till hur höga halter som finns i marken. Även marktypen spelar stor roll för hur mycket en växt kan ta upp kvicksilver. Generellt sett lagras kvicksilver främst i rotdelarna, men för vissa växter och trädslag kan det även lagras i växtdelarna ovan jord (International Programme on Chemical Safety, 1989).

1.2 Kända utsläpp av kvicksilver till norra delen av Vikern

Det finns beskrivet att stora mängder kvicksilver släpptes ut ifrån en av Nitro Nobels fabriker belägen nära Lillsjön där man tillverkade ett raketbränsle som kallades nitroform. Tillverkningen av nitroform startade på 1950-talet och pågick till februari 1976 då fabriken exploderade. I samband med denna explosion fattades beslutet att inte återuppta Nitroformtillverkningen.

Ett av fabriken laboratorier var beläget vid Lillsjön. Från laboratoriet löpte en avloppsledning ut i sjön vilket föranledde Naturvårdsverket att utreda eventuell miljöpåverkan av sjöns sediment. Den första undersökningen genomfördes i början av 1970-talet. Resultat av denna undersökning visade att kvicksilverutsläpp hade förekommit från laboratoriet. Sedimenten inom undersökningsområdet var genomgående kraftigt förorenade av kvicksilver. Från Nitroformfabriken som var belägen på udden mellan Vikern och Lillsjön gick två avloppsrör ut i sjön. Från dessa avloppsrör har det troligen också förekommit utsläpp av kvicksilver. Det finns också rapporter om dumpning av kvicksilverhaltig "reaktormassa" i Lillsjön (Sävås, 2000).

1.3 Föroreningsbild i norra delen av Vikern

Höga till mycket höga halter utifrån Naturvårdsverkets bedömningsgrunder för metaller i limniska sediment (Naturvårdsverkets rapport 4913 (1999)) har uppmätts för ämnena bly och kvicksilver i fastighet Nora Gyttoorp 6:1 (Lillsjön och nordöstra delen av Vikern) samt höga till mycket höga halter kvicksilver i Nora Gyttoorp 6:1 (norra delen av Vikern mellan Bastnäs och Norsviken) (Sävås, 2000; FOI, 2002; FOI, 2010). Den högsta uppmätta halten i Lillsjön var 2400 mg/kg TS (FOI, 2002). Kviksilverföroreningen uppträder heterogent spridd i sedimenten i hela den norra delen av Vikern. Mellan 2004 och 2009 placerades sedimentfällor ut som vittjades årligen och där halterna kvicksilver som deponeras i sedimenten varierade från hög till mycket hög halt utifrån Naturvårdsverkets bedömningsgrunder (FOI, 2010).

Bildtext: Figuren visar ett antal av de provpunkter för sedimentprovtagning som utförts av flera aktörer under 1900-talet och sammanställt under 2000 av Jan Sävås.

PFAS WSP har i en rapport från 2021, på uppdrag av Orica, även visat på mycket höga halter PFAS-ämnen från ett område på fastigheten Gytörp 6:1 vid brandstationen på Oricas område där man under många år utfört flera brandövningar med släckskum. Den provpunkt som uppvisar högst halter är belägen precis i strandkanten till Lillsjön, där man uppmätt halter av PFOS på 400 ng/l samt PFOA på 28 ng/l. I SGI:s vägledning från 2015 är riktvärdet för grundvatten 45 ng PFOS/l. Riktvärdet för grundvatten med exponeringsvägen "skydd av ytvatten" avseende PFOS är 23 ng/l (SGI publikation 21, 2015). Föroreningen bedöms spridas till ytvattnet och vidare till sedimenten i nordöstra delen av Vikern (WSP, 2021). För bedömning av halter i ytvatten används Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS) om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten enligt HVMFS 2019:25, och här används summahalten för 11 st olika PFAS-ämnen som riktvärde. Riktvärdet för ytvatten är satt till 90 ng/l. I provpunkten för grundvatten belägen i anslutning till Vikern uppgår halten av PFAS11 till 730 ng/l.

Okända föroreningar i norra delen av Vikern Det kan heller inte ställas utom rimligt tvivel att man i Vikern och Lillsjön historiskt släppt ut eller dumpat explosivämnen i form av nitroglycerin (NG)

och trotyl (TNT), vilka skulle kunna förekomma i sedimenten i sjön, vilket i sin tur skulle ge betydande konsekvenser med avseende på vattenverksamheten avseende både nedläggning av vatten- och avloppsledning, muddring och omhändertagande av sedimenten. Det finns gott om exempel över kända fall av dumpning av såväl trotyl, nitroglycerin och ammunition i närområdet, däribland gruvorna i Dalkarlsberg (FOI, 2004) och flera sjöar inom Villingsbergs skjutfält (Bofors Test Center, 2022). Det finns även uppgifter om att stora mängder bly och koppar, tillsammans med andra tungmetaller och sprängmedelsrester (DNT), kan ha spridits från området kring Nitro Nobels brännplats Bastnäsområdet till sedimenten i Vikern. Brännplatsen är belägen på ett litet näs som troligtvis är utfylld i norra delen av Vikern på fastigheten Gytterp 6:1. En omfattande sanering har utförts på området, men förhöjda halter av tungmetaller har uppmätts i grundvattnet. Totalförsvarets forskningsinstitut, som utförde kontrollprogram av grundvattnet på platsen, rekommenderade Orica i sin slutrapport för kontrollprogrammet att införa områdesrestriktioner så som restriktion för byggande eller andra markkonstruktioner (FOI, 2012).

1.4 Mellersta och södra delen av Vikern

I området längs Vikerns östra strand har det funnits ett antal miljöstörande verksamheter, däribland avfallsdeponi för icke farligt- och farligt avfall, ett antal gruvor och upplag, ett sågverk m.m. I den södra ändan av sjön fanns ett sågverk där virke behandlats genom dopning som skydd mot blånadsskador. Verket utförde även impregnering av sliprar och stolpar, samt lagring av impregnerade sliprar/stolpar med trolig förorening av tungmetaller, dioxin och kreosot innehållande PAHer med mycket hög farlighet i marken och omgivande sediment som följd.

Eventuellt har man även använt CCA baserade impregneringssalter, där krom och arsenik har mycket hög och koppar har hög farlighet. Impregnerat virke har troligen lagrats ända ut på strandkanten vilket innebär att spridningsförutsättningarna till ytvatten är måttliga till stora. Skyddsvärdet för mark och ytvatten är stort eftersom området är utpekad som regionalt intressant för naturvården.

Föroreningsbild i mellersta och södra delen av Vikern

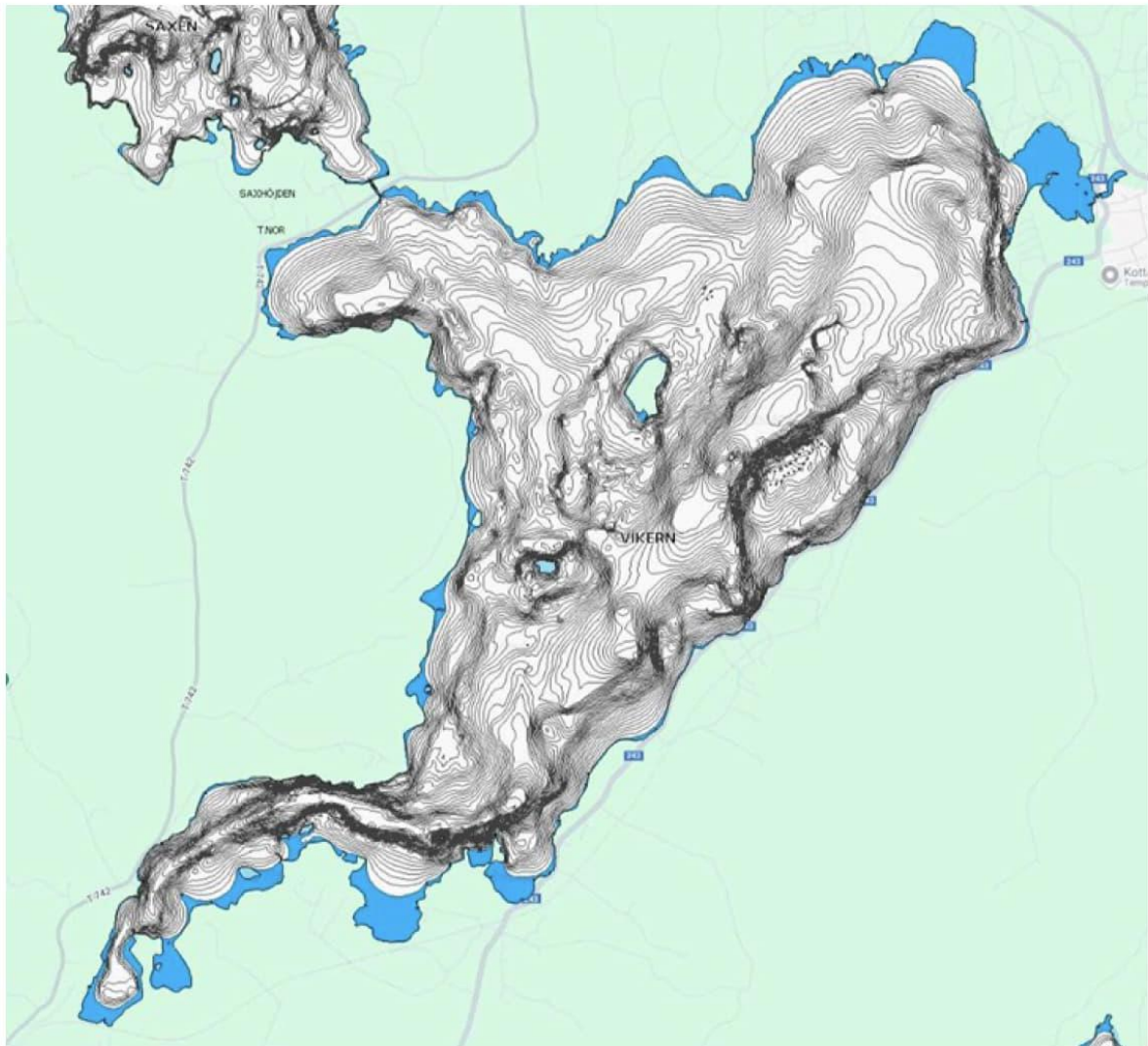
Länsstyrelsen har genom åren undersökt sediment i ett antal punkter söder om Storön i mellersta delen av sjön inom ramen för sedimentprovtagning, bland annat under 2010 och 2022. Ett stort antal föroreningar påträffades, däribland uppmättes en medelhög halt av bly, kvicksilver, arsenik och zink utifrån SGU:s klassificering av tillstånd baserat på nationella bakgrundshalter. Man påträffade även halter överskridande gränsen för medelhög halt avseende antracen och PCB7 utifrån SGU:s klassning av halter av organiska föroreningar i sediment, samt moderata halter av dioxiner utifrån norska effektbaserade gränsvärden, "Grenseverdier for klassifisering av vann, sediment og biota" (Miljödirektoratet, M-608, 2016; uppdaterat 2020), där EQS (Environmental Quality Standards) är bedömningsgrunder. Medelhöga och moderata halter ger kroniska effekter vid långtidsexponering (vid nedre gränsvärde) till akuta toxiska effekter vid korttidsexponering (vid övre gränsvärde).

Bildtext: Figuren visar ett antal av de provpunkter för sedimentprovtagning som utfördes av Länsstyrelsen under 2010 och 2022 (SGU, rapportera-data-for-miljogifter/ hämtad 2025-01-25)

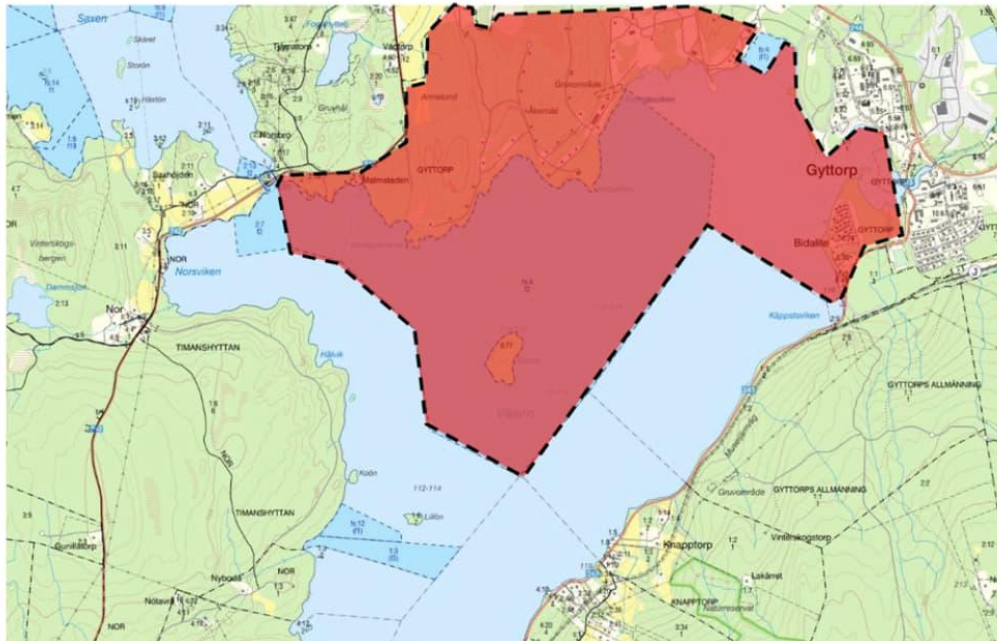
1.5 Bottenförhållanden i sjön

Vikerns batymetri är ställvis starkt kuperad med kraftiga gradienter och sjöbotten är ställvis stenig och grovblockig, vilket gör att muddring och/eller sprängning kan komma att behövas för att lägga ned ledningarna. Norr om Storön löper Oricas fastigheter Gytörp 6:1 (två fastigheter med samma namn, se figur nedan) som är förhållandevis slät med mindre höjdskillnader, och söder om Storön är batymetrin starkt kuperad med mycket branta avsnitt, vilket med största sannolikhet försvårar förläggningen avsevärt. Oavsett om muddring eller sprängning kommer att förekomma under byggtiden för ledningarnas dragning så kommer arbetet med säkerhet påverka sedimenten i stor omfattning.

Bildtext: Figuren visar Vikerns batymetri med stora gradienter (Garmin, 2024)

1.6Restriktioner kopplat till Vikern

Figuren visar fastigheterna Gytörp 6:1 som ägs av Orica och där det råder områdesrestriktioner både till land och till sjöss (Lantmäteriet, 2025-02-09)

FOI

Totalförsvarets Forskningsinstitut rekommenderade, på uppdrag av Orica, i sin riskvärderingsrapport från 2010 att man inom fastigheten Gytörp 6:1 bör införa en områdesrestriktion i sjön för att inte röra upp kvicksilverförorenade sediment, och man föreslog därför förbud mot framtida konstruktionsarbeten i sjön, exempelvis etablering av bryggor, muddring etc (FOI, 2010). Man hänvisar då till att kvicksilver, tillsammans med andra tungmetaller, är vanligen starkt bundna i sediment men vid uppgrumling och syresättning finns viss risk för ökat upptag i växter och djur. Man argumenterade därför för att en muddring och efterbehandlingsåtgärd av de förorenade sedimenten skulle bli både dyrt och tekniskt komplicerat, och därför borde sedimenten få förbli orörda och successivt överlagras med opåverkade sediment.

Länsstyrelsen Örebro Län

Länsstyrelsen i Örebro Län beslutade under 2010 med stöd av 26 kap 9§ samt med hänvisning till 10 kap Miljöbalken att förelägga ägaren till fastigheten Gytörp 6:1, då Dyno Nobel Sweden AB, om att informera tillsynsmyndigheten i god tid innan åtgärder utförs som kan komma att påverka sedimenten i Lillsjön inom fastigheten Gytörp 6:1 med anledning av att sedimenten i Lillsjön innehåller förhöjda halter av kvicksilver och att grävning och andra åtgärder som skulle kunna medföra omrörning i sedimenten kan innebära ökade risker. Länsstyrelsen ansåg därför att det fanns anledning att förelägga om försiktighetsmått enligt ovan, och förutsätter att fastighetsägaren kommer att tillfrågas inför eventuella åtgärder som utförs av någon annan än fastighetsägaren. Föreläggandet bör därmed kunna uppfyllas även om andra än fastighetsägaren utför åtgärder (Länsstyrelsen, 2010). Det bör poängteras här att utläggning av kablar, ledningar och rör på havs/sjöbotten görs vanligen genom att de antingen spolas eller plöjs ner i bottensedimenten. Metoderna innebär ofta en omfattande grumling och sedimentspridning.

1.7 Kort om muddring

När bottenmaterial i ett vattenområde tas bort för att vattnet ska få ett visst djup eller läge genomförs en muddring. Det är alltid verksamhetsutövarens ansvar att ta fram de underlag som behövs för att myndigheterna ska kunna bedöma verksamheten i samband med tillsyn och prövning. Saknas officiellt underlagsmaterial (t.ex. bottenkarteringar) ökar kraven på att verksamhetsutövaren tar fram ett ändamålsenligt material. Undersökningar görs vanligen som en del av tillståndsprocessen och redovisas i ansökan och MKB:n.

Muddring är en vattenverksamhet Enligt 11 kap. 3 § MB omfattar begreppet vattenverksamhet bl.a. grävning, sprängning och rensning i ett vattenområde. Muddring är normalt en tillstånds- eller anmälningspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap. MB (se avsnitt 5), beroende på muddringens omfattning.

I de flesta fall behöver muddring och sprängning användas för att ta bort sediment respektive berg och större block. Muddring är ofta en förutsättning för att ny verksamhet ska kunna genomföras, exempelvis vid nedläggning av rör eller ledningar i ett vattenområde. Havs- och vattenmyndigheten har följande generella rekommendationer för att minimera miljörelaterade problem i samband med muddring och hantering av muddermassor.

- Muddring och hantering av muddermassor ska ske med bästa möjliga teknik (BMT)⁴. Detta innebär i praktiken bland annat att miljöeffekterna ska minimeras under muddringen och vid den efterföljande hanteringen.
- En undersökning av planerade muddringsområden bör som regel ske i yt- och djupled för att fastställa innehållet av föroreningar, för att kunna avgränsa eventuellt förorenade områden samt för att fastställa sedimenttyp. Undersökningens omfattning bör anpassas till muddringens storlek samt lokalaförutsättningar på platsen.
- Vid muddring i förorenade sediment ska särskilda skyddsåtgärder vidtas för att förhindra spridning av föroreningar.
- Vid muddring bör åtgärder vidtas för att begränsa grumling till de nivåer som är miljömässigt motiverade utifrån de platsspecifika förutsättningarna vid aktuell tidpunkt. Muddring inom och i närheten av skyddade områden (naturreservat, Natura 2000 etc) bör ske med försiktighet, både vad gäller hur utförande sker, mängd som muddras och tidpunkten. Hotade arter inom eller i närheten av muddringsområdet kan innebära att artskyddsförordningen träder in, vilket kan medföra att muddring inte kan tillåtas eller att extra försiktighet måste vidtas.
- För att begränsa risken för negativa effekter av grumling bör muddring och andra grumlande arbeten i vatten förläggas till den minst känsliga tiden på året utifrån ekologisk synvinkel. När denna tidsperiod infaller varierar men generellt är miljön mindre känslig under vintersäsongen med tanke på växternas livscykel och organismers fortplantning.
- Muddring bör inte ske om och när det är risk för att viktiga lek- och reproduktionsområden kan skadas. Det gäller såväl lekområden för fisk som områden där skyddsvärda, sällsynta eller hotade arter har sin hemvist.

Den grumling som uppstår vid muddring och dumpning kan leda till att föroreningar från sedimenten sprids. Risken för att vattenkvaliteten påverkas vid muddring eller dumpning ökar med massornas föroreningsnivåer, samt med nivån på den grumlighet som uppstår. När sedimentpartiklar grumlas upp i vattenmassan finns en risk för ökad löslighet av föroreningar, vilket kan innebära att föroreningar sprids över större avstånd än om de vore partikelbundna. Detta kan öka biotillgängligheten. För föroreningar som bioackumuleras i fisk eller andra djur skulle även en mer kortvarig påverkan på vattenkvaliteten kunna medföra ökade halter i biota, under förutsättning att halterna i vattnet ökar kraftigt och att de exponerade arterna är tämligen stationära.

Genom muddring kan områden som är viktiga för fåglars, fiskars och andra djurs överlevnad förstöras eller göras tillfälligt otillgängliga, till exempel bottenområden där djuren söker näring. De negativa effekter som en muddring respektive en dumpning kan orsaka i form av bland annat sedimentation, grumling och skuggningseffekter påverkas av vid vilken tidpunkt på året som åtgärden vidtas.

Vid muddring uppkommer även frågan om hur hanteringen av uppmuddrade massor skall ske. När muddermassorna lämnar vattenytan blir de ett avfall och vikten för avfallet inkluderar vikten vatten i muddermassan. Observera att avvattning av avfall är anmälningspliktigt eller/tillståndspliktig verksamhet. Det är ofta lämpligt att avvattna massorna före transport, dels för att begränsa antalet transporter men även för att öka trafiksäkerheten. Lösa massor är svåra att säkra, lasten kan då riskera att förskjutas. Valet av transporter och miljökonsekvenserna av dem är en del av åtgärden och beskrivs därför i miljökonsekvensbeskrivningen.

Föroreningsgrad är en viktig aspekt som kan och bör påverka valet av hur massorna hanteras. Uppläggning av muddermassor på land kräver normalt tillstånd från länsstyrelsen eller en anmälan till kommunen. Att lägga upp massor inom strandskyddat område motverkar strandskyddets syften, vilket innebär att en uppläggning inom strandskyddsområde måste strandskyddsprövas. Strandskyddsdispens kan sällan lämnas för en sådan åtgärd, då särskilda skäl, enligt strandskyddslagstiftningen, saknas (Havs- och vattenmyndighetens rapport 2018:19).

1.8 Alternativ till att dra ledningar i Vikern

Landleddningar innebär omfattande schaktning och sprängning vilket gör att byggkostnaden blir hög och byggtiden tar sannolikt flera år i anspråk. Ett stort område kommer att påverkas under byggtiden, bland annat av avverkning inom strandskyddat område med värdefulla naturvärden och ett flertal artobservationer. Sträckan Nor-Fogdhyttan är generellt sett en ganska komplicerad sträcka för en landleddning. Många markägare blir påverkade och ett stort område blir ledningsrättsområde med begränsad markanvändning.

Skulle man välja att dra ledningen inom Oricas fastigheter (Gyttorp 6:1) på land finns betydande miljörisker kopplade till schaktarbeten på den gamla industrimarken som är dokumenterat påverkad av sprängämnesrester, tungmetaller och andra miljöstörande ämnen. Miljörisker är även kopplade till pumpstationerna.

Reningsverk på plats i Nor med direktutsläpp till recipient som är anpassade för anläggningens syften och omfattning behöver utredas i detalj. Sweden Ballistics beskriver att de planerar att bygga ett enklare reningsverk för att rena utgående vatten för att innehålla de krav som kommunen ställer på industriellt avloppsvatten för att kunna släppa det till kommunens avloppsreningsverk via en ledning på Vikerns botten. Sanitärt spillvatten kommer också pumpas över till det kommunala avloppsreningsverket via sjöledningen. Inget processvatten kommer att släppas ut lokalt vid verksamhetsområdet. Totalt beräknar man att 1 m³/h gå till avlopp och ledas vidare till det kommunala reningsverket.

För att skala upp det "enkla" reningsverk som Sweden Ballistics beskriver till att klara kraven för att släppa sitt vatten direkt till recipient så behöver framförallt omfattande kväverening av spillvattnet då utföras sett till vilka processkemikalier som ingår i processen för trolytillverkning. Dimensionering av ett sådant reningsverk skulle troligtvis kräva sedimentationsbassänger och omhändertagande av kväverikt slam. Hur vattenförsörjningen på 6500 m³/år (dvs ca 20 m³ per dag) utan en kommunal färskvattenledning skall gå till vet jag dock inte, men möjlighet att ta vatten direkt från Vikern går väl inte att utesluta.

Ett större reningsverk som skall uppfylla kraven för att få släppa renat vatten direkt till recipient skulle dock kräva tillstånd hos miljöprövningsdelegationen. Miljörisker är dels kopplade till

pumpstationerna, där ett eventuellt stopp medför att volymen avlopp hamnar orenat i recipienten Vikern. Miljörisker finns även kopplat till området för ett eventuellt reningsverk. Om det skulle vara aktuellt med ett mindre reningsverk i Nor som bekostas av kommunen skulle driftkostnaderna öka väsentligt då kommunala anläggningar har höga krav på driftresultat.

1.9 Lagstöd för begränsningar och skäl för vidare utredningar

Minamatakonventionen

Minamatakonventionen om kvicksilver är en global miljö- och hälsoskyddskonvention som arbetats fram inom FN för att skydda människors hälsa och miljön från kvicksilver. Konventionen reglerar samtliga delar av kvicksilvers livscykel, från utvinning, handel och användning till avfallshantering och utsläpp från punktkällor. Sverige har ratificerat konventionen, och som medlemsland ska man utarbeta och genomföra nationella genomförandeplaner för att begränsa eller helt få bort utsläpp och användning av kvicksilver samt säkert omhänderta kvicksilveravfall (Naturvårdsverket, 2024).

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1525

Byggnationsprojektet av Sweden Ballistics trotylfabrik har fått ett snabbspår avseende planering, uppförande och drift av produktionsanläggningar inom ramen för EU 2024/1525 som i Kap 3 §13 beskriver påskyndande av processen för tillståndsgivning för snabb tillgång till och leverans av relevanta försvarsprodukter som beskriver att processen skall behandlas effektivt och utan dröjsmål. Alla nationella myndigheter som berörs ska säkerställa att sådana ansökningar behandlas så snabbt som det är rättsligt möjligt.

Man beskriver i punkt 32 i förordningen antyds att medlemsstaterna, med tanke på nödsituationen och den exceptionella kontexten, kan överväga att använda försvarsrelaterade undantag enligt nationell rätt och unionsrätt, särskilt avseende miljö-, hälso- och säkerhetsfrågor. Detta är avsett att förbättra skyddet av människors hälsa och miljön samt att uppnå en hållbar och säker utveckling. Dock skulle genomförandet av denna lagstiftning kunna skapa rättsliga hinder som förhindrar försvarsindustrin från att öka produktionen och leveranserna. Därför bör åtgärder undersökas för att minska eventuella hinder utan att äventyra miljö, hälsa och säkerhet.

Det betonas att medlemsstaterna bör säkerställa att administrativa ansökningar som rör planering, uppförande och drift av produktionsanläggningar behandlas snabbt och effektivt, samtidigt som rättsliga intressen balanseras noggrant. Detta är viktigt för att snabbt kunna upprätta produktionsanläggningar för försvarsprodukter.

Vatten- och avloppslagen

Vems är då ansvaret för att tillhandahålla en spill- och färskvattenledning till den tilltänkta fabriken i Nor? Det verkar i skrivande stund, vilket nämndes i inledningen, inte klarlagt än.

Kommunens skyldighet att ordna vattentjänster finns beskrivet i 6 §. Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen vid bedömningen av behovet ta särskild hänsyn till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön enl. Lag (2022:1249).

När det gäller sjöledningar behöver ledningsrätten bildas innan Mark- och miljödomstolen ska kunna ta upp ärendet (alternativt att avtal tecknas med samtliga berörda markägare). Om domstolen inte ger tillstånd att utföra ledningarna faller ledningsrätten. Det behövs alltså både miljötillstånd och ledningsrätt för att projektet ska kunna starta.

I ansökan till domstolen kan endast ett alternativ väljas som huvudalternativ, likaså vid en ansökan om ledningsrätt. Om mark- och miljödomstolen bedömer att tillstånd inte kan ges, får kommunen planera för ett landledningsalternativ i stället. För detta krävs strandskyddsdispens och anmälan om vattenverksamhet, vilka söks då. Man kan också välja att bygga ett reningsverk i anslutning till fabriken i Nor, vilket kräver ytterligare en ansökan om tillstånd hos miljöprövningsdelegationen på Länsstyrelsen för beslut hos Mark- och miljööverdomstolen.

Miljöbalken

Ett förorenat område definieras, enligt 10 kap. 1 § Miljöbalken, som mark- och vattenområden samt byggnader och anläggningar som är så förorenade att det kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. En efterbehandlingsåtgärd i ett förorenat område ska enligt 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd anmälas till tillsynsmyndigheten om åtgärden kan medföra ökad spridning eller exponering av föroreningar och när denna risk inte bedöms som ringa. Anmälan ska göras av den som vill utföra en efterbehandlingsåtgärd, t ex markägaren eller exploatören.

1.10 Ansvarsutredning avseende de kvicksilverförorenade sedimenten

Om man väljer att dra sjöledningen från den planerade fastigheten i Nor till anslutningspunkten i Bidalite eller Gyttoorp genom Oricas fastigheter, som lyder under områdesrestriktion avseende förbud mot framtida konstruktionsarbeten (FOI 2010; Länsstyrelsen, 2010), kan det finnas skäl för en ansvarsutredning.

Enligt 10 kap 4 § miljöbalken är det den efterbehandlingsansvarige som i skälig omfattning ska utföra eller bekosta de efterbehandlingsåtgärder som behövs. Enligt 2 kap 8 § MB är det i första hand den som orsakat en förorening (skada eller olägenhet för miljön) som ansvarar för att avhjälpa denna. Samma skrivning används även i 10 kap. 2 § MB. Om det saknas ansvarig verksamhetsutövare kan istället den som förvärvat fastigheten bli ansvarig för att undersöka och åtgärda föroreningen.

I sjön Vikern (i synnerhet inom Oricas fastigheter Gyttoorp 6:1) är det konstaterat att det finns föroreningar och därmed är 10 kap miljöbalken tillämpligt. De utsläpp som orsakat föroreningsskador inträffade delvis före den 1 augusti 2007 vilket innebär att den äldre lydelsen av 10 kap miljöbalken gäller. Enligt 10 kap 2 § Miljöbalken som anger att den som bedrivit en verksamhet som bidragit till föroreningen är ansvarig för efterbehandling. När det kommer till undersökningar av ett misstänkt eller konstaterat förorenat område, är det praxis att tillsynsmyndigheten kan rikta ett beslut enligt 26 kap 22§ Miljöbalken till den nuvarande verksamhetsutövaren på området. Detta framgår av 10 kap. 3 §.

Denna paragraf är dock bara tillämplig om fastigheten förvärvades efter miljöbalkens ikraftträdande, dvs efter den 31 december 1998, vilket Orica Sweden AB (Orica Mining Services) gjort i det aktuella fallet (Orica köpte Dyno Nobel Sweden AB under 2006). Det kan därför bli aktuellt att utkräva en detaljerad ansvarsutredning detaljerad för att utreda vem som bär ansvaret för föroreningen och som därmed ansvarar för att undersöka och eventuellt åtgärda de kvicksilverförorenade sedimenten i denna del av Vikern med stöd av paragraf 26 kap. 22 § MB.

Enligt 26 kap 22 § miljöbalken är den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön eller den som annars är skyldig att avhjälpa en olägenhet från sådan verksamhet är skyldig att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen. Detsamma gäller den som upplåter en byggnad för bostäder eller för allmänna ändamål, om det finns skäl att anta att byggnadens skick medför olägenheter för människors hälsa.

1.11 Slutsatser och förslag på vidare utredningar

En sjölagd avloppsledning mellan Nor och Gyttrorp kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Vad som särskilt ska tas hänsyn till i bedömningen framgår av miljöbedömningsförordningen (2017:966) 10 – 13 §§.

Sweden Ballistics eller Nora kommun (beroende på vem som antar sig villig att bekosta en sjöförlagd vatten- och avloppsledning mellan den tilltänkta fabriken i Nor och anslutningspunkten i Gyttrorp/Bidalite) behöver upprätta en detaljerad beskrivning avseende ledningens lokalisering, omfattning och utformning samt de miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser. Detta gäller explicit för den sjöförlagda ledningen, och bör inte ingå i den MKB som kommer upprättas för själva Seveso-verksamheten som inbegriper byggnationen av den tilltänkta trotylfabriken.

Inför framtagande av underlag till byggnationen av avloppsledningen behövs en detaljerad bottenscanning och sedimentkartering utföras längs med den planerade ledningsdragningen med syfte att vidare undersöka föroreningsutbredningen i plan och djup samt att även undersöka branschtypiska föroreningar som tidigare inte analyserats (utöver bly och kvicksilver) som övriga tungmetaller, sprängämnen (TNT, NG, RDX etc), alifatiska kolväten, dioxiner, PCB, dioxinlika PCB:er, fenoler, PFAS och PAH:er, samt att upprätta mängdberäkningar av mängden föroreningar i sjön för att utgöra underlag för åtgärdsutredning och förprojektering. Man behöver även utföra undersökningar för att undersöka risken för eventuella OXA (oexploderad ammunition) och explosivämnen i sedimenten. Detta behöver utföras oavsett om projektet omfattas inom ramen för (EU) 2023/1525.

För att sammanfatta: En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) behövs för att få tillstånd för vattenverksamhet. MKB:n bör innehålla samrådsredogörelse, bottenfaunaundersökning, naturvärdesinventering (NVI) och analys av påverkan på miljökvalitetsnormer. Utöver detta behöver en anmälan om åtgärder i förorenat område enligt 28 § tas fram inför arbetena påbörjas som beskriver resultaten från ovan nämnda sedimentkartering, vilka mätbara åtgärds mål man skall efterleva under efterbehandlingsåtgärden och beskrivning av planerad kontroll för att säkerställa att åtgärds målen uppnås under och efter åtgärd, samt beskrivning över hantering, lagring, transportör och slutligt omhändertagande av förorenade massor samt vilka behov för skyddsåtgärder som föreligger och hur dessa skall efterlevas.

Ifall föroreningar som kan kopplas till en verksamhetsutövare påträffas kan det även finnas skäl till att utföra en ansvarsutredning som klargör på vilket sätt kostnaderna för efterbehandling och omhändertagande av förorenade sediment kopplade till förläggning av sjöledningen skall utkrävas.

Referenser i urval:

Bofors test center, 2022. Komplettering av ansökan om tillstånd för civilt skjutfält, Saab Bofors Test Center, Lst dnr 551-7340-2021

Kemikalieinspektionen, 2015, Kvicksilver. Tillgänglig på www.kemi.se [2025-01-29]

FOI (Totalförsvarets forskningsinstitut), 2002. Sedimentundersökning i Lillsjön Gytterp. Kompletteringar 2002.

FOI (Totalförsvarets forskningsinstitut), 2004. Environmental risk assesment of dumped ammunition in natural waters in Sweden.

FOI (Totalförsvarets forskningsinstitut), 2010. Redovisning och utvärdering för Brännplatsen 2007-2012.

FOI (Totalförsvarets forskningsinstitut), 2012. Utvärdering av kontrollprogram för Lillsjön samt Riskvärdering och Åtgärdsutredning.

Havs- och vattenmyndigheten, 2018. Muddring och hantering av muddermassor Vägledning och kunskapsunderlag för tillämpningen av 11 och 15 kap. miljöbalken. Rapport 2018:19

Institutet för miljömedicin, 2017. Kvicksilver. Tillgänglig på <http://ki.se/imm/kvicksilver> [202501-29].

International Programme on Chemical Safety, 1989. Mercury – Environmental Aspects. Environmental Health Criteria No. 86, Geneve: WHO.

Livsmedelsverket, 2018. Kvicksilver. Tillgänglig på www.slv.se [2019-01-29]. Olle Hallqvist 2025-02-09 Länsstyrelsen Örebro Län, 2010. Föreläggande angående försiktighetsmått vid Lillsjön inom fastigheten Gytterp 6:1 i Nora kommun. beslut daterat 2010-05-31, Dnr: 575-02641-2010

Länsstyrelsen Örebro Län, 2022. Sedimentprovtagningar i Vikern.
<https://www.sgu.se/produkter-och-tjanster/nationella-datavardskap/datavardskap-formiljogifter/rapporterad-data-till-datavardskap-for-miljogifter/>

Sävås, 2000; Sedimentundersökningar i Vikern – Lillsjön. Dyno Nobel, Gytterp, Report for the bachelor's degree. University of Uppsala

WSP, 2021. PM Översiktlig provtagning av PFAS i grundvatten, Orica Sweden AB, Gytterp 6:1

